

KIẾN TRÚC & ĐỜI SỐNG

HỘI KIẾN TRÚC SƯ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH SỐ 153 - THÁNG 2.2019

Xuân
Kỷ Hợi

TRỜI
TRONG
MIỀN

thơ ấu

NẾP
NHÀ

BẢO TỒN DI SẢN TRONG BỐI CẢNH
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
PHÁT TRIỂN THÀNH
ĐÔ THỊ THÔNG MINH

2150058 680
55.000đ

HÀFELE

*Đón Tết
Khánh Trang*

NHẬN NGÀN ƯU ĐÃI

Từ 07.01 đến 25.01.2019

www.bepdepnhavuivn.vn

Hotline (miễn phí): **1800 1797**

SƠN

MyKOLOR®

MY LIFE MYKOLOR

PLATINUM – ĐẲNG CẤP MỚI
KHÔNG CHỈ LÀ 1040 MÀU SƠN

1800-6600
TỔNG ĐÀI HỖ TRỢ KHÁCH HÀNG

Mykolor

TRỤ SỞ
88/1B MẠC ĐÌNH CHI, QUẬN 1, TP. HỒ CHÍ MINH

TỔNG BIÊN TẬP
PGS.TS.KTS NGUYỄN KHÔI
HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP
PGS.TS.KTS NGUYỄN KHÔI
KTS KHƯƠNG VĂN MƯỜI
KTS NGUYỄN TRƯỜNG LƯU
NHÀ BÁO PHẠM HY HÙNG
NHÀ BÁO NGUYỄN VINH PHƯƠNG

THƯ KÝ TÒA SOẠN
NGUYỄN VINH PHƯƠNG

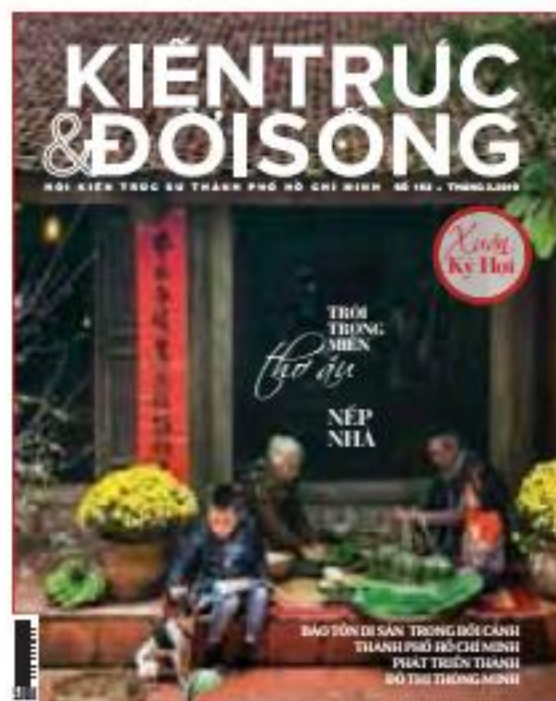
MỸ THUẬT
NGUYỄN THU VÂN
LIFE SPACE MEDIA CO., LTD

PHỤ TRÁCH HÌNH ẢNH
ĐÌNH QUANG TUẤN

LIÊN HỆ BẠN ĐỌC, THƯ TỪ, BÀI VỞ
ĐT: 028.38229314
88/1B MẠC ĐÌNH CHI, Q.1, TP. HỒ CHÍ MINH
EMAIL: BANDOC.KTDS@GMAIL.COM

LIÊN HỆ QUẢNG CÁO
CÔNG TY TNHH KHÔNG GIAN SỐNG MEDIA
(LIFE SPACE MEDIA)
88/1B MẠC ĐÌNH CHI, Q.1, TP. HỒ CHÍ MINH
MOBILE: 0902 636 588
WWW.KHONGGIANSONGMEDIA.COM
IN TẠI CÔNG TY TNHH MTV LÊ QUANG LỘC

GIẤY PHÉP XUẤT BẢN SỐ 23/GP-BTTTT NGÀY 5.1.2012 VÀ GIẤY PHÉP
BỔ SUNG SỐ 1674/CBC-BCĐP NGÀY 19.12.2018
CỦA CỤC BÁO CHÍ - BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

ẢNH VŨ ANH DŨNG

Bạn đọc thân mến!

Năm Mậu Tuất 2018 đầy sôi động vừa khép lại. Vấn đề đối với cả thành phố, với giới kiến trúc, với mỗi gia đình, với mỗi người ở thời điểm này không chỉ là phát triển mà là làm sao để phát triển bền vững.

Có được ngôi nhà vật chất bền vững là mong muốn của nhiều người. Có và giữ được một nếp nhà bền vững là hạnh phúc của mọi người. Các kiến trúc sư, giới chuyên môn có thể chỉ ra những yếu tố kỹ thuật về thiết kế, vật liệu, kết cấu để tạo ra ngôi nhà vật chất bền vững. Còn muốn tạo dựng một gia đình hạnh phúc bền vững thì phải làm thế nào?

Các cây bút của tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống sẽ trả lời phần nào câu hỏi trên qua các kiến giải, chia sẻ những câu chuyện về *Nếp nhà*. Không chỉ là những thói quen, là nề nếp, hơn thế nữa, nếp nhà chính là ứng xử giữa các thành viên trong gia đình, giữa gia đình với cộng đồng. Nếp nhà chính là giá trị văn hóa của mỗi gia đình, của mỗi cộng đồng lớn nhỏ trong xã hội và chính là giềng mối để tạo nên một xã hội nhân văn, bền vững.

Bên cạnh đó, trong chuyên đề *Trời trong miền thơ ấu*, bạn đọc sẽ gặp lại các tác giả quen thuộc của tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống với những hoài niệm thông qua những bài viết, hình ảnh thú vị về quá khứ mà mỗi người trong chúng ta đều đã từng trải qua.

Chúng tôi hy vọng bạn đọc sẽ hài lòng với tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống số Xuân Kỳ Hội, 2019.

Xin kính chúc bạn đọc năm mới hạnh phúc - an khang - thịnh vượng!

Hẹn gặp lại bạn đọc trong số báo tháng 3.2019.

Trân trọng,
Tổng biên tập

PGS.TS.KTS Nguyễn Khôi

Bạn đọc có thể đọc tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống phiên bản điện tử từ: www.ktds.vn; ashui.com;
<https://www.facebook.com/kientrucvadoisong>

King Slide®

www.kingslide.com

9252

Bản lề đệm có thể điều chỉnh

1T68 (30kg)

Ray trượt tiết kiệm sức mới
-dạng đệm ẩn

1A88

Bộ đệm dạng đệm ẩn
-Ray trượt ẩn mở
+Đẩy vào tự động đóng

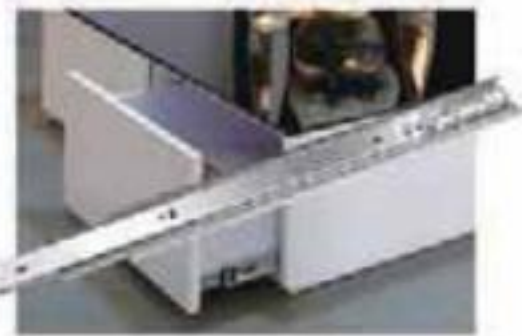
3M52

Ray trượt trung
dạng đệm 3 đoạn

3M89

Ray trượt trung dạng ẩn mở
3 đoạn

3M51A

Ray trượt bi tự động
3 đoạn

King Slide®

King Slide Works Co., Ltd.

No. 299, Shun An Rd., Lu Zhu Dist., Kaohsiung City 82150, Taiwan

Tel : +886-7-959-9688 | Fax : +886-7-696-7018

E-mail : sales@kingslide.com | Web:www.kingslide.com

VIFA-EXPO 2019

Từ ngày 06-09 tháng 3, 2019

Trung tâm Hội nghị & Triển lãm Sài Gòn (SECC) A3

hoan nghênh tới tham quan gian hàng của chúng tôi G51

với
Các
Cây
bút

KIẾN TRÚC & ĐỜI SỐNG
XUÂN KỶ HỢI

2019

PGS.TS.KTS Nguyễn Khởi
GS.TS Huỳnh Như Phương
Phạm Công Luận
Đỗ Trung Quân
Phúc Tiến

Họa sĩ Trần Thùy Linh
Nhà văn Trầm Hương
KTS Nguyễn Ngọc Dũng
ThS.KTS Hà Anh Tuấn
KTS Nguyễn Trần Đức Anh
KTS Nguyễn Bảo Tiên Hoàng
KTS Huân Tú
KTS Phan Huy Hồng Đức
CEO Kelly-Moore Viet Nam Trần Văn Châu
Phạm Xuân Vinh
Phạm Hy Hưng
Phương Nguyên

Trường Ân
Nguyễn Đình
Tường Huy
Khánh Phương
Trần Bảo Hòa
Huỳnh Phúc Hậu
Hiền Phùng
Ngọc Vũ
Trung Phan
Nguyễn Bảo Ngọc
Bùi Tuấn Hùng
Nguyễn Nhân Ái
Nguyễn Huy Hoàng
Vũ Anh Dũng
Bảo Châu
Trương Gia Hòa
Các Ngọc
Quang Tâm
Minh Cúc
Thanh Nga
Hưng Long
Thanh Lan
Đình Quang Tuấn
Ngọc Hoài
Left Studio

95th HÄFELE
GERMANY
HÄFELE
VIETNAM 20

HÄFELE

TỦ ÁO CHÂU ÂU GIÁ VIỆT

THIẾT KẾ & SẢN XUẤT BỞI HÄFELE

TRỌN BỘ TỦ QUẦN ÁO
CHỈ TỪ
10.000.000đ

by HÄFELE

Häfele nay đã có tủ quần áo với chất lượng Đức mà bạn hàng tin cậy.

Chất liệu cao cấp, xuất xứ Châu Âu:
100% làm bằng ván gỗ Egger, thương hiệu hàng đầu thế giới từ Áo về vật liệu từ gỗ.

An toàn sức khỏe, thân thiện môi trường:
Đạt tiêu chuẩn E1 khắt khe của Châu Âu về nồng độ Formaldehyde trong gỗ.

Cánh tủ màu
Gỗ tự nhiên
Natural Pacific Walnut

Cánh tủ màu
Gỗ nâu đậm
Tobacco Pacific Walnut

hoặc

Hộc tủ, Kệ tủ màu
Platinum White

Kích thước đa dạng:
Cao: 2,4m hoặc 2m
Rộng: từ 1,2m đến 1,8m

Thanh treo quần áo
Aluminum

Tay nắm mạ
chrome

MEISTER
2
NĂM BẢO HÀNH

Miễn phí vận chuyển tại TP. HCM, Hà Nội, Đà Nẵng
Mua online tại www.hafelehome.com.vn hoặc tại hệ thống Showroom Häfele.

Hotline (miễn phí): 1800 1797

Dinh Xã Tây nay là trụ sở UBND thành phố được bảo tồn hầu như nguyên vẹn cho đến ngày nay

Bảo tồn di sản trong bối cảnh thành phố Hồ Chí Minh phát triển thành đô thị thông minh

BÀI PGS.TS.KTS NGUYỄN KHÔI ANH ĐÌNH QUANG TUẤN

1. Cách đặt vấn đề

Trước hết chúng ta cần thống nhất quan niệm thế nào là đô thị thông minh?

Theo quyết định của thủ tướng chính phủ số 950/QĐ-TTg ngày 1.8.2018 về đô thị thông minh có mục tiêu tổng quát là: “Phát triển đô thị thông minh bền vững ở Việt Nam hướng tới tăng trưởng xanh, phát triển bền vững, phát huy tiềm năng và lợi thế, nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực, khai thác tối ưu hiệu quả tài nguyên, con người, nâng cao chất lượng cuộc sống, đồng thời đảm bảo điều kiện đối với tổ chức, cá nhân, người dân tham gia hiệu quả nghiên cứu, đầu tư xây dựng, quản lý phát triển đô thị thông minh...”.

Và theo quyết định số 6179/QĐ-UBND ngày 23.11.2017 của UBND TP.HCM phê duyệt Đồ án “Xây dựng TP.HCM trở thành đô thị thông minh giai đoạn 2017-2020, tầm nhìn đến năm

2025” có nội dung chính như sau:

“TP.HCM sẽ phát triển kinh tế tương đối cao, bền vững, trên nền tảng khai thác tốt nhất các nguồn lực, với người dân là trung tâm của đô thị”.

“Tầm nhìn đặt người dân làm trung tâm của đô thị” được hiểu là “người dân sẽ có chất lượng sống tốt, được phục vụ tốt và có thể tham gia vào quá trình giám sát, quản lý xây dựng thành phố”.

Trong các nguyên tắc được định hướng triển khai xây dựng TP.HCM trở thành đô thị thông minh, quyết định nhấn mạnh “lấy công nghệ là công cụ hỗ trợ phát triển, tận dụng tối đa các cơ hội để phát triển không gian mạng, số hóa, kết nối và tích hợp các hệ thống, quy trình, dịch vụ phục vụ công tác dự báo và điều hành một cách tổng thể”.

Về lợi ích: cung cấp “dữ liệu mở về quy hoạch đô thị cho người dân có thể truy cập và tìm thông tin một cách nhanh

chóng trong các giao dịch, đẩy mạnh tính minh bạch và tiết kiệm thời gian, chi phí cho người dân”.

Hai quyết định trên chúng ta thấy nội dung chính của đô thị thông minh là một đô thị được phát triển bền vững, lấy người dân làm trung tâm, người dân được thụ hưởng các thành quả của sự phát triển đô thị và lấy công nghệ thông tin là công cụ tiếp cận.

Mặc dù trong 2 quyết định chưa đề cập đến vấn đề bảo tồn di sản kiến trúc đô thị, tuy nhiên đây cũng là cơ sở pháp lý để chúng ta có thể tìm ra những phương cách tiếp cận cần thiết cho vấn đề bảo tồn di sản.

2. Thực trạng bảo tồn di sản kiến trúc đô thị TP.HCM

Trong những năm qua công cuộc bảo tồn di sản kiến trúc đô thị tại TP.HCM đã đạt được những thành quả to lớn, đó là

điều có thể khẳng định gần như không có gì phải bàn cãi. Thành phố đã có những công trình nghiên cứu bảo tồn di sản kiến trúc đô thị như chương trình nghiên cứu *Cảnh quan kiến trúc - đô thị TP.HCM* do tác giả Lê Quang Ninh chủ trì cùng nhóm tác giả và kết quả của nó là bước đầu đã pháp lý hóa được việc bảo tồn cảnh quan kiến trúc đô thị tại TP.HCM với 108 đối tượng cần được bảo tồn (thông báo số 46/TB-UB-QLĐT ngày 17.5.1996).

Đề tài nghiên cứu khoa học cấp bộ *Tìm hiểu di sản kiến trúc thời Pháp thuộc trong mối tương quan giữa bảo tồn và phát triển đô thị* của PGS.TS Nguyễn Khởi và ThS.KTS Phạm Phú Cường năm 2008. Kết quả nghiên cứu đề tài đã đúc kết được các yếu tố có giá trị bảo tồn của kiến trúc Pháp tại TP.HCM, định hướng bảo tồn và phát huy giá trị di sản kiến trúc Pháp trong bối cảnh phát triển đô thị tại TP.HCM.

Chương trình nghiên cứu *Bảo tồn di sản kiến trúc đô thị và chiến lược quản lý di sản trong khu trung tâm lịch sử của TP.HCM* của Trung tâm Dự báo nghiên cứu đô thị Pháp năm 2010. Kết quả nghiên cứu của đề tài đúc kết được hiện trạng di sản và các vấn đề liên quan đến bảo tồn di sản.

Chương trình hành động *Công tác bảo tồn cảnh quan kiến trúc đô thị trên địa bàn TP.HCM* do UBND TP.HCM ban hành tại quyết định số 2751/QĐ-UBND ngày 29.5.2013 nhằm xác định các nội dung, tiêu chí, danh mục các công trình kiến trúc nghệ thuật, quần thể kiến trúc, các công trình đơn lẻ có giá trị. Xác định các khu vực kiến trúc cảnh quan đô thị cần bảo tồn. Xây dựng quy chế bảo tồn...

Và gần đây nhất là chương trình nghiên cứu *Công tác thiết kế, đánh giá các đối tượng cần bảo tồn trên địa bàn TP.HCM* do Trung tâm Nghiên cứu kiến trúc thuộc Sở Quy hoạch - Kiến trúc TP.HCM tiến hành từ 2014-2015 đến nay với mục tiêu là nhằm rà soát điều chỉnh, bổ sung danh mục các đối tượng bảo tồn cảnh quan kiến trúc (phù hợp và chưa phù hợp) tại thông báo số 46 ngày 17.5.1996 của UBND thành phố chủ yếu trong khu trung tâm hiện hữu (930ha). Các đối tượng di sản mà chương trình

quan tâm là các biệt thự, các công trình ngoài biệt thự bao gồm nhà ở, công trình công cộng, tôn giáo, quân sự (đã xếp hạng và đề nghị xếp hạng) công trình công nghiệp và khu vực bảo tồn. Chương trình cũng xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu về các đối tượng cần bảo tồn.

Đây là một chương trình tương đối lớn, nếu hoàn thành sẽ là một bước tiến quan trọng đặt nền móng vững chắc cho quá trình bảo tồn di sản đô thị tại TP.HCM.

Trên đây chỉ là một số ví dụ cơ bản về mặt lý thuyết bảo tồn di sản tại TP.HCM, còn trên thực địa, chúng ta thấy khá nhiều di sản đã bảo tồn, trùng tu kết hợp cải tạo khá thành công như Nhà hát thành phố, Nhà Thiếu nhi thành phố, UBND thành phố, Hội trường Thống Nhất, Kho bạc nhà nước hoặc Tòa án Nhân dân thành phố (đang trùng tu)...

Tuy nhiên bên cạnh những mảng sáng ấy, chúng ta cũng cần khách quan nhìn nhận công tác trùng tu bảo tồn di sản kiến trúc tại TP.HCM vẫn còn nhiều nốt lặng đáng ngẫm suy như một số công trình kiến trúc Pháp đáng được gìn giữ trên đường Nguyễn Huệ góp phần làm phong phú thêm sắc màu đa văn hóa của thành phố thì nay gần như không còn gì, thay vào đó là những cao ốc văn phòng với nhiều phong cách khác nhau đang cố giành giật chỗ đứng nổi bật trên con phố

trung tâm này. Hoặc như một số biệt thự trên các tuyến phố Phạm Ngọc Thạch, Nguyễn Đình Chiểu, Võ Văn Tần... ở quận 3 đã biến mất. Một số di sản khác khá nổi tiếng như Thương xá Tax, khách sạn Hoàng Đế, và đặc biệt là khu xưởng Ba Son cùng ụ tàu sửa chữa, dấu ấn đầu tiên của nền công nghiệp đóng tàu thủy của Việt Nam đã không còn nữa mặc dù có rất nhiều tiếng kêu cứu giữ gìn nhưng đều vô vọng! Và gần đây nhất là Dinh Thượng Thơ, suýt chút nữa cũng “cuốn theo chiều gió” nếu không có sự lên tiếng mạnh mẽ của dư luận. Vậy nguyên nhân từ đâu? Phải chăng thành phố chưa có một sách lược bảo tồn di sản rõ ràng, đủ mạnh hay là chúng ta chưa biết quý trọng di sản, để cho tư duy kinh tế thị trường lấn át. Có thể cả hai chăng?

3. Một số đề xuất

Từ phân tích thực trạng công cuộc bảo tồn di sản của thành phố trong những năm qua và trên cơ sở các điều kiện pháp lý đã nêu, chúng ta có thể nêu lên một số ý tưởng về bảo tồn di sản trong bối cảnh xây dựng TP.HCM thành một đô thị thông minh như sau:

- Trước hết, muốn có một đô thị thông minh thì đầu tiên phải có con người thông minh, có tầm nhìn và có tâm đối với bảo tồn di sản, có thể thì trong quy hoạch đô thị của thành phố mới

Dinh Thượng Thơ, nhờ có sự lên tiếng của dư luận nên đang được cân nhắc để giữ lại

Thương xá Tax và Ba Son đã “biến mất” với sự tiếc nuối của người dân thành phố

phản ánh đầy đủ được thực trạng đô thị hiện hữu và khát vọng vươn lên của đô thị trong tương lai. Người làm quy hoạch có quý trọng di sản thì mới tìm cách gìn giữ, tôn tạo nó và cố vấn cho các nhà lãnh đạo những ý tưởng đúng đắn về bảo tồn di sản, không bị áp lực của tư duy kinh tế đơn thuần níu kéo.

- Thứ hai là phải có một quan niệm đúng đắn về bảo tồn di sản. Ngày nay bảo tồn di sản không chỉ dừng lại ở từng di tích đơn lẻ, mà còn bảo tồn cả không gian cảnh quan khu vực, thậm chí cả một khu phố hay thành phố, không phải giới hạn phạm trù vật chất của di tích mà còn ở cả phần văn hóa phi vật thể - cái hồn của di sản.

- Thứ ba là cần có một quan niệm đúng đắn về tính đa dạng văn hóa và đa dạng di sản TP.HCM. Nơi mà từ buổi đầu lập nghiệp trên mảnh đất này đã hội tụ nhiều dòng văn hóa của các tộc người Việt, Chăm, Hoa, Khmer khai phá, bồi đắp xây dựng nên đô thị Sài Gòn xưa. Chính sự đa dạng văn hóa, đa dạng di sản ấy làm nên bản sắc độc đáo của đô thị - TP.HCM, làm nên sự lôi cuốn, hấp dẫn du khách thập phương.

- Điều này có thể lấy Singapore là một ví dụ điển hình. Singapore hấp dẫn không phải chỉ vì nó hiện đại, văn minh mà còn vì thành phố này vẫn còn gìn giữ được các nét văn hóa độc đáo, đa dạng của người Mã Lai, người Hoa, người Ấn...

- Tiếp theo là thành phố cần có một tổ chức thống nhất điều hành công việc

bảo tồn di sản, cần làm một cuộc điều tra đánh giá toàn diện các giá trị di sản đô thị và hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật, quy chế quản lý.

Trong bối cảnh phát triển thành phố thành một đô thị thông minh, cần phải được mã số hóa các dữ liệu di sản và công khai trên các kênh thông tin đại chúng để nhanh chóng truyền tải những quy định pháp luật về di sản văn hóa.

- Cuối cùng, một vấn đề hết sức quan trọng bảo đảm sự thành bại của công cuộc bảo tồn di sản là biện pháp bảo tồn, ở đây có trách nhiệm rất lớn từ các cấp lãnh đạo không phải chỉ biết đưa ra chính sách mà không quan tâm đến cuộc sống thực tế của người dân. Kinh nghiệm ở các nước trên thế giới như Nhật, Hàn Quốc hay Đài Loan cũng như trong nước ở Hội An cho thấy chính quyền cần xem bảo tồn là nỗ lực và trách nhiệm chung của cả xã hội, phải đặt người dân vào trung tâm của các chính sách bảo tồn, lồng ghép một cách sáng tạo nhiệm vụ bảo tồn vào công cuộc phát triển đô thị, dùng cơ chế điều tiết phát triển để bảo tồn mà không nhất thiết phải tốn nhiều ngân sách, cũng không bắt người dân phải hy sinh quyền lợi chính đáng của mình vì sự nghiệp bảo tồn, làm cho người dân thấy được đền bù xứng đáng cả về vật chất lẫn tinh thần nếu tham gia vào công cuộc bảo tồn tức là tạo ra cuộc chơi cùng thắng (win-win). Đây có lẽ là khía cạnh mấu chốt cho sự thành công bền vững của bảo tồn.

Kết luận

Bảo tồn di sản là sự nghiệp chung của toàn xã hội, phát triển TP.HCM thành đô thị thông minh sẽ là cơ hội cũng là thách thức cho chúng ta thể hiện ứng xử với di sản - ứng xử với quá khứ. Bảo tồn và phát triển luôn đi song hành với nhau, hỗ trợ cho nhau. Bảo tồn là để phát triển chứ không phải để ngắm nhìn. Phát triển là sự tiếp nối giữa quá khứ và tương lai làm cho dòng chảy của lịch sử luôn được liên tục.

Một đô thị thông minh không thể là một đô thị phá đi các di sản để xây cái mới. Đô thị như vậy là đô thị không có ký ức, đô thị mất đi trí nhớ, đồng nghĩa với không có điểm tựa, không có đủ bề dày văn hóa để làm bệ phóng cho tương lai. Một đô thị như vậy không thể là niềm tự hào cho cư dân sinh sống trong đó, không đủ sức hút bạn bè bốn phương đến thăm và một đô thị như vậy không thể là một đô thị phát triển bền vững.

Đúng như lời thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đã nói: “Cái gì cũng có thể xây dựng được, nhưng di sản thì không thể tạo ra được, di sản về bản chất là quá khứ và dễ bị ngủ yên. Vì vậy, các cấp, các ngành phải luôn “sáng tạo, năng động” để di sản có giá trị trong cuộc sống của thế hệ hiện tại”; và ông cũng nhấn mạnh thêm: “Chúng ta tuyệt đối không phá hủy, làm hỏng hay hy sinh di sản, vì bất cứ lý do gì để phục vụ phát triển. Để mất di sản, dù là một phần, chính là bắn súng vào quá khứ, đánh mất bản sắc dân tộc”.^{III}

Đóng góp ý kiến xây dựng dữ liệu mở về quy hoạch

Nhân kỷ niệm 37 năm ngày thành lập Hội Kiến trúc sư thành phố Hồ Chí Minh (28.11.1981-28.11.2018), ngày 14.12.2018, Hội Kiến trúc sư thành phố Hồ Chí Minh đã phối hợp với Viện Quy hoạch xây dựng miền Nam - Bộ Xây dựng cùng tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống tổ chức hội thảo với chủ đề *Lựa chọn gì cho thành phố thông minh*. Buổi hội thảo thu hút khoảng 50 người là các kiến trúc sư, chuyên gia, nhà quản lý... liên quan đến lãnh vực kiến trúc, xây dựng, quy hoạch.

KTS Nguyễn Trường Lưu, Chủ tịch Hội Kiến trúc sư thành phố Hồ Chí Minh chủ trì hội thảo. KTS Nguyễn Thanh Hải, Viện trưởng Viện Quy hoạch xây dựng miền Nam - Bộ Xây dựng cũng tham gia trình bày nội dung trong hội thảo.

Báo cáo đề dẫn tại hội thảo cho biết, việc xây dựng thành phố trở thành đô thị thông minh đã có hiệu lực pháp lý qua các quyết định số 6179/QĐ-UBND ngày 23.11.2017 của UBND thành phố Hồ Chí Minh về xây dựng thành phố trở thành đô thị thông minh giai đoạn 2017-2020 tầm nhìn 2025 và quyết định 950/QĐ-TTg ngày 1.8.2018 của thủ tướng chính phủ về đô thị thông minh bền vững Việt Nam giai đoạn 2018-2025 tầm nhìn 2030.

BÀI HƯNG LONG ẢNH ĐÌNH QUANG TUẤN

KTS Nguyễn Trường Lưu, Chủ tịch Hội Kiến trúc sư TP.HCM chủ trì hội thảo

Ngày 30.11.2017, TP.HCM chính thức công bố vận hành chính thức ứng dụng “Thông tin quy hoạch TP.HCM”. Theo đó, Sở Quy hoạch - Kiến trúc đã tổ chức xây dựng hệ thống dữ liệu các đồ án quy hoạch phân khu tỷ lệ 1/2000 và công khai thông qua trang thông tin điện tử chính thức của thành phố: <https://thongtinquyhoach.hochiminhcity.gov.vn> và thông qua các ứng dụng chạy trên các hệ điều hành Android và iOS. Đầu tháng 11.2018, Sở Quy hoạch - Kiến trúc tiếp tục cập nhật cơ sở dữ liệu và nâng cấp ứng dụng.

Theo quyết định 6179/QĐ-UBND của UBND TP.HCM, với tầm nhìn đặt “người dân làm trung tâm của đô thị” thì khi xây dựng đô thị thông minh, lợi ích cho người dân trong lãnh vực chính trang và phát triển đô thị sẽ là:

- Việc quy hoạch hợp lý sẽ gián tiếp tạo môi trường sống ổn định phù hợp cho người dân. Các dữ liệu mở về quy hoạch đô thị cho người dân có thể truy cập và tìm thông tin một cách nhanh chóng trong các giao dịch, đẩy mạnh tính minh bạch và tiết kiệm thời gian, chi phí cho người dân.

- Các kênh tương tác số (ứng dụng di động) cho phép người dân tham gia giám sát tình hình xây dựng tuân thủ quy hoạch, tố giác các hành vi lấn chiếm lòng lề đường, xây dựng trái phép, lấn chiếm kênh rạch...

Căn cứ trên thực tế công việc và lãnh vực, hội thảo đã dành nhiều thời gian để các đại biểu tham dự góp ý về “dữ liệu mở quy hoạch”.

Với tư cách là người đã trực tiếp sử dụng thông tin, các kiến trúc sư ghi

nhận đó là nỗ lực lớn của Sở Quy hoạch - Kiến trúc thành phố, giao diện và việc lấy thông tin cũng khá tiện lợi. Thông tin đã giúp ích trong việc chuẩn bị số liệu thiết kế. Tuy nhiên, các kiến trúc sư cũng chỉ ra nhiều hạn chế. Thông tin chủ yếu là chức năng sử dụng đất và so với cả thành phố thì cũng chưa phủ kín 100% diện tích. Một hạn chế khác là các bản đồ quy hoạch được lập ở nhiều thời gian khác nhau nên cũng không đồng bộ.

Phát biểu tại hội thảo, KTS Nguyễn Hoài Nam, nguyên phó giám đốc Sở Quy hoạch - Kiến trúc thành phố cho biết, nếu có đủ kinh phí thì sở đã có thể làm được bộ dữ liệu về nhà đất tương đối rõ ràng. Góp ý về việc xây dựng đô thị thông minh, KTS Nguyễn Hoài Nam nhấn mạnh rằng phải thay đổi ngay phương pháp làm quy hoạch. Theo đó, ta không

Ảnh trên KTS Lê Văn Năm (trái) và KTS Nguyễn Hoài Nam (phải) phát biểu tại hội thảo. **Ảnh dưới** KTS Võ Kim Cương phát biểu

nên theo đuổi việc lập ra các quy hoạch chi tiết tỷ lệ 1/500, 1/2000 nữa. “Nếu nói tới định hướng ta chỉ nên dùng sơ đồ thôi, còn nếu đã làm bản đồ quy hoạch thì kết quả cuối cùng của nó phải là những dữ liệu đầy đủ”, KTS Nguyễn Hoài Nam nói.

Phát biểu tại hội thảo, KTS Lê Văn Năm, nguyên kiến trúc sư trưởng TP.HCM lưu ý rằng chỉ số đô thị thông minh của TP.HCM là thấp so với các đô thị khác trên thế giới. Vì vậy cần chọn những mục tiêu cụ thể để có thể từng bước hiện thực hóa việc xây dựng đô thị thông minh. KTS Lê Văn Năm cũng bày

tỏ tâm tư với tư cách của một người từng làm quy hoạch lâu năm: “Điều xót xa nhất là người dân ít tin vào quy hoạch vì chúng ta thay đổi hoài”.

KTS Võ Kim Cương, nguyên phó kiến trúc sư trưởng TP.HCM cho rằng nên làm dữ liệu mở về quy hoạch theo quan hệ cung - cầu, nghĩa là người dân, kiến trúc sư cần gì thì ta làm dữ liệu mở về quy hoạch theo hướng đó.

TS Nguyễn Minh Hòa đặt vấn đề đô thị thông minh là bắt buộc tất yếu hay chỉ là lựa chọn có tính tùy chọn? Trên cách đặt vấn đề như vậy, TS Nguyễn Minh Hòa bày tỏ sự e ngại về tính phong trào của

chủ trương. Muốn khắc phục, cần quan niệm, các biện pháp kỹ thuật chỉ là công cụ, cái cốt yếu vẫn là nội dung.

Trong phần tiếp của hội thảo, KTS Nguyễn Thanh Hải, Viện trưởng Viện Quy hoạch xây dựng miền Nam - Bộ Xây dựng trình bày đề dẫn về chủ trương *Chính trang đô thị trong đô thị thông minh*. Theo quyết định 6179/QĐ của UBND TP.HCM, trong “các nhóm giải pháp theo từng lãnh vực để xây dựng đô thị thông minh có Nhóm giải pháp về chính trang đô thị, gồm:

- *CT1*: Xây dựng ứng dụng hỗ trợ tự chọn phương án tái định cư.

Ảnh trên Các đại biểu đã đóng góp nhiều ý kiến chuyên môn để xây dựng đô thị thông minh. **Ảnh dưới** KTS Ngô Viết Nam Sơn, KTS Võ Kim Cương, KTS Lê Văn Năm, KTS Nguyễn Ánh Tuyết, KTS Nguyễn Kim Sến tại buổi gặp mặt (từ trái qua)

Hệ thống sẽ đưa lựa chọn địa điểm tái định cư phù hợp với nhu cầu của người dân trong diện giải tỏa. Thông qua kết nối với cơ sở dữ liệu dùng chung của ngành xây dựng, hệ thống sẽ lấy ra các thông tin dự án tái định cư. Kết hợp với các yêu cầu từ phía người dùng như khoảng cách tới các dịch vụ cộng đồng, giá tiền, diện tích sử dụng, để đưa gợi ý phù hợp nhất. Sau khi có được lựa chọn phù hợp với mình, hệ thống sẽ tự động kết nối và chuyển qua giai đoạn hỗ trợ tư vấn mua bán bất động sản sao cho phù hợp.

- CT2: Xây dựng hệ thống quản lý quy hoạch và phát triển đô thị.

Hệ thống số hóa các công trình kiến trúc trong thành phố và lưu trữ tại cơ sở dữ liệu dùng chung. Dựa trên các thông tin này sẽ đưa ra mô hình mô phỏng thành phố dưới dạng 3D. Khi có công trình mới được xin cấp phép xây dựng, phần mềm sẽ tự động phân tích dựa trên các thông tin của công trình định xây mới như chiều cao, diện tích, không gian chiếm lĩnh.

Hệ thống đưa ra giải pháp tích hợp về không gian đô thị để góp phần giảm thiểu ùn tắc giao thông trong tương lai. Hệ thống đảm bảo cập nhật đầy đủ, kịp thời, chính xác các đồ án được duyệt vào

hệ thống cơ sở dữ liệu quy hoạch hướng dẫn cho phép các tổ chức, doanh nghiệp và công dân có thể dễ dàng tra cứu thông tin cần thiết về quy hoạch, kiến trúc tại những khu đất, lô đất. Hệ thống đảm bảo cập nhật kịp thời thực trạng môi trường, không gian và các hoạt động đô thị để hỗ trợ công tác tham mưu, ra quyết định về quản lý”.

Các đại biểu đã đóng góp nhiều ý kiến về việc xây dựng cơ sở dữ liệu cũng như cách thức truy cập tiện lợi để người dân có thể sử dụng.

LTS: Năm nay chúng ta đón xuân Kỷ Hợi 2019, tiễn Mậu Tuất 2018 với sự kiện tâm điểm được cả thế giới chú ý là cuộc thương chiến Mỹ-Trung đang lan rộng. Riêng Việt Nam, 1080 năm trước, Mậu Tuất 938 có trận Bạch Đằng đánh tan quân Nam Hán. Kỷ Hợi 939 là năm độc lập đầu tiên sau gần 1000 năm Bắc thuộc, anh hùng dân tộc Ngô Quyền lên ngôi. Nhắc đến Bạch Đằng, người Việt Nam còn nhớ đến một năm Mậu khác: chiến thắng Bạch Đằng Mậu Tý 1288 đánh tan quân Nguyên Mông. Ngoài tên gọi và những con số tận cùng bằng 8, các cuộc chiến trên có gì liên quan đến nhau? Mục “cà phê đầu tháng” xin giới thiệu góc nhìn riêng của ông Trần Văn Châu, Chủ tịch Hội đồng quản trị kiêm tổng giám đốc công ty sơn Kelly-Moore Việt Nam.

BÀI **TRẦN VĂN CHÂU**

Từ Kỷ Hợi 2019 nhớ về Kỷ Hợi 939

1. Tiễn Mậu Tuất 2018, chúng ta nhớ đến Mậu Tuất 938 với trận Bạch Đằng của Ngô Quyền đánh tan quân Nam Hán. Kỷ Hợi 939 Ngô Quyền lên ngôi vua, chính thức mở ra kỷ nguyên độc lập sau gần 1.000 năm Bắc thuộc. Nói đến Bạch Đằng thì chúng ta không thể không nhắc đến chiến tích của Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn đã 3 lần đánh tan quân Nguyên Mông mà đặc

biệt là trận Bạch Đằng tháng 4 năm Mậu Tý 1288.

Chiến tích này đã đưa tên tuổi của Hưng Đạo Vương vào danh sách các vị tướng tài ba nhất mọi thời đại. Chiến thắng này cũng đánh tan giấc mộng bá vương của quân Nguyên Mông.

Trong trang sử của đời Trần còn có tên tuổi mà chúng tôi muốn nêu là vua Trần Nhân Tông. Nhà vua đã 2 lần đánh giặc Nguyên Mông vào năm 1285 và 1287-1288. Năm 1295, vua Trần Nhân Tông nhường ngôi vàng cho con và chọn núi Yên Tử để xây chùa đi tu và được người đời phong là Phật Hoàng. Với độ cao 1.068 mét của núi Yên Tử giúp người xưa có cái nhìn quan sát từ lục địa đến các cửa biển. Năm 1301, khi ngài đi chu du miền Nam thuộc đất Chiêm Thành thì

vua Chế Mân cho người tìm và mời ngài về kinh thành. Cảm khái trước cử chỉ đó, vua Trần Nhân Tông hứa gả Huyền Trân công chúa cho Chế Mân. Năm 1306 Huyền Trân công chúa về với vua Chế Mân và Đại Việt có thêm châu Ô, châu Rí tức Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên - Huế ngày nay.

Như vậy, Trần Nhân Tông đã hoàn thành ba việc đại sự là dẹp giặc Nguyên Mông, lên núi Yên Tử vọng cảnh trấn an giữ gìn và mở mang bờ cõi về phía Nam.

2. Trở lại với năm Mậu Tuất 2018, chúng tôi xin chia sẻ với bạn đọc một góc nhìn về vai trò của tổng thống Donald Trump.

Thương chiến Mỹ-Trung khơi mào từ tháng 6 năm 2018 và đến cuối 2018 thì nó đã lan rộng ra nhiều mặt từ kinh tế, chứng khoán, tiền tệ, văn hóa, xã hội, ngoại giao, quân sự, năng lượng... đặc biệt là mảng công nghệ bao gồm điện toán, điện não (cyber technology), không gian vũ trụ.

Về công nghệ, theo ông Arthur Herman, Giám đốc khoa lượng tử thuộc Học viện Hudson và đồng tác giả cuốn sách *Quantum Computing* cho rằng: “Công nghệ là những viên ngọc quý mà Mỹ không thể để mất vào tay Trung Quốc”. Một số chính khách và các nhà phân tích tình hình khẳng định rằng “Thương chiến Mỹ-Trung là không tránh được mà chiến tranh thì luôn gây ra thiệt hại”. Chúng tôi xin thêm như sau: “Thương chiến Mỹ-Trung là không tránh được thiệt hại cho Mỹ và đồng minh, nhưng nó lại là sự sống còn đối với Trung Quốc”.

3. Để nắm được toàn cảnh của cuộc thương chiến Mỹ-Trung, tương cũng nên nhắc lại một số diễn biến chính.

Người Mỹ đã sai lầm khi ban tối huệ quốc thương mại, ưu đãi bưu chính UPU cho Trung Quốc vì họ nghĩ rằng khi hỗ trợ cho một quốc gia phát triển hưng thịnh về vật chất thì sẽ kéo theo những tích cực về dân chủ và tự do. Cách suy nghĩ đơn giản này bắt nguồn từ thực tế phát triển của Puerto Rico, Đài Loan và Hàn Quốc. Nhưng không đúng với Trung Quốc.

Các nhà nghiên cứu đã sống và làm việc hơn 40 năm tại Trung Quốc như David Shambaugh trong cuốn *Tương lai Trung Quốc* hay Tom Miller trong *Giấc mộng châu Á của Trung Quốc* đã mô tả và chỉ ra tham vọng bá chủ của Trung Quốc. Người ta có thể nhận thấy chính sách mở cửa của tất cả các đời tổng thống Mỹ gần đây luôn xem Trung Quốc là nước nghèo cần giúp đỡ ngoại trừ Reagan và Bush. Nhưng thực tế GDP Trung Quốc đã qua mặt GDP Nhật Bản năm 2010. Trong thời gian khủng hoảng kinh tế toàn cầu năm 2008-2009, Trung Quốc có nền kinh tế thị trường nhưng lại được điều khiển bởi chính quyền. Một thống kê năm 2015 ghi nhận 500 công ty hàng đầu của thế giới thì đã có 103 công ty của Trung Quốc với 75 công ty có vốn sở hữu hơn 51% của chính quyền Trung Quốc. Khi đại suy thoái bùng nổ, Trung Quốc đã bơm 700 tỷ USD để phát triển từ việc sản xuất thép, bê tông, hạ tầng cho đến xây dựng hàng loạt các khu đô thị mới. Qua đó Trung Quốc đã tránh được nạn suy trầm, nhưng hậu quả của việc thặng dư đó đang dẫn đến mối nguy cơ mà Trung Quốc phải đối mặt hôm nay.

Trong suốt 2 nhiệm kỳ của Obama từ 2009 đến 2016, chính sách đối ngoại của Hoa Kỳ là mềm mỏng, không gây chiến. Tuy nhiên, Quốc hội Mỹ từ năm 2007 đã đặt ra nhiều nghi vấn về một Trung Quốc đang trỗi dậy. Họ thấy có gì đó đang bị che giấu dưới thời các vị tổng bí thư như Đặng Tiểu Bình, Giang Trạch Dân, Hồ Cẩm Đào. Đến 2012 khi tổng bí thư Tập Cận Bình lên nắm quyền lực thì ông đã có hướng đi đầy phô trương và xem thường Hoa Kỳ. Điều đó được thể hiện rất rõ qua “Một vành đai, một con đường” và “Made in China 2025”.

4. Tài liệu *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the US* được soạn ngày 5.2.2018 để báo cáo Quốc hội Hoa Kỳ viết: “Một vành đai, một con đường là sự kết nối theo kiểu con đường tơ lụa năm xưa với các nước châu Á, châu Phi, châu Âu và nhiều nước khác mà điểm chính là xây dựng hạ tầng”. Mới nghe qua sáng kiến này là rất tích cực, tuy nhiên đằng sau đó là cả một tham vọng của Trung Quốc. Họ đã lập ra Ngân hàng đầu tư cơ sở hạ tầng Châu Á (AIIB) để cho

vay với nhiều ý đồ và cái bẫy mà điển hình là Sri Lanka. Cùng với đó là cách để họ xuất khẩu lao động, vật liệu xây dựng...

Trong khi đó, “Made in China 2025” là kế hoạch muốn đưa Trung Quốc lên hàng cường quốc về công nghệ mà đích đến là vào năm 2049 - kỷ niệm 100 năm thành lập nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa được Micheal Pillsbury mô tả trong cuốn sách *The Hundred-Years Marathon/Cuộc chạy đua 100 năm*.

“Made in China 2025” bao gồm các kế hoạch nhỏ hơn:

. Kế hoạch ngân nhân tài

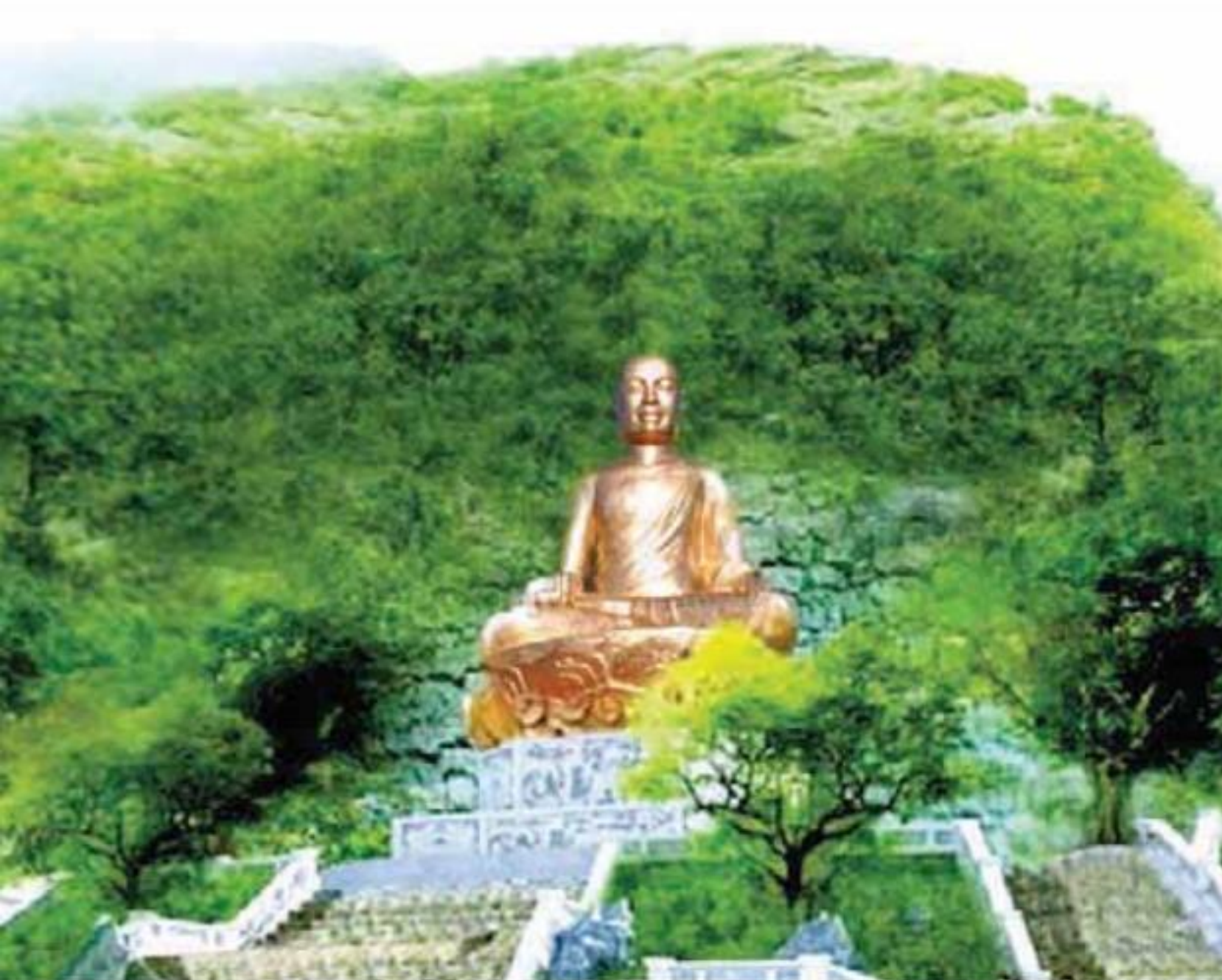
Trường hợp của ông Trương Thủ Thịnh/ Zhang Shoucheng, nhà vật lý học lượng tử thuộc vào kế hoạch ngân nhân tài được khởi động năm 2008. Kế hoạch này nhằm chiêu mộ tất cả các nhà trí thức, học giả, chuyên gia Hoa kiều đem tài năng và sức lực phụng sự cho giấc mộng Trung Quốc. Ông Thịnh là giáo sư đại học Stanford và là người đã nhận nhiều bằng khen danh giá trong giới vật lý. Năm 2013, tại thung lũng điện tử, ông Thịnh đã lập quỹ đầu tư mạo hiểm Danhua Capital đầu tư vào các công ty khởi nghiệp về robot, trí tuệ nhân tạo và an ninh mạng. Tập tài liệu 53 trang của Robert Lighthizer (đại diện thương mại Mỹ) vừa cập nhật và công bố ngày 20.11.2018 đã nói rõ các hoạt động của công ty Digital Horizon Capital (DHVC) do ông Thịnh thành lập mà trong đó có sự tác động rất lớn từ phía chính quyền Trung Quốc và tài chánh từ tập đoàn Huawei/Hoa Vi.

. Kế hoạch kinh doanh tại Trung Quốc

Từ lâu, các công ty nước ngoài mà đặc biệt là các công ty có hàm lượng công nghệ cao muốn vào Trung Quốc làm ăn, kinh doanh thì luôn bị buộc phải chuyển giao công nghệ mới. Nhưng khi các công ty này đã tiết lộ bí mật công nghệ thì liên sau đó, những công ty Trung Quốc nổi lên làm ra sản phẩm y chang với công nghệ vừa lấy được nhưng giá cả cạnh tranh hơn.

. Kế hoạch gián điệp

Giống Nhật Bản, Đài Loan, Hàn Quốc, Trung Quốc cũng gửi sinh viên, du học sinh, nghiên cứu sinh... qua các nước Tây phương và Hoa Kỳ để theo học tại các trường đại học nổi tiếng. Bên cạnh đó, có nhiều người đang có cấp bậc cao trong quân đội Trung Quốc khai giám tuổi để đi tu nghiệp. Sau khi ra trường họ xin vào làm tại các

công ty công nghệ cao, nhất là trong ngành quốc phòng Mỹ. Vào đó, nếu có cơ hội ăn cắp công nghệ thì tốt, nếu không thì họ móc nối người có thẩm quyền để tìm cách hối lộ. Cùng với đó, họ chọn những nữ sinh ưu tú, đẹp dùng “mỹ nhân kế” kéo các nhà trí thức, giáo sư, tiến sĩ Tây phương về Trung Quốc sinh sống để tiện việc khai thác kiến thức, phát minh... Nên không phải ngẫu nhiên mà tổng thống Trump đã phán rằng: “Toàn thể sinh viên, tu nghiệp sinh của Trung Quốc đều là gián điệp công nghệ”.

5. Năm 2007 Quốc hội Hoa Kỳ đã bày tỏ quan ngại về sự bành trướng của Trung Quốc và họ đã đặt ra một số vấn đề, nhưng năm 2009 thế giới lâm vào cuộc suy thoái kinh tế. Tuy nhiên một số người rất quan tâm đến Trung Quốc nên năm 2011, Mỹ lập ủy ban điều tra Trung Quốc và Quốc hội Mỹ có lệnh cấm không cho phi hành gia Trung Quốc tiếp cận với NASA. Năm 2012 Quốc hội Mỹ công bố báo cáo liên quan đến các hoạt động gián điệp của Huawei đe dọa an ninh Mỹ và cấm các cơ quan chính phủ và quân đội sử dụng sản phẩm Huawei. Năm 2015, theo phúc trình của các cơ quan thẩm quyền của Anh, Pháp và Đức thì họ đang theo dõi 4.000 hồ sơ được cho là gián điệp công nghệ của Trung Quốc. Tại Mỹ con số này là 2.500. Cũng năm 2015, tổng thống Obama đã cấm Intel không được bán “chip” mới cho Trung Quốc. Năm 2016 tổng thống Obama đã phối hợp với chính quyền Đức ngăn chặn một vụ bán một công ty công nghệ của Đức cho Trung Quốc. Trước khi rời Nhà Trắng, Obama còn ra lệnh khởi tố ZTE - một tập đoàn công nghệ của Trung Quốc. Vụ ZTE là rất ồn ào và đình đám trong năm 2017 và đầu năm 2018. Cuối cùng nó được giải quyết sau cuộc điện đàm giữa tổng thống Trump

và tổng bí thư Tập Cận Bình vào tháng 7.2018 và ZTE phải đóng cả tỷ đô la Mỹ tiền phạt.

Vào cuối năm 2017, đại diện thương mại Mỹ là Robert Lighthizer có báo cáo cho rằng: sáng kiến “Made in China 2015” không chỉ nguy hiểm đối với Hoa Kỳ mà còn đe dọa cả châu Âu, Nhật Bản và thế giới. Tháng 1.2018, chính phủ Trump đã ngăn chặn việc mua bán giữa Qualcomm và Broadcom. Được biết Qualcomm là công ty Mỹ và là nhà chế tạo chip điện tử tối tân hàng đầu trên thế giới, đặc biệt là những con chip cho ngành viễn thông. Đồng thời chính quyền Trump còn ban hành sắc lệnh không cho phép các công ty Mỹ cung cấp thiết bị cho các công ty công nghệ Trung Quốc. Đây là một đòn độc, bởi các công ty công nghệ của Trung Quốc đang còn phải lệ thuộc đến 70% linh kiện phải nhập từ Mỹ, châu Âu, Nhật, Đài Loan và Hàn Quốc. Đặc biệt là cho đến nay, Trung Quốc vẫn chưa sản xuất được những con chip tầm cỡ được gọi là chip vi siêu đẳng, bởi quy trình sản xuất chip rất phức tạp mà chúng tôi sẽ thưa chuyện với độc giả trong những kỳ tới.

Nửa cuối năm 2018 càng xuất hiện nhiều thông tin, diễn biến về chiến tranh công nghệ, chiến tranh điện não. Tháng 8.2018 dự luật quốc phòng của Hoa Kỳ NDAA được thông qua có những điều nghiêm ngặt cấm quân đội, chính quyền Mỹ sử dụng thiết bị của ZTE & Huawei. Mới đây người ta thấy Nhà Trắng và Quốc hội Mỹ cũng đang tiến hành các bước chặn việc cung cấp các thiết bị truyền thông và camera giám sát cho các cơ quan chính phủ Mỹ từ 5 công ty công nghệ của Trung Quốc là Huawei, ZTE, Hangzhou Hikvision Digital Technology, Dahua Technology và Hytera Communications. Trong tháng 10.2018, Mỹ đã bắt một người được cho là gián điệp công nghệ của Trung Quốc và dẫn độ từ Bỉ về Mỹ. Sau khi nhóm Five Eyes như Mỹ, Úc, New Zealand, Anh và Canada tuyên bố không sử dụng thiết bị của Huawei cho thế hệ 5G thì mới đây Nhật Bản, Pháp cũng hưởng ứng và Đức cũng đang xem xét lại.

6. Tin tức về bà Mạnh Văn Chu/ Meng Wanzhou - CFO và phó chủ tịch tập đoàn Hoa Vi/Huawei bị bắt tại Canada và liên sau đó là tin ông Trương Thủ Thịnh tự tử tại thung lũng điện tử (xin xem thêm bài *A Death In Silicon Valley “With Chinese Characteristics”* của Arthur Herman) cho thấy chính quyền Donald Trump đang vạch trần kế hoạch của Trung Quốc ra ánh sáng. Bà Mạnh bị cáo buộc là làm ăn buôn bán với Iran (nước bị Mỹ cấm vận) qua Skycam.

Hoa Vi là hãng máy tính của người Hoa do ông Nhậm Chính Phi sáng lập - người từng có quân hàm cao trong quân đội và là bố của Mạnh Văn Chu. Hoa Vi là công ty công nghệ số hàng đầu của Trung Quốc với doanh số 92 tỷ USD năm 2017. Điện thoại thông minh và máy móc thiết bị viễn thông của Hoa Vi được sử dụng tại 170 quốc gia. Do vậy, việc Mỹ bắt bà Mạnh Văn Chu là một nước cờ cao.

Khi hay tin Mạnh Văn Chu bị bắt, ông Thịnh không chịu nổi áp lực hoặc có bàn tay vô hình nào đó tác động nên đã tự tử. Ông Arthur Herman nói rằng thật đáng tiếc về cái chết của nhà thiên tài vật lý Trương Thủ Thịnh. Có người cho rằng kế hoạch

ngàn nhân tài của Trung Quốc đang bị lộ nên người ta gọi đó là “kế hoạch giết ngàn người tài”.

Do vậy, thương chiến Mỹ-Trung mà lệnh ngưng chiến 90 ngày để tìm kiếm một thỏa ước qua hội nghị G-20 sẽ đẩy đề tài công nghệ lên hạng ưu tiên mà người ta gọi là chiến tranh điện não (cyber technology).

Buổi phỏng vấn của NPR - đài phát thanh quốc gia Hoa Kỳ với ông Robert Lighthizer ngày 7.12 đã cho thấy chính quyền Trump yêu cầu Trung Quốc phải thay đổi mới hy vọng có được thỏa hiệp.

Chuyện công nghệ rồi cũng sẽ dẫn đến chuyện không gian khi tháng 8.2018, phó tổng thống Mỹ Mike Pence có bài phát biểu tại Lầu Năm Góc về kế hoạch thành lập lực lượng không gian Hoa Kỳ. Hoa Kỳ đang nghĩ đến việc lấy thế thượng phong về không gian, bởi khả năng về một cuộc chiến tranh không gian không thể loại trừ khi mà các cuộc thương thuyết và đàm phán bằng ngoại giao không có kết quả. Hiện trên không gian có 1.200 vệ tinh nhân tạo đang hoạt động và Mỹ sở hữu 800 vệ tinh, Trung Quốc 200 vệ tinh, 200 còn lại là của các nước khác.

HYDRO

Sapa nay là một phần của Hydro

Innovative aluminium solutions

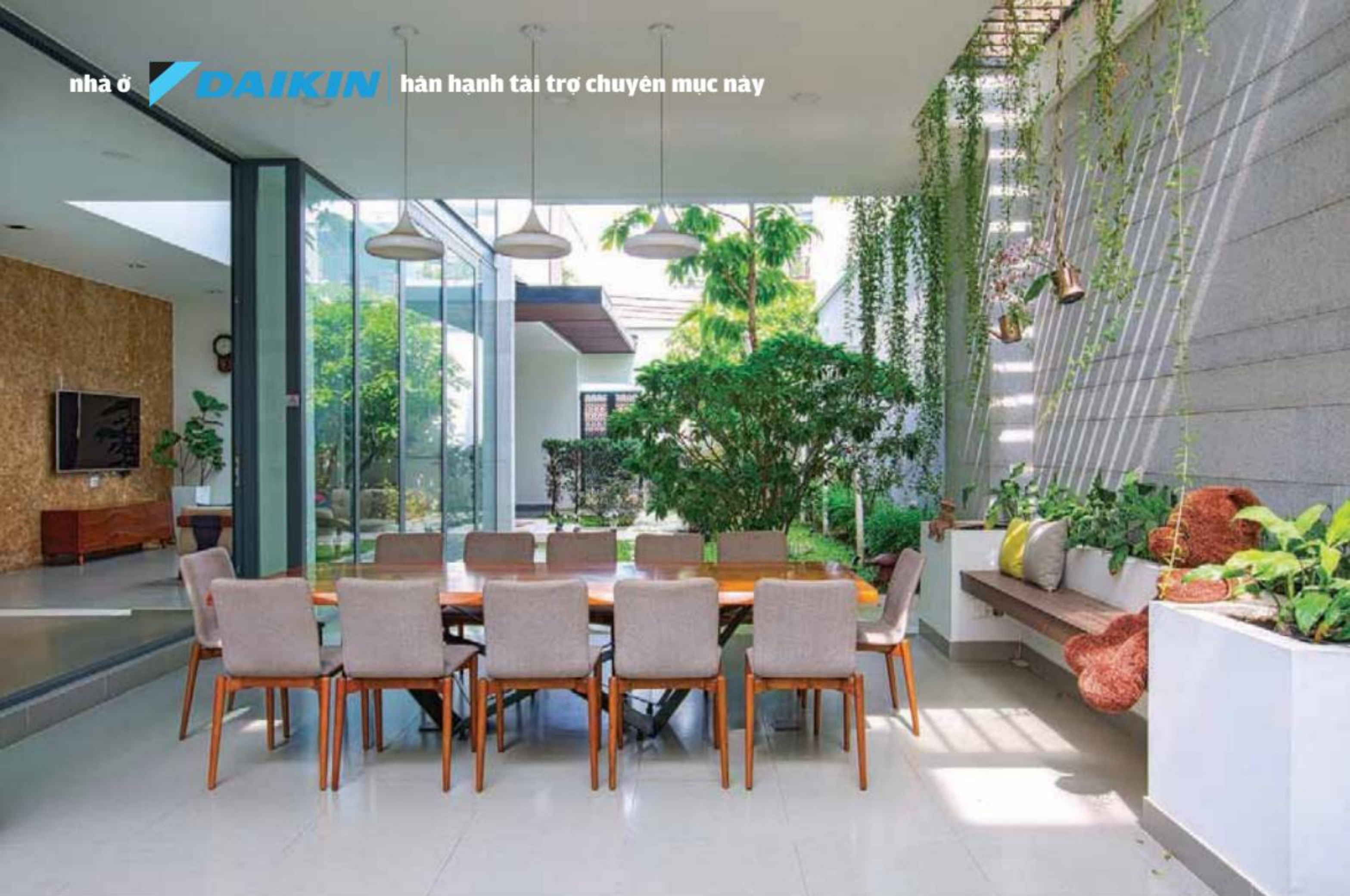
GIẢI PHÁP NHÔM BỀN VỮNG CHO CÔNG TRÌNH HIỆN ĐẠI

Sapa BTG chuyên phát triển, sản xuất, cung cấp giải pháp nhôm cho tất cả ứng dụng, trong đó giải pháp nhôm ưu việt cho ngành kiến trúc - xây dựng là một phần thiết yếu, bao gồm các hệ mặt dựng, lam che nắng, cửa sổ, cửa đi và vách ngăn.

Địa chỉ: Lô C, Đường số 3, KCN Bình Chiểu, P. Bình Chiểu, Q. Thủ Đức, TP.HCM

Tel: 84-28 38968780 / 38977764. **Email:** sapabtgt@hydro.com. **Website:** www.hydroextrusions.com

TẬN HƯỞNG MẢNG XANH

Ngôi biệt thự được thiết kế theo lối kiến trúc nhiệt đới với hình khối chi tiết được tinh giản tối đa. Từ không gian bên trong mở rộng kết hợp sân vườn mang đến cho chủ nhà một chốn yên tĩnh, thanh bình.

BÀI VÀ ẢNH PHAN HUY HỒNG ĐỨC

Ngôi nhà nằm hướng tây bắc, nên kiến trúc sư đã khéo léo đẩy mặt bằng nhà về một bên và tận dụng nhà bên cạnh để che nắng hướng tây.

Sau cánh cổng là một hàng cây như một vách ngăn ước lệ, để rồi liền sau đó là từng không gian hiện ra trước mắt theo mỗi bước chân như là một hành trình khám phá thú vị.

Bên trong nhà, phòng ngủ chính được xoay khối để tạo nên sự kết nối theo phương ngang và phương đứng, cửa được mở rộng để tiếp giáp và giúp tận hưởng mảng xanh khu vườn.

Những mảng kính lớn ở phòng khách - bếp tạo cảm giác gần gũi hơn với thiên nhiên, do cách bố trí mặt bằng hợp lý nên không cần phải dùng màn che nắng khiến không gian nơi đây luôn thoáng đãng. Một hồ nước xuyên suốt giúp cải tạo vi khí hậu, làm cho ngôi nhà luôn mát mẻ.

Bàn ăn được bao quanh bởi khu vườn, hồ nước, là nơi chốn để mọi người tận hưởng những bữa cơm gia đình đầm ấm.

Khoảng thông tầng gia tăng tính kết nối các không gian, từ phòng ngủ có thể nhìn thấy phòng khách, một phần hồ nước đưa sâu vào trong phòng khách xóa bỏ ngăn cách giữa không gian trong và ngoài. Kệ sách được thiết kế đơn giản tinh tế thay cho lan can thông thường vừa tiện dụng và tạo nên mảng nhấn dễ chịu.

Đặc biệt phòng vệ sinh được chăm chút tỉ mỉ với mái kính lấy sáng trên trần kết hợp cùng thanh lam giúp căn phòng luôn sáng sủa, một mảng xanh nhỏ xóa tan cảm giác bí bức như trong những phòng vệ sinh thông thường.

Không gian thờ cúng cũng là nơi thiên định thường xuyên được thiết kế với 2 lớp ngăn cách giúp chủ nhà vừa có không khí thoáng mát vừa lại yên tĩnh riêng tư.

Ảnh hai trang Do bố trí mặt bằng hợp lý nên không gian trong nhà luôn sáng và thoáng. Cây xanh cũng có mặt ở mọi nơi

Ảnh hai trang Một phần hồ nước đưa sâu vào trong phòng khách xóa bỏ ngăn cách giữa không gian trong và ngoài

Vào buổi tối phòng thờ với ánh đèn sáng xuyên qua khung nhôm CNC như một ánh sáng dẫn đường trong đêm tối, lam che nắng vút xa như một kết thúc nhẹ nhàng tạo cho ngôi nhà có một hình khối tròn vẹn dường như không có giới hạn giữa bên trong và bên ngoài, bên trên và bên dưới ở công trình này. **III**

Ảnh trên Từ không gian bên trong mở rộng kết hợp sân vườn mang đến cho chủ nhà một chốn yên tĩnh, thanh bình

Thiết kế: Công ty CP Tư Vấn - Thiết kế - Xây dựng A Cộng

CHUYÊN GIA ĐIỀU HÒA KHÔNG KHÍ HÀNG ĐẦU NHẬT BẢN

www.daikin.com.vn

*Our best wishes for 2019
full of happiness,
peace and prosperity*

187 Nguyễn Văn Trỗi, P.10, Q.Phú Nhuận, TP.HCM
Tel: (028) 399 70 100 | www.mykhang.com

Ảnh trên Bà Suzanne Lecht - người góp công lớn giới thiệu mỹ thuật đương đại Việt ra thế giới Ảnh dưới Góc thờ tự trong kiến trúc nhà sàn của người Thái trắng được biến tấu thành góc sắp đặt các tác phẩm nghệ thuật

Chốn đi về của Suzanne Lecht

Ba tầng lầu, ba không gian kiến trúc khác biệt, chiếm cứ từng góc nhỏ là vô số tác phẩm sắp đặt, điêu khắc, hội họa của nghệ sĩ đương đại Việt, hợp thành chốn đi về đầy thú vị của Suzanne Lecht.

BÀI VÀ ẢNH NGUYỄN ĐÌNH

Mất hai năm để tạo ra ngôi nhà đặc biệt này - bà Suzanne Lecht, chủ nhân ngôi nhà đậm chất nghệ thuật Việt mở đầu câu chuyện với tôi như thế. Điểm đặc biệt trong không gian sống của Suzanne - một người Mỹ, hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật, sáng lập phòng tranh Art Vietnam Gallery, hơn 20 năm gắn bó với Việt Nam - ấy là việc thiết kế ngôi nhà không phải từ giới chuyên môn kiến trúc, mà từ sở thích của chủ nhân kết hợp cùng ý tưởng của họa sĩ Phạm Quang Vinh (thành viên nhóm họa sĩ đương đại thời kỳ đổi mới có tên gọi Gang of Five gồm Hồng Việt Dũng, Phạm Quang Vinh, Hà Trí Hiếu, Đặng Xuân Hòa, Trần Lương) tạo nên một không gian sống quen mà lạ.

Ảnh trên trái Phòng ngủ với thiết kế cổ kính, đây là không gian được chủ nhân yêu thích nhất trong ngôi nhà Ảnh trên phải Mỗi tác phẩm trong ngôi nhà của Suzanne là một chuyện kể về mỹ thuật đương đại Việt Ảnh dưới Ngôi nhà sàn người Thái từng bị thiêu rụi, những mảng sáng là phần được phục chế lại

Ảnh trên trái Cầu thang dẫn lối lên tầng 2, với bộ mặt nạ do họa sĩ Nguyễn Thị Chinh Lê sáng tác trên chất liệu đồng **Ảnh trên phải** Tầng góc dù là nhỏ nhất trong ngôi nhà cũng đều được Suzanne tận dụng làm nơi trưng bày tác phẩm nghệ thuật **Ảnh giữa trái** Cửa chính dẫn lối vào không gian nhà sàn ở tầng thượng đã được Việt hóa, trông rất gần gũi, thân quen **Ảnh giữa phải** Góc tâm linh, thờ tự được bố trí ở tầng hai, một không gian được Suzanne sắp đặt riêng cho những người đã khuất trong gia đình **Ảnh dưới** Không gian giếng trời cũng được tận dụng phô diễn vẻ đẹp các tác phẩm nghệ thuật đa chất liệu

Cái quen trong ngôi nhà của Suzanne, ấy là nét Việt, từ ngay sau cổng chính, lối vào của ngôi nhà được thiết kế theo hình thức cổng tam quan, gồm cửa chính và hai cửa phụ. Chi tiết ấy gợi về không gian một ngôi chùa, chốn bình yên, yêu thích của chủ nhân khi tiếp cận các làng quê Việt. Tầng cao nhất của tòa nhà, có thêm nét quen khác, ấy là nếp nhà sàn của người Thái trắng. Chủ nhân cho biết căn nhà gỗ này được bà mua tận Mai Châu và lấy đó làm điểm nhấn chính, tạo nên kiến trúc tổng thể cho ngôi nhà.

Điểm lạ của ngôi nhà được chủ nhân tiết lộ: “Người Việt luôn làm những điều bất ngờ”. Cái bất ngờ ở đây, chính là kiểu thức xây dựng không theo nguyên tắc hay phương pháp quen gặp trong thiết kế, dựng nhà, bởi mọi chuyện được khởi đầu

Ảnh trên trái Cầu thang thông tầng mang bố cục khác lạ, cũng là chi tiết kiến trúc điểm nhấn ở tầng I. Ảnh trên phải Không gian tiếp khách giản dị, thanh nhã. Ảnh dưới Tủ quần áo được bố cục khéo léo ẩn sau các tác phẩm nghệ thuật.

từ tầng cao nhất, rồi mới xuống đến nền móng. Kiểu thức xây dựng ngược này khiến chủ nhân rất thích thú, bà chia sẻ: “Từ ngôi nhà sàn ở tầng thượng, và hình thái chùa ở tầng trệt, các ý tưởng trang trí không gian kiến trúc dựa vào hai chi tiết ấy để phát triển thêm. Tôi có bộ sưu tập tranh, nghệ phẩm đa dạng, việc dựng nhà dựa vào đó để tạo thành nơi sinh hoạt, thờ tự, cũng đồng thời là nơi triển lãm nghệ thuật”.

Dạo quanh không gian sống của Suzanne, gọi là nhà cũng phải, là phòng tranh cũng đúng, là bảo tàng nghệ thuật cũng chẳng sai. Sự tích hợp kỳ diệu ấy tạo nên một chốn đi về lý tưởng, là nơi Suzanne giải bày tình yêu và niềm đam mê bất tận của mình với đất nước, con người và nghệ thuật đương đại Việt.

Ảnh trên trái Từng nghệ phẩm trong ngôi nhà Suzanne được sắp xếp, bài trí chặt chẽ và tinh tế Ảnh giữa Bộ sưu tập nông cụ dân tộc sắp đặt dưới nếp nhà sàn Ảnh trên phải Hai chiếc đèn phòng ngủ là tác phẩm của nhà điêu khắc Lolo Zazar người Pháp thiết kế Ảnh giữa Hành lang ở tầng hai cũng là nơi thường ngoạn các tác phẩm nghệ thuật Ảnh dưới trái Không gian dưới nhà sàn trưng bày các hiện vật sưu tầm mang văn hóa Việt Ảnh dưới phải Góc sắp đặt của họa sĩ Chinh Lê với các hình nhân tí hon chất chứa những ưu tư thời cuộc

THE LEADER IN PAINT TECHNOLOGY

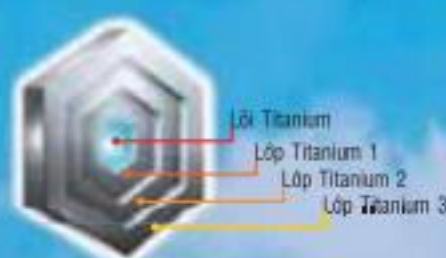
Ultra Premium
Acrylic Technology

SuperShield™

SƠN NƯỚC NGOẠI THẤT SIÊU CAO CẤP

Với công nghệ Tự làm sạch, bụi bám trên bề mặt khi nước mưa rơi xuống hay dùng nước, những hạt nước lan tỏa và cuốn bụi bẩn đi, bề mặt được làm sạch như mới.

Hạt Titanium với 3 lớp bảo vệ

Bảo vệ nhà bạn gấp 3 lần với công nghệ Titanium Triple Protection và Ti-Pure™.

Công nghệ Ti-Pure™ với bột màu có độ bền cao giúp màng sơn luôn bền đẹp dưới thời tiết nắng – mưa của khí hậu nhiệt đới, khả năng chống thấm cao và bền màu dưới ảnh hưởng của tia UV.

Với việc ứng dụng những công nghệ tiên tiến nhất, SuperShield tự hào mang đến màng sơn có độ bền lên đến 15 năm (*)

(*) Để bề mặt tường được bảo vệ 15 năm, cần sử dụng hệ thống sơn để ngiht và thi công theo đúng quy trình của TOA

Greenovation
INNOVATION PAINT FOR LIFE AND ENVIRONMENT

www.toagroup.com.vn

TOA Paint Viet Nam

Dưới tán cây

Họa sĩ tạo hình Đặng Anh Tuấn hoạt động nghệ thuật, sáng tác tự do với các cuộc triển lãm trong và ngoài nước từ cuối thập niên 90. Anh đã sinh sống ở nhiều nơi khác nhau, và cuối cùng Anh Tuấn cùng gia đình của mình đã tìm được một không gian sống thực sự phù hợp với tâm nguyện.

BÀI VÀ ẢNH **TƯỜNG HUY**

Ảnh hai trang Các tác phẩm nghệ thuật của họa sĩ Anh Tuấn và bạn bè hiện diện tại tầng trệt trong không gian mở của ngôi nhà

Một không gian vừa là nơi làm việc và cũng là nơi để mở một phòng tranh cho bạn bè của gia đình anh: Pami Art Space.

Căn nhà của gia đình họa sĩ Anh Tuấn nằm ở khu Tháo Nguyên trong EcoPark - Hà Nội. Việc chọn một chỗ ở cách trung tâm thành phố gần 20km nằm trong kế hoạch lâu dài của gia đình, một khu sinh thái an lành trong trẻo và có chất lượng dân cư văn minh. Lựa chọn một căn biệt thự liền kề, diện tích sử dụng gần 300m² kết cấu 3 tầng với khuôn viên 2 mặt tiền và một thiết kế kiến trúc khá giản lược. Đây cũng là ấp ủ của anh mong có một không gian làm việc (atelier) đồng thời trưng bày các tác phẩm nghệ thuật của bạn bè, thành một điểm giao lưu văn hóa cộng đồng.

Bước vào không gian của họa sĩ Anh Tuấn, người xem có cảm giác hưng phấn bởi các tác phẩm đậm chất biểu hiện với tông màu nồng ấm được tác giả treo khắp nhà. Không gian trưng bày chung là tầng trệt được nhấn nhá thêm các tác phẩm Sculpture hiện đại từ một đồng nghiệp. Không gian làm việc riêng của anh là tầng trên cùng với ánh sáng trần và các khung cửa rộng.

Căn nhà được bao quanh bởi khá nhiều cây xanh được chăm sóc bởi chính tay của nữ chủ nhân và đây cũng là đam mê chung của hai vợ chồng họa

Ảnh hai trang Tiện nghi sinh hoạt vừa đủ cho các thành viên

sĩ. Anh Tuấn luôn mãn nguyện với gia đình nhỏ của mình, hạnh phúc mà anh chị đã vun đắp hàng chục năm qua.

Trong không gian sống hướng tới giá trị xanh của gia đình Anh Tuấn, đồ nội thất hay tiện nghi chỉ là phương tiện cho các thành viên. Hai vợ chồng rất ưng ý khung cảnh mở cùng cây xanh quanh nhà, vì có cùng đức tin và tu tập thì một không gian Zen với ánh sáng, màu xanh các loại cây cảnh và đặc biệt một cây bồ đề lớn trước nhà là điều mà vợ chồng anh tâm đắc nhất.

Cùng một hướng nhìn về chân - thiện - nhân, vợ chồng Anh Tuấn luôn tâm niệm chia sẻ và góp hiệu biết trong nghề để tạo được giá trị mang tính cộng đồng mà Pami Art Space chính là sự khởi đầu. **III**

Ảnh trên và dưới Không gian xanh luôn hiện diện đầu đó trong ngôi nhà này

điện quang

Ở ĐÂU CÓ ĐIỆN, Ở ĐÓ CÓ ĐIỆN QUANG

ĐIỆN QUANG HÂN HẠNH MANG ĐẾN CÁC GIẢI PHÁP CÔNG NGHỆ 4.0
“sáng tạo cho ngôi nhà Việt”

điện quang
APOLLO

Giải pháp chiếu sáng
 thông minh, tùy chỉnh
 hơn 16 triệu màu ánh sáng

Giải pháp nhà thông minh,
 quản lý và điều khiển các
 thiết bị mọi lúc, mọi nơi hoặc
 theo kịch bản định trước

Ứng dụng đặt dịch vụ
 tư vấn, lắp đặt, sửa chữa
 hệ thống điện, chiếu sáng

Vũ Điệu Thanh Bình

Sự có mặt của những chất liệu mang đường nét tự nhiên như đất, đá, hoa cỏ... trong kiến trúc của ngôi nhà luôn góp phần cho không gian trở nên dịu nhẹ, trầm ấm và sâu lắng. Đó cũng là ý tưởng cho nhiều bộ sưu tập gạch ốp lát mới nhất từ Prime.

Được xem như “Vũ Điệu Thanh Bình”, các thiết kế gạch này tập trung khai thác các tông màu trung tính: trắng, be, ghi, xám, sáng tạo trên bề mặt phủ men matt với công nghệ in kỹ thuật số độ nét cao - HD. Điều đặc biệt ở đây, nhà sản xuất Prime đã bổ sung trên bề mặt gạch một hiệu ứng tinh xảo Stone Art Effect- giúp gia tăng chiều sâu và tính thẩm mỹ cho sản phẩm. Dưới sự phản chiếu của ánh sáng tự nhiên hoặc nhân tạo, những họa tiết tối giản, nhẹ nhàng bỗng hài hòa, cuốn hút, cả căn phòng như được thổi một luồng sinh khí mới.

Các sản phẩm hiện sẵn có với dòng kích thước 40x80 cm, thực sự là một thiết kế mang tính ứng dụng cao cho các công trình kiến trúc khác nhau, dù là một công trình đòi hỏi sự hiện đại, tinh tế hay trang nhã, cổ điển. Hãy cùng chúng tôi cảm nhận và trải nghiệm!

DECORATING INSPIRATION FOR YOUR MODERN BATHROOM

Product code: 05.400800.08259 & 05.400800.08258

WORLD CLASS QUALITY

CÔNG TY CỔ PHẦN PRIME GROUP

Khu CN Bình Xuyên, TT. Hương Canh, H. Bình Xuyên, T. Vĩnh Phúc
T: +84 211 3888 987 | F: +84 211 3888 986 | E: info@prime.vn

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PRIME MIỀN TRUNG

325 Nguyễn Văn Linh, P. Thạc Gián, Q. Thanh Khê, TP. Đà Nẵng
T: + 84 2366 519 288 | + 84 2366 519 289 | E: info@prime.vn

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PRIME MIỀN NAM

31 Xuân Hồng, Phường 12, Q. Tân Bình, Tp. Hồ Chí Minh
T: + 84 286 675 0011 | + 84 286 675 0022 | E: info@prime.vn

GLAZED CERAMIC TILES SIZE 40x80cm

www.prime.vn f | t

MỘT THUẬN TIỆN KHI ĐỌC TRÊN MẠNG LÀ CÓ THỂ DÙNG TỪ KHÓA ĐỂ TÌM CHỦ ĐỀ, TÀI LIỆU. Dưới đây là một số bài liên quan với từ khóa “nếp nhà”.

Chữ nếp nhà thứ nhất liên quan đến ngôi nhà mà nhà thơ Lưu Quang Vũ đã nêu trong bài thơ “Nhà chật”:
Nhà chỉ mấy thước vuông, sách vở xếp cạnh nôi/ Nếu nằm mơ, em quờ tay là chạm vào thùng gạo/ Ô tường nhỏ treo tranh và phơi áo/ Ta chỉ có mấy thước vuông cho hạnh phúc của mình...

Trong bài có tựa đề “Nếp nhà Lưu Quang Vũ” viết năm 2013 nhân 25 năm ngày mất của Lưu Quang Vũ, nhà thơ Lê Minh Quốc nhắc tới đáng sinh thành của Lưu Quang Vũ và ngôi nhà này: “Từ năm 1958, về sống ở căn nhà 96A Phố Huế, vợ chồng nhà thơ Lưu Quang Thuận đã uơm mầm và vun xới một tài năng của đất nước”.

PGS.TS Lưu Khánh Thơ, em ruột nhà thơ Lưu Quang Vũ lý giải trong bài trên danviet.vn năm 2018: “Dưới mỗi mái nhà đều có một nếp nhà thân thuộc mà người tạo dựng nên nó không ai khác là cha mẹ chúng ta - những người chủ gia đình ấy đã tiếp thu từ các bậc tiền bối, gìn giữ, phát huy và truyền lại cho con cháu”.

ĐẦU XUÂN CHIA SẺ

Chuyện nếp nhà

Chữ nếp nhà tiếp theo là từ một buổi hát trống quân đối đáp nam nữ ở Sài Gòn. Nhạc sĩ Phạm Duy cầm trống, phía nữ có nghệ sĩ Hồng Vân, Hồ Diệp, Thái Hằng, Bạch Yến, nữ sĩ Tuệ Mai. Phía nam có Thanh Hùng, Đỗ Quý Toàn, nhà thơ Phạm Thiên Thư.

Theo TS Nguyễn Nhã, buổi hát trống quân này là một trong những hoạt động đầu tiên của “Nhóm nghiên cứu và phát huy truyền thống Việt Nam”. Buổi hát diễn ra tại nhà nhạc sĩ Phạm Duy ở Phú Nhuận tối 29.9.1974. Thành phần dự buổi hát có cụ Nhất Thanh - tác giả cuốn “Đất lề quê thói”, vợ chồng nghệ sĩ nhiếp ảnh Phạm Văn Mùi, vợ chồng nhạc sĩ Phạm Duy, vợ chồng ông Nguyễn Nhã - chủ nhiệm Tập san Sử Địa, ông Lê Ngô Châu - chủ nhiệm tạp chí Bách

khoa, KTS Nguyễn Bá Lăng, nhà thơ Phạm Thiên Thư, nhà thơ Trụ Vũ, nữ sĩ Tuệ Mai, các nhà văn Lê Tràng Kiều, Võ Phiến cùng một số giáo sư các trường đại học và các nhà báo.

Ngoài đối đáp ứng khẩu, các nghệ sĩ còn hát theo “Bài hát trống quân đêm trung thu Giáp Dần” do Phạm Thiên Thư sáng tác. Xin trích một số câu: Nam: *Anh hùng lại hỏi thuyền quyên/ Cái chi là nếp là nền Việt Nam*; Nữ: *Em xin tạm đáp hâu chàng/ Gia đình là nếp dân Nam bấy ngày...*; *Trần gian thành cõi thiên đường/ Thu vào một mối yêu đương thuận hòa/ Chúng ta hưng thịnh Nếp Nhà...* Chữ “Nếp Nhà” in hoa trên Tập san Sử Địa số 27-28 xuất bản cuối 1974.

Chữ nếp nhà nữa mà tôi muốn chia sẻ là từ truyền ngôn “Nếp nhà” của nhà văn Nguyễn Khải xuất bản năm 1995 ở cuốn “Hà Nội trong mắt tôi”. Nhân vật chính là một cụ bà tám mươi tuổi được nhà văn Nguyễn Khải giới thiệu là “cái túi khôn của tôi”. Cụ bà nói về nếp nhà: “...thời bây giờ có được vài trăm cây vàng không phải là khó, cũng không phải là lâu, nhưng có được một gia đình hạnh phúc phải mất vài đời người, phải được giáo dục vài đời. Hạnh phúc không bao giờ là món quà tặng bất ngờ, không thể đi tìm, mà cũng không nên cầu xin. Nó là cách sống, một quan niệm sống, là nếp nhà, ở trong tay mình, nhưng nhận được ra nó, có ý thức vun trồng nó, lại hoàn toàn không dễ”.

Tết là lúc mọi người quay về sum họp với gia đình trong nếp nhà của mình. Xin chia sẻ những tư liệu với từ khóa “nếp nhà” để cùng chiêm nghiệm.

PHẠM HY HUNG ẢNH VŨ ANH DŨNG

NHÀ LÀ MỘT KHÁI NIỆM THẬT RỘNG LỚN, mà cũng thật là cụ thể, và có khi là một trong những khái niệm hiếm hoi mà triệu triệu người trên trái đất này - không phân biệt, màu da, ngôn ngữ, văn hóa hay tôn giáo, đều có cảm nhận giống nhau. Nhà cũng từ lâu không còn là ngôi nhà bị bó gọn trong không gian của những bức tường. Không phân biệt sang giàu hay nghèo khó, nhà luôn gắn liền với ký ức, hiện tại

và cả tương lai của mỗi người, và là điều thuộc về phạm trù cảm xúc của con người, khó ai có thể không có hoặc chối từ. Về nhà, là về lại với những gì thân quen, về với “nếp nhà”, những thói quen, quan điểm, ứng xử có từ bao thế hệ trong gia đình, dù không phải “nếp” nào cũng đúng, cũng còn giá trị trong xã hội ngày nay. Nhìn bọn trẻ nay, lại nhớ những năm tháng đầy lạ lẫm xưa, khi trở về sau thời gian bôn ba xứ người. Quê hương bỗng

nhà là nơi hồn ta ở đó

Nghi tết, bọn trẻ lục tục kéo nhau trở về nhà. Trên các trang mạng xã hội, tràn ngập những hình ảnh vui vẻ, những bộ mặt hôn hờ của các ông bố bà mẹ bên những xe đẩy hành lý, những cái ôm xiết chặt, và ánh mắt rạng rỡ trong niềm vui ngày đoàn viên. Nhà đã từ lâu không còn chỉ là một nơi chốn nữa.

BÀI HỌA SĨ **TRẦN THUY LINH** ẢNH **VŨ ANH DŨNG** - TƯ LIỆU KT&ĐS

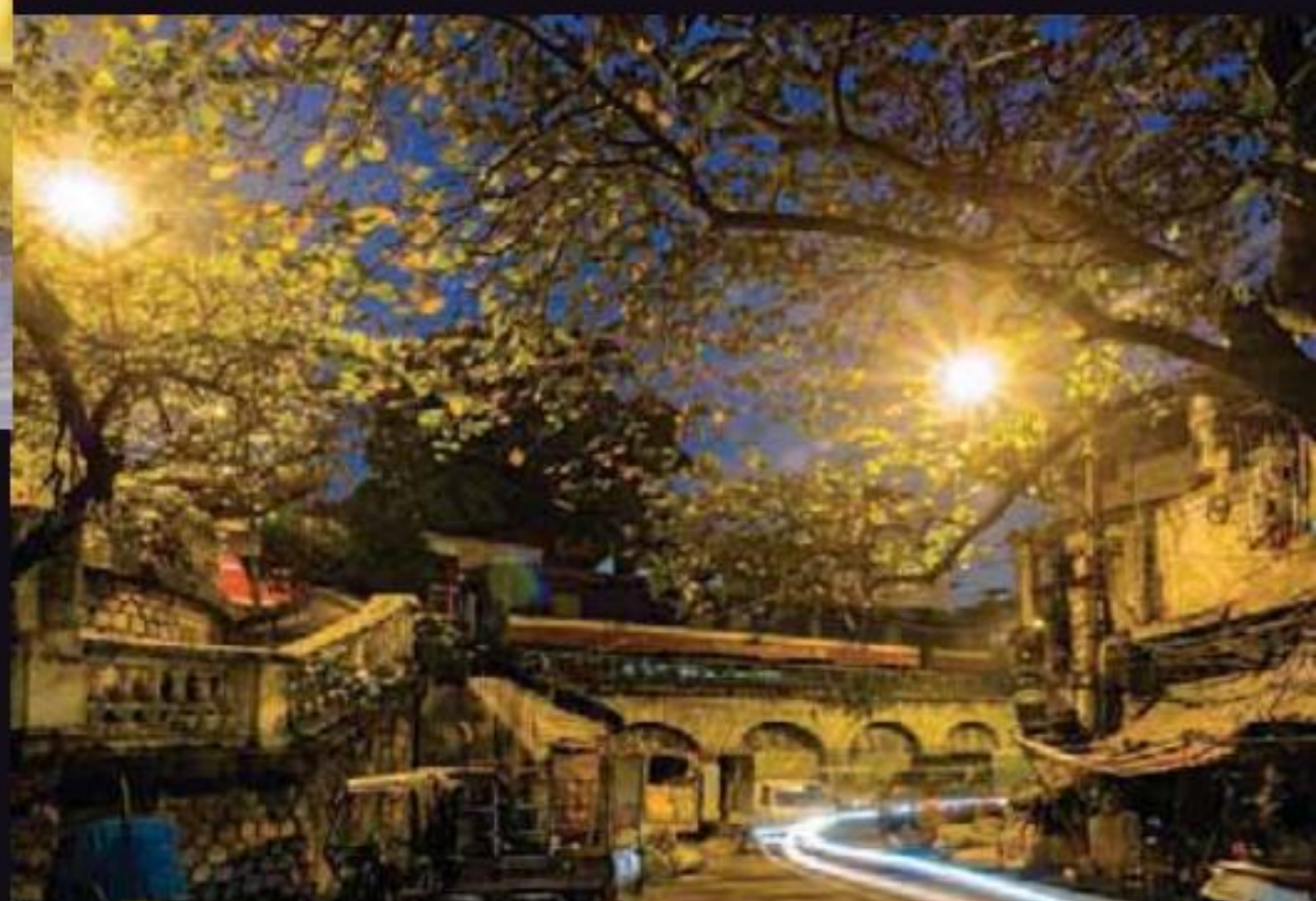
như thành khác. Phố lạ, người không quen. Vật đổi sao dời. Điều duy nhất có thể bầu vùi vào trong những ngày đầu tiên ấy, chính là căn nhà quen thuộc trong ký ức và những người thân.

Ký ức của tuổi thơ tôi gắn chặt với ký ức về bà ngoại và bà nội. Tôi còn nhớ như in những tháng năm đầu đời, khi sống cùng bà ngoại tại phố Bạch Mai, Hà Nội. Ai bảo là trẻ con hay quên? Ngày đó, bố mẹ ở cùng

bà nội tại ngôi nhà nơi tôi sinh ra ở ngõ nhỏ Trần Cao Vân. Bố mẹ phải đi làm, bà nội cũng đi đàn len suốt, nên bà ngoại trông nom tôi suốt những ngày trong tuần, cuối tuần bố mẹ mới đón về với bà nội. Những tháng ngày ấy đã in đậm bao dấu ấn trong ký ức non nớt của tôi. Ngôi nhà 2 tầng kiểu Pháp, có những cái cửa sổ kính và chớp hình chữ nhật cao và dài. Từ tầng một lên tầng hai là cái cầu thang gỗ cũ kỹ uốn lượn, luôn kêu cọt két khi có người đi. Tầng hai có một ban công rộng với hàng lan can sắt uốn, màu xanh lá cây đậm - chỗ ngồi yêu thích nhất của tôi - nơi tôi luôn thò hai chân xuống, hai tay ôm lấy lan can và ngồi hàng giờ ngắm phố phường, người xe qua lại. Thật quá lạ so với tuổi của một đứa trẻ lên 5. Nhà mặt tiền đối diện chợ Mơ, gồm hai khối, sâu hun hút. Bên ngoài là nhà của ông bà ngoại tôi, bên trong là những hộ gia đình khác. Hai khối nhà được nối với nhau bởi một thiên tình như bao căn nhà cổ Hà Nội thời đó, là một cái sân chung có một giếng nước và cây khế cổ thụ. Tầng trệt là nơi ở của gia đình các bác của tôi, bà chỉ giữ cho mình một căn phòng nhỏ trên gác. Căn phòng đã nhỏ lại còn được chia hai bằng một bức ván gỗ mỏng. Bên phía bà ở chỉ có một bộ trường kỷ khám trai tuyệt đẹp và tấm phán gỗ lim làm giường. Phía bên kia, bà dành cho ông thông gia đã gần trăm tuổi ở. Ông không còn ai, con trai ông là chồng của bác tôi cũng đã mất, nên bà chia nhà ra, mời ông về ở để con dâu dễ bề chăm sóc. Cho tới tận sau này, tôi vẫn luôn nhớ những

buổi sáng tinh mơ, đông cũng như hè, cứ đúng 6 giờ sáng là vang lên tiếng nước dội trong phòng tắm. Và ông luôn hát rất to khi tắm. Không biết có phải là một kiểu luyện tập hay không, nhưng sáng nào bà cũng căn theo tiếng hát của ông để gọi tôi dậy đi học, chẳng cần đồng hồ. Hàng năm vào dịp tết, luôn có một đoàn người nhà nước mang quà đến mừng thọ ông. Sáng mùa thu năm ấy, khi 6 giờ sáng không nghe tiếng hát vang lên, mọi người trong nhà đều biết rằng, ông đã ra đi. Khi ấy ông đã 103 tuổi. Sau này khi lớn lên, tôi đã từng ở rất nhiều ngôi nhà, nhưng ký ức về nhà của tôi luôn gắn với ngôi nhà của bà ngoại như thế. Những buổi chiều đi học về, tôi hay nằm lăn ra, áp mặt vào sàn gỗ lim đen bóng loáng, nghe mùi ai ai của gỗ, nghe tiếng những con mọt nghiêng kèo kết theo năm tháng và đôi khi tôi thiếp đi trong mùi bữa cơm chiều bà nấu, mùi tôm rang thịt và canh cua rau đay. Thịt thà là thứ xa xỉ thời ấy nên bà chỉ

làm cho tôi trong chiếc chảo nhôm tí xíu, còn bà chỉ căn lửa vài miếng cơm chan canh và nhìn tôi ăn ngon lành là đã thấy no rồi, tôi luôn nghe bà nói thế. Căn gác gỗ đậm mùi bếp núc ấy đã mãi mãi là ngôi nhà tuổi thơ của tôi, không chỉ là nơi tôi cảm nhận được tình yêu thương, sự chia sẻ mà mọi người dành cho nhau, mà còn là nơi cho tôi một nếp nhà. Không gian sống ấy từng cho tôi những điều không sách vở nào dạy được, những điều mà sau này những đứa con tôi, dù có ở trong những không gian sống hoàn toàn khác, vẫn cảm nhận được và hy vọng chúng cũng gìn giữ được. Căn nhà ấy, cùng những người anh chị em họ sàn sàn tuổi nhau cùng sống chung thời đó, đã theo tôi suốt cả cuộc đời, luôn trở về trong những giấc mơ nơi xứ người và biến thành niềm say đắm bất tận của tôi đối với kiến trúc thuộc địa kiểu Pháp.

Tôi cũng nhớ ngôi nhà của những tháng ngày niên thiếu. Sau một biến cố, gia đình tôi phải chia tay với ngôi nhà trong phố và dọn về một căn hộ 28 mét vuông tại một khu tập thể ở vùng ngoại ô. Khi ấy cả nhà gồm 6

người là bố mẹ, hai chị em tôi, bà nội và bà ngoại cùng ở chung một nhà. Không phải là tứ đại đồng đường, nhưng cũng khá là hiếm, khi dâu rể và thông gia cùng ở chung như vậy. Nhưng nếp nhà tôi có lẽ là thế, bà ngoại khi ấy bị bệnh và được bố mẹ tôi đón về chăm sóc. Hai bà đã chung sống rất yên bình bên nhau như vậy cho tới khi bà ngoại qua đời. Căn hộ của chúng tôi nằm trên tầng tư, dù chật hẹp nhưng luôn có không gian cho hoa và cây. Phía trước, mẹ trồng một giàn hoa cẩm cù bên ngoài khung cửa sổ, quanh năm hoa nở thơm dịu nhẹ. Bên trong là những cây hoa đá, vài cây hồng ti muội, những bụi tóc tiên. Chỉ là hoa trong chậu thôi, vậy mà chúng tôi đã có một vườn treo xinh xắn. Ở ban công phía sau tôi gieo vài hạt dưa lê hủ hóa, vậy mà ngày tôi đi thi đại học đã có mấy trái dưa lúc lỉu treo trong đám lá và cả nhà đều vui và cho rằng đó là điềm lành. Bà và tôi làm sạch cỏ ở mảnh đất hoang ven sông Tô Lịch rồi trồng rau và nuôi thú ở đó. Đó là khu vườn đầu tiên trong cuộc đời tôi. Mảnh đất tí xíu ấy từng là thiên đường của tôi. Những cẩm cù, hồng ti muội, rau lang, thỏ trắng và cả những hàng cây tràn ngập màu đỏ hoa phượng, màu tím bằng lăng mỗi khi hè về trong khu tập thể ấy, đã cho tôi một tình yêu bất tận với thiên nhiên và hoa lá đến suốt cuộc đời. Nếp nhà thân yêu luôn lớn mãi trong tôi.

Nhớ nhất là cái tết trước khi xa quê hương, tự tay tôi đã gói rất nhiều bánh chưng cho cả nhà theo sự hướng

dẫn của bà nội. Căn hộ nhỏ ngập trong màu lá dong, tràn đầy mùi gạo, đỗ, mùi thịt ướp tiêu - một mùi tết. Bà cầu kỳ làm bánh chưng cộng, thứ bánh tuy dân già mà rất mất công vì phải giã gạo nếp thành bột rồi mới đem xay. Rồi phải giã lá rất lâu, lọc kỹ lấy nước cốt để hương của lá thấm trong hương của bột, thì mới ra chất của bánh. Sau đó làm nhân đậu xanh đánh nhuyễn, trộn với dừa sợi, đường trắng, gói lá chuối và đem hấp chín. Mẻ bánh dờ ra xanh mướt màu lá, hương thơm và khói ngào ngạt của nếp, của lá và của đậu tỏa ra khắp nhà. Cây măng cộng thuộc họ ô rô (miền Nam gọi là cây xương khi hoặc bìm bịp), thường mọc hoang ngoài bờ rào, là một cây thuốc Nam rất tốt. Lá của nó dùng để chữa được nhiều bệnh và luôn có màu xanh thắm. Khi làm bánh có vị thanh mát, và còn có thể nấu canh như rau, nhưng giờ thì chắc chỉ còn rất ít người biết. Bánh măng cộng giờ cũng đã thất truyền và thời buổi này cũng chẳng ai mất thì giờ giã bánh hết nửa ngày giống như bà tôi nữa. Nhưng với tôi, bánh măng cộng đã là một biểu tượng thiêng liêng của “nếp nhà”, của tình thương, của sự triu mến mà bà dành cho tôi. Suốt đời không thể nào quên.

Những nếp nhà của người Việt nay đã thay đổi quá nhiều cả về hình thức lẫn nội dung cùng với sự đổi thay của xã hội. Ký ức về không gian sống của thế hệ tôi là những căn hộ tập thể, những ngôi nhà trong hẻm chật chội, hay nhà lá miền quê đơn sơ, nhưng ký ức của thế hệ sau chúng tôi đã là những ngôi nhà lầu, những tòa biệt thự, hay căn hộ cao cấp tráng lệ. Thay đổi là cần thiết để xã hội ngày càng tiến lên. Nhưng có quan trọng lắm không, khi nhà thì ngày một hoành tráng, mà nếp nhà thì đã ra đi? Chỉ mong sao, mỗi người trẻ ngày nay vẫn luôn lưu giữ được những ký ức đẹp về nơi mình đã sinh ra và trưởng thành, nhất là luôn biết nuôi dưỡng những nếp nhà yêu thương và sẻ chia, tạo nên nhân cách tử tế cho chính mình. Và như người ta thường nói, mọi thứ đều bắt đầu từ chính ngôi nhà của bạn, không bao giờ là quá muộn!

DO ĐẶC THÙ CÔNG VIỆC, VỚI TÔI ĐÓ LÀ NHỮNG BUỔI LÀM KÉO DÀI, những

chuyến công tác xa nhà, những cuộc vui chơi với bè bạn khiến tôi ít có thời giờ dùng cơm chung với gia đình. Hồi đó nhà tôi đông người lắm, 8 chị em chứ ít gì nên thỉnh thoảng vắng đứa này thiếu đứa kia cũng chẳng hề gì, bữa cơm nào cũng đông vui. Rồi các chị em lần lượt theo chồng, nhà dần ít người đi, “đến bữa ba má cũng chẳng muốn ăn”, đó là câu nói bất chợt mà tôi được nghe trong một bữa cơm chiều 30 tết. Câu nói khiến tôi chạnh lòng và có cảm giác “tội lỗi”, tôi tự hứa sẽ dành nhiều thời gian hơn cho gia đình. Nhưng cố gắng lắm cũng chỉ được thời gian ngắn. Rồi đầu lại vào đó và tôi dần quên mất lời hứa của buổi chiều ba mươi tết ngày nào. Lắm lúc còn thấy khó chịu vì có khi đi làm về trễ mà ba má vẫn chưa ăn cơm hỏi mới biết “đợi tụi con về ăn chung, bữa cơm chỉ có tao với ba, buồn quá”.

Trong lần đi công tác lúc Hà Nội vào đông. Cái rét buốt khiến mọi người ít ra ngoài nên phố vắng hẳn. Sau buổi làm việc muộn định tìm hàng quán ăn đỡ món gì rồi về nhưng quanh quẩn vài phố thì nhà nào cũng đóng cửa, chỉ vài ba ánh đèn hắt ra từ khe cửa. Đến một đoạn có ngôi nhà cửa sổ đang mở, nhìn vào thấy chừng 7-8 người trẻ có lớn có nhỏ ngồi quây quần trên chiếc chiếu bông trải giữa nhà đang dùng cơm. Tiếng cười, tiếng nói giữa tiết trời giá lạnh với tôi lúc đó sao mà họ ấm cúng, sao mà họ hạnh phúc đến vậy. Quên cả bữa tối với cái bụng đói, quảng đường từ đó về nơi ở tôi đã rôm rớm nước mắt, tôi đã ao ước đến bữa cơm chiều có ba, có má, có các em và... có mình. Cả nhà cùng ăn, cùng trò chuyện, vui vẻ biết bao.

Sau chuyến đi đó, ở tôi đã có sự thay đổi. Tôi sắp xếp công việc ưu tiên dùng cơm chiều với gia đình rồi

Có một *Bữa Cơm* trong tâm tưởng

Một bữa cơm nhà chắc sẽ kém hấp dẫn hơn một chậu cà phê cùng bè bạn. “Cơm hàng cháo chợ” mà được lang thang đây đó vẫn thích hơn ở nhà với gia đình. Tôi thường đã chọn như vậy. Nhưng đến một ngày, tôi đã rôm rớm nước mắt và ao ước “giá như giờ này mình được ngồi ăn cơm cùng với ba má và các em”. Tại sao như vậy?

BÀI THANH LAN
ẢNH ĐÌNH QUANG TUẤN

sau đó mới tiếp tục làm việc hay đi chơi. “Lúc này ông bà vui và ăn cơm nhiều hơn trước”, thông tin của chị giúp việc khiến tôi thấy mình đã có một lựa chọn đúng đắn.

Sau này ngay cả khi ra nước ngoài thăm chị em, dù cách xa hàng vạn cây số, dù mùi giờ có khác nhau, dù chúng tôi cũng có những bữa cơm gia đình nhưng không biết vì sao cứ đến một thời khắc nào đó tôi chợt nhớ, “À, lúc này Việt Nam đang là chiều, mọi người đang quây quần ăn cơm, trong đó có nhà mình”.

Giờ thì ba má không còn, hai đứa em đã có vợ có chồng, trong đó một đứa có nhà riêng nhưng tôi vẫn cố gắng duy trì bữa cơm chiều. Sau giờ làm việc, mỗi người một tay xúm nhau cùng làm, cùng dọn, cùng ăn, cùng trò chuyện. Trong đó, tôi là vai chính. Có đứa bạn nói sao tôi tự làm khổ mình như vậy, các em có gia đình thì để chúng nó tự lo, ôm việc làm gì? Tôi cười. Bạn có biết vì sao không? Vì khi cùng nhau ăn cơm dường như tôi thấy ba má mình “trên kia” đang nhìn chị em tôi và mỉm cười hạnh phúc.

Không phải quá lời, khi có người nói một cách hình ảnh rằng toàn cầu hóa đang đi vào phòng riêng của từng gia đình.

BÀI HUỖNH NHU PHƯƠNG
MINH HỌA ĐỖ TRUNG QUÂN

NẾP NHÀ THỜI MỞ CỬA

Trong tiểu thuyết *Nửa chừng xuân* của Khái Hưng, trước giây phút từ trần, cụ Tú Lâm thì thăm dặn dò hai con của mình là Mai và Huy: “Lê tất nhiên, ai cũng phải chết. Các con không nên buồn. Lúc nào cũng phải vui thì mới đủ can đảm, đủ nghị lực mà sống ở đời. Hai con nên theo gương cha. Cha vui đến giờ cuối cùng. Cha hy vọng thế nào các con cũng làm về vang cha, cho linh hồn cha ở nơi chín suối. Cha hy vọng thế nào em Huy cũng được thành tài và trở nên một người hữu dụng cho xã hội. Cha mất đi còn của cái gì để lại cho hai con. Cha chỉ có ba thứ gia bảo này ông cha để lại cho cha, nay cha truyền lại cho hai con mà thôi. Là giữ lòng vui, giữ linh hồn trong sạch, và đem hết nghị lực ra làm việc”.

Là thành viên nòng cốt của Tự Lực Văn Đoàn, Khái Hưng chắc chắn chia sẻ quan niệm của trường phái văn học này: “Theo mới, hoàn toàn theo mới, không chút do dự”. Tác phẩm của ông, cũng như của Nhất Linh, Hoàng Đạo... là tiếng nói nghệ thuật phê phán chế độ đại gia đình, đấu tranh cho tự do yêu đương và hôn nhân, cho quyền lựa chọn hạnh phúc của người phụ nữ.

Thế nhưng, qua hình tượng nghệ thuật, tác phẩm của Khái Hưng cũng cho thấy rằng quan niệm đó không có gì mâu thuẫn với những giá trị tích cực của gia đình Việt Nam, với những “gia bảo” được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác đã làm nên truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Điều đó có thể gọi là nếp nhà Việt Nam.

Trong xã hội nông nghiệp, cái nhà và nếp sống của người Việt gắn liền với văn hóa làng xã. Một mặt, những nét bảo thủ của tư duy tiểu nông và tâm lý con người bị vây bọc, che khuất giữa bốn lũy tre làng làm cho nếp nhà khó đổi mới trong một thế giới có phân tử động. Mặt khác, nếp nhà lại góp phần bảo tồn căn cốt của văn hóa làng xã, họ tộc mà “phép vua” cứng nhắc, khắc nghiệt nhiều khi không lay chuyển được. Lịch sử từng chứng kiến những thế lực đàn áp từ bên ngoài, khi tìm cách phá giềng mối của gia đình, làng xã, đã bị sức mạnh tiềm ẩn bên trong từng ngôi nhà liên kết với nhau để chống trả, khiến nó bị chặn lại ngay ở cổng làng.

Trong thời đại công nghiệp hóa và toàn cầu hóa, nếp nhà bị rung chấn trước làn sóng xâm thực của văn minh đô thị. Ngày trước ông bà chúng ta đã từng lo âu, thậm chí hoảng hốt trước làn sóng hiện đại hóa. Người thiếu nữ trong thơ Nguyễn Bính chỉ mới ra tỉnh có một ngày, mang về một chút đổi thay, đã khiến người trai làng khổ tâm, hờn dỗi. Ngày nay bao nhiêu

người con gái bỏ làng đi lấy chồng Đài Loan, Hàn Quốc... và mang về những đứa con hai giòng máu trước con mắt ngỡ ngàng của các chàng trai hàng ngày vui đùa trên chiếu nhậu. Họ đã “mất bao nhiêu người tình” trong cuộc “toàn cầu hóa” dị thường này.

Trong âm thầm, một bộ phận tuổi trẻ đang bứt ra khỏi sợi dây liên kết về tinh thần và nơi dân khoảng cách với các thế hệ trước không phải chỉ vì họ đi xa tìm kế mưu sinh, mà vì họ có blog, có facebook để kết nối với một thế giới khác do những quy luật khác điều chỉnh. Toàn cầu hóa đang biến không ít người trẻ trở thành những “người xa lạ”, theo nghĩa hoàn toàn trung tính - nghĩa là chưa định giá là tích cực hay tiêu cực - ngay trên quê hương mình.

Chủ nghĩa cá nhân cực đoan bị lên án không phải vì nó đề cao cá nhân, mà vì nó đối lập cá nhân với cộng đồng, đối lập cái riêng với cái chung, một người với mọi người. Trong tiểu thuyết hiện sinh, nếu có quan niệm xem “địa ngục chính là kẻ khác”, “sống trên đời là chịu đựng sự ngộ nhận”, thì cũng có chủ trương “sống là sống với”, “cá nhân phải hiệp thông với tha nhân”. Dường như là mâu thuẫn và khó hiểu, trong thực tế, chính một số người ra rả kêu gọi bài trừ chủ nghĩa cá nhân lại đang tìm cách thu tóm mọi lợi quyền về cho cá nhân họ hay cho một nhóm lợi ích nhất định.

Dù sao, trong một gia đình bao giờ

cũng có những điểm tương đồng và dị biệt giữa các thành viên. Giữ nếp nhà chính là phát huy cái chung tích cực để thắt chặt sợi dây liên lạc giữa những cá thể. Đôi khi mỗi thành viên phải “nhường bộ” cái riêng của mình để giữ nếp chung của gia đình. Đứng trước những xung đột không mong muốn, cả gia đình cần thảo luận trên tinh thần tôn trọng lẫn nhau nhằm đi đến một giải pháp mà không thành viên nào cảm thấy mình phải hy sinh hay bị thiệt thòi. Chẳng hạn, ở thành phố hiện nay, đến ngày tết các bậc cha mẹ luôn mong ước các con sum vầy, đoàn tụ; trong khi những người trẻ lại thích tranh thủ kỳ nghỉ dài để đi du lịch, trốn khách khứa. Cách giải quyết hợp tình hợp lý nhất là người trẻ nên dành đêm giao thừa và ngày đầu năm để họp mặt gia đình, chúc tết ông bà, cha mẹ và khởi hành du lịch sau đó.

Ngược lại, những người cao niên không nên áp đặt quan niệm và lối sống của mình cho con cháu. Thế hệ đến sau có những vấn đề của họ mà những người đi trước, dù có nhiều trải nghiệm hơn, cũng không thể nào giải quyết thay họ được. Thậm chí, sự vấp ngã cũng là cần thiết cho hành trình dài lâu của họ trên cuộc đời này, như ông bà cha mẹ họ đã từng vấp ngã vậy thôi. Trong một số trường hợp, con cái phản ứng lại cha mẹ không phải vì trong thâm tâm họ phủ nhận ý kiến đúng đắn của bậc sinh thành mà vì họ không chấp nhận thái độ gia trưởng đã không còn phù hợp với thời nay nữa.

Lâu nay một số người hay nói đến nguy cơ của thời mở cửa là hễ mở cửa thì gió mát và gió độc, hương thơm và rác rưởi cùng ủa vào nhà, làm như mở cửa là chuyện bất đắc dĩ. Người ta quên rằng một căn nhà mà đóng cửa thì người ở sẽ thiếu oxy, ngột thở, có thể chết. Vấn đề không phải là mở cửa mà là mở cửa về hướng nào, về hướng ánh sáng của văn minh nhân loại hay về hướng bóng tối, hoàng hôn.

Thiết nghĩ, nguy cơ chủ yếu làm xói mòn nếp nhà hài hòa và truyền thống tốt đẹp của gia đình, dân tộc Việt Nam hiện nay không phải do mở cửa, hội nhập mà là do sự khủng hoảng về niềm tin khiến sợi dây liên lạc giữa các thế hệ bị đứt gãy. Để kết nối sợi dây này, cần phải dựng lại niềm tin từ những tấm gương trong gia đình, nhà trường và xã hội. Nếp nhà chỉ được củng cố vững chắc khi giềng mối xã hội được củng cố; ngược lại nếp nhà được vun đắp thì dân tộc, đất nước có nền tảng vững vàng để đối phó với những biến động và thử thách.

KHO BÁU TỪ SỰ TÀN NHẪN

Cha tôi là một người độ lượng và tốt bụng, chắc chắn là như thế. Chỉ tội ông sinh ra trong một gia đình nhiều ruộng đất, của cải. Thời mở đất của ông sơ, ông cố với gian nan, khó nhọc đã trôi qua, để thời cha tôi được thừa hưởng. Khi về làm vợ ông, ai cũng nghĩ mẹ tôi may mắn, “chuột sa hũ nếp”. Nhưng cũng bắt đầu từ đó, đời bà không một ngày vui...

BÀI TRẦM HƯƠNG MINH HỌA ĐỎ TRUNG QUÂN

Cười nhau không hôn nhân, những đứa con lần lượt ra đời. Rồi cái nghĩa... Mẹ tôi sống với ông bằng bốn phận. Ông có biết điều đó không? Hình như với ông điều đó không quan trọng. Vào thời ấy, đời hôn nhân trong hôn nhân có lẽ thật phù phiếm. Cha tôi cần một người vợ cam chịu và phục tùng, như bao người đàn ông thời đó. Và chẳng, thời ấy, phụ nữ đã lấy chồng không được biết đến khái niệm của hai chữ “ly dị”. Mẹ tôi không chịu nổi định kiến: “Lộn nài bé ổng, gái thôi chồng của một đèn hai”. Bà đã cam chịu, sinh ra bảy con 11 đứa. Sau này mẹ tôi thường nói vui: “Hồi đó mà tân thời như bây giờ, tao đã ly dị ổng lâu rồi, chắc không có tội bây!”.

Cha tôi là người tốt bụng với tất cả mọi người, trừ mẹ tôi. Hay ông nghĩ vì bà đã là vợ thì ông không cần tốt bụng với bà nữa. Mẹ tôi quần quật dưới chái bếp đen đặc bồ hóng, nấu nướng cho cha những món ngon vật lạ, dọn riêng mâm cho ông. Ông ăn cơm, uống rượu một mình, mặc nhiên xem sự hầu hạ của mẹ tôi là bốn phận người vợ. Chưa bao giờ bà được ăn cơm cùng mâm với ông. Chúng tôi e ngại sự nghiêm khắc của ông nên càng xa cách. Đợi ông ăn rồi, chúng tôi cùng mẹ quây quần bên nhau với phần thức ăn còn lại rất khiêm nhường. Ông mặc nhiên cho mình quyền thừa hưởng món ngon vật lạ. Ông quý bạn bè, “Tứ hải giai huynh đệ”. Ông thường cười ha hả cùng ly với những người khách cũ, khách lạ. Ông sẵn sàng đổi ba gia lúa lấy một con cua lột đãi khách. Nhà không còn thức ăn, ông sẵn sàng hy sinh con gà mái đang ấp trứng vì lòng hiếu khách khác thường, bất chấp ánh mắt van nài, ái ngại của mẹ.

Thích ăn ngon, mê rượu quý nhưng ông sẵn sàng bỏ tất cả khi bà con lối xóm có chuyện hữu sự. Vốn kiến thức trung học thời Pháp giúp ông nói được tiếng Tây uyển bác, tính toán nhanh nhẹn, chữ viết rồng bay phượng múa. Ông thuộc loại người “Giữa đường thấy chuyện bất bằng chẳng tha”. Ông sẵn sàng xách dù ngoéo, cơm nhà, tiền nhà đi kiện cho những người dân thấp cổ bé họng. Ông là người đứng mũi chịu sào bên vực quyền lợi cho bà con trước sự rún ép của nhà cầm quyền. Nhà cầm quyền thời ấy cũng có phần vể vể ông. Ông cũng thắng nhiều vụ nhưng tiền túi xơ xác, trống rỗng. Làm gì được cho ai ông không bao giờ kể công, nhắc nhớ; nhất là việc ông đứng ra nhận mấy bà hàng xóm làm “vợ bé”, khi các bà mang bầu mỗi khi vô căn cứ cách mạng thăm chồng. Ông không nhận quà biếu, lễ vật của bất cứ ai. Nhà nhà trong làng nức nở ca ngợi đạo đức của ông. Chỉ những người trong gia đình mới thấu hiểu ông tốt xấu thế nào. Mẹ tôi thường hay căn nhắc ông: “Chuyện nhà thì nhác, chuyện cô bác thì siêng”.

Thói quen mà ông thích là được khê khà với bạn hữu bên chung trà, chén

rượu. Thói xấu mà ông ghét là tật ăn cắp. Ông đã từng răn đe tôi: “Có ham cái gì thì xin, cha cho. Đừng ăn cắp. Ăn cắp của ai điều gì, con sẽ mất nhiều hơn những gì con lấy được của người ta!”. Lớn lên rồi, đi giữa đường đời dài vạn dặm, tôi càng thấu hiểu lời dạy của ông.

Cho dù tính tình ông khó hiểu, kỳ quặc đến đâu đi chăng nữa, cho dù ông có nhiều tật và những nguyên tắc sống gần như cứng nhắc mà sinh thời, vì thương mẹ, đôi lúc tôi không khỏi oán trách ông. Nhưng theo thời gian và có thêm những trải nghiệm cuộc đời, tôi mới nhận ra những bài học sâu sắc mà cha tôi đã trao cho con cái. Tôi không bao giờ quên bài học về sự công bằng - một nguyên tắc sống của ông. Dù là thứ chín trong nhà, nhưng sau tôi còn 3 đứa em nhỏ nữa. Mỗi khi có ai cho quà bánh, cha ưu tiên cho mấy đứa nhỏ, kể từ tôi trở xuống. Ông trao quyền chia phần cho tôi. Tôi xé cái bánh bông lan ra làm tư, có một miếng cổ tình tôi dùng dao cắt lớn hơn một chút, dự định để phần mình. Hình như hiểu thấu tâm can tôi, cha nghiêm mặt nói: “Khi con làm người chia phần, con hãy để cho người khác chọn trước. Cái cuối cùng là của mình!”. Dĩ nhiên, miếng bánh cuối cùng tôi nhận được là miếng hẻo nhất. Nhìn vẻ mặt buồn so của tôi, ông nói: “Nếu con chia công bằng thì con không phải thiệt thòi. Ngay cả con không công bằng được với mình thì làm sao công bằng được với người khác!”. Tôi lặng người, thấm thía bài học của cha.

Cha tôi là một người kỳ hoặc, khó hiểu, chắc chắn là như thế. Ông có thể bỏ ra số tiền lớn không chút đắn đo, ngần ngại giúp đỡ người hoạn nạn. Ông có thể sẵn sàng đổi mấy gia lúa lấy con của lột đai bạn hiền. Ông uống rượu tràn cung mây, không tiếc tiền cho một cuộc vui, tiệc tùng. Ông sẵn sàng thưởng mấy chục gia lúa cho tiếng đàn, giọng ca của những đào kép nổi bật trong gánh cải lương ghé lại làng quê biểu diễn. Ông hào phóng làm mẹ tôi luôn kinh ngạc. Thế mà... thế mà có lúc bất chợt ông làm tôi quá đỗi ngạc nhiên. Tôi không bao giờ quên được hình ảnh ông trong một lần đi thăm lúa. Đứng trên bờ mầu, lon ton bước theo ông, tôi nhìn thấy rất rõ. Ôm lúa oằn lưng, chân ông i oap dưới bùn nhão nhoét. Ông bước đi vô cùng khó nhọc, nặng trĩu. Vậy mà nhìn thấy một bông lúa rơi thôi, ông còn cố cúi xuống, nhặt bằng được bông lúa sót. Hình ảnh ấy của ông đã đi theo suốt cuộc đời tôi.

“Ăn của đất phải trả về cho đất”. Thùý chung, trung nghĩa, trọng lẽ phải, sống trên

nguyên tắc công bằng, không để ai phải chịu thiệt thòi trong các mối quan hệ (trừ mẹ tôi) là tính cách của ông. Ngay còn bé, tôi hơi hợm, vô tư, chẳng mấy tí suy gẫm những lời của ông. Khi ông mất đi, tôi mới hiểu vì sao ông trọng sự công bằng lại bất công với mẹ tôi. Đơn giản vì trong sâu thẳm, ông hiểu mẹ tôi với sự thấu hiểu và lòng vị tha không nỡ trách ông. Trong ứng xử “chia phần”, dẫu mẹ tôi luôn “chịu lép” nhưng bà tự hào vì tính cách nghĩa hiệp của ông. Cái phần lép ấy, chính là tình yêu ông dành cho bà. Nghe hơi kỳ nhưng đó là sự thật.

Sau này, khi nhiều người bạn kinh ngạc kêu lên: “Trầm Hương mà biết nấu ăn, pha trà ngon vậy sao?!", tôi lại nhói lòng nhớ đến cha. Hồi nhỏ, tôi đã từng hận ông, thậm chí căm ghét ông. Tôi cho rằng mình là một đứa trẻ bất hạnh quá đôi khi có một người cha thật quái dị, chỉ thích đẩy ai

con cái. Tôi thấy những đứa trẻ không cha sao mà tự do, sung sướng, còn tôi thì quá khổ. Mới sáu tuổi đầu, bắt đầu vào lớp một, năm giờ sáng tôi đã bị cha

dụng dậy. Ông bắt tôi nấu nước, pha trà cho ông, với sự giám sát chặt chẽ. Nước pha trà phải là nước mưa làm trong và sạch bằng trái bí đao già rồi lọc kỹ bằng bông gòn. Ấm chén phải tráng bằng nước sôi. Pha trà xong, tôi phải rót trà cúng ông bà tổ tiên, rồi ngồi học bài. Ông khởi đầu ngày mới bằng ấm nước trà tôi nấu. Cũng đôi lần tôi phản kháng và nhận lại là đòn roi. Ghét thức dậy sớm pha trà nhưng sợ bị đòn hơn nên phải ráng. Quen dần, tôi có thói quen thức khuya dậy sớm. Mới sáu tuổi, tôi đã phải học nấu nướng từ mẹ tôi, với sự o ép, gò tôi vào khuôn phép của một người cha nghiêm khắc. Mẹ tôi yếu mềm hơn cha nên mỗi khi tôi dùng dằng không chịu thức dậy sớm, giúp bà nấu nướng bà cũng chịu, cho qua. Cha tôi thì cứng rắn với nguyên tắc dạy dỗ con cái: “Không phải là cha không nấu được ấm nước nhưng tập con làm cho quen, sau này chồng con được nhờ!”. “Chồng, chồng, ai thèm lấy chồng”. Tôi găm gù trong cổ họng. Nghe mà ứa gan nhưng thú thật sợ roi tôi nào dám cãi. (Mà đúng như ông nói thật, sau này mấy đứa con tôi rất mê được mẹ nấu ăn). Ông biện hộ cho sự “tàn bạo” của mình: “Thương con cho roi cho vọt...”. Một tiếng nói phản kháng trời dậy trong tôi: “Con ghét roi vọt. Con thích ngọt bùi. Con ghét cha!”.

Sinh thời, cha tôi rất ghét phụ nữ uốn tóc quăn và sơn móng tay. Ông kể một lần lên thị xã tìm nhà cho anh trai tôi trọ học. Thấy nhà bên cạnh có cô uốn tóc quăn, sơn móng tay đỏ chót; ông xách cổ anh tôi tìm nhà khác. Ông cho những người phụ nữ quá trau chuốt bề ngoài,

chỉ lo “đánh áo đánh quần” là phù phiếm, không đáng hoàng. Ông chuộng tự nhiên, với câu nói cửa miệng “Trời sinh sao để vậy”, “tốt gỗ hơn tốt nước sơn”. Về đẹp phụ nữ mà ông không ngớt lời ca tụng là tóc dài, áo dài, “thùy mị, nết na”. Ôi Trời, vào lúc đó, tôi chỉ muốn đá phăng cái nết na thùy mị mà ông muốn nhìn thấy ở con gái mình. Tôi chỉ muốn nổi loạn cho ông biết là tôi rất căm ghét sự o ép của ông nhưng không đủ dũng khí. Mấy bà chị tôi lớn lên, rất thêm uốn tóc quăn và sơn móng tay nhưng sợ cha nên không dám. Và tôi biết, mấy chị cũng rất hận cha. Nhưng rồi theo tháng năm, tôi thấy người cha cực đoan, kỳ hoặc của mình phần nào cũng có lý. Cho đến giờ, tôi chưa bao giờ sơn móng tay. (Phần vì bàn tay tôi quá xấu, không muốn sơn xanh đỏ để xấu hơn; mà cũng có thể vì bận rộn, tôi không đủ kiên nhẫn mất cả tiếng đồng hồ chăm sóc bộ móng cho mình).

Nếu bạn phải thức dậy từ năm giờ sáng quét dọn, nấu nướng trong khi những đứa trẻ hàng xóm cùng lứa được ngủ no mắt, muốn thức dậy vào giờ nào cũng được, đòi cái gì cũng có; nếu bạn thấy khách đến nhà, gặp người lớn mà “trơ mắt ếch”, không khoan

tay chào hỏi liền bị bắt cùi, bị đánh cả chục roi, kèm theo là bài giảng về sự lễ phép, kính trên nhường dưới; nếu bạn rời khỏi nhà mà không khoanh tay thưa cha mẹ con đi học hay đi đâu đó liền nhận những lần roi xé thịt vì quên phép tắc đơn giản “đi thưa về trình”; nếu bạn lỡ văng một câu nói tục liền bị bắt nhin đôi cả ngày trời; nếu bạn bỏ một trang giấy trắng liền bị nhận roi vì tội lãng phí; nếu bạn bị bắt gặp xúc một tô cơm ngồi ăn ngồm ngoàm ngoài bậc cửa thay vì dọn cơm lên bàn ăn, liền bị hững hờ lạnh lùng vì không biết “ăn coi nồi ngồi coi hướng”; nếu lỡ bị bắt gặp chơi bài cào, bầu cua cá cộ dù chỉ một lần thì nát thịt xương tan dưới những lần roi nghiêm khắc kèm bài thuyết giáo: “Cờ bạc là bác thằng bần”... thì các bạn biết là tôi đã từng oán ghét, hận cha tôi như thế nào. Theo tháng năm, tôi đâu hay mình đã thấm lời cha dạy trong tiềm thức, đã chịu nhiều ảnh hưởng từ tính cách của ông. Tôi học được từ người cha nghiêm khắc sự thương khó, biết gò mình vào kỷ luật bản thân, học cách con ông chăm chỉ, thức khuya dậy sớm kiên trì theo đuổi đam mê và lẽ sống của mình; tôn trọng sự công bằng, chính trực; quen với lối sống giản dị, lành mạnh, không phù phiếm. Những bài học ấy tôi lại truyền dẫn cho những đứa con của mình, theo cách thức phù hợp hơn (loại bỏ đòn roi trong cách dạy dỗ). Một người cha tôi đã từng rất ghét, rất hận đã cho tôi cả một sự nghiệp, cho tôi giá trị con người. Bây giờ thì tôi hiểu là cha đã rất thương tôi. ■

Vui hội đua bò

Lễ hội đua bò ở An Giang hằng năm sôi động nhưng hiền hòa, không bạo lực nên không chỉ thu hút người dân địa phương và các tỉnh lân cận mà còn là dịp tập trung các tay máy từ mọi miền đất nước đến để tìm cho mình những tấm ảnh đẹp.

THỰC HIỆN ĐÌNH QUANG TUẤN

LỄ HỘI LẦN THỨ 25 NÀY DIỄN RA VÀO NGÀY

14.10.2018 tại sân đua bò Chùa Rô, xã Vinh Trung, huyện Tịnh Biên, tỉnh An Giang đã lôi kéo hàng ngàn người đến xem, cổ vũ. Không khí lễ hội diễn ra sôi nổi, hào hứng. Từng đôi bò được ách vào một chiếc bừa đặc biệt, người điều khiển bò cầm roi mây hoặc khúc gỗ đầu có tra cây đinh nhọn, gọi là cây xà-lul để điều khiển bò.

Cũng như nhiều lễ hội dân gian khác, người xem tự mình tìm những vị trí theo đôi thích hợp để cổ vũ cho những đôi bò mình thích hoặc đơn giản là hò reo để kích thích tinh thần thi đấu của những người tham gia cuộc đua. **III**

Cuộc đua hào hứng, sôi nổi từ đầu đến cuối. Trong đó cả người đua lẫn người xem đều phấn khích. Đây là lễ hội mang đậm văn hóa dân gian của người Khmer Nam bộ

Lễ hội đua bò được tổ chức cùng lễ hội Đôn Ta (lễ cúng ông bà), từ ngày 29.8 đến mùng 1.9 âm lịch (nếu tháng thiếu thì từ 29.8 đến mùng 2.9 âm lịch).

Để chuẩn bị cho cuộc đua bò, ban tổ chức chọn một khoảnh ruộng bằng phẳng, chiều dài chừng 200 mét, ngang 100 mét có nước xám xấp, được "trục" xới nhiều lần cho có độ trơn của bùn, bốn bên có bờ bao và đích đến có đoạn đường trống để làm độ dừng an toàn cho bò. Đoạn đường đua chính chỉ cần 120 mét theo khoảnh ruộng cặp sát bờ bao. Nơi xuất phát được cắm 2 cây cờ màu xanh, đỏ mỗi cây cách nhau 5 mét, và tại đích đến cũng vậy. Đôi bò nào đứng ở vị trí cây cờ màu gì thì đích đến cũng theo màu của cây cờ đó.

Trước khi vào cuộc đua, ban tổ chức chọn từng đôi bò với nhau hoặc bốc thăm và thỏa thuận một số quy định cần thiết như ai sẽ đi trước, đi sau... Nhưng thông thường đôi đi sau có phần ưu thế hơn. Nếu trong khi đua, đôi bò nào chạy tạt ra khỏi đường đua sẽ bị loại và đôi bò sau giảm lên giàn bừa của đôi bò trước là thắng cuộc. Còn người điều khiển phải đứng thật vững nếu bị ngã hoặc rơi ra khỏi giàn bừa coi như thua cuộc.

Thu hoạch bông súng ở miền Tây

Những cánh đồng bông súng không chỉ đẹp mà còn mang đến thu nhập cho không biết bao nhiêu người từ rằm này qua năm khác. Nét đẹp của bông súng gắn với con người miền Tây thật dung dị, hiền hòa.

THỰC HIỆN HUYNH PHÚC HẬU

Vùng Đồng Tháp Mười nói riêng và miệt sông nước miền Tây nói chung là vùng thích hợp cho cây súng phát triển. Những bông súng tước vỏ, nấu canh chua, nấu lẩu, xào, làm dưa chua... đều ngon và ngày nay chúng được "liệt" vào hàng đặc sản cùng với bông điên điển, cá linh

CỨ ĐẾN MÙA BÔNG SÙNG NỞ RỘ, NHIỀU NGƯỜI CẮM MÁY
LẠI HẸN HÒ NHAU ĐỂ CHỌN ĐIỂM SÁNG TÁC. Hình ảnh những chùm
bông sùng trắng, đỏ với cuống dài buộc vào nhau, hình ảnh những chiếc tam bản chắt đầy bông
sùng, những cô gái với chiếc khăn rằn, áo bà ba; những chàng trai mình trần lực lưỡng đảm mình
thu hoạch sùng đã tạo nên những bản hòa sắc không thể nào đẹp hơn. Với các nhiếp ảnh gia thì có
những tác phẩm đẹp, nhưng với nhiều người dân miền Tây thì đây là một khoản thu nhập đáng kể. ^{mf}

Du khách đến miền Tây vào mùa nước nổi sẽ có cơ hội ngắm vẻ đẹp của bông súng cũng như được thưởng thức các món ngon chế biến từ loại bông dân dã này

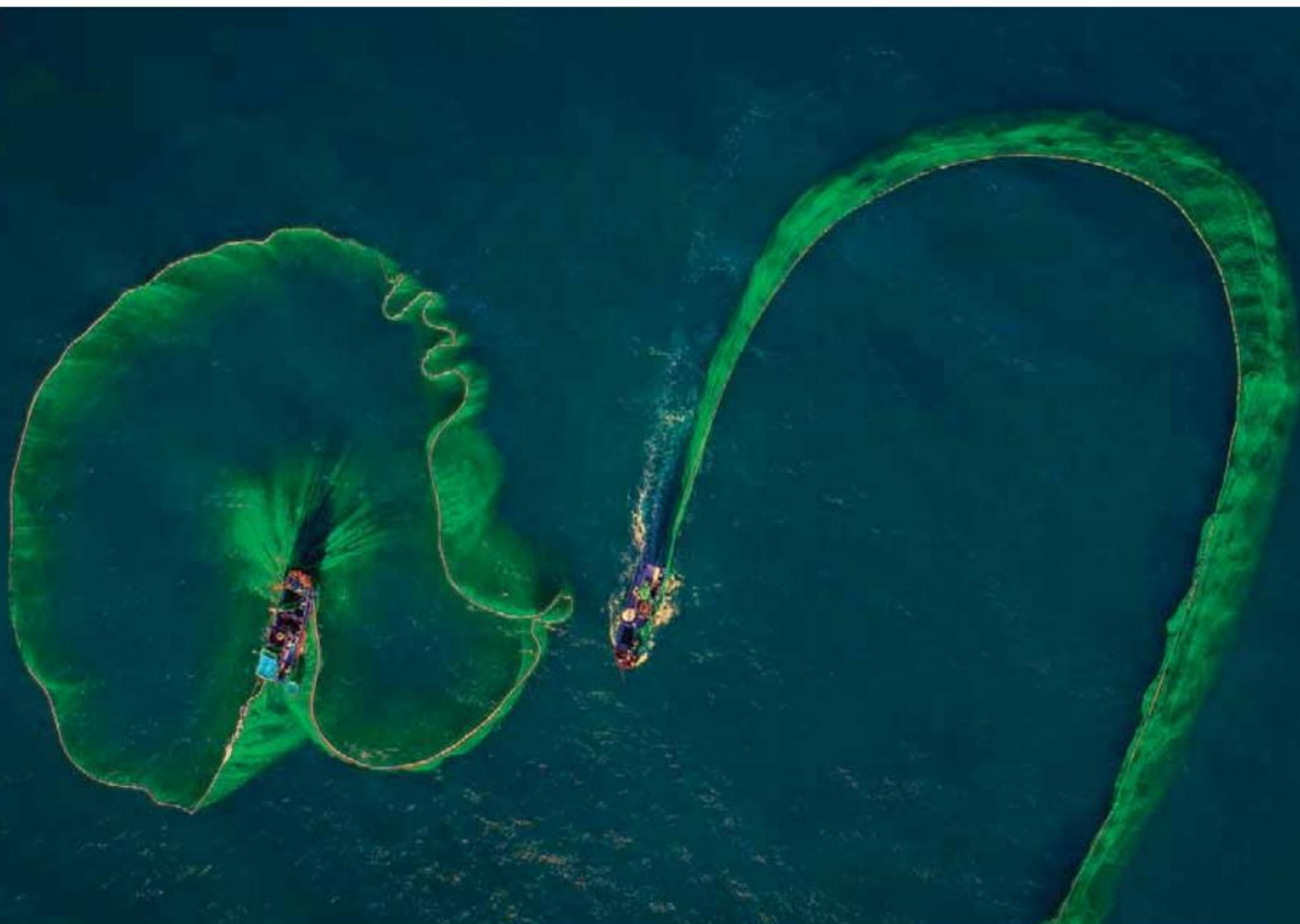

Vũ điệu ra khơi

“Vũ điệu ra khơi” là quá trình lao động trên biển của ngư dân xã An Hòa, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên để đánh cá com ngằn được ghi lại bằng hình ảnh. Cá com ngằn có giá trị kinh tế cao, được thị trường Nhật Bản rất ưa chuộng. Công việc này kéo dài từ ngày đến đêm - vây lưới, kéo lưới, gom lưới đến thành quả thu được.”

THỰC HIỆN **TRẦN BẢO HÒA**

Trong cái nắng cháy của vùng biển miền Trung, người dân sống bằng nghề đánh cá vẫn miệt mài mưu sinh trên biển

Chính sự vất vả đó lại là chủ đề đẹp cho các nhiếp ảnh gia sáng tác - nhất là những cảnh tung lưới, kéo lưới. Và đã có những tác giả dành được giải thưởng danh giá cho mình

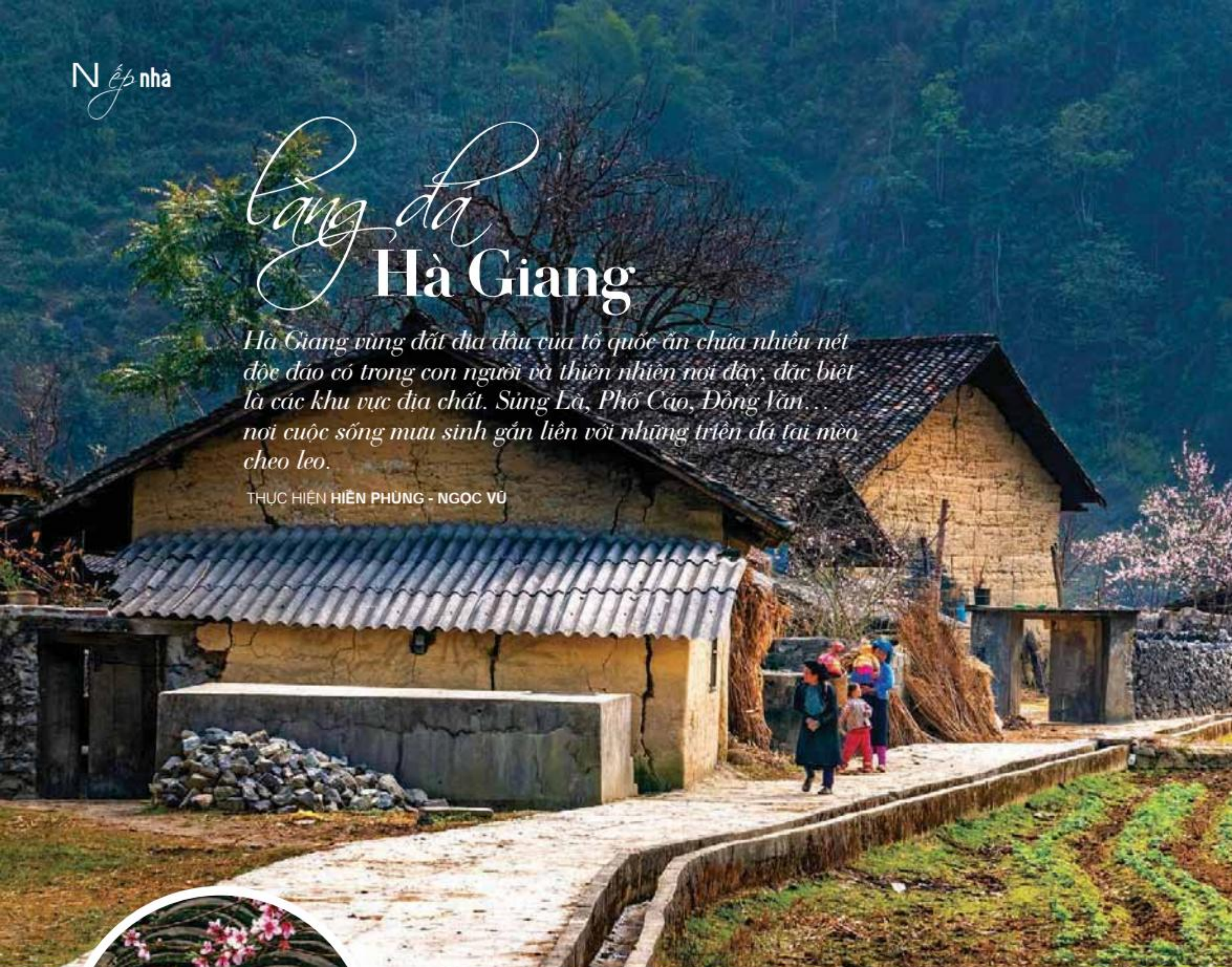

Làng đá Hà Giang

Hà Giang vùng đất địa đầu của tổ quốc ẩn chứa nhiều nét độc đáo có trong con người và thiên nhiên nơi đây, đặc biệt là các khu vực địa chất. Sủng Là, Phố Cáo, Đồng Văn... nơi cuộc sống mưu sinh gắn liền với những triền đá tai mèo cheo leo.

THỰC HIỆN HIỀN PHỤNG - NGỌC VŨ

SAU NHỮNG Rặng ĐÁ LÀ NHỮNG CON ĐƯỜNG MÒN NHỎ

dẫn tới bản làng với các ngôi nhà trình tường bật sắc nâu vàng của tường đất cùng màu đá xám. Do sống trên những triền núi cao ngút ngàn, điều kiện khí hậu khắc nghiệt nên đồng bào Mông đã sáng tạo ra cách xây những ngôi nhà trình tường, vì nó dịu mát vào mùa hè, ấm áp vào mùa đông. Nhà trình tường và hàng rào đá của đồng bào dân tộc Mông ở Hà Giang có thể đưa lên tầm nghệ thuật. Ngôi nhà chứa đựng các giá trị văn hóa truyền thống mà đồng bào Mông lưu giữ. Giữa thung lũng Sả Phìn, dinh thự của vua Mèo cũng là những nếp nhà trình tường thấp thoáng dưới bóng sa mộc.

Khi mùa xuân đến, cao nguyên đá bừng nở muôn sắc hoa. Nét đẹp nguyên sơ, thơ mộng bỗng được tô điểm bởi màu đỏ của hoa đào, màu trắng muốt của hoa mơ, hoa mận, hoa lê. Màu xám của hàng rào đá và màu nâu vàng của ngôi nhà trình tường cùng mái ngói âm dương trầm mặc làm nền cho những nhành hoa khoe sắc. Tất cả hòa quyện tạo thành một bức tranh thiên nhiên độc đáo giữa cao nguyên đá.

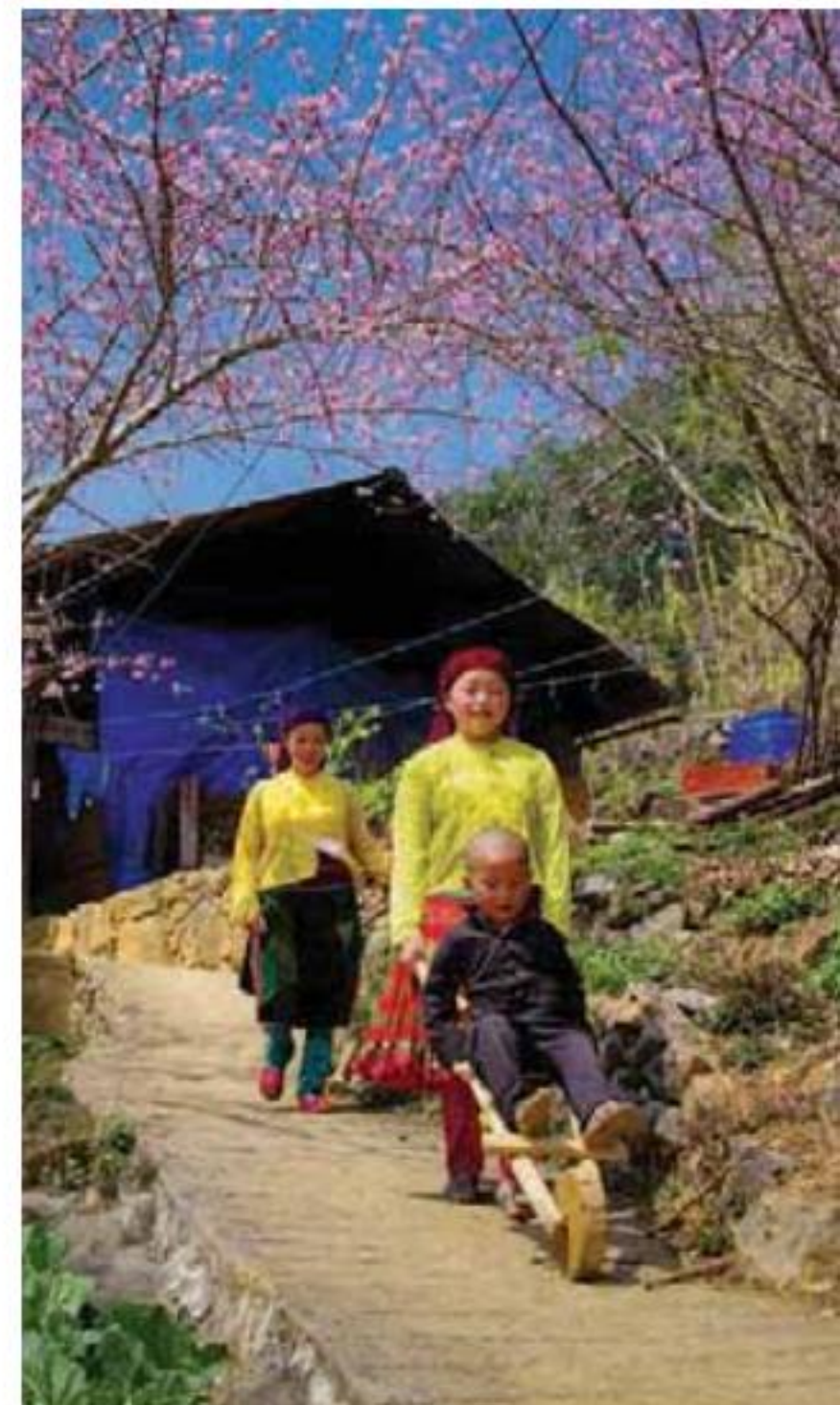
Trong đời sống của người Mông, những bờ rào đá xám không chỉ là những bức tường vô tri mà nó là người bạn thân thiết, bền bỉ gần bó và sẽ chia những khoảnh khắc đẹp, những buồn vui của người dân nơi đây

Để làm được một ngôi nhà trình tường vừa đẹp vừa vững chãi, đồng bào Mông phải rất tỉ mỉ trong việc xây dựng. Từ khâu chọn đất, chọn đá đặt móng nhà. Quá trình làm trình tường nhà cần đến sự khéo léo điêu luyện của đôi bàn tay cùng sức mạnh của người Mông. Khi hoàn thành, những bức tường phẳng phiu, vững chãi, các góc tường, cửa đi, cửa sổ sắc nét. Tất cả các khâu để hoàn thiện một ngôi nhà đều được làm thủ công. Những ngôi nhà trình tường chỉ trở nên hoàn thiện khi nó được phủ lên bằng mái ngói âm dương. Từng dãy ngói sắp rồi lại từng dãy ngói ngửa chồng lên nhau với một mật độ dày đặc, có rãnh thoát nước. Sự kết hợp giữa bức tường đất và mái ngói âm dương mang lại sự mát mẻ, ấm cúng, điều hòa nhiệt độ khi mùa hè đến hoặc mùa đông về.

Dù to hay nhỏ, tất cả các ngôi nhà của người Mông đều thống nhất theo một khuôn mẫu nhất định với ba gian hai cửa. Nhà có thể có một hoặc hai chái nhà. Cửa chính ra vào của người Mông cũng phải chọn loại gỗ tốt, cửa không cài then sắt mà phải cài then gỗ. Người Mông quan niệm rằng, cài then sắt thì sẽ lạnh, lòng bụng của con người không thật. Ngoài cửa chính lúc nào cũng treo một tấm vải đỏ, cửa nhà bao giờ cũng mở vào trong chứ không mở ra ngoài. Ngoài cửa chính còn có thêm cửa sổ và cửa phụ để không khí trong nhà trở nên thoáng mát. Các khung cửa phụ cũng được làm bằng gỗ như thân cây trúc hoặc thân cây mai già.

Một điểm đặc sắc trong cấu trúc nhà người Mông là hàng rào đá. Hầu như ngôi nhà nào cũng có hàng rào đá bao quanh. Việc dựng hàng rào là việc quan trọng thứ hai sau khi dựng nhà. Hàng rào đá được xây rất công phu. Người ta phải mất hàng tháng trời để nhặt đá và kỳ công xếp lại thành những bức tường bao quanh ngôi nhà. Việc xếp hàng trăm viên đá với đủ các hình khối, trọng lượng khác nhau cần bàn tay tỉ mỉ đo đếm vị trí để xếp từng viên sao cho ăn khớp với nhau. Khi hoàn thành, hàng rào mới đều tăm tắp, kiên cố, vững chãi với chiều cao xấp xỉ đầu người (khoảng 1,5-1,6m).

Nằm dưới chân núi, những ngôi nhà nhỏ nhắn, xinh xinh tuy cấu trúc đơn giản nhưng vững chãi, được bao bọc bởi những hàng rào xếp từ đá tỉ mỉ, kiên cố. Mọi sinh hoạt đều gói gọn trong những bức tường rào như thế. Mỗi nếp nhà toát lên vẻ đẹp mộc mạc và giản dị.

Khi mùa xuân đến, cao nguyên đá hùng nỏ muôn sắc hoa. Nét đẹp nguyên sơ bỗng được điểm tô bởi màu đỏ của hoa đào, trắng muốt của hoa mơ, hoa mận, hoa lê... và màu vàng của hoa cải lúc chớm đông

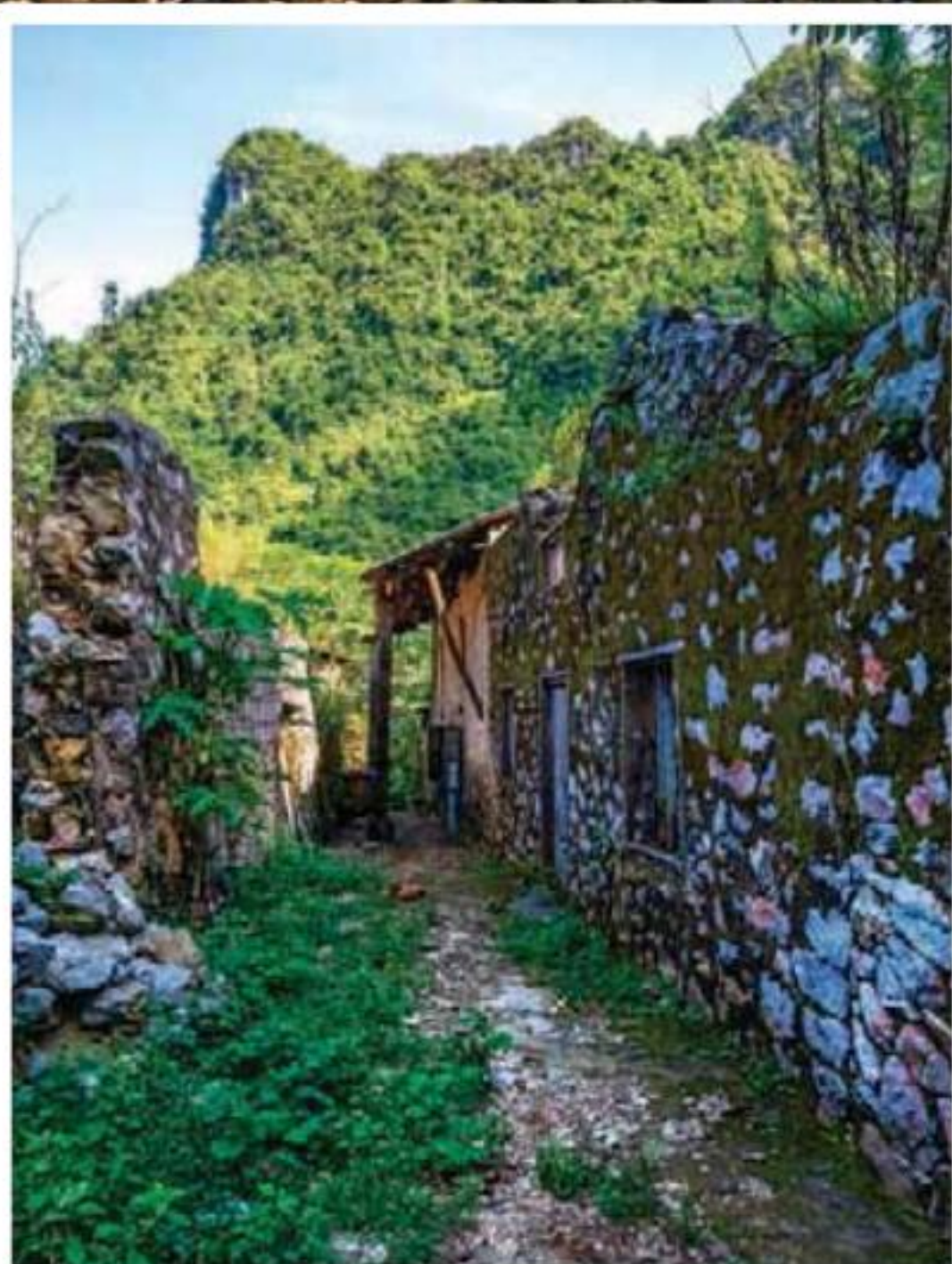
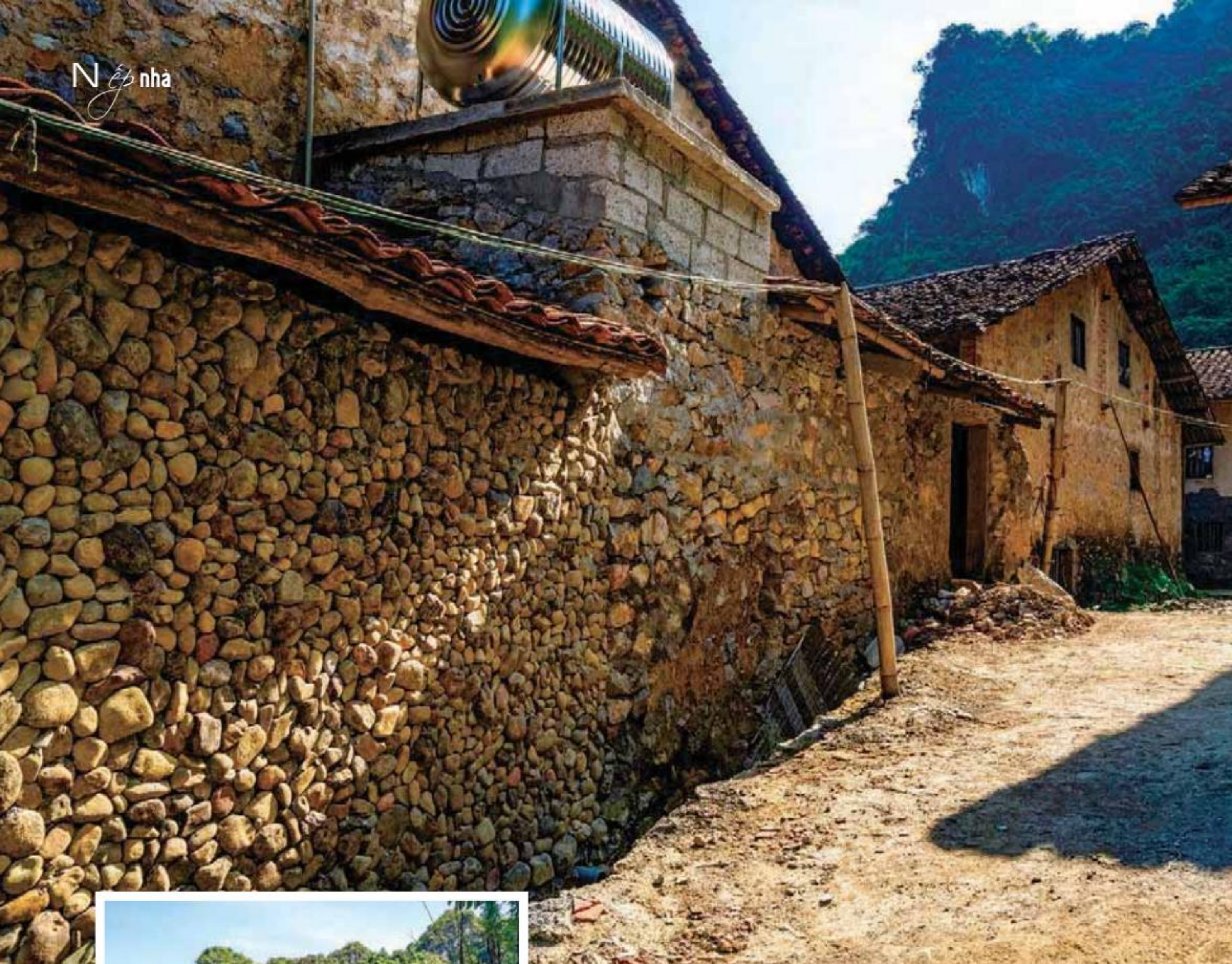

Hàng rào được dựng lên vừa để xác định ranh giới, vừa chống gió lạnh, ngăn thú dữ, cũng chắn cho các con vật nuôi trong khuôn viên không chạy ra ngoài. Trong đời sống người dân, hàng rào không chỉ là bức tường đá vô tri mà chất chứa cả tâm tình. Những bờ rào đá xám thân thiết như người bạn, bền bỉ gắn bó và sẻ chia những khoảnh khắc đẹp, những buồn vui. Trên bờ rào đá bà con phơi váy áo đủ màu sắc sỡ; bên bờ rào đá nam nữ thanh niên tình tứ; cũng bên những bờ rào đá nghiêng nghiêng nhánh hoa mạn tình khôi.

Do việc tìm đất trở nên khó khăn, kỹ thuật trình tường ngày nay không còn nhiều người thông thạo. Đây đó đã bắt gặp những ngôi nhà trình tường lợp mái tôn xi măng. Những ngôi nhà mới xây bằng gạch xi ngày càng phổ biến. Những cảnh đào, cảnh mạn bao đời nở hoa trên đá, có thể được chặt bán về miền xuôi mỗi dịp xuân về. Diện mạo miền cao nguyên đá đang dần thay đổi. Có nhiều sự đổi thay mang ánh sáng mới đến cho đồng bào, nhưng cũng nhiều nét đẹp truyền thống đang dần mai một.

Trái qua hàng thế kỷ, người Mông trên cao nguyên đá Đồng Văn, Hà Giang ngày nay vẫn không ngừng sáng tạo, cải tiến ngôi nhà truyền thống của mình cho phù hợp với điều kiện tự nhiên, điều kiện sinh hoạt và lao động sản xuất, đồng thời vẫn bảo tồn và gìn giữ để những xóm làng người Mông bình dị mãi giữ được những nếp nhà trình tường mái ngói âm dương, giữ tiếng khèn môi bên bờ rào đá, và những nhánh hoa rừng vẫn bùng nở rực rỡ bên hiên nhà. III

Làng đá Khuổi Ky

Kiến trúc từ đá luôn độc đáo và mang tính đặc trưng của địa phương. Đá là một loại vật liệu tự nhiên được ứng dụng trong xây dựng từ xa xưa. Các công trình bằng đá có độ bền, khả năng chịu nhiệt, chống thấm, vừa an toàn vừa thân thiện với con người.

BÀI VÀ ẢNH **BẢO CHÂU**

LÀNG ĐÁ KHUỐI KY Ở CAO BẰNG

là một trong số các công trình xây dựng mang nhiều giá trị văn hóa vật chất với những ngôi nhà sàn đá cổ đã trở thành biểu tượng, ẩn chứa bên trong là những phong tục tập quán mang bản sắc riêng của dân tộc Tày.

Làng đá Khuổi Ky nằm cách thác Bản Giốc khoảng 2km, trên đường vào động Ngườm Ngao. Làng đá được dựng từ thời kỳ nhà Mạc lên cát cứ ở đất Cao Bằng (1592-1677). Sống trong hệ sinh thái của rừng mưa nhiệt đới, độ ẩm cao, mưa nhiều, lắm thú dữ nên đồng bào Tày đã sáng tạo ra cấu trúc nhà sàn xây bằng đá. Những ngôi nhà sàn vững chắc như những pháo đài, thành quách, vừa chống ngoại xâm vừa bảo vệ người dân trước thiên tai khắc nghiệt. Sự bền vững này được biểu hiện chủ yếu qua tính bền của công trình và sự sử dụng các nguồn vật liệu tự nhiên không cần phải xử lý nhiều, có sẵn trong thiên nhiên để tạo ra một môi trường sống tốt cho sức khỏe và bầu không khí trong lành trong ngôi nhà. Xây dựng tự nhiên theo cách của người Tày chủ yếu dựa vào sức người, phù hợp với hệ sinh thái, địa chất và khí hậu ở địa phương; đặc điểm của vị trí xây dựng và nhu cầu cũng như tính cách của người xây và người ở.

Cuộc sống của đồng bào dân tộc thân thiện với đá. Đá được sử dụng rất nhiều trong sinh hoạt đời sống hàng ngày. Những con đường lát đá, kè đá 2 bên; tường bao được làm bằng đá; nhà được xây bằng đá; móng được làm bằng đá hộc; chân tảng kê

cột cũng được làm bằng đá và gia công lại. Cối xay, bếp lò, đập nước, các hàng rào, đường đi lại hoàn toàn được làm bằng đá núi.

Làng Khuổi Ky hiện có 14 căn nhà sàn bằng đá, trải rộng trong khuôn viên chừng 1ha, dựa lưng vào núi đá, mặt nhìn ra dòng suối Khuổi Ky. Từ ngàn đời gắn bó với núi đá nên đồng bào Tày có tín ngưỡng thờ đá độc đáo. Đây là một nét đặc sắc riêng của người Tày vùng Trung Khánh. Đá được hình thành từ sâu trong lòng đất, trải qua điều kiện địa chất phức tạp và lâu dài, hấp thụ tinh hoa của đất trời, mang trong mình nguồn năng lượng mạnh mẽ. Đá thiêng liêng như một vị thần che chở cho con người.

Làng đá bền bỉ, nơi người dân giặt giũ với nước tro bếp, tắm gội với quả găng gai lá khau, nhà nhà đêm đêm thấp đèn dầu ép từ quả mắc chấu, những con đường nhấp nhô hòn đá to, hòn đá nhỏ. Thay vì trồng cây gai hay chắt cây về dựng hàng rào như các nơi khác, bà con ở đây đã tận dụng đá tự nhiên để dựng lên những bức rào đá một cách kiên cố, bao bọc các ngôi nhà.

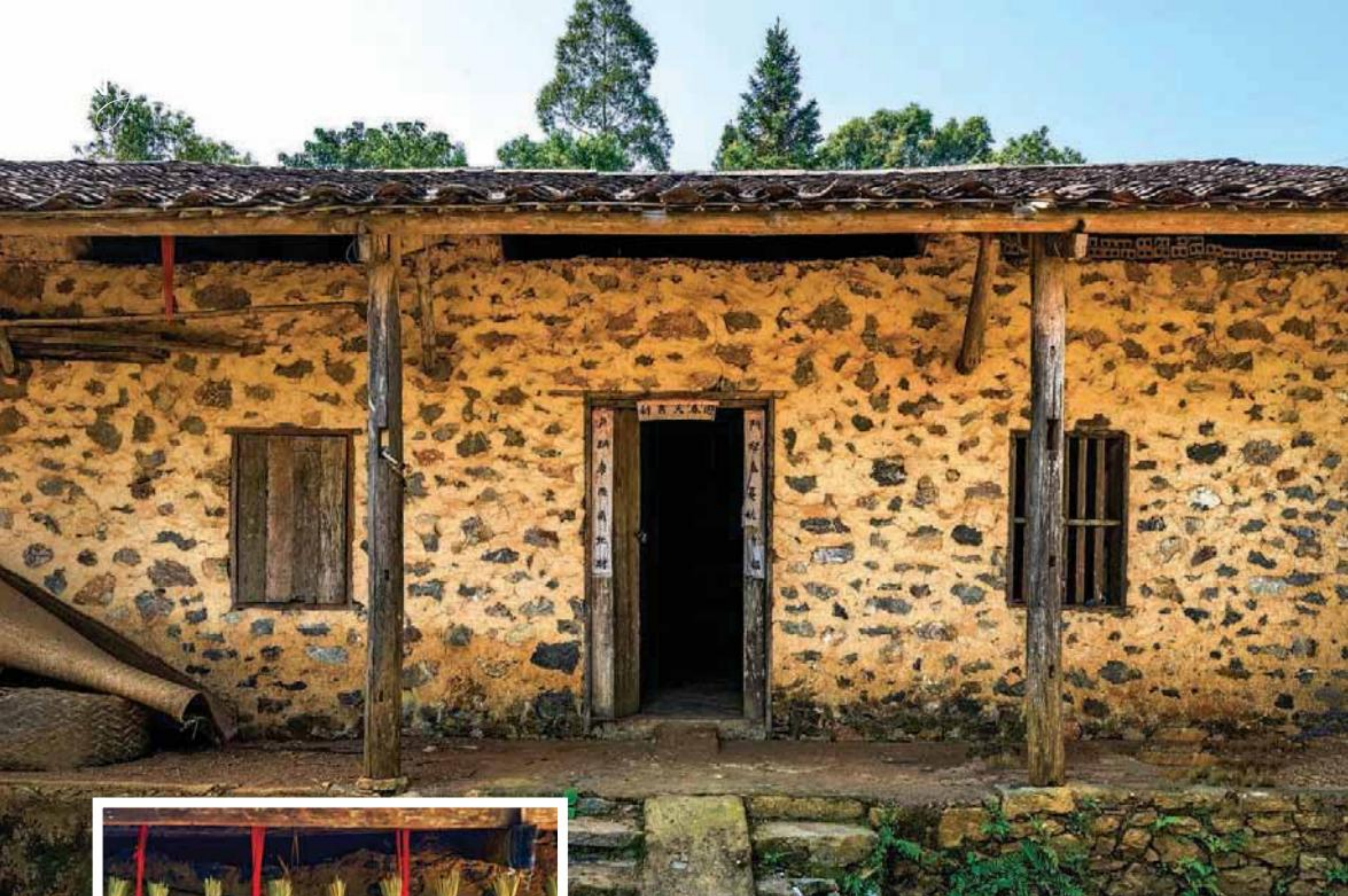
Người Tày chọn địa điểm dựng nhà khá kỹ lưỡng. Đó là những nơi cao ráo, lấy chân núi làm điểm tựa, hướng mặt về phía có cảnh trí thiên nhiên khoáng đạt, thuận tiện cho việc làm ăn sinh sống.

Khi đã định vị được ngôi nhà, người thợ sẽ đo, đếm vị trí xếp từng viên đá.

Nhà sàn có hai mái được lợp bằng ngói âm dương. Bên trong nhà dựng bằng gỗ, chiều sâu từ 5 đến 7 hàng

Đến với làng đá Khuổi Ky, du khách sẽ ấn tượng với các nhà sàn đá rất độc đáo. Tường nhà, bờ rào đều được dựng lên từ hàng vạn viên đá với mái ngói âm dương; những con đường lát đá uốn lượn quanh làng

Bất chấp những đổi thay của thời cuộc, cuộc sống bên những con đường đá, trong những ngôi nhà sàn đá sẽ nhắc nhở mãi vẻ đẹp hồn hậu của thiên nhiên và con người, vẻ đẹp của sắc màu tự nhiên và cuộc sống hòa quyện vào nhau.

cột, khoảng cách giữa các cột từ 2-2,5m. Chiều cao của nhà thường từ 7-8m.

Nhà được xây bằng đá, vách đá móng được làm bằng đá học, chân tảng cũng được làm bằng đá và gia công lại.

Từ lúc có ý định dựng nhà, người Tày đã phải chuẩn bị nguyên liệu trước đó. Nếu tính từ thời gian chuẩn bị nguyên liệu đến khi hoàn thành ngôi nhà phải mất từ 2-3 năm. Nguyên liệu quan trọng nhất để dựng nhà chính là những viên đá cứng, đẹp. Những bức tường kiên cố được xếp từ hàng vạn viên đá lớn nhỏ khác nhau bằng một thứ keo kết dính trộn từ đá vôi và cát. Khi hoàn thành, độ dày bức tường có thể hơn 30cm, thể hiện rõ tính bản địa, sự sáng tạo độc đáo của đồng bào Tày.

Để đặt được viên gạch vuông vức khi xây không đơn giản chút nào, nhưng việc xếp hàng trăm viên đá với đủ các hình khối, trọng lượng khác nhau còn khó gấp bội. Khó khăn nhất trong việc xếp đá là làm sao để độ dày hai bên của một bức tường phải thật cân đối, vuông vức. Chỉ cần lệch một chút sẽ phải gỡ đi xếp lại từ đầu. Dựng được một bức tường gạch chỉ mất vài ba ngày nhưng để xếp được một bức tường bằng đá thì người thợ phải mất vài tháng, thậm chí cả năm trời.

Để xếp được những bức tường đá rất khó, nhưng để lên tầng cho ngôi nhà càng khó hơn. Khi xếp đá đến độ cao khoảng 2,5 mét, người thợ sẽ tính đến chuyện đặt những cây cột dài, thẳng làm kèo. Sau đó người ta xếp những tấm ván hoặc tre để rải làm nền, đồng thời

Mặc cho mưa nắng, mặc cho thời gian, những ngôi nhà sàn đá nơi đây vẫn kiên định như thành lũy che chở cho cư dân vùng biên viễn của tổ quốc

chia cách tầng 1 và tầng 2. Việc lên tầng cho ngôi nhà đã khó khăn ở chỗ, càng lên cao thì việc điều chỉnh độ chính xác càng phải tỉ mỉ hơn. Nếu không đáp ứng được những yêu cầu kỹ thuật thì sẽ khiến nhà đá bị siêu vẹo, dễ đổ. Chiều cao của nhà từ 7-8 mét. Nhà thường có ba gian chính, mỗi gian có một chức năng nhất định thuận tiện cho việc sinh hoạt. Diện tích nhà tùy thuộc vào số người trong gia đình, nhiều người thì dựng nhà to cao, ít người thì dựng nhà nhỏ hơn. Trên cửa ra vào bao giờ cũng dán tấm giấy đỏ với ý nghĩa ngăn chặn tà ma, kẻ xấu vào nhà. Phần cuối nhà là bếp, kho dự trữ lương thực, thực phẩm, dao, búa, chum vại, ống bương đựng nước uống. Trên gác thường treo thóc giống, thóc nếp bông thành chùm, trên sàn để ngô, khoai, sắn khô.

Một ngôi nhà sàn được hoàn thiện khi lợp xong mái ngói âm dương - loại ngói máng được làm từ đất sét nung chín. Ngói âm dương kết hợp với hình khối ngôi nhà tạo nên sự hài hòa mang đậm vẻ cổ kính.

Nhà sàn đối với người dân tộc Tày ở Trùng Khánh là một miền thiêng - nơi cất giữ những nét đặc trưng trong đời sống vật chất và tinh thần truyền qua bao thế

hệ, nơi con người đã tìm thấy sự hòa hợp tuyệt vời bởi biết trân trọng những món quà từ thiên nhiên bản địa.

Sau bao nhiêu thăng trầm của lịch sử, đến nay những bức tường đá đã có chỗ hoang phế. Những dấu hiệu chấp vã trong quá trình sang sửa xuất hiện đầy đó. Có những ngôi nhà cũ nhưng cột được người dân thay mới bằng gạch xi. Mái ngói được thay bằng tấm lợp công nghiệp. Do việc khai thác đá không còn phù hợp và ảnh hưởng đến cảnh quan nên người dân Khuổi Ky đã sử dụng những vật liệu mới dần dần thay thế cho những bức tường đá nguyên bản.

Bất chấp những đổi thay của thời cuộc, cuộc sống bên những con đường đá, trong những ngôi nhà sàn bằng đá sẽ nhắc nhở mãi về đẹp hồn hậu của thiên nhiên và con người; về đẹp của những sắc màu tự nhiên và cuộc sống sinh hoạt hòa quyện vào nhau, tạo nên những màu sắc và hình khối đẹp mắt, góp thêm một nét độc đáo vào kiến trúc Việt Nam.!!!

Nghề làm ông Táo ở làng Địa Linh Huế

Ở miền Trung đặc biệt là làng Địa Linh, Huế có nghề làm ông Táo từ đất sét lưu truyền tự bao đời nay. Và cho đến giờ, đây là ngôi làng cuối cùng làm nghề này còn tồn tại ở Huế.

BÀI VÀ ẢNH TRUNG PHAN

Ông Táo (Táo Quân hay Thổ Công) là vị thần cai quản mọi hoạt động của gia chủ, ông là vị thần quyết định sự may, rủi, phúc họa của cả gia chủ, bên cạnh đó ông còn ngăn cản sự xâm phạm của ma quỷ, giữ bình yên cho gia đình gia chủ. Vì vậy tục cúng ông Táo mang ý nghĩa cầu mong cho sự ấm no, đầy đủ, sau đó mới đến ý nghĩa thờ “thần bếp” chuyên cai quản việc bếp núc. Cứ đến 23 tháng chạp âm lịch mọi nhà sẽ bắt đầu đưa ông Táo về châu Trời.

Để chuẩn bị, từ tháng 5 âm lịch các hộ làm nghề đã mua đất sét ủ sẵn và làm dần.

Sản xuất ông Táo phải trải qua nhiều công đoạn, từ việc nhồi đất sét và làm tơi, nhào nhuyễn loại bỏ các vật cứng để rồi đúc tượng, phơi nắng rồi đem nung...

Có hai loại ông Táo, kiểu sơn màu trơn và loại vẽ thêm kim tuyến. Cho đến nay ở nơi này vẫn còn làm ông Táo 3 khía loại cũ trước đây vẫn thường làm, nhưng đã có nhiều mẫu mã mới.

Nghề nặn tượng ông Táo là của cha ông truyền lại nên các gia đình ở đây cũng cố gắng duy trì để giữ nét văn hóa truyền thống không bị mai một

Hàng năm cứ mỗi độ tết đến, chúng ta đều bắt gặp những chông hoa giấy rực rỡ sắc màu được bày bán ở chợ làng quê và các chợ nơi phố thị

Làng hoa giấy Thanh Tiên thuộc xã Phú Mậu, huyện Phú Vang, tỉnh Thừa Thiên - Huế. Làng nằm dọc bờ nam hạ lưu sông Hương, cách thành phố Huế 7km. Đây là làng nổi tiếng chuyên làm về hoa giấy. Hoa ở đây có hai loại, đó là hoa thờ cúng với đầy đủ màu sắc và hoa sen giấy có màu tím Huế thơ mộng, có mặt khắp các vùng miền.

Làng hoa giấy Thanh Tiên đã xuất hiện cách đây hơn 300 năm. Nghề gắn liền với tín ngưỡng thờ cúng dân gian của người dân xứ Huế. Người làng Thanh Tiên nghĩ ra việc làm hoa giấy, trước là để cúng thần linh, tổ tiên, sau là trang hoàng nhà cửa. Nghề làm hoa giấy từ chỗ chỉ cung cấp cho thị trường tại chỗ đã vươn ra khỏi lũy tre làng, tạo nên thương hiệu có giá trị và ý nghĩa cho sản phẩm hoa sen giấy Thanh Tiên trong và ngoài nước. Hàng năm, hoa giấy Thanh Tiên được đem đi trưng bày ở các lễ hội như Festival Huế, Festival nghệ truyền thống Huế, lễ hội sông nước Tam Giang...

Dân làng Thanh Tiên chỉ tranh thủ làm hoa khi thời gian nông nhàn của mùa vụ. Đặc biệt, vào tháng giáp tết cổ truyền, hay các kỳ Festival là dịp bà con Thanh Tiên bận rộn với việc làm hoa nhất. Tháng giáp tết nhu cầu hoa cúng, hoa trang trí cửa nhà của người dân

Hoa giấy Thanh Tiên

Huế mộng mơ không chỉ có các di tích lịch sử của cố đô và vẻ đẹp tuyệt vời của biển Lăng Cô hay dòng sông Hương thơ mộng, mà còn có văn hóa làng nghề truyền thống lâu đời, đặc biệt nhất là làng hoa giấy Thanh Tiên.

BÀI VÀ ẢNH NGUYỄN BẢO NGỌC

tăng, còn dịp Festival, Thanh Tiên là một trong những điểm đến thu hút nhiều du khách trong và ngoài nước. Lúc đông nhất, làng hoa giấy Thanh Tiên có tới 30 hộ làm hoa. Với trí tưởng tượng phong phú và bàn tay khéo léo, tài hoa, người dân ở đây đã mô phỏng các loài hoa tự nhiên như hoa bìm bìm (hoa loa kèn), hoa cúc đơn, hoa cúc kép, hoa mướp, hoa tường vi, hoa quỳ và đặc biệt là hoa sen.

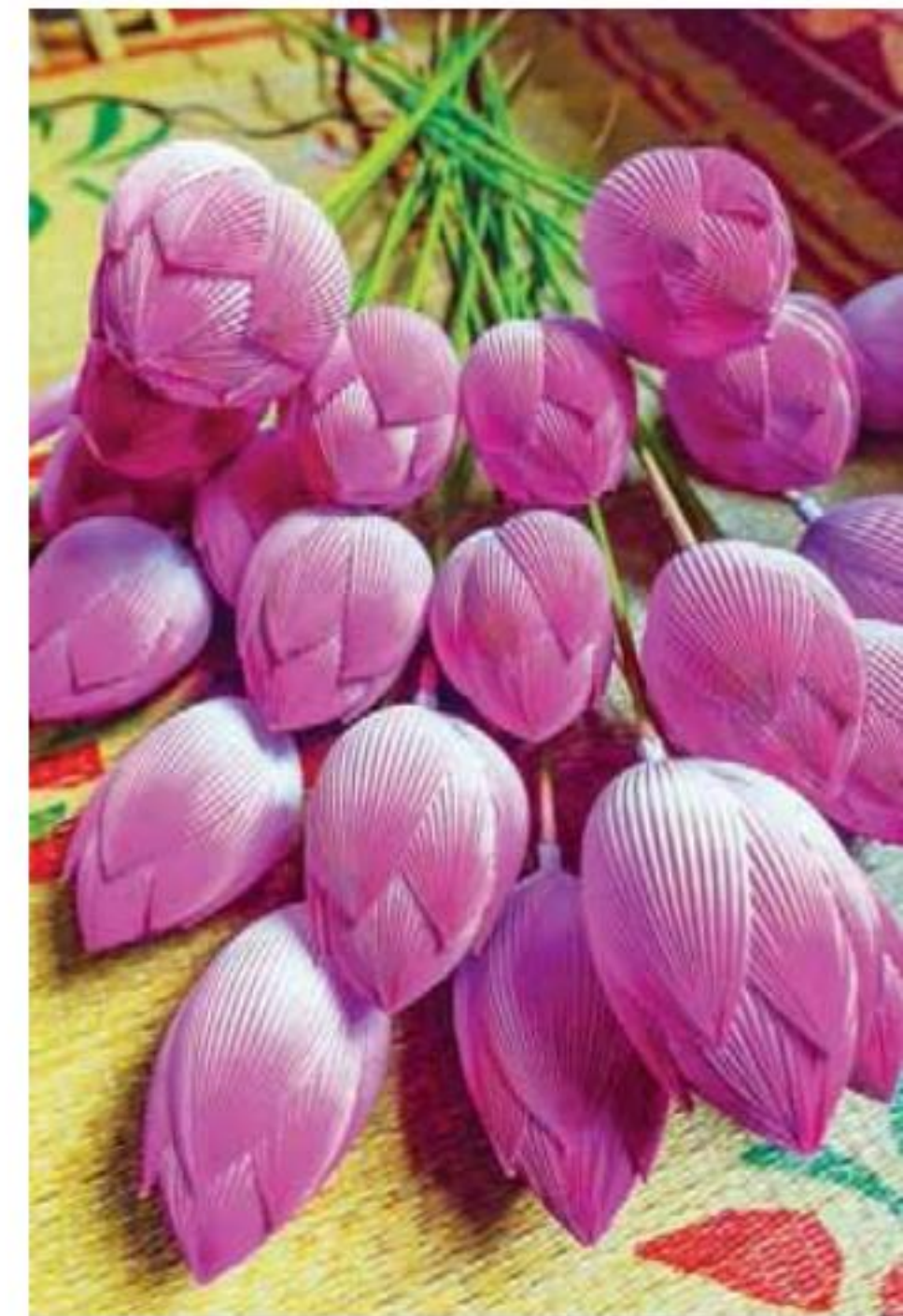
Để làm được một cánh hoa thì đòi hỏi các nghệ nhân phải có đôi bàn tay khéo léo và tỉ mỉ, các công đoạn gồm có: tre được vót nhỏ và phơi khô; giấy nhuộm màu; hoa và nhụy cắt tỉa một cách tỉ mỉ để khi lấy hồ dán sẽ tạo được một cánh hoa hài hòa về màu sắc lẫn bố cục. Những cánh hoa và màu sắc được làm khéo léo tới từng chi tiết. Để có những nguyên liệu tốt và đầy đủ nhất, người dân phải chuẩn bị kỹ lưỡng trong cả năm trời, từ việc chọn giấy, tạo màu, chặt tre, nhuộm giấy...

Hoa giấy Thanh Tiên ở xứ Huế khác biệt so với hoa giấy ở các nơi khác. Mỗi cành bao giờ cũng có 8 hoa

chính, ngoài ra hoa còn đẹp và khác biệt ở cách nhuộm màu. Người làm hoa không sử dụng hóa chất công nghiệp mà dùng các nhựa và lá cây để chế tạo thuốc nhuộm theo kiểu gia truyền nên hoa giữ được màu sắc lâu bền.

Trái bao thăng trầm, làng hoa giấy Thanh Tiên đã trở thành một đại diện cho nét văn hóa trong tín ngưỡng dân gian vô cùng độc đáo và đặc sắc của người dân xứ Huế. Những nghệ nhân gắn một đời người làm nghề này vẫn luôn gắn bó và muốn lưu giữ lại nghề truyền thống, muốn con cháu biết được nét văn hóa đẹp của người Việt trên vùng đất đầy màu sắc của làng nghề hoa giấy. Để giữ gìn được nghề của cha ông, bao thế hệ người dân của làng đã phải vượt qua những khó khăn và thay đổi của xã hội hiện đại để giữ lại hồn cốt của làng, nét văn hóa đặc trưng của xứ Huế.

Hoa sen giấy Thanh Tiên đã được làm biểu tượng trong các lễ hội như Festival Huế, lễ hội sông nước Tam Giang, các chương trình giao lưu văn hóa nghệ thuật

Đối với người Dao, lễ Cấp Sắc là lễ quan trọng nhất trong đời người. Nghi lễ này có nhiều thang bậc khác nhau. Lễ quá tang (lễ ba đèn) là thang bậc đầu tiên bắt buộc tất cả những người đàn ông Dao phải trải qua, trong lễ này người thụ lễ được cấp 3 đèn với 36 âm binh. Ở bậc cao hơn là lễ Tấu Sai, lễ này người thụ lễ được cấp 7 đèn và 72 âm binh. Đây là lễ cấp phép cho người thụ lễ để được làm thầy Tào, lễ công nhận hôn nhân của người thụ lễ trong thế giới âm... Lễ bao gồm các hình thức dân ca, dân vũ độc đáo như: Xinh Miên, Là Miên... Những nghi lễ mang đậm bản sắc tín ngưỡng của đồng bào Dao.

Tổ chức lễ Tấu Sai là một việc lớn trong đời người Dao, đòi hỏi gia đình người thụ lễ phải chuẩn bị rất công phu, thời gian chuẩn bị dài hay ngắn phụ thuộc vào kinh tế mỗi gia đình. Công đoạn chuẩn bị bao gồm việc mời sáu

LỄ TẤU SAI CỦA NGƯỜI DAO TIỀN

Dân tộc Dao Tiền ở Cao Bằng có nhiều nét độc đáo trong việc gìn giữ, bảo tồn và phát huy giá trị tín ngưỡng với nhiều nghi lễ hiện vẫn được lưu truyền trong các xóm người Dao. Do tính thiêng liêng và mang nhiều giá trị văn hóa về tập quán xã hội và tín ngưỡng, lễ Cấp Sắc của người Dao Tiền đã được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia.

BÀI VÀ ẢNH BÙI TUẤN HÙNG

thầy cúng đến làm lễ, in tiền âm phủ, làm lò cắm hương bằng cây mai, bắc đàn Tầu Thơi, gói bánh zùa chang bằng cơm tẻ rồi đem hấp. Ngoài ra chuẩn bị 2 chum rượu nếp, một con lợn, một con gà. Việc trang trí ban thờ và nhà cửa được thực hiện kỹ lưỡng. Giữa nhà, bên phải, bên trái đều treo bộ tranh Tam Thanh. Bên phải treo tranh của thầy làm lễ Tầu Sai, là ban thờ chính. Bên trái treo tranh của các thầy phụ (trà chề). Hai bên cửa ra vào treo tranh Mùn Quyên, là các thần trừ tà để không cho các vong xấu và các linh hồn quý ám vào quấy nhiễu gia chủ. Ngoài ba ban thờ chính giữa nhà đặt một ban thờ được làm như một ngôi nhà nhỏ, ban thờ này có ý nghĩa là nơi trú ngụ dành cho các binh lính của các thần thánh về dự lễ Tầu Sai. Trên ban thờ giữa đặt một con lợn móc hàm, trên con lợn là một con gà luộc. Dưới bàn đặt một chậu tiết lợn, một chậu lòng lợn. Trước mâm thịt lợn bày bánh zùa chang, một bát gừng, bốn chén rượu...

Diễn trình lễ Tầu Sai gồm có 23 bước lễ diễn ra trong không gian văn hóa trang nghiêm.

Lễ đầu tiên là lễ Chíp Panh, là nghi thức mời tổ tiên về dự lễ Tầu Sai, đồng thời xưng tên đồ cúng để tổ tiên nhận biết. Tiếp theo là lễ Hiếu Lùng, lễ gọi Ngọc Hoàng, gọi thần thánh về chứng kiến lễ Tầu Sai, nộp tiền gửi các thánh thần. Thầy cả ra cửa làm lễ gọi Ngọc Hoàng, gửi sớ ghi tên các thầy làm lễ Tầu Sai để báo Ngọc Hoàng và thần thánh, xin phép cho các thầy được làm lễ. Mỗi lần đọc xong bài cúng lại thổi sừng trâu. Làm như thế ba lần Ngọc Hoàng mới nhận biết. Chỉ khi gọi Ngọc Hoàng mới được thổi sừng trâu và thổi theo một giai điệu duy nhất.

Lúc này, người thụ lễ được gọi là các Sáy Ton, họ được ngủ trên chiếu có lót gianh bên dưới. Khi các thầy làm lễ xin phép thần thánh xong sẽ dẫn 14 Sáy Ton múa Sán Tố, gồm 26 động tác: tìm rùa, bắt rùa, công rùa, làm thịt rùa, mo rùa... Múa xong cả thầy và trò ra đàn Tầu

Thơi để thực hiện nghi lễ làm đàn gồm 7 động tác. Trờ về nhà thầy Tào dẫn các đệ tử tiếp tục múa Sán Tố.

Rồi các lễ tiếp theo như lễ Sinh Văn Cháo, lễ tạ Bàn Vương, lễ Pát Pô Meng... Mỗi lễ đều mang một ý nghĩa khác nhau. Cuối cùng là lễ Phúng Miên, là lễ tiễn Bàn Hồ và các thần về quê. Tiễn các thần thánh về chốn cũ.

Kết thúc lễ Phúng Miên cũng là kết thúc lễ Tầu Sai.

Lễ Cấp Sắc là hiện tượng phổ biến trong sinh hoạt xã hội của người Dao, có liên quan đến ý niệm tôn giáo, tinh thần đạo đức, sản xuất và sinh hoạt hàng ngày của đồng bào. Lễ Cấp Sắc giáo dục con người sống có đạo đức, có nhân cách, có trách nhiệm với gia đình và cộng đồng. Lễ Cấp Sắc của người Dao Tiền mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, chứa đựng nhiều giá trị tích cực, nhằm giáo dục, nhắc nhở con cháu luôn hướng về cội nguồn, giữ gìn truyền thống gia tộc, dòng họ, mang bản sắc đặc trưng riêng của dân tộc. Bởi vậy lễ Cấp Sắc luôn gắn bó và tồn tại cùng với sự hình thành và phát triển của đồng bào dân tộc Dao ở Cao Bằng. ^[1]

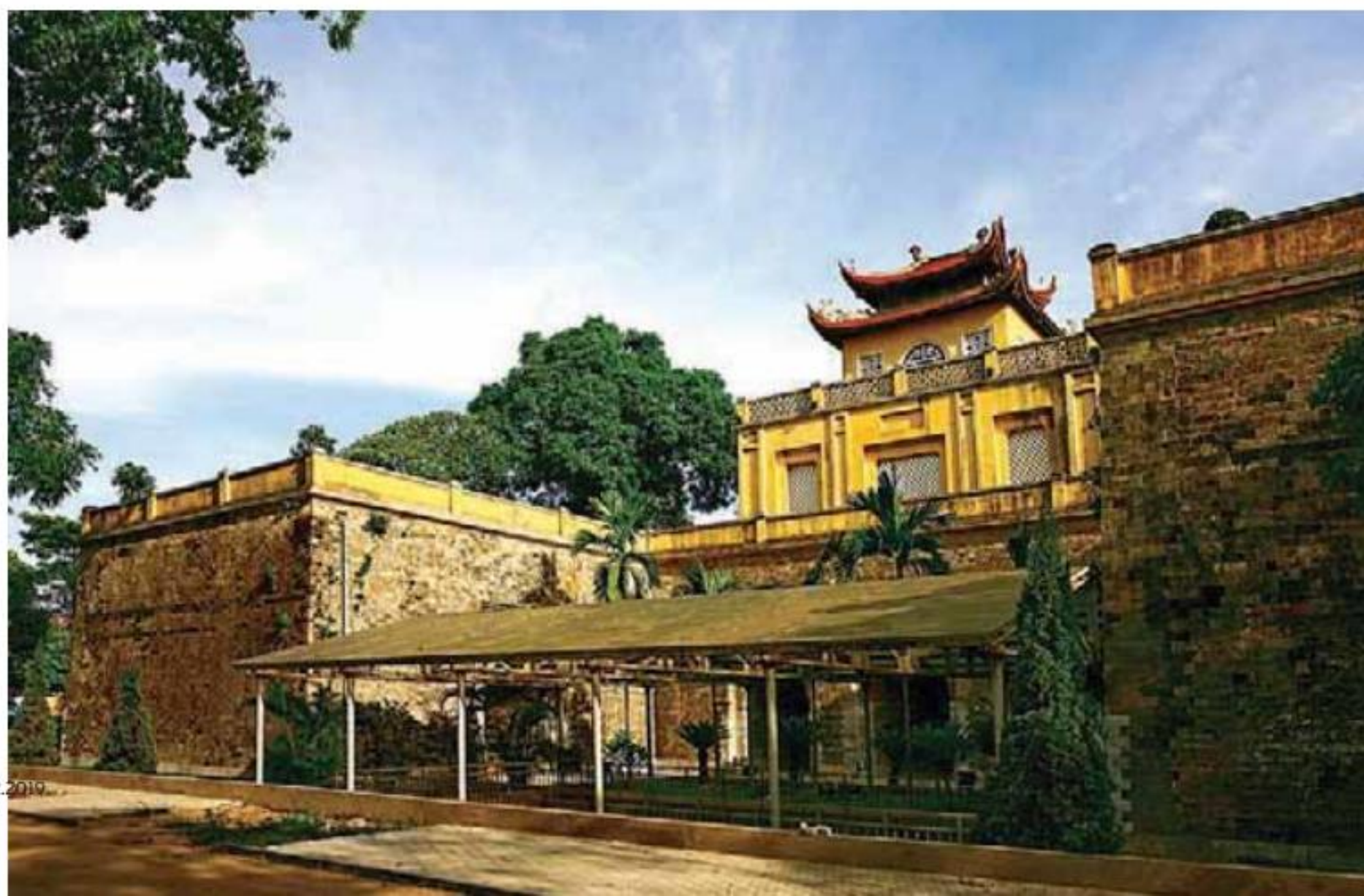

Ảnh trên Đuan Môn nhìn từ phía trước Ảnh dưới Đuan Môn nhìn từ trong Cấm thành

di sản Hoàng thành Thăng Long

Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội là di sản thứ 6 của Việt Nam được UNESCO công nhận; sau vịnh Hạ Long, vườn Quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng (di sản thiên nhiên), quần thể di tích cố đô Huế, phố cổ Hội An, Thánh địa Mỹ Sơn (di sản văn hóa). Không kỳ vĩ lớn lao, không đẹp đẽ rực rỡ; song di sản Hoàng thành Thăng Long có một giá trị đặc biệt mà những di sản khác ở Việt Nam không có - đó là giá trị văn hóa - lịch sử của chiều dài ngàn năm.

THỰC HIỆN KTS NGUYỄN TRẦN ĐỨC ANH

Kinh thành ngàn năm

Năm 1010, Thái tổ Lý Công Uẩn - vị vua đầu triều nhà Lý dời đô từ Hoa Lư về Đại La và bắt đầu công cuộc xây dựng một kinh đô mới với tên gọi Thăng Long. Thành Thăng Long đã là kinh đô của Đại Việt suốt từ thế kỷ 11 cho tới thế kỷ 18 qua các triều đại Lý - Trần - Lê. Nhưng trước đó, từ thế kỷ thứ 9, vùng đất Thăng Long, trước đó có tên là Tống Bình, rồi Đại La, đã là thủ phủ của An Nam dưới sự đô hộ của nhà Đường. Trong một khoảng thời gian ngắn giữa thời Trần và thời Lê, kinh đô Đại Việt được dời về Thanh Hóa bởi nhà Hồ (1400-1407). Từ triều đại Tây Sơn đến hết triều đại nhà Nguyễn, Thăng Long không còn là kinh đô nữa; kinh đô Đại Việt (Việt Nam) khi đó ở Phú Xuân (Huế). Từ năm 1945 đến nay, Thăng Long - Hà Nội là thủ đô của nước

Ảnh dưới Thềm điện Kính Thiên với đôi rồng đá từ thời Lê

Việt Nam. Như vậy, dù có gián đoạn và trải qua nhiều thăng trầm lịch sử, song suốt chiều dài lịch sử 13 thế kỷ, Thăng Long - Hà Nội vẫn ghi dấu ấn là mảnh đất trung tâm chính trị - văn hóa của Việt Nam.

Thành Thăng Long qua các triều đại Lý - Trần - Lê được liên tục xây dựng và phát triển. Đó cũng là thời kỳ rực rỡ nhất của những triều đại trong lịch sử phong kiến Việt Nam. Từ xưa, trong dân gian có lưu truyền câu: “Thăng Long phi chiến địa”, nghĩa là: Thăng Long không phải đất của chiến sự. Nhưng thực tế kinh thành Thăng Long đã trải qua bao binh biến phù trầm, là chiến trường của cả nội chiến và ngoại xâm, nhiều lần bị giặc chiếm đóng. Trong suốt từ thế kỷ 13 đến 19, Thăng Long trải qua nhiều cuộc chiến, kinh thành đã bị phá hủy nhiều.

Sau khi đánh bại nhà Tây Sơn và lập nên nhà Nguyễn (1802), vua Gia Long định đô ở Phú Xuân như thời Tây Sơn. Lúc này, Thăng Long vẫn có tên là Thăng Long nhưng chữ “Long” nghĩa là rồng (biểu tượng cho vua) bị đổi thành chữ “Long” mang nghĩa khác là thịnh vượng, với ý rằng vua không còn ở đó. Đồng thời, những gì còn lại của Hoàng thành Thăng Long qua các triều đại rực rỡ Lý - Trần - Lê đã bị chuyển vào Phú Xuân phục vụ cho việc xây dựng kinh đô của triều đại mới. Chỉ có một số ít kiến trúc như Điện Kính Thiên và Hậu Lâu được giữ lại làm hành cung cho vua Nguyễn khi ngự giá Bắc thành. Năm 1805, nhà vua cho phá thành Thăng Long để xây dựng Bắc thành theo kiểu thành Vauban - một kiểu thành quân sự đương thời của phương Tây, có quy mô nhỏ hơn thành Thăng Long nhiều lần. Năm 1831, vua thứ 2 nhà Nguyễn là Minh Mạng cho đổi tên Thăng Long thành tỉnh Hà Nội; Bắc thành có tên là thành Hà Nội.

Sau khi Hà Nội trở thành nhượng địa của triều đình nhà Nguyễn cho Pháp (1888), người Pháp đã tiến hành xây dựng Hà Nội theo quy hoạch đô thị hiện đại. Tới năm 1897, thành Hà Nội bị phá gần hết, chỉ còn lại một số ít kiến trúc ở khu vực trung tâm.

Dẫu vậy, thì những kiến trúc và di vật ít ỏi còn lại vẫn chứng minh mạnh mẽ về những giá trị trường tồn của kinh thành Thăng Long suốt nghìn năm. Cũng vì sự giao thoa và chồng lấp của kiến trúc cùng các tầng văn hóa, sau này cái tên “thành cổ Hà Nội”, hay “Trung tâm Hoàng thành Thăng Long” được hiểu là thành Thăng Long dưới các thời Lý - Trần - Lê và thành Hà Nội thời Nguyễn.

Những di sản quý báu còn lại hôm nay

Hiện nay, khu vực di sản Hoàng thành Thăng Long đang được nghiên cứu, bảo tồn bao gồm khu di tích khảo cổ 18 Hoàng Diệu và khu thành cổ Hà Nội

+ *Khu vực khảo cổ 18 Hoàng Diệu* được phát lộ năm 2002, với nhiều tầng di vật phong phú, liên tục; thể hiện rõ nét các giá trị văn hóa - lịch sử qua thời gian các triều đại; từ thời tiền Thăng Long, qua các thời Lý - Trần - Lê - Nguyễn về sau. Tại đây những nhà nghiên cứu đã tìm thấy nhiều nền móng kiến trúc, các chi tiết kiến trúc, điêu khắc bị chôn vùi dưới đất. Tất cả phản ánh cả một quần thể thống nhất, đa dạng và có giá trị cao về nghệ thuật. Tuy nhiên, do vẫn còn đang trong thời gian nghiên cứu thực địa và đưa ra giải pháp bảo tồn lâu dài; nên khu vực này chưa thể trở thành một trung tâm tham quan phổ biến.

Những giá trị nổi bật của khu di sản này được ghi nhận bởi 3 đặc điểm: Chiều dài lịch sử - văn hóa suốt 13 thế kỷ; Tính liên tục của di sản với tư cách là một trung tâm quyền lực; Các tầng di tích, di vật đa dạng, phong phú.

+ *Khu vực thành cổ Hà Nội*: là khu trung tâm thành Hà Nội thời Nguyễn, trải dài theo trục nam - bắc của thành. Hiện khu vực này còn có các di tích lộ thiên sau:

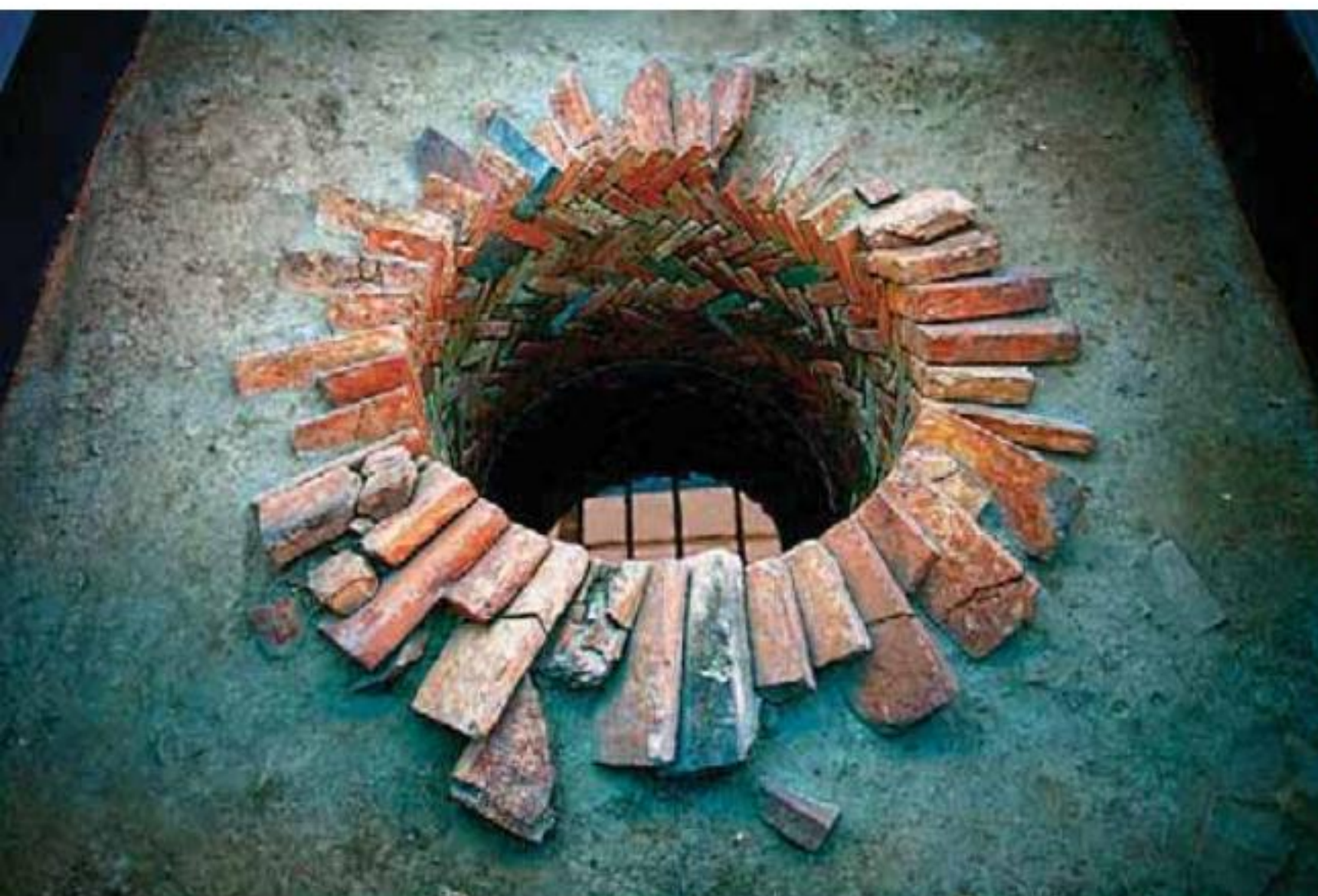
- *Cột cờ (Kỳ đài)*: được xây dựng cùng thành Hà Nội thời Nguyễn. Cột cờ nằm phía trước thành trên trục thần đạo, giữa 2 cửa đông nam và tây nam.

- *Đoan Môn*: là cổng chính ra vào Cấm thành của Hoàng thành Thăng Long. Đoan Môn được xây dựng từ thời Lý, nhưng kiến trúc Đoan Môn hiện nay là của thời Lê và sau này được tu sửa thêm vào thời Nguyễn.

- *Thềm điện Kính Thiên*: điện Kính Thiên là cung điện trung tâm. Điện Kính Thiên được xây dựng thời Lê, trên nền cũ của điện Cần Nguyên, Thiên An thời Lý - Trần. Điện Kính Thiên đã bị phá hủy, chỉ còn lại thềm điện và đôi rồng đá.

- *Hậu Lâu*: thời Lê có tên gọi là Tĩnh Bắc Lâu, đến thời Nguyễn gọi là Hậu điện. Đây là nơi ở của cung tần mỹ nữ theo vua từ Phú Xuân ra ngự giá Bắc thành. Hậu Lâu đã bị hư hỏng nặng khi Pháp chiếm thành Hà Nội, và được người Pháp tu sửa như hiện nay.

- *Cửa Bắc (Bắc Môn, Chính Bắc Môn)*: là cổng thành Hà Nội phía bắc. Cửa Bắc của thành Hà Nội thời Nguyễn được xây dựng trên chính Cửa Bắc thành Thăng Long thời Lê. Khi người Pháp phá thành Hà Nội, họ đã

Ảnh hai trang Những di vật trong khu khảo cổ 18 Hoàng Diệu

giữ lại Cửa Bắc để làm đài quan sát, cùng với ý đồ phô trương sức mạnh quân sự với hai vết đạn đại bác bắn trên cổng khi chiếm thành Hà Nội.

Ngày 28.12.2007, Bộ Văn hóa - Thể thao - Du lịch đã ra quyết định (số 16/2007/QĐ/BVHTTDL) công nhận khu Trung tâm Hoàng thành Thăng Long (bao gồm khu thành cổ Hà Nội và Khu di tích khảo cổ 18 Hoàng Diệu) là Di tích lịch sử kiến trúc - nghệ thuật quốc gia.

Ngày 12.8.2009, Thủ tướng Chính phủ đã ký quyết định (số 1272/QĐ-TTg) xếp hạng di tích quốc gia đặc biệt (đợt 1) đối với 10 di tích, danh lam thắng cảnh trên cả nước - trong đó có Di tích Trung tâm Hoàng thành Thăng Long (Hà Nội).

Và tới ngưỡng cửa của đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội, ngày 1.8.2010, Trung tâm Hoàng thành Thăng Long đã được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa thế giới. Những giá trị nổi bật của khu di sản này được ghi nhận bởi 3 đặc điểm: Chiều dài lịch sử văn hóa suốt 13 thế kỷ; Tính liên tục của di sản với tư cách là một trung tâm quyền lực; Các tầng di tích di vật đa dạng, phong phú. Trên thế giới rất hiếm tìm thấy một di sản thể hiện được tính liên tục dài lâu như vậy của sự phát triển chính trị, văn hóa như tại khu Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội. Đây là niềm tự hào chung của Việt Nam cũng như của đất Thăng Long - Hà Nội nói riêng. Và những giá trị của di sản đã tỏa sáng cùng sự trường tồn của dân tộc.

HÀ NỘI, SÀI GÒN VÀ ĐÀ LẠT CHÍNH LÀ “BA CHỊ EM” còn giữ nhiều dinh thự, biệt thự, nhà phố, trường học, kiến trúc mang dấu ấn phương Tây cổ điển. Lầm lúc ngắm nhìn chúng, tôi tự hỏi nguyên mẫu những kiến trúc đẹp này ở đâu? Và rồi, “câu dzĩa đủ xài”, sau nhiều lần đi Pháp, mới đây tôi có dịp gặp “chị hai” ruột thịt của nhiều kiến trúc mỹ lệ đó.

“Lâu đài cổ tích thu nhỏ” ở Normandy (ảnh trên). Một biệt thự theo phong cách Normandy ở khu Ba Đình, Hà Nội (ảnh bên)

Thăm Normandy, gặp Hà Nội Sài Gòn Đà Lạt

Những tòa nhà mái dốc cổ tích

Đang la cà thư viện ở Paris, vào một ngày cuối tuần thu tháng chín, giáo sư Vũ Hoàng Dũng và vợ là chị Francine rủ tôi đi Normandy. “A, đi xem nơi đổ bộ của quân đồng minh trong Đệ nhị thế chiến, phải không anh?”. Giáo sư Dũng cười, “chỗ ấy để sau, chúng tôi sẽ đưa anh đến một nơi may mắn chưa bị chiến tranh tàn phá!”. Thế là, bà xã anh Dũng cầm lái đưa cả ba rời Paris lên phía tây bắc. Điểm đến đầu tiên của chúng tôi là Villers Sur Mer, sau đó là Deauville - Trouville, cách Paris khoảng hai tiếng rưỡi đồng hồ. Cả hai thành phố đều nằm ven biển, với những bãi cát vàng đầy quyến rũ. Song trong mắt tôi, lạ lùng chưa, từ xa đã thấy có rất nhiều nhà mái dốc

Bạn có suýt soa trước một loạt “biệt thự Tây” đa dạng ở khu Ba Đình - Hà Nội, phần lớn hiện giờ là trụ sở các sứ quán nước ngoài? Có thích thú chụp ảnh trước kiến trúc Dinh Xã Tây - nay là trụ sở UBND TP.HCM? Có tò mò khám phá ga Đà Lạt nho nhỏ xinh xinh? Có ngạc nhiên khi thấy những kiến trúc châu Âu đã có từ hai thế kỷ trước trên đất Việt?

BÀI VÀ ẢNH PHÚC TIẾN

ngói đen, quen thuộc như đã thấy nhiều nhất ở Hà Nội và Đà Lạt!

Đến gần và khi đi bộ trong thành phố, tôi ngỡ ngàng thấy lòng rất gần gũi với kiểu dáng cổ xưa của những biệt thự Tây có tường lát gạch đỏ, hàng rào sắt hoa mỹ sơn xanh hay sơn trắng. Có hàng rào lại là hàng gang xanh mượt được cắt tỉa kỹ lưỡng. Các tòa nhà này đều có cửa sổ và cửa ra vào bên ngoài là cửa lá sách, bên trong là cửa kính. Phía trên mái ngói đen là những ống khói trầm mặc, uy nghi. Chao ôi, ở Hà Nội có hai ngôi biệt thự - tường lát gạch đỏ, gần bên trụ sở ngân hàng nhà nước trên phố Lý Thái Tổ, Hà Nội giống “y chang” chúng! Tòa nhà Lý Club ở phố Lê Phụng Hiểu và biệt thự nhà riêng của Đại sứ Mỹ ở phố Tôn Đản cũng là hai tòa nhà đồ sộ cùng kiểu.

Một số nhà ở hai thành phố Normandy tôi đến, lại có phần tháp bên dưới tròn, bên trên nhọn cao vút, trông như những “lâu đài cổ tích” thu nhỏ. Loại nhà này khá nhiều ở khu sứ quán tại các phố Lê Hồng Phong, Chu Văn An, Trần Phú của Hà Nội. Ngay bên cạnh đền Quan Thánh nhìn ra hồ Trúc Bạch cũng có một biệt thự như thế. Rất tiếc hơn 50 năm trở thành “nhà tập thể”,

Khách sạn (ảnh trên) và một tòa nhà mái dốc (ảnh dưới) ở Normandy. Biệt thự 18 Lê Phụng Hiểu, Hà Nội (ảnh bên)

nay nó chỉ còn lấp ló phần tháp đằng sau những kiến trúc vá vúi thêm vào. Càng chạnh lòng hơn, trên đường Điện Biên Phủ, quận 3, TP.HCM, một tòa nhà kiểu Normandy tương tự, đã bị phá bỏ để xây thành một cao ốc văn phòng bọc kính sáng choang. Giờ đây, có lẽ ở thành phố, chỉ còn lại 3 “lâu đài cổ tích” ở đường Phạm Ngọc Thạch (cơ sở đại học RMIT), góc Trương Định - Tú Xương (nhà trẻ Hoa Mai) và góc Điện Biên Phủ - Trương Định (Saigon Innovation Hub).

Kiến trúc Romanesque duyên dáng

Tại Villers Sur Mer và Deauville - Trouville, còn có nhiều tòa nhà mái dốc có vách tường bên ngoài để “mộc”, lộ ra những khung gỗ sơn đen hay xanh gi đồng tạo thành những đường sọc ngay thẳng, trông như những chiếc áo sọc “pijama” vui tính. Ở Deauville, hai tòa nhà thương mại nổi tiếng là khách sạn Le Normandy - nhìn ra biển và thương xá Printemps nằm ở một “mũi tàu” trung tâm thành phố, đều là hai kiến trúc “pijama”, rất bắt mắt và thân thiện. Loại kiến trúc này có ở Đà Lạt, nhiều tòa nhà mái dốc với khung gỗ sọc, còn đây đó trên đường Trần Hưng Đạo và các ngọn đồi. Đặc biệt, ga xe lửa Deauville - Trouville chính là “người mẫu” của ga Đà Lạt. Tòa nhà nhỏ thì vị, ba mái dốc vừa phải xinh xắn, thể hiện một cái ga tinh tế nhưng vẫn kiểu diêm từ bên ngoài đến bên trong. Có lẽ chú quan nhưng tôi thấy “cô em” ga Đà Lạt có phần tươi tắn, điệu

dàng hơn “cô chị” ga Deauville - Trouville vì mái ngói đỏ và tường lát gạch đỏ. Thì bao giờ chẳng vậy, em thì bao giờ cũng trẻ trung xinh đẹp mà!

Hóa ra, kiến trúc mái dốc, tháp nhọn (pyramidical spire), nhà xếp theo hình chữ thập (cruciform) là kiến trúc đặc trưng của Normandy - miền bắc nước Pháp. Được biết đây là kiểu kiến trúc Romanesque, đã có từ thế kỷ 11, có ảnh hưởng từ Ý và rồi lại vượt biển Manche sang đến Anh, đồng thời còn lan sang Đức và Bắc Âu, nơi có mùa đông khắc nghiệt. Ngoài các dinh thự, biệt thự, nhà thờ, nhà ga và nhà ở lâu đời trong phố, kiến trúc Romanesque còn thể hiện ngay tại các tòa nhà căn hộ cao tầng hiện đại, dọc bờ biển Villers Sur Mer và Deauville - Trouville. Đi bộ dạo chơi tại hai thành phố Normandy trong tiết trời lạnh lạnh, tôi vẫn thấy lòng mình ấm áp vì được “trở lại” với Đà Lạt và kể cả khu phố Tây của Hà Nội. Người Pháp với cá tính lãng mạn, yêu chuộng sự duyên dáng đã mang những kiểu dáng kiến trúc, quy hoạch đô thị và cả một phần nào đó rất đáng kể về nếp sống thành thị theo kiểu “Français”, đến với Việt Nam và Đông Dương từ 200 năm trước. Giờ đây, sách sử cho thấy không ít những trí thức và chính khách tinh hoa và nhiều kiến trúc sư tài ba đến từ Paris và các tỉnh thành tiêu biểu của nước Pháp, đã để lại nhiều dấu ấn hay đẹp trên vùng đất Viễn Đông này.

Thương xá Printemps

Mong thay Đà Lạt của chúng ta tiếp tục giữ được đặc trưng của kiến trúc Romanesque như “chị hai Normandy” thì sẽ càng quý giá hơn nữa. Càng mong thay, một ngày không xa, những tòa biệt thự kiểu Pháp ở Hà Nội, đang được gìn giữ rất tốt làm sứ quán nước ngoài, sẽ có một số ngày trong năm, mở cửa cho dân vào thưởng ngoạn. Một ngày không xa, cùng với những kiến trúc Pháp - Việt khác, chúng có thể trở thành các bảo tàng, thành những không gian giao lưu văn hóa Đông - Tây. Càng mong những biệt thự, dinh thự kiểu dáng tương tự ở nhiều tỉnh thành đang trong tình trạng tàn tạ hay phôi pha, sẽ thoát được “con lốc” đập phá để xây cao ốc. Rất mong, chúng mau chóng được phục hồi, trở lại nguyên mẫu để làm tăng thêm giá trị cổ tích đa văn hóa - đa chủng tộc của Việt Nam hiện đại. Và rồi, nhờ đó, các thế hệ sau vẫn còn nhiều cơ hội chia sẻ và vun trồng ký ức lịch sử của những đô thị tân tiến nhưng không bao giờ để mất những giá trị cổ điển đã thăng hoa!

Hà Nội vẫn còn nhiều biệt thự theo phong cách Normandy

TRÔI TRONG MIỀN

thơ ấu

TÔI THƯỜNG SUY NGHĨ CHỦ QUAN RẰNG NẾU MỘT ĐỨA TRẺ LỚN LÊN mà chưa từng nghe tiếng con ve sầu kêu, thì cuộc đời chúng sẽ kém sôi động một chút, chưa từng cầm một sợi dây diều khi nó đang bay cao thì tương lai sẽ kém bay bổng hơn một chút, chưa từng ăn xoài chua, cóc non và dái mít thì tuổi trưởng thành của chúng sẽ ăn gì cũng kém ngon hơn một chút. Và dom dom, nếu chưa từng thấy một bầy dom đóm trong quang trời thơ ấu thì khi lớn lên, mắt chúng sẽ kém lung linh đi một chút.

KỶ ỨC VỀ MÓN QUÀ QUÊ NÀY TRONG TÔI LÀ MỘT ĐIỀU GÌ ĐÓ XA XỈ, là những hôm mẹ đi chợ phiên rất xa và rất lâu mới về, lũ trẻ chúng tôi ra tận gốc đa đầu làng ngồi đợi dưới nắng tròn bóng, ngóng chiếc túi cói mẹ treo nơi ghi đông xe đạp, trong đó thường có ít kẹo Cu Đơ và gần chục chiếc kẹo “Cối Lố”.

từ “phố” của Phạm Thiên Thu *đến “đường quê”* của Phạm Duy

“Em tan trường về/ Đường mưa nhỏ nhỏ/ Chim non giấu mỏ/ Dưới cội hoa vàng/ Bước em thênh thang/ Áo tà nguyệt bạch/ Ôm nghiêng cặp sách/ Vai nhỏ tóc dài...”, những vần thơ đó đã ra đời được hơn 50 năm. Còn nếu tính từ lúc diễn ra câu chuyện trong bài thơ thì đã 60 năm trôi qua. 60 năm sau những buổi tan trường có cơn mưa nhỏ nhỏ, 60 năm sau lần “trao vội chùm hoa/ ép vào cuối vở...”, một ngày cuối năm 2018, nhà thơ Phạm Thiên Thu có dịp quay lại ngôi trường và những con đường ngày xưa. Nơi diễn ra câu chuyện tình Ngày xưa Hoàng Thị nằm ngay ở phường Tân Định, quận 1.

BÀI THANH NGÀ ẢNH ĐÌNH QUANG TUẤN
NGƯỜI MẪU ẢNH PHẠM NGỌC KHÁNH LINH & LONG PHAM

Nói đến phường Tân Định, trong *Sài Gòn, chuyện đời của phố*, tác giả Phạm Công Luận viết: “Từ Phú Nhuận đi qua cầu Kiệu, khu Tân Định như mở ra một thế giới khác của Sài Gòn. Con đường Trần Quang Khải bắt đầu không gian đó, với cây cao bóng cả sang trọng như ấp ủ một thời Sài Gòn xưa cũ đầu thế kỷ”.

Phường Tân Định với những đường Đặng Dung, Đặng Tất, Trần Quý Khoách, Trần Khánh Dư, Trần Nhật Duật... chính là không gian đã diễn ra câu chuyện của *Ngày xưa Hoàng Thị*. Đường Trần Quang Khải phân cách sự khác biệt của không gian phố. Một bên là khu chợ Tân Định ồn ào. Một bên là những con đường nhỏ, tĩnh lặng một cách bất ngờ. Có cảm giác như nhịp sống ở đây chậm hơn. Không gian phố ở đây không phải là phố cổ nhưng có nhiều dấu vết xưa. Những biệt thự mái ngói với cổng tường rào quét vôi vàng, nhiều hoa văn xen lẫn những biệt thự đường nét đơn giản thời “đá mài đá rửa” và những căn nhà phố cửa sắt kéo. Phố ít nhà cao tầng, phố không có cây to, thỉnh thoảng có những giàn bông giấy, tigôn, những chùm hoa vàng rủ qua hàng rào xòa xuống tạo nên điểm nhấn giữa phố phường thưa vắng.

Trừ đường Nguyễn Hữu Cánh đổi thành Nguyễn Văn Nguyễn thì những tên đường, tên trường trong khu này vẫn giữ nguyên như xưa. Thời đó, ở phường Tân Định, năm 1957, trường Văn Lang chuyển về 51 Trần Quý Khoách. Khi đó vùng này gọi là Xóm Chùa. Trường Văn Lang liền kề Việt Nam Học Đường ở 38 Đặng Tất thành phần chính của trường Văn Lang ngày nay. Từ trường ra có thể đi theo hai đường song song nhau là Đặng Tất, Trần Quý Khoách nối từ Nguyễn Văn Nguyễn đến Trần Nhật Duật. Có hai đường khác cũng song song với hai đường trên nhưng dài hơn là Trần Khánh Dư, Đặng Dung nối từ Nguyễn Văn Nguyễn tới Trần Khắc Chân.

Thời năm 1958, có cậu học trò Phạm Thiên Thu nhà ở Trần Khắc Chân và cô học trò tên Hoàng Thị Ngọc nhà ở đường Trần Quang Khải cùng học trường Văn Lang. “*Bao nhiêu là ngày/ Theo nhau đường dài*”... Tình cảm tuổi học trò nảy nở. Những diễn biến đã xảy ra có lẽ cũng là công thức ước lệ phổ biến cho những mối tình học trò: đơn phương theo đuổi, muốn tỏ tình mà không dám nói, tặng một nụ hoa, rồi vẫn không nói gì hoặc nói mà không thấy có gì, rồi ngày tháng qua đi để một buổi tình cờ quay về chốn cũ “*nhớ người thuở xưa*”.

Nhà thơ Phạm Thiên Thu lại một lần nữa trở về ngôi trường cũ, con đường xưa, bồi hồi nhớ lại hoàn cảnh ra đời của *Ngày xưa Hoàng Thị*. Bài thơ đã được nhạc sĩ tài ba Phạm Duy phổ thành nhạc. Ý thơ, lời nhạc đã làm rung động bao nhiêu con tim học trò thời ấy và cả bây giờ

Câu chuyện thực của *Ngày xưa Hoàng Thị* là như vậy, hết tú tài, Phạm Thiên Thư vào đại học, rồi có thời gian nương nhờ cửa Phật tại chùa Vạn Thọ cũng ở Tân Định.

Năm 1968, tình cờ đi lại những đường xưa, kỷ niệm ùa về. Và những dòng thơ xuất hiện: “Mười năm rồi Ngọ/ Tình cờ qua đây/ Cây xưa vẫn gầy/ Phơi nghiêng rắng đỏ”...

Phải 3 năm sau đó, năm 1971, sau buổi gặp ngẫu nhiên, nhạc sĩ Phạm Duy đọc được bài thơ và phổ nhạc, bài hát *Ngày xưa Hoàng Thị* ra đời.

Nhạc sĩ Phạm Duy kể trong hồi ký: “Gặp Phạm Thiên Thư tôi yêu mến anh ngay. Đọc được bài thơ *Ngày xưa Hoàng Thị* mà anh trao cho, tôi như bắt được viên ngọc quý và xin phổ nhạc ngay: *Em tan trường về, đường mưa nho nhỏ, anh theo Ngọ về, gót giày lạng lẹ đường quê...*”.

Nhà thơ Phạm Thiên Thư kể trong một bài báo: “Tôi cũng không nghĩ nhạc sĩ lại thích bài thơ *Ngày xưa Hoàng Thị* đến thế, ông đề nghị phổ nhạc bài thơ đó. Dĩ nhiên được một nhạc sĩ nổi tiếng như Phạm Duy để ý đến bài thơ của mình thì có gì hạnh phúc bằng. Và tôi cũng bất ngờ nghe lại bài thơ của mình khi đã phổ nhạc. Nhạc sĩ đã tôn bài thơ lên rất nhiều qua những giai điệu nhạc bay bổng”.

So sánh văn bản của bài thơ và lời bài hát ta cũng có thể thấy những tương đồng về câu chuyện và khác biệt về chi tiết. Bài thơ *Ngày xưa Hoàng Thị* của Phạm Thiên Thư trên thivien.net trích theo *Ngày xưa người tình* - NXB Văn Nghệ 2006 có 140 chữ (âm tiết) với khổ thơ 4 chữ. Bài thơ có 5 từ “đường”, 3 từ “nho nhỏ”, hai từ “Ngọ”, 3 cụm từ “em tan trường về”. Lời bài hát *Ngày xưa Hoàng Thị* theo bản Đức Tuấn hát trên trang nhaccuatui.com gồm 336 chữ trong đó có 14 từ “đường”, 4 từ “nho nhỏ”, 9 từ “Ngọ”, 6 cụm từ “em tan trường về”...

Không gian trong bài thơ là phố: “*Phố ơi muôn thuở/ Giữ vết chân tình/ Tìm xưa quần quanh/ Ai mang bụi đỏ/ Dáng em nho nhỏ/ Trong cội xa vơi/ Tình ơi tình ơi*”... Trong bài hát thì không còn “phố”, thay vào đó là “quê”: “*anh theo Ngọ về, gót giày lạng lẹ đường quê...*”.

Một ngày cuối năm 2018, tức là 60 năm trôi qua kể từ thời điểm diễn ra mối tình tuổi học trò và 50 năm kể từ khi bài thơ ra đời, phóng viên Kiến Trúc & Đời Sống có dịp cùng nhà thơ Phạm Thiên Thư quay lại trường Văn Lang, đi qua chùa Vạn Thọ cùng những nẻo đường ở phường Tân Định rồi vào quán cà phê gần trường Văn Lang. Sau câu chuyện về *Ngày xưa Hoàng Thị* được ông nhắc lại như tóm tắt ở trên, chúng tôi đọc những tư liệu trên báo chí, các diễn đàn và blog cho ông nghe và hỏi thêm về bài thơ. Ngồi nghe lại những hồi ức, cảm nhận mà mọi người nói về *Ngày xưa Hoàng Thị*, đôi khi gặp lại tình tiết quen, mắt ông sáng lên và ông hào hứng nói chuyện.

Nhắc đến hồi đi học “giỏi... đánh lộn”, nhà thơ kể tình tiết mới: một buổi tan trường về, xuất hiện một nhóm học trò đón đường ăn hiếp “nàng”. Không hiểu sao, Phạm Thiên Thư xuất hiện đúng lúc và tất nhiên, chỉ sau vài câu nói, nhóm kia rút lui. Nhà thơ hỏi tường bằng giọng run run, “tôi nói với cô Ngo đừng sợ, mấy đứa kia chỉ như đàn em của tôi!”. Sau khi chia sẻ hồi ức về câu chuyện đúng kiểu “anh hùng cứu mỹ nhân”, ông cười tươi, đôi mắt lấp lánh.

Chúng tôi hỏi, “*cây cao hàng gậy* là cây gì, ở đâu”, ông đưa hai tay chỉ ra phía đường Trần Quang Khải, nơi có hàng cây sao cao vút lên và làm cử chỉ mô tả một cái gì đó cao, mỏng manh.

Trở lại với chi tiết bài thơ có phố mà không có quê còn bài hát lại có quê mà không còn phố, chúng tôi đọc lại cho ông nghe một bài báo viết về “động hoa vàng” của ông. Trong bài báo đó, nhà thơ Phạm Thiên Thư kể, năm 1968 viết bài *Ngày xưa Hoàng Thị* cũng là năm ông dọn nhà qua xóm Cù Lao bên kia kênh Nhiêu Lộc thuộc Phú Nhuận. Thời đó, cả khu vực bên kia kênh là ao rau muống rộng và những con đường giống như đường làng. Sau đó là khoảng thời gian nhà thơ Phạm Thiên Thư gặp gỡ nhạc sĩ Phạm Duy, hồi đó trú tại cư xá Chu Mạnh Trinh, Phú Nhuận.

Nhà thơ xác nhận những chi tiết trong bài báo là chính xác nhưng ông lắc đầu không giải thích về “đường quê”. Hỏi về khung cảnh Tân Định ở thời của *Ngày xưa Hoàng Thị*, ông nói “ở chỗ những con đường này, ngày xưa vắng lắm”.

Ông ngồi trầm tư. Hỏi sau, ông lấy trong giỏ xách ra tấm thiệp mời ông tham gia buổi biểu diễn văn nghệ của cựu học sinh Trưng Vương diễn ra tại một phòng trà. Chúng tôi đã dự một số buổi văn nghệ như vậy, ở đó, các cựu học sinh thường đọc thơ và hát *Ngày xưa Hoàng Thị*. Nhiều thế hệ học sinh đã hát *Ngày xưa Hoàng Thị*.

Trong ký ức về tuổi học trò, có lẽ ai cũng đã từng trải qua tâm trạng như vậy. Khi câu hát “*Em tan trường về/ Đường mưa nho nhỏ*” vang lên, không gian bài hát hiện ra trong tâm trí người nghe có thể là bất kỳ một vùng quê, một thành phố nào đó gắn với ký ức tuổi học trò của họ. Có lẽ ai cũng có một *Ngày xưa Hoàng Thị* cho riêng mình.

Đường Lò Đúc

Đối với nhiều người, quê hương chỉ là một con đường, một khu phố hay khu cư xá nơi mình ở từ nhỏ đến khi trưởng thành.

BÀI PHẠM CÔNG LUẬN ẢNH ĐÌNH QUANG TUẤN

Chúng tôi lớn lên ở một góc bé xiu của thành phố, nhưng nó lại là Phú Nhuận, một vùng đô thị may mắn vì nối liền trung tâm thành phố Sài Gòn với sân bay lớn Tân Sơn Nhất. Nhờ vậy, nó có được những cái cầu lớn và những con đường lớn, khiến cho bao tao nhân mặc khách phải qua lại. Con đường lớn nổi bật, nhộn nhịp nhất ở Phú Nhuận từ xưa là đường Võ Di Nguy (Phan Đình Phùng bây giờ). Ở đó, từng đặt Nhà Làng của xã Phú Nhuận, từng có hai rạp hát, từng đặt chợ Xá Tài sầm uất nay vẫn còn. Khi chúng tôi lớn lên, trên đường không còn nhà thuốc Ông Tiên lừng danh và hẻm Đới Có đã biến thành đường Cô Giang. Ít ai biết khu nhà quanh hẻm này là nơi duy nhất ở miền Nam có tiệm hát cô đầu, một kiểu ăn chơi du nhập từ xứ Bắc. Cũng không mấy ai biết thời hưng thịnh của rạp Cẩm Vân, nay là một trường học, từng rộn ràng những buổi diễn hát bội, hát cải lương và chiếu bóng.

Đoạn Võ Di Nguy từ cầu Kiệu đến ngã tư Phú Nhuận có một ngã ba giáp đường Nguyễn Minh Chiêu, một con đường cổ. Thời Pháp thuộc, nó là đường Martin Pellier và giờ là Nguyễn Trọng Tuyển. Nó không nhộn nhịp như đường Võ Di Nguy, nhỏ hẹp và thậm chí có đoạn không có lề đường, nhưng đông vui. Trăm năm trước, quanh đó toàn là lò đúc gạch ngói, nên người già trong xóm gọi đoạn đường ngắn từ ngã ba xuống ngã tư giáp với đường Trương Tấn Bửu (Trần Huy Liệu) là đường Lò Đúc.

Nửa thế kỷ trước, từ khi lên bảy tuổi, mỗi sáng tôi từ nhà đi dọc theo một con hẻm để đến trường tiểu học. Con hẻm dẫn đến đường Trần Khắc Chân, đi tiếp đến chợ Lò Đúc. Trong tuổi nhỏ của tôi, đó là đường đến trường ngắn nhất, an toàn nhất nhưng không hề dễ chịu. Đường đất, mùa mưa đầy những vũng nước. Đoạn ngang chợ luôn sực nức mùi mắm đồng tỏa ra từ các sạp mắm, mùi cái chua, mùi nhang thấp ngày rằm, mùi bánh cay

trên chảo dầu... và đi ngang ngôi nhà ven đường có một gia đình chỉ toàn những người lùn. Đám học trò con nít chen chân cùng những bà bận áo bà ba xách giỏ đi chợ, các chị bận áo dài đến trường trung học Hoài An khi dưới chân là sinh bùn chèm nhẹp.

Trước khi đến chợ, không lần nào tôi không nhìn vào nhà nghệ sĩ Hoàng Giang, một kép độc tuồng cải lương có giọng nói ròn rảng. Ông cao lớn như lính Mỹ, to xương nhưng gầy, mắt to thô lỗ. Mỗi sáng sớm, ông cời trăn ngồi đọc báo trước nhà. Thỉnh thoảng vợ ông là nghệ sĩ Kim Giác, mập mạp và thấp bé, đi ra đi vào. Về nhà, tôi kể chuyện thường hay gặp kép Hoàng Giang. Bà chị nói ngay là không ưa ông đó, toàn đóng vai dữ lại hay la lớn khi diễn. Ông anh tôi bênh là như vậy mới hay, diễn vai ác mà bị ghét là thành công. Tôi có quen Sơn “mặt ngựa”, con của ông bà. Sơn to xương như cha nhưng không cao, mặt dài giống cha lại có cằm đưa ra nên có hỏn danh như vậy. Sơn

sang xóm tôi đá banh, rất xông xáo trên sân nhưng đội của nó toàn thua. Thỉnh thoảng Sơn dắt theo thằng em trai nhỏ nhắn nhưng đẹp trai hơn nó. Sau này, cả nhà ông Hoàng Giang dọn đi nơi khác và tôi không còn thấy cái mặt dài của Sơn nữa.

Ra khỏi ngôi chợ chật chội là gặp đường Lò Đúc đi thẳng ra ngã ba Võ Di Nguy với nhiều tiệm quán của những người Tàu. Tiệm cơm gà Phúc Ký, tiệm thuốc bắc Ích Thọ Đường, tiệm thuốc bắc Vinh An Đường. Những lần dưỡng Út đến trường đón đi Út của tôi dạy trong trường Võ Tánh, dưỡng cho tôi quá giang về. Nếu may mắn, tôi sẽ được cùng đi dưỡng ăn cơm gà Phúc Ký hoặc ăn mì Tàu tiệm Quảng Huệ Viên ở đầu đường. Khi có tí tiền cơm, tôi sẽ đến một tiệm thuốc bắc để mua cà na, táo Tàu hay trần bì để ăn vặt. Có lần mẹ bệnh, tôi vào tiệm thuốc Vinh An Đường mua cho bà gói xí muối khô để nhấm nháp đỡ đắng miệng. Khi nghe tôi kể lý do ông chủ cho thêm vài cục nữa. Má tôi đi khoe câu chuyện đó khắp xóm.

Cô bạn lớp trưởng lớp năm của tôi có tên Quang Nguyệt Mai, con của chủ tiệm Huệ Xương gần tiệm Ích Thọ Đường, môi đỏ và má luôn hồng như em bé trong tranh Tàu. Có lần Nguyệt Mai xin cô giáo tha cho khi tôi bị phạt vì tội đọc sách trong lớp. Đến giờ tôi vẫn không nhớ tiệm Huệ Xương nhà Mai bán những thứ gì mà nhìn vào luôn sáng choang. Có thể đó là một tiệm vàng.

Từ ngã ba đi vào phía bên trái có cái hẻm rất nhỏ, là lối tắt đến trường của tôi. Đầu hẻm có cái sân xi măng mà một người Tàu bán các món chè như lục tào xá, sâm bửu lượng, chè hột sen... Tiệm Tân Dân gần nhà thuốc Ích Thọ Đường cho mượn sách lâu đời, với những cuốn sách cũ kỹ đến nát, giấy vàng khè. Người phụ nữ đứng cho mượn sách có nước da trắng xanh, luôn cười thân thiện. Kế đó là tiệm nhỏ góc đường

Có ai đó đã nói rằng những người ưa hoài cổ luôn nghĩ rằng, cái gì xưa cũ mới là vàng ròng!

Mỗi con đường, mỗi góc phố, mỗi hàng quán đôi khi với ta là kỷ niệm khó phai

bán bánh mì, hột gà ốp la buổi sáng tỏa ra mùi trứng và mùi tỏi chiên sục nức.

Cuối đoạn đường Lò Đúc, nhìn qua ngã tư Trương Tấn Bửu là trường Chánh Tâm, ngôi trường do cộng đồng người Hoa ở Phú Nhuận chung tiền xây cất. Những ngày cuối tuần, vài anh trong xóm tôi ra đứng ngoài cổng nhìn vào sân xem học sinh lớn trong trường chơi bóng rổ. Hồi đó đã có câu chuyện kể rằng: Con trai trường Việt có thân hình chữ I, còn con trai trường Tây và trường Hoa có thân hình chữ V. Vì sao? Vì trường Tây và trường Hoa cho học sinh chơi thể thao nhiều nên học sinh khỏe mạnh, giới thể thao và thân hình cao ráo, eo nhỏ và vai ngực nở như chữ V. Họ chơi thể thao xong, lau mặt bằng những cái khăn lông trắng muốt và ra ăn mì ở tiệm Xám Ba gần đó. Có lần tôi thấy họ cười mím, có anh đỏ mặt khi đi ngang cái tiệm hớt tóc nhỏ treo hình mấy cô Mỹ hớ da thịt.

Đối diện tiệm mì Xám Ba là cái chuồng ngựa, nay đã thành một bệnh viện. Nhà tôi đầu lưng chuồng ngựa đó. Hồi còn nhỏ, muốn nhìn bảy ngựa chỉ có nước leo lên cây táo rồi chui lên mái nhà nhìn qua. Tôi thấy trong cái chuồng lớn, có những đầu ngựa nâu lấp ló bên trong. Có vài con được thả trong cái sân rộng. Chúng là giống ngựa châu Á, hiền lành và nhỏ nhắn. Tôi tự hỏi mấy con ngựa phải làm gì mà sáng nào cũng thấy vài người đi xe đạp dắt ra, họ lái một tay, một tay cầm dây dẫn ngựa chạy theo, chiều lại về. Chúng tham gia mấy cuộc đua trên trường đua Phú Thọ, hay đi kéo xe chở đồ lễ-ghim ở cái chợ ngoại thành nào đó? Một buổi chiều, tôi mạnh dạn bước hẳn vào cái sân rộng cạnh chuồng ngựa. Trong sân có cây gòn to phía bên phải từ đường nhìn vào. Cây gòn dáng thẳng băng, thân cây màu xanh chứ không phải nâu, có rất nhiều trái hình thoi trĩu xuống. Kế bên chuồng ngựa có một cái miếu được kể là của cô gái tự tử, rất thiêng. Nghe nói khi xây bệnh viện, người ta phải cúng miếu trước khi giờ ra.

Khi cậu em rể từ nước ngoài về chơi, chúng tôi tán bộ trên con đường Lò Đúc cũ nay đã chật chội hơn trước kia, rồi dừng chân ăn chén chí mà phù của ông già ven đường. Những hàng quán người Hoa giờ biến mất gần hết trừ tiệm mì đầu ngã ba. Năm 1978, họ lần lượt ra nước ngoài trong đó có gia đình cô bạn Nguyệt Mai xinh tươi, vui vẻ của tôi. Cậu em sống xa xứ kể vanh vách từng cái tên cũ của những hàng quán đã đóng cửa từ rất lâu. Nhắc lại chúng, tôi như thấy lại thời thơ ấu mực dính đầy tay cũng đã quá xa của mình.

Có ai đã nói những người hoài cổ luôn nghĩ rằng: “Cái gì xưa cũ mới là vàng ròng!”. Phải chăng do vậy mà con đường cũ, những mái nhà thấp, hàng quán sơ sài và bình dân lại khiến anh em tôi nhớ nhiều, như nhớ đoạn đường Lò Đúc ngày xưa, dù nó vẫn còn đây, nhưng như là một con đường khác trên một khu phố khác và ở một thành phố khác. **III**

BOSCH
Invented for life

**EUROPE'S
BRAND NO.1***

*For major domestic appliances. Source: Euromonitor, volume sales, 2017

BOSCH Thương hiệu đồ gia dụng số 1 Châu Âu

(Nguồn: Theo đánh giá của Euromonitor, năm 2017)

Nhà phân phối chính hãng đồ gia dụng Bosch tại Việt Nam:

Công ty Cổ phần thương mại HMH Việt Nam

Website: www.hmh.com.vn

Công ty TNHH HÄFELE Việt Nam

Website: www.hafele.com.vn

Hương mùa già

Vào ngày đầu tiên của năm mới, những người trẻ lại kéo nhau đi hết. Sau kỳ nghỉ đón Giáng sinh và năm mới, rồi thì ai cũng phải đi làm và đi học. Người mẹ ngồi bên cây thông Noel và thắp lên một ngọn nến. Hương tinh dầu mùa già lặng lẽ, chậm chậm lan tỏa khắp căn phòng. Ngọn nến đặt trong chiếc bình thủy tinh, hắt ánh sáng lên thành bình tráng bạc, làm lay động hình vẽ những cành hoa tuyết trắng giữa hai lớp bình. Nhấp nháy, nhấp nháy, chỗ vàng, chỗ trắng.

BÀI LINH TRẦN

Những bông hoa tuyết bạc gợi nhớ bao mùa đông đã xa của người mẹ. Một thời vô tư lự, một thời cũng từng hăm hờ ra đi như những người trẻ bây giờ. Một thời chưa hoặc ít khi nghĩ rằng mình là của để dành của ai. Mà tại sao lại coi con cái là của để dành được? Cho đến bây giờ đầu đã hai thứ tóc, nhưng chị vẫn thấy mình không giống số đông, không thể coi con cái là của để dành. Nhớ khi xưa chị vẫn luôn được người nhà dạy dỗ: “chăm cho con đi, rồi sau này nó báo hiếu”, hay “con lớn

rồi, mẹ tha hồ mà nhờ nhé”. Nghiên cứu văn hóa Việt cũng nhiều, chắc cũng đủ để hiểu những quan điểm ấy đến từ đâu và tại sao lại thế. Nhưng chị không nghĩ và sống như vậy, để đôi khi đã thấy mình thật lạc lõng, thật đơn độc giữa đám đông. Dù cho có là người mang lại sự sống cho những đứa con, không bao giờ có thể coi một người khác như “của cái” của mình được, chị luôn nghĩ thế. Cả nghĩa đen lẫn nghĩa bóng. Cũng như tất cả những người mẹ khác, chị không bao giờ quên giây phút đầu tiên khi thấy sự sống mang hình hài nhỏ xíu trong vòng tay mình. Không người mẹ nào có thể diễn tả được cảm giác đó một cách đầy đủ nhất, nhưng người mẹ nào cũng cảm nhận được điều đó một cách trọn vẹn nhất. Điều đó cũng là quá đủ, là đặc ân mà tạo hóa ban cho phụ nữ rồi, đủ biết ơn rồi. Sao phải tham lam giữ cuộc đời người khác làm của mình? Và xa hơn nữa là lấy quyền làm cha mẹ, can thiệp vào những quyết định trong cuộc đời con cái, hay tệ hơn nữa

là đòi hỏi chúng báo đáp cho những gì thuộc về bốn phần của người tự nguyện sinh ra chúng. Chị biết quan điểm của mình không được nhiều người đồng tình. Nhưng chị vẫn tin rằng, những đứa trẻ có nên người hay không, chẳng phải do chúng nhận thức được mình là “của để dành” của ai đó, mà là do nhiều yếu tố khác, trong đó “nếp nhà” - cách hành xử, thái độ, quan điểm sống của cha mẹ, ông bà - và sự giáo dục mà chúng được nhận ở tuổi vị thành niên, là quan trọng nhất.

Những người trẻ đã đi xa, nhưng họ sẽ còn trở về. Chị thấy mình phải cảm ơn trời đất vì điều đó. Vì ngoài kia có những người mẹ đã vĩnh viễn không bao giờ còn gặp lại con họ nữa. Những ngày giáp năm mới 2019, có những người trẻ đã ra đi mãi mãi, vì tai nạn, vì khủng bố, vì bệnh tật, vì nhiều lý do không ai mong muốn. Những ngày đầu tiên của 2019, có những nỗi đau mang hình hài Mẹ. “Của để dành” là gì, khi rõ ràng là sự sống mới là điều đáng kể. Và con người liệu phải tự nhắc cho mình nhớ điều đó bao nhiêu lần mới đủ, để có thể trân trọng từng phút giây khi còn thớ, khi còn bên nhau?

Những người trẻ đã trở về nơi họ sống. Nhưng người mẹ biết, Việt Nam luôn là nhà của họ, và họ luôn trở về khi có thể. Không phải vì nghĩa vụ làm “của để dành”, mà vì sự yêu thích thực sự, vì sự gắn bó với nơi chốn và nếp nhà mà họ đã sinh ra, cho dù thời thế có đổi thay, cho dù “nhà” có thể chỉ mang nghĩa tương đối. Không đòi hỏi gì, không bắt “phải về nhà ăn cơm” mỗi ngày, nhưng người mẹ biết, những người trẻ ấy luôn thích những bữa cơm mẹ nấu, luôn biết cách sắp xếp thời gian cho những người mà họ quan tâm. Và nếu như trong sự sắp xếp những ưu tiên ấy, có sự thua thiệt ở một khía cạnh nào đó với chị, thì cũng là điều người mẹ biết, mà không buồn. Vì các con chị đã vui. Vì chị là mẹ. Đơn giản vậy thôi. Con cái không bao giờ là của để dành, mà có chăng cha mẹ nên để dành sự tự do cho con cái, “để dành” những “nếp nhà” phù hợp với thời cuộc cho con cái, chứ không phải dùng những “nếp nhà” duy ý chí của mình áp đặt lên con cái. Một ngày nào đó những người trẻ ấy cũng sẽ là cha là mẹ, và với nếp nhà mà chị đã được thừa hưởng từ gia đình cha mẹ chị, đã dày công gìn giữ và xây dựng cho những người trẻ ngày nay, chị tin rằng, họ sẽ cảm nhận và hành xử y như chị hôm nay.

Căn phòng đã ngập tràn hương mùi già, nhắc người mẹ nhớ về những mùi giáp tết ở nơi chị sinh ra. Năm nào chị cũng cùng mẹ đi chợ, mua một bó mùi già khổng lồ về nấu để tắm gội, gột rửa hết mọi dơ bẩn của năm cũ. Một nếp xưa của người xứ Trảng An. Chị đã yêu biết bao những buổi đi chợ như thế. Hương mùi già luôn gợi cho chị nhớ về mùi đông tết lạnh, luôn đưa chị về với không gian căn nhà cũ, về với mẹ và bà nội. Hương mùi già cùng hương hoa sữa, màu hoa nắng phượng hồng và hoa tím bằng lăng đã làm nên ký ức gọi là nhà nơi chị. Với chị, tình yêu quê hương bắt đầu từ nếp nhà và

những gì giản dị mà chị luôn thương nhớ như vậy; những bài đạo đức hay được rao giảng luôn trôi theo gió, như lá mùa thu không ký ức. Chị luôn tin rằng có rất nhiều người giống chị. Điều có thể làm để giữ cho tình yêu quê hương, vốn dĩ nghe rất trừu tượng và có chút giáo điều, thực ra lại rất đơn giản, nhưng không bao giờ có thể làm được, nếu người ta không ý thức và cố gắng. Giống như một ngôi nhà, không giữ được những “nếp” tử tế, liệu con người trong đó có được hạnh phúc hay không?

Những người trẻ của nhà chị hôm nay không có ký ức về hương mùi già. Họ có những ký ức khác. Ký ức về những sáng thứ bảy hàng tuần trên xe máy, khi người mẹ chở họ đi lòng vòng qua nhà thờ Đức Bà, ngang qua công viên, bảo tàng rợp bóng cây xanh, để giúp họ học thuộc từng tên đường, địa danh. Ký ức ngộ nghĩnh như khi ra đường nhìn bảng số xe chạy để học môn tính cộng. Giờ khi nghe họ nhắc lại, người mẹ lại thấy cuộc đời như chưa từng trôi đi cùng năm tháng. Những buổi sáng như thế trong nhiều năm trời, đã giúp họ nhận diện nơi chốn họ sinh ra và làm nên ký ức của riêng họ hôm nay. Vô vàn những ký ức như thế đã hiện diện trong hai mươi năm đầu đời của những người trẻ. Không phải ký ức nào cũng là niềm vui, không phải thời kỳ nào cũng suôn sẻ trong cuộc sống gia đình, trường lớp và xã hội. Mỗi thế hệ phải và có quyền có ký ức và những trải nghiệm của riêng mình. Người mẹ luôn hy vọng rằng, những gì đọng lại, phần lớn sẽ là những ký ức đẹp đẽ, dù cho khung cảnh, môi trường, cuộc sống và con người ở quê hương họ có đổi thay đến thế nào. Một khi họ còn lưu giữ được những điều đó, một khi trong họ còn sống mãi những nếp nhà tử tế, hướng thiện, dù họ có đi xa tới đâu, họ sẽ vẫn trở về.

Người mẹ thấp lên một ngọn nến. Hương tình dầu mùi già lặng lẽ, chậm chậm, lan tỏa khắp căn phòng. Chị nhắc điện thoại: “Chúc mừng năm mới, Mẹ!”. III

đài ngân đồng đời

Đom đóm và ve sầu, bằng cách sống vô tư như thế, vẫn bị loài người chúng ta xem thường. Nhưng có vẻ, chúng ta hơi sai. Nếu bạn chỉ có 60 ngày để sống, liệu bạn sẽ làm gì với ngần ấy thời gian.

BÀI TRƯỞNG GIA HÒA ẢNH LEFT STUDIO

1.

Đó là bến phà Lá Mai, nằm ở cuối con đường xuyên qua khu công nghiệp. Buổi tối vắng lặng, vài phút mới có một chiếc xe gắn máy trời tối chờ phà để qua sông. Nhà chờ không có vách, gió thổi liu riu ngang qua lưới biếng. Hầu hết khách qua sông là công nhân tăng ca về trễ. Họ mệt, chẳng buồn cảm điện thoại lên để giết thời gian. Vài người gục đầu xuống chộp mắt, đôi vai nhô lên mờ mịt niềm khổ hạnh. Hôm ấy không trăng, trời tối đen không nhìn rõ được mặt nhau. Bên kia sông, là một khu dân cư đã cũ và nghèo. Nhà cửa bên đó thưa, nên những đốm sáng của đèn cũng thưa, nhà này cách nhà kia như thế hai vì sao trên trời. Ở phía bên này sông, là đất thuộc khu công nghiệp, nhưng điện chưa có. Một dự án năng lượng điện mặt trời đang được xây dựng...

Hôm ấy chúng tôi rảnh và không muốn trà sữa hay xiên que, chúng tôi muốn chờ bọn nhỏ đi đâu đó thật lạ và thật quen. Vậy là chạy vô đây, hy vọng ngang qua mảnh ruộng ngày xưa của gia đình mình. Cứ chạy về hướng sông mà thôi. Một bến phà sẽ giúp mình dừng lại. Rồi từ đây, ước lượng khoảng cách để xác định đâu là ruộng của bác Hai, đi bao nhiêu mét là ruộng của các cậu. Vậy thì ruộng nhà mình sẽ ở đây, cũng cấp theo một nương nước nhỏ, nhỏ nhưng đủ cho một chiếc ghe to mà ba tôi chất lúa lên rồi nặng nhọc kéo ra phía sông lớn... Mảnh ruộng bây giờ

nhìn thẳng qua bên kia đường nội bộ, mai này là nhà máy điện mặt trời. Đất đai quy hoạch thành khu công nghiệp, đã được san lấp trọc lóc, không còn một bóng cây. Gió mặc tình ngang dọc. Thằng em tôi chép miệng, giờ mà được cất cái nhà ở đây thì mát phải biết...

Bọn nhỏ có vẻ không có gì hào hứng với cảnh quan ấy trong khi người lớn thì cứ ồ à vì ngạc nhiên trước những đổi thay. Khi xe dừng hẳn để mọi người bước ra sát mé sông đứng chơi, một thứ đáng giá đã xuất hiện.

Một bầy đom đóm đang bay lên từ đám rác lá mục sát cầu phà. Tôi đã rất vui vì gặp lại những người bạn nhỏ của mình sau bao nhiêu năm thị thành. Vui hơn nữa vì cuối cùng, các con cũng đã được gặp loài côn trùng đáng yêu như một ngôi sao nhỏ ấy. Đôi khi tôi vẫn nghĩ một cách bảo thủ rằng, nếu một đứa trẻ lớn lên, mà chưa từng nghe tiếng con ve sầu kêu, thì cuộc đời chúng sẽ kém sôi động một chút, chưa từng cảm một sợi dây diều khi nó đang bay cao thì tương lai sẽ kém bay bổng hơn một chút, chưa từng ăn xoài chua, cóc non và dái mít thì tuổi trưởng thành của chúng sẽ ăn gì cũng kém ngon hơn một chút. Và đom đóm, nếu chưa từng thấy một bầy đom đóm trong quang trời thơ ấu thì khi lớn lên, mắt chúng sẽ kém lung linh đi một chút. Các con hôm nay cuối cùng đã gặp được người bạn nhỏ của loài người, mà lạ sao, chúng cũng chỉ vui được có một chút...

Đom đóm ở bên này sông, trong không gian lịm tắt ánh sáng hình như cũng không lung linh bằng ánh điện sáng trong các tổ ấm bên kia sông. Đom đóm ở bên này sông, chỉ cần ai đó mở điện thoại lên nhắc vợ dọn cơm lên sẵn vì anh sắp về, thì ánh sáng của chúng lại trở nên nhạt nhòa yếu ớt. Các con không hào hứng như tôi tưởng tượng. Đứa lớn nhất 17 tuổi, thì cầm điện thoại lên để chụp hình, nhưng có vẻ ánh sáng dưới bụng chúng quá yếu, bức nào cũng tối đen, cái quảng sáng thân ấy không nổi bật lên được trên màn hình...

2.

Tôi đã từng nghĩ rất nhiều về đom đóm và ve sầu, khi ai đó mất đi, khi mùa xuân về cho mình thêm một tuổi.

Đom đóm và ve sầu, bản thân vòng đời kỳ lạ của chúng, là một bài học lớn lao cho chúng ta.

Bạn hãy tưởng tượng mình đang đậu trên một cành cây và chứng kiến hai chú ve giao phối nhé. Xung quanh là một đàn hợp xướng - giao hưởng của cộng đồng ve, (nói theo ngôn ngữ của các anh bọm thì đúng nghĩa là “giao hợp hướng xướng”). Sau cuộc yêu lãng mạn đựng nóc đó, ve cái sẽ đào những cái rãnh nhỏ trên vỏ cây để đẻ trứng vào đấy. Ve cái miệt mài đào và đẻ, cho đến khi hết vài trăm trứng trong bụng mình.

Tôi không tìm được tài liệu nào cho biết, từ cái trứng trên vỏ cây ấy, bao lâu thì chúng nở ra thành những ấu trùng. Nhưng ấu trùng ve chắc chắn sẽ rơi xuống đất, lách mình lách mình chui sâu xuống nữa. Chúng sẽ hút nhựa rễ cây mà tồn tại. Có thể là 2 năm, nhưng có loài đến 17 năm im lìm trong lòng đất dưới hình hài ấu trùng như thế. Làm bạn với chúng đã có giun và dế, và đất cát lạnh căm, và rễ cây cần mẫn. Chúng cứ nằm im đợi, đợi ngày lễ hội cuộc đời bắt đầu. Khi ấy, chúng sẽ bò lên mặt đất, bò lên cao chút nữa để bám vào những thân cây. Đau đớn thoát mình khỏi chiếc áo mỏng cứng màu trắng. Gió và bóng đêm sẽ giúp chúng cứng cáp, sẫm màu trong vài tiếng đồng hồ. Rồi chúng sẽ bay lên bay lên. Tiếng hát cũng bay lên bay lên. Cho những phút giây huy hoàng của tình yêu. Của giao hoan. Của đời sống gia đình (nếu ta tin là có). Ngăn ấy nằm dưới đất, chỉ để chuẩn bị cho 40 đến 60 ngày, cho những rục rờ đắm say ấy. Sau 60 ngày đáng giá ấy, chúng sẽ chết đi, tiếng hát lịm tắt. Đã có một cuộc hôn nhân viên mãn với con đàn cháu đống diễn ra.

Vòng đời của đom đóm dường như cũng không khác mấy. Ít ngày sau khi giao phối, con cái sẽ đẻ trứng, trứng sẽ nở thành ấu trùng. Ấu trùng sẽ kiếm ăn suốt mùa hè rồi bắt đầu ngủ đông, ngủ một mùa hoặc thậm chí vài mùa đông. Tức là khoảng hai ba năm sau đó để rồi hóa nhộng trong mùa xuân. Mười ngày sau nữa, một chú đom đóm sẽ bay lên... Bằng tín hiệu ánh sáng đời mình, chúng tìm một nửa phù

hợp nhất còn lại để giao hoan. Con đom đóm đực thường bay sát xuống mặt đất, phát tín hiệu. Con cái tuy không biết bay, nhưng cảm nhận được đâu là tình yêu của mình, là mảnh ghép lập lờ của mình, sẽ nhấp nháy đáp lời. Con đực sẽ sa xuống, chúng cùng nhau hát bài *Khi hai ta chung một nhà, khép đôi mi chung một giường*... Như là kết thúc một câu chuyện cổ tích có hậu, đôi lứa từ đây mãi mãi hạnh phúc.

3.

Đom đóm và ve sầu, thời gian tồn tại ý nghĩa nhất phía trên mặt đất của chúng là 60 ngày. Còn con người chúng ta, tuổi thọ trung bình 60 năm bây giờ đã là thấp. Một ngày của ve và đom đóm, bằng một năm chúng ta nói cười! Đom và ve, dùng 60 ngày ấy cho tình yêu hạnh phúc, cho hoan lạc và hát ca, cho tỏa sáng và tìm kiếm. Bạn có làm được như thế không? Nếu bạn nói là được, e rằng hơi hấp tấp và có thể, bạn sẽ chết trước tuổi 20 vì suy kiệt do ăn chơi quá đà. Đứng là không thể làm phép so sánh thời gian tương đồng như thế, nhưng triết lý thì có.

Đôi khi tôi vẫn nghĩ một cách bảo thủ rằng, nếu một đứa trẻ lớn lên, mà chưa từng nghe tiếng con ve sầu kêu, thì cuộc đời chúng sẽ kém sôi động một chút, chưa từng cầm một sợi dây điều khi nó đang bay cao thì tương lai sẽ kém bay bổng hơn một chút... Và nếu chưa từng thấy một bầy đom đóm trong quầng trời thơ ấu thì khi lớn lên, mắt chúng sẽ kém lung linh đi một chút.

Đom và ve đã dùng 3 năm, thậm chí 17 năm chỉ để nằm ngẫm nghĩ trong lòng đất. Chắc chúng phải nghĩ rất nhiều về những gì chúng sẽ làm khi được chấp cánh bay lên không trung. Không phải là kiếm tiền, không phải là danh tiếng hay chức quyền. Đó phải là điều điên rồ nhất, phải là say đắm nhất và nhất thiết, phải ý nghĩa nhất. Và tình yêu là câu trả lời cho mọi thai nghén, mọi suy tưởng cân nhắc.

Đom đóm và ve sầu, bằng cách sống vô tư như thế, vẫn bị loài người chúng ta xem thường. Nhưng có vẻ, chúng ta hơi sai. Nếu bạn chỉ có 60 ngày để sống, liệu bạn sẽ làm gì với ngần ấy thời gian. Có điên cuồng kiếm tiền hay không, có chịu khó nịnh nọt để mưu cầu chức quyền không, hoặc thậm chí, có phải giận hờn con cháu vì chúng không về nhà ăn tết mà lại bỏ đi du lịch hay không. Mọi thứ đều vô nghĩa vì 60 ngày là thời gian quá ngắn. Ngắn đến nỗi, khi bạn bó ra 30 phút để tạo một nick ảo trên mạng xã hội, điều ấy sẽ thành hoang phí và lỗ bịch. Nếu bạn chỉ có 60 ngày, thì đúng là chỉ nên yêu thôi. Say đắm và điên rồ như ve sầu và đom đóm. Tình yêu sẽ cho trái đất một chút ánh sáng, và những tiếng ngân vui.

Sài Gòn

có quê trong chợ

Sài Gòn được xem là vùng đất tiếp nhận nhanh những khuynh hướng mới của thời đại. Nói gì thì đến giờ, cho dù nhiều hình thức thương mại cứ đua nhau ra đời, chợ vẫn hiện hữu trong đời sống cư dân ở Sài Gòn. Sài Gòn lắm chợ, lớn nhỏ khác nhau, nhưng có những chợ khá đặc biệt.

BÀI VÀ ẢNH CÁC NGỌC

Hóc Môn, Bà Điểm: đô thị hóa không mất chợ quê

Quá trình đô thị hóa đang làm thay đổi diện mạo Hóc Môn. Các chợ ở huyện này cũng đang dần thay đổi nhưng nét quê ở chợ Hóc Môn, chợ Bà Điểm vẫn giữ nét riêng từ nửa thế kỷ qua.

Chợ Hóc Môn có nhiều quầy bán tóp mỡ ép - một loại thực phẩm người dân ở đây dùng ăn với rau sống và bánh tráng, vì vậy các sạp tạp hóa bán nhiều bánh tráng. Phía sau chợ là khu vực bán cá đồng, vào đó cứ tưởng vào một chợ ở vùng Đồng Tháp Mười, không chỉ có đủ các loại cá đồng, lươn, ếch, mà đến mùa còn có chuột đồng. Các chợ khác ở Sài Gòn mấy năm gần đây mới có, chứ từ lâu lắm rồi, đến mùa nước nổi, muốn nấu canh chua cá linh với bông điên điển, hay bông so đũa thì ở chợ Hóc Môn có hết.

Chợ Bà Điểm có khu thu mua và phân phối trâu cau lớn vào bậc nhất nhì miền Nam. Nguồn gốc có chợ trâu cau cũng do Bà Điểm là nơi trồng trâu, trồng cau nhiều nhất. Trâu, cau trồng ở Bà Điểm nổi tiếng vì được cho là ngon nhất nên thương lái các tỉnh khác tìm tới mua. Chợ trâu cau được nhóm họp hằng ngày khoảng 3 giờ sáng. Tiểu thương mua trâu cau của nhà vườn vào lúc tờ mờ, sáng ra bán lại cho bạn hàng các chợ nhỏ. Trâu trong chợ được bán tính tiền theo giò, mỗi giò khoảng 1,5 ký. Theo người bán, nhiều ngày nhà vườn bán trâu chỉ đủ đi chợ! Nhưng tới đợt không hái bán, lá sẽ già, ăn không ngon kể như bò.

Quá trình đô thị hóa đã làm những vườn trâu, vườn cau ở Bà Điểm bị thu hẹp dần. Thế nhưng, khu thu mua trâu cau ở chợ Bà Điểm vẫn còn như một chợ đầu mối. Nhờ nhu cầu trâu cau xuất khẩu sang Đài Loan, Ấn Độ, một số nhà vườn thấy mặt hàng này vẫn còn đem lại thu nhập khá, bên cạnh đó cũng còn vấn đề tình cảm sâu nặng nên không ai nỡ bỏ đi vườn trâu thân thương gắn bó với gia đình họ hàng bao thế hệ. Những đợt cần hàng xuất khẩu hay vào mùa cưới thì chợ trâu cau vẫn đông vui.

Muốn ăn món Quảng đến chợ Bà Hoa

Chợ nhỏ nằm trên đường Trần Mai Ninh, phường 11, quận Tân Bình, nhưng tên “chợ Bà Hoa” được nhiều người ở Sài Gòn biết đến hơn là “chợ Phường 11”. Chợ Bà Hoa có gần 50 năm và nổi tiếng là chợ của những người dân đất Quảng vào sống ở thành phố mấy chục năm qua.

Chợ không đông, nhưng từ người bán đến người mua phần đông đều là đồng hương. Chợ có những món ăn đặc sệt mùi vị đất Quảng như mì Quảng, bánh đa nướng, bánh rò, bánh tô, xôi ngọt, bánh thuẫn, bánh khô mè... Xôi ngọt nấu bằng nếp, đậu đen, đường và gừng, được nén chặt vào khung gỗ, nay có thêm nắp dẹt bằng nhựa. Bánh rò làm bằng nếp, nhân đậu xanh và thịt, gói lá chuối, cột dây, hình dạng giống như hình tháp nhưng đầu bánh không nhọn. Bà Nguyễn Thị Quýt, hiện đang sống ở Điện Bàn (Quảng Nam) nói bánh rò xuất xứ từ Quảng Nam, nhưng đã chục năm qua, không chợ nào ở Quảng Nam, Đà Nẵng bán bánh rò, có lẽ do gói cực hơn bánh tét, trong khi vào chợ Bà Hoa thì lúc nào cũng có.

Hai dãy phố trước chợ có nhiều tiệm chuyên bán thực phẩm như mì Quảng, bánh đa, bánh tráng mè, nghệ, rau trộn (gồm bắp chuối, thân chuối, xà lách, giá dùng ăn với mì Quảng). Mì Quảng được đổ thành từng bánh tròn lớn, mỗi khi có người mua thì người bán mới đặt lên thớt gỗ xắt ra thành từng sợi. Người bán mì Quảng rất vui khi có người không phải dân xứ Quảng mà mua mì Quảng, họ niềm nở hướng dẫn cho người mua cách nấu mì Quảng thế nào cho ngon, nên ai cũng thích.

Chợ Bà Hoa còn bán hến, nhộng, cá nục, các loại mắm, thính chua, dưa gang muối nguyên trái mà các bà nội trợ dùng để kho cá, thịt. Chợ còn bán đậu ngự, đậu ván, hạt kê dùng để nấu chè theo khẩu vị “ngoài nớ”. Còn gia vị thì không thể thiếu củ nén vì nấu mì Quảng hay kho thịt gà mà thiếu củ nén thì mất vị thơm ngon.

Chợ Bà Hoa trước đây chủ yếu phục vụ người dân từ Quảng Nam, Đà Nẵng sau này rộng mở bán thêm những món ăn của các tỉnh miền Trung khác như bánh hời Diêu Trì (Bình Định), ram Quảng Ngãi.

Thực phẩm đặc biệt đến chợ Phú Thọ

Quận 11 thuộc khu vực Chợ Lớn, phần nhiều tiểu thương, khách hàng của chợ Phú Thọ là người Việt gốc Hoa, nên những loại thực phẩm bán trong chợ này khá đặc biệt. Ngay đầu chợ ở phía đường Công chúa Ngọc Hân, có nhiều quầy chạp phở bán các loại thảo dược, thuốc Bắc - loại dùng làm thực phẩm trong món ăn hằng ngày của người Hoa như nhân nhục, sanh địa, bạch quả,

hạt sen, táo tàu, kỷ tử... Những gói sâm bổ lượng, gói vị thuốc bắc nấu vịt tiềm đều có phân lượng sẵn. Trong nhà lồng chợ có một quầy bán con địa sâm, người Hoa gọi là con lấy tín, một loại côn trùng sống ở bãi biển, muốn khai thác chúng người ta đào dưới cát. Theo những người đi chợ cho biết, địa sâm ăn giòn, rất bổ, có thể xào với cải chua. Tuy nhiên, muốn chế biến thành món ăn cũng không phải dễ, không khéo địa sâm sẽ biến thành sợi dây thun, khó nuốt. Người bán địa sâm ở chợ có nhận làm sẵn cho khách, các bà nội trợ đem về rửa sạch là chế biến món ăn được. Một vài món ăn được chế biến từ địa sâm có bán ở vài nhà hàng trong Chợ Lớn, nhưng giá cả không thuộc loại bình dân.

Các quầy rau cải ở chợ Phú Thọ có nhiều loại lạ như: củ thiêng liêng, tiếng Hoa gọi là xà kén, giống như củ gừng, ngâm lấy nước pha với nước tương để ăn gà luộc; lá củ kỷ dùng nấu canh với gan, thịt heo; lá ớt nấu với thịt bằm; còn dưa leo thì có loại trái to, màu vàng gọi là dưa già, khi nấu bỏ hết hạt, nấu với lá lách ăn mát. Phía bên ngoài có nhiều quầy thực phẩm chế biến như giò chả, nem nhưng vẫn không thiếu xá xíu, vịt quay, heo quay, hột vịt bắc thảo. Tại khu ăn uống trong nhà lồng cũng có món độc chiêu chỉ ở chợ Phú Thọ bán như cháo chân vịt quay, dùm heo quay.

Chợ thành đưa dân đá lên hàng nhứt

Chắc không chợ nào trên cả nước có nhiều gian hàng lớn chỉ chuyên bán trái cây Việt Nam như ở chợ Bến Thành. Tương chỉ có những loại trái cây đắt tiền cho xứng với “chợ nhà giàu”, những gian hàng trái cây trong chợ có cả những loại bình dân như chuối, thơm.

Ai bảo nhà nghèo mới ăn mắm, khô, chứ vô chợ Bến Thành thấy ai mua mắm, khô là biết khách sành ăn bởi ở đây mắm, khô đều có “thương hiệu địa phương” nổi tiếng đã định chất lượng. Khô thì khô cá lóc Đồng Tháp, cá sặc bổi Cà Mau, cá tra Biển Hồ, cá dứa Cần Giờ... Tôm khô ngọt nhiều phải là hàng Trà Vinh, Ba Tri. Mắm thì có mắm Châu Đốc, mắm rò, mắm tôm chua miền Trung, mắm ruốc Huế... có cả mắm ba khía Năm Căn.

Trong ký ức những người lớn tuổi, bắt đầu tháng chạp thì mới thấy mít, hạt dưa. Gần 20 năm qua, muốn ăn mít bất cứ lúc nào thì vào chợ Bến Thành. Ngoài những loại mít truyền thống như mít dừa, bí, khoai, me, gừng, măng cầu... giờ có thêm các loại trái cây tươi được chế biến dưới dạng mít, tẩm ít đường, giữ được mùi vị tự nhiên như mít xoài, thơm, ổi, mận, thanh long...

Trước đây chỉ có Việt kiều khi về nước mới mua khô, mắm, mua mít mang đi để đỡ nhớ hương vị quê nhà. Từ khi du lịch phát triển, thêm trái cây tươi và một số loại mít Việt Nam theo chân rất nhiều du khách ra nước ngoài.

Món ngon *Khó Kiếm*

Có những món ăn không phải là cao lương mỹ vị, nhưng lại gắn liền với cảm xúc, ký ức của mỗi người. Thời gian qua mau, cuộc sống dù thay đổi nhưng món ăn xưa cũ vẫn như còn đó. Cho đến một ngày, chợt tìm lại thì món ngon chỉ còn là dĩ vãng.

BÀI VÀ ẢNH MINH CỤC

Bánh canh ngọt

Dì Hai Lệ nhà ở Bà Hom (quận 6) cứ than với nhỏ cháu gái là thèm món bánh canh ngọt mà kiếm hoài không thấy ai bán. Gần tết, sau gần chục năm định cư ở Mỹ, dì Ba Linh về thăm nhà cũng nhắc tới bánh canh ngọt. Hai chị em chềnh nhau vài tuổi, người em xấp xỉ 60, người chị cũng đã ngoài 60 một chút. Hai mái đầu bạc hàn huyên cứ nhắc mãi về món ăn có cái tên là lạ đó. Hồi xưa, nhà của hai dì ở gần chợ Bà Queo (Bình Thạnh).

Hai chị em lúc đó chừng đôi mươi thường rủ nhau đi chợ. Ra chợ là phải kiếm ngay gánh bánh canh ngọt của chị Sáu. Dì Hai Lệ chép miệng: “Cộng bánh canh mềm mượt, trôi tuột vô miệng, nó ngọt mà béo làm sao!”. Dì Ba Linh tiếp lời: “Vị nước đường ngọt thơm mà thanh. Em ăn một lần hai chén mới đã!”. Từ lúc hai dì theo chồng, nhà cũ cũng bán dọn đi nơi khác, không còn dịp ăn món bánh canh ngọt nữa. Dù có thèm cũng phải đành nhớ về hương vị xưa trong ký ức chứ không tìm đâu thấy. Cũng vài lần dì Hai Lệ ghé chợ Bà Queo kiếm nhưng không thấy.

Chị Sáu bán bánh canh ngọt ngày xưa giờ đã thành bà Sáu với tuổi đời cũng tầm 70. Bà Sáu bán bánh canh ngọt từ năm 14 tuổi tới giờ. Hàng tuần, bà chỉ bán ở chợ Bà Queo một ngày. Các ngày khác bà bán ở chợ Tân Định, chợ Rạch Ông... Có thể nói, ở Sài Gòn hiện giờ chỉ có duy nhất bà Sáu bán món bánh canh ngọt này. Có lẽ, món ăn đã ghi dấu ấn trong ký ức của nhiều người lớn tuổi. Với giới trẻ thì đây chỉ là một món chè có cái tên lạ.

Món bánh canh có cộng bánh làm từ bột gạo, khá mềm và dai vừa phải. Đường tán nấu với gừng nên có hương thơm giống như món tàu hủ nước đường. Lại thêm chút nước dừa béo ngậy và ít mè rang thơm khiến nó cũng giống món chè trôi nước.

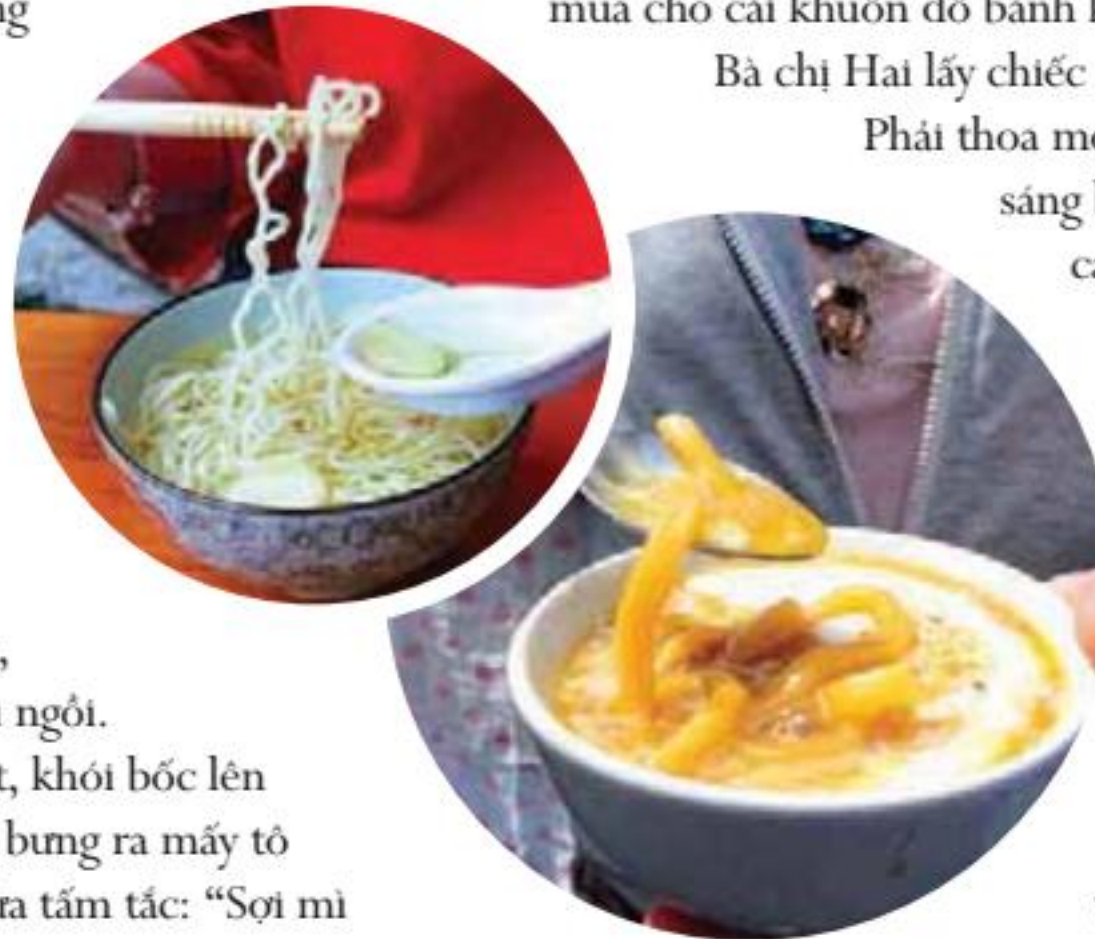
Mì ngọt

Người Hoa nổi tiếng nấu mì ngon, nhưng có một món mì hiện đã không còn hàng quán nào bán nữa, đó là món mì ngọt.

Mì ngọt kêu theo tiếng Tiểu là “tèm mì”. Vì là món ngọt, dễ gây ngán nên người ta bán mì trong cái tô sành nhỏ, bự hơn cái chén chút xíu. Nguyên liệu nấu mì khá đơn giản, chỉ gồm mì cách đêm luộc và nước đường nấu gừng. Một số nơi thì thêm một vài viên ý trắng trong, nho nhỏ. Món mì ngọt của người Hoa giống như một loại chè, không có nước cốt dừa.

Mà ngộ lắm, mỗi lần ba chở mấy chị em tui tới đó ăn là y như rằng trời đổ mưa. Nhờ vậy mà tui càng nhớ món mì đó hơn. Quán vỉa hè, trời mưa nên mấy cha con ngồi tùm tùm quanh cái bàn dưới mái hiên. Người bán giờ cái nắp nổi luộc mì ra, khói bốc lên nghi ngút, hơi ẩm lan qua cái bàn cha con tui ngồi. Ông chú bán mì trung thoãn thoắt, khói bốc lên không thấy mặt. Một hồi sau, ông bung ra mấy tô mì. Lần nào cũng vậy, ba vừa ăn vừa tấm tắc: “Sợi mì dai, giòn, nước lèo ngọt thanh”.

Còn tui thương thức mì bằng tất cả giác quan. Hai bàn tay áp vô tô mì nóng, hít hà hương thơm của mì, gấp mì lên hút cái rột vô miệng rồi nhai chậm chậm, mắt nhìn ánh đèn lấp loáng dưới mưa, tiếng còi xe xen

lẫn tiếng mưa lao xao. Giờ đây, hương vị của món mì ngọt năm xưa đó thỉnh thoảng lại hiện về mỗi khi Sài Gòn có cơn mưa chiều bất chợt.

Bánh khọt nước cốt dừa

Một hôm, anh bạn đồng nghiệp hỏi: “Em biết chỗ nào có bán bánh khọt chan nước cốt dừa như hồi xưa không? Bây giờ toàn bán bánh khọt kiểu Vũng Tàu giòn khô, ngấy dầu. Thêm quá mà không biết chỗ nào mua”.

Hỏi đó, hàng quán đa số bán bánh khọt chan nước cốt dừa mà người ta hay gọi là bánh khọt miền Tây. Món bánh khọt mà anh bạn đồng nghiệp hỏi cũng là món mà hồi xưa mấy chị em tui hay chơi đồ hàng. Bà chị Hai hay ra quán bánh khọt đầu hẻm của dì Cần coi đồ bánh khọt, xong, chị về xin má mua cho cái khuôn đổ bánh khọt bằng đất rồi rủ mấy đứa em chơi chung.

Bà chị Hai lấy chiếc đĩa quán vài nhúng vô mỡ rồi thoa lên khuôn.

Phải thoa mỡ lên khuôn nhiều lần cho mỡ thấm vào khuôn sáng bóng. Đổ mè đầu bánh còn dính khuôn, qua các mẻ sau bánh tróc lóc. Đổ bột vô từng cái lỗ trên khuôn rồi rải đậu xanh, nhân củ sắn xào con ruốc, trứng gà. Bánh chín thì múc nước cốt dừa chan lên. Cái bánh tròn tròn, màu nghệ vàng ươm, vành giòn bên trong mềm, thơm thơm, béo béo. Nước mắm chua ngọt để chấm bánh khọt cũng phải pha thiệt thơm, có vài tép chanh nổi trên mặt và đồ chua thì mới đúng điệu. Người lớn thì cuốn thêm cái xà lách, rau thơm lại càng ngon hơn.

Món bánh đổ bằng cái khuôn đất nấu trên bếp than ngon thơm và có hồn hơn cái khuôn bằng kim loại có chống dính nấu trên bếp gas nhiều. Hiện vẫn có một số quán vỉa hè ở quận 5, quận 1, Bình Thạnh... có bán bánh khọt chan nước cốt dừa kiểu hồi xưa. Nhưng, kiếm cái bánh khọt đổ bằng khuôn đất thì hơi khó. ❏

Mai sau có còn

Cà phê vọt?

Ngày nay, người già tìm đến cà phê vọt để hoài niệm, còn người trẻ đến cà phê vọt để trải nghiệm.

BÀI MINH CỨC ẢNH NGỌC HOÀI

VÀO KHOẢNG THẬP NIÊN 50 CỦA THẾ KỶ 20, hầu hết các quán cà phê ở Sài Gòn đều pha bằng vọt. Đây là kiểu pha đặc trưng ở các tiệm nước của người Hoa. Ngày nay, người ta pha cà phê bằng phin, bằng máy nên cà phê pha bằng vọt trở thành hàng hiếm. Trước năm 2018, tại Sài Gòn có ba quán cà phê vọt nổi tiếng. Một là quán cà phê ở hẻm 330 Phan Đình Phùng

Hoài niệm *Xóm cũ*

Xóm nhỏ nằm trong xứ đạo Tân Thành, thuộc vùng ven, ngoại ô dù chỉ cách Sài Gòn chưa đến 10km, ở khoảng giữa ngã tư Bảy Hiền và chợ Bà Queo (ngày xưa đoạn này gọi là đường Phạm Hồng Thái, sau này đổi thành đường Cách mạng tháng 8).

BÀI PHẠM XUÂN VINH ẢNH QUANG TÂM

Ngõ nhỏ, phố nhỏ, nhà tôi ở đó...

Nói như nhà thơ Đỗ Trung Quân thì Sài Gòn hồi ấy là chỗ có cái chợ Bến Thành, còn lại là nhà quê, vùng ven, ngoại ô hết. Đây là nơi tôi sinh ra, lớn lên và trải qua hết thời tuổi trẻ ở đó. Từ ngoài đường lộ đi vào hết con hẻm 363 là đến xóm tôi. Hẻm nhỏ khoảng 4,5 mét; có đoạn chỉ hơn 2 mét. Xóm giáp ranh với một cánh đồng rộng mênh mông. Mùa mưa, có chỗ người ta trồng lúa, chỗ thì thả rau muống. Còn mùa khô, cánh đồng là nơi người lớn, trẻ con tụ tập chơi đùa, đá banh, thả diều, hóng mát... Những tháng giáp tết người ta trồng bắp cải, xu hào và bông vạn thọ để bán trưng tết. Khi nào thấy cánh

đồng ngập tràn sắc vàng bông vạn thọ là chúng tôi biết sắp tết rồi.

Xóm lao động nghèo, chỉ có mấy dãy nhà đầu mặt vào với nhau, ngăn cách bằng một lối đi nhỏ khoảng 2 mét ở giữa. Xóm toàn là dân di cư vào mua hoặc thuê đất làm nhà ở. Tôi còn nhớ cứ đến cuối năm bà chủ đất, tôi gọi là bác Năm là người dân địa phương đi đến từng nhà thu tiền thuê đất. Hồi đó đất đai rẻ nên tiền thuê đất cũng chẳng bao nhiêu. Sau này, bác Năm cũng sang nhượng lại hết cho mọi người. Người dân ở đây gọi xóm tôi là xóm Bắc kỳ. Đám trẻ con địa phương cứ hay ghẹo chúng tôi “Bắc kỳ ăn cá rô cây...”, thế là có chuyện đánh nhau. Nhưng rồi trẻ con mau quên nên chỉ vài bữa là

Chợ Bà Hoa, một địa chỉ quen thuộc gắn với khu bảy hiền

lại bá vai, bá cổ rủ nhau đá bóng, đánh đáo, bắn bi...

Nhà trong xóm xây theo một kiểu giống hệt nhau, trước nhà nào cũng có một khoảnh sân độ hơn chục mét vuông, trong đó có một cái giếng. Có khi hai nhà đào chung một giếng ở giữa ranh hai sân để đỡ chiếm diện tích. Không có cái giậu mùng tơi ngăn cách hai nhà như trong thơ Nguyễn Bính, nên rất nhiều cặp trai gái ra giếng múc nước, chuyện trò rồi... thành vợ thành chồng. Với họ, tình yêu bắt đầu từ cái giếng nước.

Xóm có vài chục căn nhà, nên mọi người biết nhau rất rõ, kể cả gốc gác, xuất xứ của nhau. Ông Soạn, người Thái Bình; ông Mạc dân Nam Định; ông Khả quê Hưng Yên; bà Hà gốc Hải Dương... Cách đây mười mấy năm, anh bạn tôi ở nước ngoài về có vào xóm cũ tìm, nhưng hỏi tên tôi chẳng ai biết. Đến khi anh nói tên bố tôi thì người ta dẫn đến tận nhà. 𠂇

(quận Phú Nhuận). Hai là quán cà phê Cheo Leo ở hẻm 109 Nguyễn Thiện Thuật (quận 3). Và, ba là quán cà phê sau lưng chợ Thiếc (quận 11). Các quán này, không chỉ là điểm đến quen thuộc của những người lớn tuổi mà còn tạo sức hút với những người trẻ tuổi với xu hướng tìm kiếm những nét đặc trưng của Sài Gòn xưa còn sót lại. Đồng thời, các quán này cũng thu hút khá nhiều du khách nước ngoài.

Ngoài ba quán kể trên, còn có một số quán cà phê vệt khác dạng quán cóc nằm trong các con hẻm nhỏ rải rác ở một số quận như 11, 5, 6, 10...

Tuy nhiên, vào giữa tháng 5 năm 2017 quán cà phê vệt của ông Lưu Nhân Thanh ở chợ Thiếc đã dẹp do phải bán nhà dọn đi nơi khác. So với hai quán ở Phú Nhuận và quận 3 thì quán cà phê vệt của ông Thanh có không gian gợi nhớ một tiệm nước đặc trưng của người Hoa hơn cả. Vì vậy, khi quán nghỉ bán đã gây không ít tiếc nuối. Hoặc giả, ông Thanh không phải dọn nhà thì khi ông mất đi quán vẫn phải dẹp vì không có người tiếp nối.

Ông Thanh phân trần: “Già cả rồi, bán cà phê chỉ đủ sống qua ngày. Tụi nhỏ chê cực, kiếm tiền ít nên không đưa nào theo”.

Còn quán cà phê vệt ở hẻm 330 Phan Đình Phùng lúc nào

cũng tấp nập khách suốt ngày đêm. Khách lớn tuổi ngồi nhâm nhi cà phê nói chuyện vãng, còn người trẻ ngồi như để trải nghiệm điều mới mẻ trong cái xưa cũ. Có lẽ, do quán khá đông khách nên phục vụ ly nhựa dùng một lần, khiến vị cà phê mất đi cảm xúc so với uống trong cái ly thủy tinh. Và, có lẽ do quá nổi tiếng trong thời buổi cạnh tranh, nên trên tường của quán có dán một tấm giấy ghi “Không chi nhánh”.

Bà Tuyết - chủ quán vẫn luôn phục vụ khách với một phong cách Sài Gòn: vui vẻ và thiết tình. Thấy khách ho, bà khuyên khách không nên uống nước đá, cũng không nên uống cà phê và còn hướng dẫn cách chế biến đồ uống cho mau khỏe. Hiện quán vẫn pha cà phê bằng vệt thoăn thoắt, vẫn phong cách phục vụ vui vẻ, thiết tình nhưng do con trai bà Tuyết phụ trách.

Với nhiều người, cà phê vệt là một biểu tượng văn hóa đời sống, một nơi còn lưu lại nét đặc trưng của Sài Gòn xưa. Nhưng để biểu tượng này được tồn tại theo năm tháng thì không chỉ là cha truyền con nối mà phải là kế sinh nhai giúp người bán đủ trang trải cuộc sống. Đồng thời, người bán phải giữ được hương vị, chất lượng cà phê và không gian cảm xúc. Vì những gì thuộc về cảm xúc sẽ trở thành hồi ức đẹp khiến khách quay trở lại. 𠂇

Tuổi thơ đã đi qua không trở lại ...

Buổi sáng ở đây khá yên ả vì người lớn đi làm, trẻ con đi học. Bắt đầu từ 2, 3 giờ chiều trở đi mới tấp nập, ồn ào. Nếu như không gian trong xóm là nơi bọn trẻ chơi đùa, đá banh, đánh đĩnh, đánh đáo, nhảy dây... thì dọc theo con hẻm là nơi tập trung hàng quán. Tôi còn nhớ, gần đầu hẻm có quán cà phê của ông Hai Gạo, quán mở cửa từ rất sớm, khoảng 4 giờ đã có người ra uống cà phê rồi. Ông Hai Gạo chủ quán bán cà phê nhưng quanh năm suốt tháng lúc nào cũng cười trăn, khoe cái bụng phệ như bụng ông địa. Ông pha cà phê trong cái vớt rồi rót ra ly cho khách chứ không có cà phê phin như bây giờ.

Suốt dọc theo con hẻm, người ta bày hàng rong ra bán, mùa nào thức đó, quanh đi quẩn lại cũng chỉ là những món quà quê, mộc mạc, rẻ tiền: bắp luộc, bắp nướng, khoai lang, khoai mì, khô mực, cóc ổi... Thỉnh thoảng, một tuần hay nửa tháng lại có một xe phở do hai bố con đẩy vào bán. Đối với những đứa trẻ con nhà nghèo, phở là món ăn cao cấp hiếm khi được ăn, trừ những lúc ốm đau. Mấy chục năm qua rồi, ngẫm nhớ lại tôi vẫn còn hình dung ra được mùi thơm quyến rũ của xe phở đấy. Giờ dù đã ăn nhiều tiệm phở tên tuổi như phở Hòa Pasteur, phở Tàu Bay, phở Dậu, phở Thìn, phở Quyên... thì với tôi vẫn không đâu bằng phở xe đẩy ngày ấy. Sau ngày giải phóng, chẳng biết hai bố con ông bán phở đi đâu mà không bao giờ tôi gặp lại xe phở của họ nữa.

Đồng cảnh ngộ, xa quê, không có bà con thân thích bên cạnh, nên mọi người rất yêu thương nhau. Xóm giống như một gia đình lớn. Nhà nào có việc

gì, giỗ chạp, hôn nhân, tang lễ, ốm đau, bệnh hoạn... là cả xóm xúm lại, mỗi người phụ giúp một tay. Suốt mấy chục năm sống ở đây hiếm khi tôi chứng kiến cảnh người lớn cãi cọ, chửi bới nhau (đánh lộn thì tuyệt đối không). Thỉnh thoảng, đám trẻ con xô xát, chỉ cần một người lớn trông thấy ra quát vài câu: "A! Thằng con ông X. (bà Y) giỏi thật, để tao về mết bố (me) mày!". Thế là các cậu

xanh mặt bỏ đi một nước mà cấm có dám cãi lại một tiếng nào!

Không chỉ có vậy, mọi người còn đoàn kết, giúp nhau trong cuộc mưu sinh, nương dựa vào nhau mà sống. Hễ ai tìm được việc gì lại rủ những người trong xóm cùng làm. Vậy nên, những ngày đầu giải phóng xóm tôi trở thành "xóm đồ gỗ". Cả xóm đi mua tủ bàn ghế xưa cũ về tân trang, sửa chữa rồi bán, hình thành khu đồ gỗ Bảy Hiền nức tiếng một thời.

Đến lúc đồ gỗ khan hiếm, mọi người lại rủ nhau đi mua đồng hồ, quạt máy, sulvonter (biển áp) cũ... về bán ở "chợ trời" Lăng Cha Cả. Bố tôi gọi đùa đó là nghề mua bán ve chai. Mỗi ngày ông và những người trong xóm đạp xe đi khắp hang cùng ngõ hẻm thành phố mua đồ. Hôm nào "trúng mảnh" mua được nhiều đồ giá rẻ, đạp xe về đến nhà là ông tếu táo, ngâm nga:

*Đi không há lệ lại về không
Cái nợ ve chai phải trả xong*

Có lẽ tết là những ngày vui, nhộn nhịp nhất của xóm. Từ khoảng 27, 28 đến giao thừa, từ đầu xóm đến cuối xóm người ta mang nồi ra ngoài đường, trước sân nhà để nấu bánh chưng. Những ngày ấy mọi người dường như thức suốt. Đám thanh niên mang đàn guitar ra vừa hát ca, nhậu nhẹt từ chập tối cho đến sáng để canh vớt bánh chưng.

Suốt ba ngày tết cứ lần lượt nhà này đến nhà kia chúc tết và lì xì cho đám con nít. Từ ngày mừng một đến hết tháng giêng, đầu hẻm đến cuối hẻm đầu đầu cũng có sòng bài. Đám con nít và thanh niên thì bầu cua cá cộ, bài cào, xập xám, lô tô... Người lớn thì tổ tôm, xóc đĩa, chẵn cạ. Nói chung, xóm làng chơi với nhau chủ yếu vui là chính chứ ăn thua chẳng bao nhiêu.

Hồi đó, nhạc sĩ Anh Bằng (tác giả bài hát nổi tiếng *Nỗi lòng người đi*) thứ bảy, chủ nhật vẫn hay đến nhà rủ bố tôi gảy sòng tổ tôm, tổ tép, chẵn cạ. Thỉnh thoảng thiếu tay chia bài tôi lại bị các cụ trưng dụng. Thằng nhóc đang độ tuổi ham chơi, bị bắt ngồi một chỗ chia bài cứ hậm hực, lắm khi chia nhầm bài bị các cụ la chỉ biết ngồi khóc tím tím. Nhờ "va chạm thực tế" đó mà sau này khi là sinh viên báo chí, được anh TH giới thiệu về báo Thanh Niên, ngày đầu tiên tòa soạn giao cho đề tài "cờ bạc sau ba ngày tết", chẳng cần phải đi đâu, về nhà tôi ngồi vào bàn viết một mạch là có bài nộp và được đăng.

Sau ngày lập gia đình, tôi cũng rời xóm cũ về sống ở Hóc Môn. Ngày nào đi làm hay chở con đi học đàn ở Nhạc Viện thành phố, ngang qua con hẻm 363 (nay đã thành đường Nguyễn Hồng Đào, quận Tân Bình) dù bận đến thế nào tôi cũng cho xe chạy chậm lại để nhìn vào. Xóm cũ giờ khác hẳn xưa, nhà nào cũng thành "nhà mặt tiền", lên vài ba "tầm". Cảnh đồng xưa giờ thành khu Bàu Cát khang trang. Chỉ có điều, dân cư cũ mỗi năm mỗi vắng, lớp bán nhà đi nơi khác, lớp già dần rời qua đời. Mẹ tôi cũng mất trước khi hẻm mở rộng. Đám bạn bè xưa giờ đây cũng tứ tán mỗi đứa một phương. Thỉnh thoảng tôi có dịp về chốn cũ nhưng chẳng mấy khi gặp lại bạn bè, người quen...

Không còn cánh đồng, không còn mùa hoa vạn thọ. Xóm cũ chỉ còn trong ký ức!

Sau giờ làm việc muộn, với tay xé tờ lịch cuối ngày, chợt thấy cuốn lịch chỉ còn một lớp mỏng dính tro tro trên cái bìa dày cộp dường như trở nên rộng thênh thang so với dăm ba tờ giấy lịch nhỏ nhoi, mỏng manh vẫn còn lưu luyến, cổ nủu thời gian còn lại cho ba trăm mấy mươi ngày đã qua. Ngoài kia đất trời đang chuyển mùa, những cơn gió se lạnh khẽ lan tỏa vào không gian, Sài Gòn trở lạnh một cách nhẹ nhàng.

BÀI VÀ ẢNH QUANG TÂM

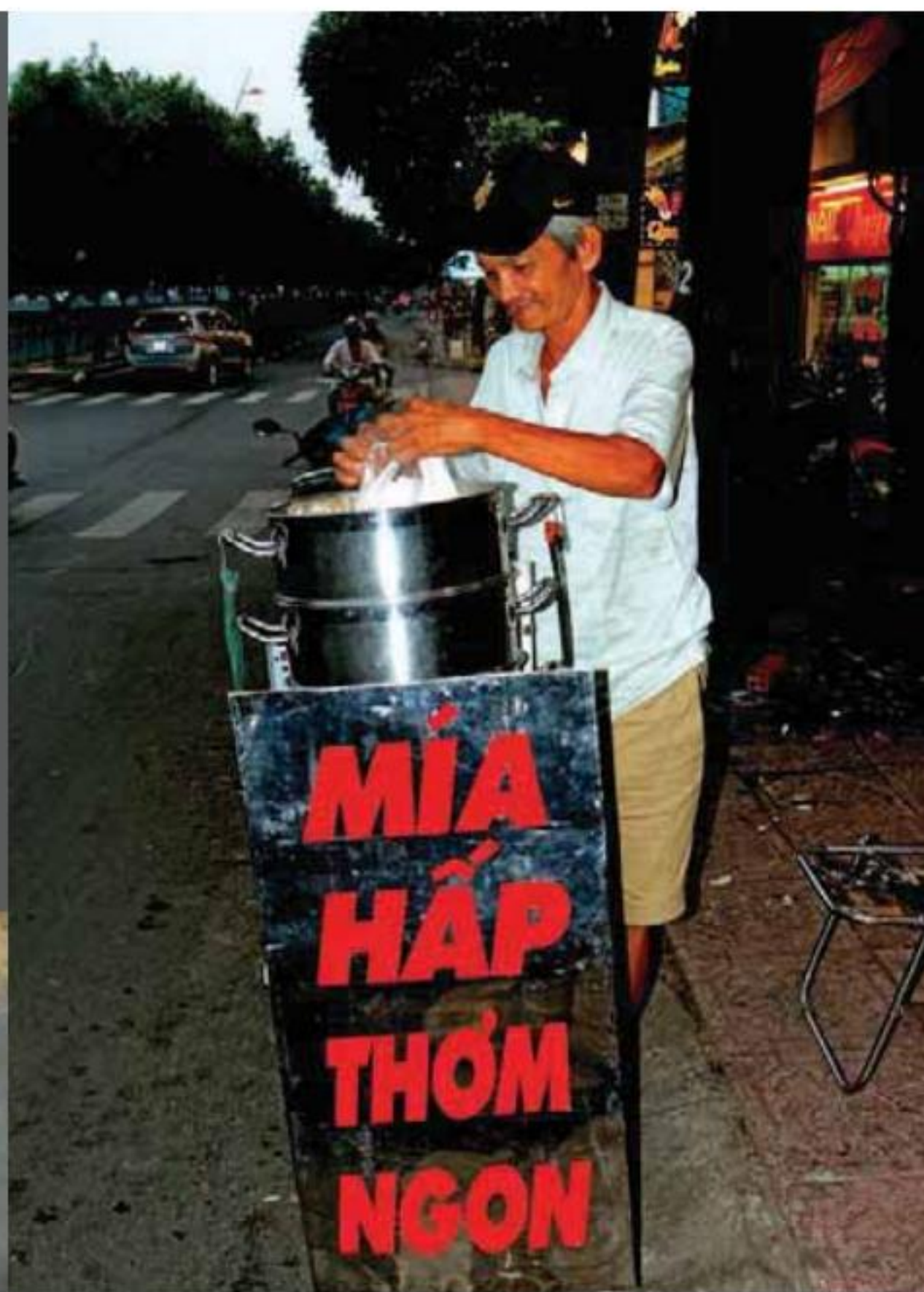
Đắng lòng *mía ngọt*

Vô hồn tiếng rao điện

Tối muộn, vắng vắng ngoài phố tiếng rao: “Ai ăn bánh giò... bánh chung... nóng đây...!!” vang lên như xé tan không gian tịch mịch đêm phố thị. Tiếng rao được thu âm sẵn cứ lặp đi lặp lại, chát chúa phát qua tiếng loa rè rè vô hồn của ông bánh giò nghe đến phát chán, phát buồn như vòng xe cuộc đời ông.

Trong lòng bỗng chợt thêm nghe tiếng rao của ngày xưa, tiếng rao da diết của những hàng quà vặt đêm xuân tuổi thơ. Để được ấp ủ trong âm thanh ngọt lịm của tiếng rao lạnh lạnh, cao vút: “Ai ăn chè bột khoai, nước dừa, đường cát hồng...!!”. Tiếng rao như ướp mật sẵn trong tai, chỉ cần tiếng rao chè vừa loáng thoáng ngoài đầu ngõ là bao nhiêu hương vị ngọt bùi của chén chè đã ứa ra trong miệng. Rồi tiếng gõ nhịp của những thanh tre của xe hủ tít gõ trong xóm mà đám con nít trong nhà hay cùng nhau đoán coi ai là người gõ. Vì tiếng gõ của cậu bé có nhịp chân sáo, còn tiếng gõ nhịp của người cha thì mang giọng trầm buồn của cuộc sống.

Ngọt ngào mía hấp ngày thơ

Nhưng có lẽ tiếng rao khàn đục và hình ảnh của ông Tàu già đẩy chiếc xe ba gác bán mía hấp ngày xưa mới khó quên. Chiếc xe ba gác bán mía hấp của ông không thể lẫn với những xe bán món khác bởi chiếc nồi nhôm to tướng được đặt giữa xe nổi lên cao, bên dưới là chiếc bếp lò luôn rực than hồng. Mặt sàn lót gỗ bao quanh nồi như các xe phở bây giờ, mặt gỗ này cũng là nơi róc mía, chặt mía. Đặc trưng hơn hết là chiếc đèn khí đá treo cao ở góc xe. Cái bình khí đá bằng đồng thau sáng giới to cỡ lon sữa bò dài hơn hai tấc. Ngày xưa ai có tiền thì đốt đèn măng xông sáng rực cả một khoảng rộng, còn đèn khí đá cũng khá sáng nhưng ré tiền nên người buôn bán dạo hay dùng, đặc biệt là nhờ khí cháy nên đèn không ngại gió làm tắt. Cứ tối tối là ông Tàu đẩy chiếc xe mía hấp đến xóm tôi. Tiếng rao: “Mía hấp... đề... đề...!!” khàn đục đi cùng lúc với ánh đèn khí đá lập lòe, ánh sáng vàng vọt lung linh như khẽ lay động bờ tường, mái ngói của những căn nhà trong xóm. Ở trong nhà chưa nghe tiếng nhưng thấy sự thay đổi của vùng sáng bên ngoài là chúng tôi đã biết xe mía hấp quyền rũ đã đến. Mả thường cho chúng tôi ăn món ăn vặt này vì nó ré tiền, thơm ngon lại sạch răng và không nặng bụng trước khi ngủ. Nồi mía hấp vừa mở nắp, làn khói trắng huyền ảo, nghi ngút thơm ngát bao phủ. Cả đám con nít cứ đua nhau hít lấy hít để cái mùi thơm thanh ngọt đó

như muốn lưu giữ thật lâu. Má chia cho đám con những lòn mía giòn xốp nhai đến đâu nước mía ngọt thanh thơm lừng mùi lá dứa thấm vào vị giác rồi lan tỏa đến đó.

Từ những năm xa xưa của thế kỷ trước những người bán hàng vật của vùng Sài Gòn - Chợ Lớn cứ tối đến là ồn ào hàng từ hột vịt lộn, hủ tiếu gõ, chè, mía hấp... Giờ, những tiếng rao hàng và những món ăn vặt ngày thơ của vùng đất này mất dần. Tiếng rao hàng lành lốt đầy âm sắc, hương vị của từng cuộc đời đã được thay thế bằng tiếng rao hàng của loa điện, loa kéo kéo, của máy ghi âm của rao hàng trên không

công phu và phải có tâm mới làm ngon được. Cứ mỗi sáng tinh mơ là ông đã tới lựa mía, phải là loại mía thân tím thì mới ngon, lấy phần gốc bỏ phần ngọn cũng hơn 1/3 cây, gốc mía phải suôn láng, không chạy chỉ đỏ vì mía chạy chỉ, sần sùi là bị ngâm nước, ruột mía sẽ cứng và lên men chua ăn không được. Dem mía về việc đầu tiên là dùng khăn ướt lau thật sạch để phần mía và các loại trứng ký sinh trùng không bám bên ngoài gây độc cho người ăn. Sau đó dùng bào, bào vỏ mía; ông còn khoe bào của ông là “bào nghề” phải đặt riêng mới dùng được. Bào xuống dưới lớp vỏ mía cá lý (mm), lý rười thì mía mới mềm, sau khi bào, cắt đoạn vừa miệng ăn rồi rửa thật kỹ. Tiếp theo là phơi cho ráo rồi cho vào tủ mát. Đến lúc bán xếp mía vào xúng, bên dưới là nồi nước có lá dứa, hơi nước quyện mùi lá dứa sẽ làm mía mềm xốp, thơm lừng.

Nếu hôm nào bán không hết thì đem về mời hàng xóm ăn, không được để sang ngày hôm sau bán tiếp.

Lòn mía khi nhai phải xốp tới ra để nhiều người răng yếu vẫn nhai được, nước mía thơm, vị ngọt thanh tao mà đậm đà thoang thoang mùi lá dứa, bả mía khô ráo không còn nước thì mới đúng là mía hấp ngon.

Mía còn có tên là cam giá và nhiều tên khác. Mía được mệnh danh “thang thuốc phục mạch” vị ngọt tính hàn. Theo Đông y: mía chủ bổ khí kiềm hạ khí, bổ dưỡng, đại bổ tỳ âm, dưỡng huyết cường gân cốt, an thần trấn kinh tức phong, tả phế nhiệt, lợi yết hầu, hạ đờm hỏa, chi nôn, hòa vị, tiêu phiền nhiệt. Theo Tuệ Tĩnh, uống nước mía pha nước gừng trị nôn khát rất hiệu nghiệm.

Ông Lăng cho biết khách hàng của ông thường là những vị tuổi trung niên đã biết chỗ nên hay ghé mua. Tuy nhiên cũng có người đi ngang chợt thấy mua về cho con cháu để biết món ăn của ngày xa xưa. Thế hệ

trẻ hiện ít người biết đến món này. Ông nhớ hoài một anh thanh niên gần 30 tuổi một hôm ghé mua về cho vợ đang mang thai ăn vì mẹ vợ kêu đi tìm mía hấp. Dong xe đi khắp thành phố cả mấy ngày mới tìm thấy nơi độc nhất này còn bán mía hấp.

Đắng lòng mía ngọt

Đến một ngày nào đó người ta sẽ quên đi hương vị nhiều món ăn bình dị không tô trát màu mè nơi phố thị ngày xưa. Xã hội phát triển, mọi người tất bật, hàng quán mọc ra như nấm, đủ cách quảng cáo hấp dẫn, lôi kéo, người ta bị cái lạ miệng, thời thượng của gà rán, pizza; cái hào nhoáng của trà sữa, ca cao hay cái lộng lẫy của bánh kem, phở mai làm lạc lối. Sau một buổi ăn thừa dinh dưỡng, dư calori với đồ nướng Hàn, bánh xèo Nhật, lẩu cay Thái, bít tết Mỹ... để đánh tan vị ngấy của chất béo, thịt thà người ta thế nào cũng tìm món nào ngon ngọt để trị cái vị khó chịu này. Thôi thì thêm miếng bánh kem hay ly trà sữa nếu có thêm chất béo một chút nữa cũng không sao. Nhưng sự tích tụ của chất béo, đường... mỗi ngày một ít theo năm tháng bắt đầu thành chuyện. Bệnh cũng từ miệng mà thành, nếu ăn uống nhẹ nhàng, sau bữa ăn tráng miệng bằng vài lòn mía ngọt ngào thanh tao vừa giải được vị ngấy của thức ăn, vừa sạch răng, thơm miệng và chắc rằng không lo dư thừa chất gây hại.

Thật đơn sơ với món ăn bình dị ngày thơ có mẹ và cả một gia đình đầm ấm, hạnh phúc. Có lẽ vì thế mà ai cũng sẽ nhớ lâu, nhớ dai, nhớ da diết cái hương vị tuổi thơ đó. Những món ăn ngày xưa luôn ngon nhất, gần gũi nhất trong mỗi chúng ta.

gian mạng... Và rồi những món ăn vật thân thương ngày xưa đã dần mai một, trong đó món mía hấp đã gần như mất hẳn. Để tìm món mía hấp ở thành phố này hiện nay không phải là điều dễ.

Vài năm trước có lẽ cả thành phố chỉ có hai người bán rong là chú Cường ở góc đường Tạ Uyên - Trần Quý, quận 11 và ông Lăng tại cầu số 6 đường Trường Sa, Phú Nhuận. Chú Cường nay đã bỏ nghề, hiện tại chỉ còn lại ông Lăng là người còn giữ nghiệp mà thôi.

Ông Lăng năm nay đã ngoài 60 tuổi. Người đàn ông gầy nhỏ người này trầm ngâm hồi tưởng ông đã theo nghề thấm thoát đã được 30 năm. Ông cho biết món mía hấp thời đó cũng ít người bán nên không ngại cạnh tranh và vốn liếng thì cũng không cần nhiều. Với chiếc xe ba gác mía hấp của mình, ông Lăng tự hào đã nuôi 5 người con lớn khôn, ăn học đàng hoàng và tất cả đã có gia đình. Bây giờ về già ở nhà thì nhớ phố xá, nhớ những ánh mắt trẻ thơ vui mừng khi cắn lòn mía ngọt ngào của ông và nhất là nhớ cái nghề đã cho ông sự sống nên ông tiếp tục. Giọng ông chùng xuống: “Không biết sau tôi còn ai theo cái nghề này không nữa?”.

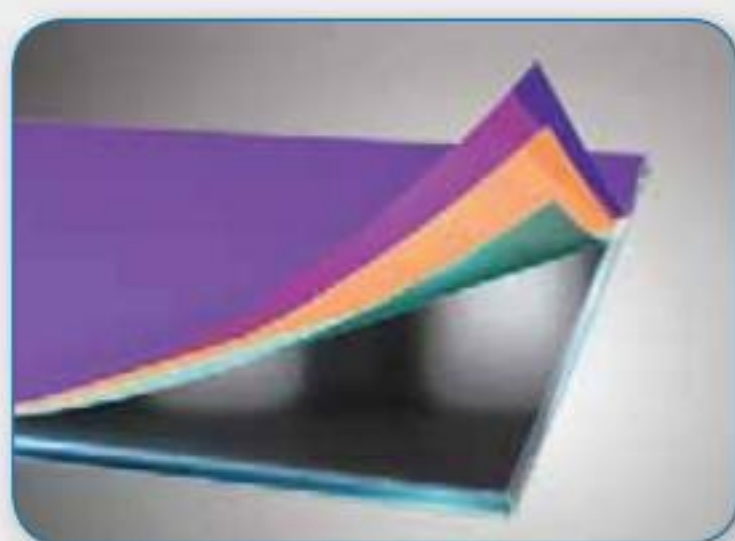
Khi nói về món mía hấp, ông như hưng khởi hẳn lên, theo ông nghề nào cũng phải có cái đạo của nó. Coi vậy mà cái món ăn mộc mạc “nhà quê” này cũng lắm

KÍNH TIẾT KIỂM NĂNG LƯỢNG

Kiến tạo giải pháp xanh

- Công nghệ Đức
- Ngăn 99% tia UV
- Tiết kiệm 51% điện năng

Cấu trúc điển hình
có từ 5 đến 8 lớp phủ

Ngăn đến 99% tia UV
và 79% năng lượng mặt trời

Tiết kiệm đến 51% chi phí
cho hệ thống điều hòa nhiệt độ

Kính Solar Control và Low-e Viglacera được sản xuất bởi dây chuyền thiết bị và công nghệ chuyển giao từ CHLB Đức, giúp tiết kiệm đến 51% chi phí điện cho hệ thống điều hòa nhiệt độ, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống và bảo vệ sức khỏe con người.

HOTLINE 1900 0136

VON ARDENNE

DIN EN 1096-3:2012
STANDARD

sài gòn

với những điều khác biệt

Chúng tôi dừng lại bên quán cà phê góc đường Hàn Thuyên, gần Nhà thờ Đức Bà, một biệt thự rải đầy những viên đá nhân bóng và những viên đá cẩm thạch. Những cây cổ thụ trăm năm trong khuôn viên biệt thự ngả bóng lên đám cỏ xanh mượt mà. Bo, cô gái nhỏ đi cùng tôi, sau khi chiêu một ngụm cà phê bọc bạch:

- Con đi xa, nhiều đêm giật mình tỉnh dậy cứ tưởng đang ở trong căn nhà trọ ở hẻm nhỏ quận Bình Thạnh, căn nhà không số không tuyệt, bỗng nhớ Sài Gòn kinh khủng!

"Vậy không nhớ Đà Lạt sao?", tôi hỏi. Bo lắc đầu, Đà Lạt chỉ là ký ức xa xăm khi Bo còn nhỏ. Sài Gòn là nơi bươn chải, kiếm sống và lăn lộn hết ngõ hẻm này đến ngõ hẻm khác. Cô gái nhỏ gật gù nói tiếp:

- Sài Gòn cho con nhiều thứ và dù đi đến bất cứ thành phố nào trên thế giới cũng không có được. Sài Gòn có những con đường dài chạy suốt bốn quận. Đường Trường Sa, Hoàng Sa ven kênh Nhiêu Lộc chạy dài từ quận 3, Bình Thạnh, Phú Nhuận đến Tân Bình dài 8,7km. Điện Biên Phủ, Cách mạng tháng 8, Trần Hưng Đạo, Lê Văn Sĩ cũng trải dài 3, 4 quận.

LTS: Bạn đọc KT&ĐS từng quen với KTS Nguyễn Ngọc Dũng qua những công trình, bài viết và phỏng vấn ông trên báo. Ông là tác giả của bộ sách nhiều tập *Lang thang phố thị* từng đạt giải thưởng của Hội Kiến trúc sư thành phố Hồ Chí Minh. Ông vẫn đi và viết đều. dịp này, chúng tôi trân trọng giới thiệu với bạn đọc một bài trích từ cuốn *Sài Gòn trăm bước* dự kiến sẽ xuất bản trong thời gian tới.

BÀI VÀ MINH HỌA
KTS NGUYỄN NGỌC DŨNG

Đường sá ở Sài Gòn mỗi thời mỗi kiểu, đường không thẳng hàng, chổng chéo, uốn cong; dự án mới mọc lên đánh số cho tiện, nên có tên đường trùng với đánh số. Trước 1975, các danh nhân được đặt tên gần nhau theo từng cụm lịch sử, nhà Trần ở quận 1; nhà Lê quận 4, Tân Phú; các anh hùng khởi nghĩa Yên Bái ở quận Bình Thạnh. Sau này dự án nhà mới mọc xen kẽ đặt tên theo địa danh như đường Đồng Nai, đường Độc Lập, đường Tự Do, đường Giải Phóng ở Tân Phú. Hay Hoa Sứ, Hoa Lan, Hoa Phượng ở Phú Nhuận. Quận tự đặt tên, thành phố cũng đặt tên nên có gần 200 con đường trùng nhau, số nhà cũng trùng cho từng ấy con đường. Và cũng từ đó có những ngôi nhà với số, tuyệt kinh khủng với một dãy số thông qua các con hẻm chẳng chặt...

Cô nhỏ có trí nhớ thật tuyệt, tôi cười:

- Giỏi, vậy chứ con còn nhớ Sài Gòn có gì đặc biệt nữa không?

Bo tỉnh nghịch nháy mắt:

- Cẩn Giờ, Bình Chánh, Hóc Môn, Củ Chi âm thanh vang lên thật êm ả với tiếng dế, tiếng oàm oạp của cóc nhái, mùa hè có tiếng ve sầu. Quận Thủ Đức có cái ồn ào rầm rập của chợ đầu mối, của xe đầu kéo ra vào các khu công nghiệp. Gò Vấp, Tân Phú chờ đợi tiếng máy bay lên xuống. Quận 12 với tiếng còi xe tải, container trở thành âm thanh quen thuộc. Quận 11, khu Đầm Sen có âm thanh lạ lùng của người chơi trò mạo hiểm. Quận 9, quận 8 "đặc sản" tiếng chó mèo, bò dê thả rong. Quận 5 lại là âm thanh của xe chợ hàng, mua bán tấp nập. Quận 3, quận 2 với còi tàu thủy. Quận 4 tiếng còi xe máy, xe hơi mỗi sáng, mỗi chiều tan tầm. Và hầu như quận nào cũng có karaoke, nhạc loa công suất lớn, nhạc đám cưới, tang lễ xập xình... Những âm thanh này thật lạ lùng, không giống bất kỳ thành phố nào trên thế giới, có những lúc bức bối, khó chịu như bị tra tấn nhưng ngày này qua tháng nọ, lâu dần thành quen, thành một thứ mê hoặc rất đặc trưng Sài Gòn!

Bo thao thao bất tuyệt như quên luôn kế hoạch ngày đi thăm lại thành phố sau năm tháng miệt mài học tập, làm việc nơi xứ người. Tôi khêu nhẹ:

- Thương nhớ Sài Gòn ít thôi nha, còn đi thực tế nữa.

Bo cười duyên dáng:

- Nhưng mà phải cho con “tổng duyệt” trước khi đi thực tế chứ. Con thích nhất điều, người Sài Gòn không trọng bằng cấp, tài năng và kinh nghiệm sẽ được hậu đãi. Nhờ vậy Sài Gòn thu hút nhân tài từ khắp nơi đổ về, mà không cần trái tim đỏ, hứa hẹn này nọ. Còn một điều Sài Gòn hấp dẫn hơn là ẩm thực. Ẩm thực Sài Gòn là nơi hội tụ ẩm thực tinh túy của mọi vùng miền, bây giờ là cả thế giới. Một con đường có thể tìm thấy đủ loại thức ăn, đồ uống, gia vị của Hàn, Mỹ, Nhật, Thái, Ý, Pháp, Hoa... Những khu phố ẩm thực Bắc - Trung - Nam được sáng tạo, chăm chút tài tình qua từng khẩu vị, từng sở thích của khách. Quán xá giờ có cả ngày, cả đêm tạo ra thành phố không ngủ. Sài Gòn lúc nào cũng nở nụ cười rạng rỡ và vùng tay đón khách. Sài Gòn không phải là thành phố biển nhưng nơi đây hội tụ các “khu phố ốc” nổi tiếng với những ốc len xào dừa, sò huyết nướng hoặc xào me; sò dương nướng mỡ chài, sò lòng hấp, sò điệp nướng phô mai, ốc mỡ xào tiêu sọ xanh, ớt sừng, ốc hương hấp sả gừng, ốc dừa xào bơ, ốc móng tay xào rau muống hay các loại ghêêu hấp nướng, xào. Ngon thiệt á.

Trời sắp mưa, mây đen đang ùn ùn kéo đến, tôi thấy vui lây vì những nhận xét, quan sát tinh tế của cô gái nhỏ.

- Giờ tới “tiết mục” hém nha! Sài Gòn còn có đặc trưng là thành phố hém duy nhất trên thế giới. Hém ngắn, hém dài, chẳng chịt, đan xen. Hém chỉ vừa đủ một người đi lại với quang gánh, lan tóa, bao trùm từ nội thành ra ngoại thành. Từ những con hẻm đó, mỗi sáng mỗi khuya tỏa ra những người lao động bươn chải ở chợ lớn, chợ nhỏ, xưởng máy, bến tàu, lố đường. Đội quân bán vé số, hủ tiếu gõ, đội quân xe ôm, đội quân bốc vác, đội quân thợ hồ, thợ điện và đội quân tiếp thị từ các tỉnh nghèo lên thành phố kiếm sống. Những cô cậu sinh viên chân ướt chân ráo lên Sài Gòn ăn học với tiền chu cấp ít ỏi, những anh kỹ sư nghèo mới tốt nghiệp chưa tìm được việc làm. Sài Gòn là thế giới của những người nhập cư nghèo. Một thế giới có đủ mọi ngành nghề, cửa tiệm, chợ di động trên quang gánh. Một thế giới của thầy lang, y tá khám bệnh và lớp học của những đứa trẻ đánh giày, những đại ca “xã hội đen” sống kiểu anh hùng Lương Sơn Bạc, phá phách nơi khác nhưng lại bảo vệ nơi mình sống.

Cha mất sớm, mẹ tảo tần nuôi hai chị em ăn học, Bo theo chị vừa học vừa làm thêm kiếm sống. Những bức tranh thuê được

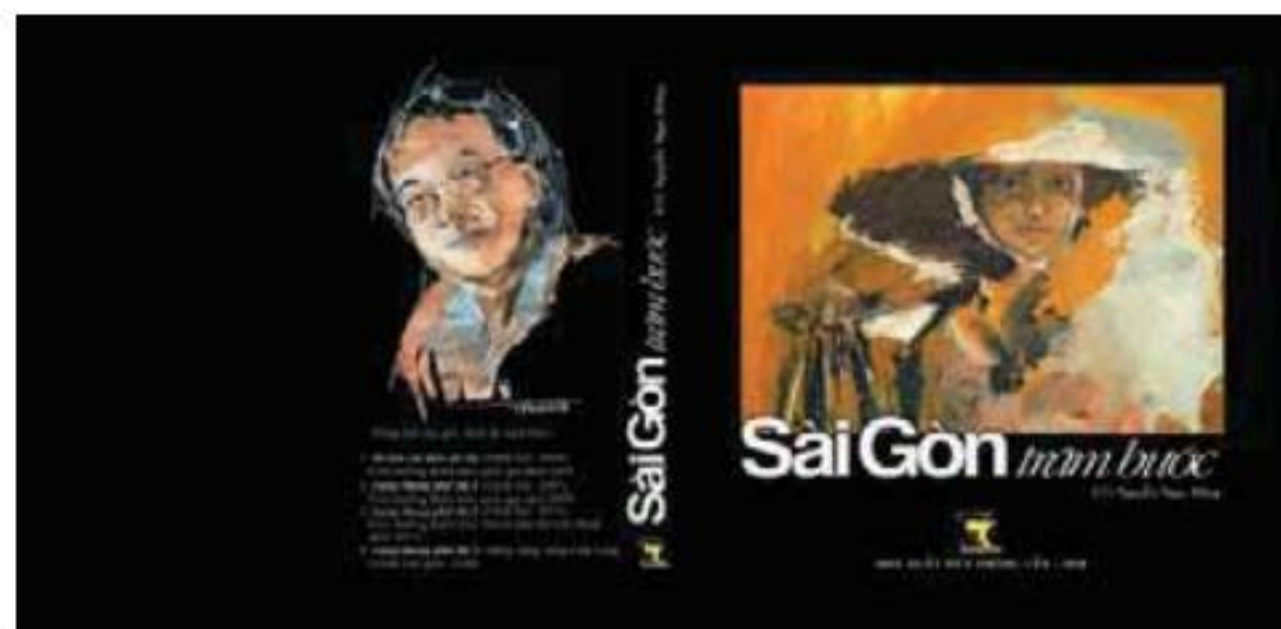
Bo chăm chút từng đường kim mũi chỉ; màu sắc, bố cục không gian và hình khối tạo cho Bo một cái nhìn về mỹ thuật thật đặc biệt, tinh tế từng vật thể, hỗn hâu trong màu sắc, trong sáng trong từng nét chấm phá. Tôi quý em vì những điều này. Tôi cảm nhận mỗi tối, đường vắng hắt bóng người, nhà nhà chìm trong giấc ngủ, căn phòng nhỏ của hai chị em vẫn sáng đèn, miệt mài làm thêm để kiếm tiền thi đại học. Đâu vào đại học Kiến Trúc thành phố Hồ Chí Minh, khoa trang trí nội thất, Bo học hai năm thi nghi, đơn giản là không chịu sự lệ thuộc và rập khuôn trong sáng tạo mà cô giáo chủ nhiệm áp đặt. Học phí quá cao nhưng chỉ được dạy như con vẹt, Bo lang thang làm đủ ngành nghề, phụ vẽ ở các phòng tranh, dạy vẽ cho con nít, làm gối bông, bán hàng trang trí qua mạng, những chiếc sofa xinh xinh được xuất xưởng đều đều nhờ sự sáng tạo dễ thương của cô gái nhỏ. Bo đến nhờ tôi dạy học kiến trúc và phụ tôi vẽ tranh. Thông minh và chịu khó, chỉ một năm, cô gái đã có thể thiết kế được những công trình lớn nhỏ với lập luận, nghiên cứu khá thu hút khách hàng. Nhờ vậy, Bo đã có được vài nghề kiếm sống và tích lũy được nhiều kinh nghiệm về kiến trúc, trang trí, hội họa. Và cũng nhờ những hiểu biết trong các lĩnh vực này, một công ty mời Bo qua Úc làm việc và định cư. Cuộc sống tự tại, tự do theo đuổi nghệ thuật mà không bị áp đặt, gò bó trong khuôn khổ những chương trình dạy cổ xưa của các trường đại học truyền thống đã khiến cô gái này hạnh phúc. Tôi hỏi:

- Khi nào Bo quay lại Sài Gòn?

Bo nheo mắt nhìn xa xăm rồi nói:

- Có lẽ còn lâu, và cũng có thể không bao giờ. Con chưa thấy chán lang thang, con đang hưởng thụ cái đẹp của cuộc lãng du đang theo đuổi, con thích tản bộ trong rừng rậm không lối mòn hơn là đi trên những con đường thẳng tắp.

Tôi nhìn thấy ẩn sau khuôn mặt phúc hậu, đôi mắt sáng của cô gái là một tâm hồn hướng thiện, tâm hồn vĩnh cửu. Đời người có một người bạn tri kỷ là quá đủ! Một người thấu hiểu, một chút lương tri, đôi khi chỉ là một ánh mắt, một cái ôm chia sẻ, tựa như một niềm ấm áp thâm lạnh, sự đồng điệu vô hình, tình bạn chảy nhẹ nhàng vào trong tôi. Xã hội ngày càng trở nên thực dụng. Máy móc, công nghệ, tin học, những lợi ích dấn dặt, càng nỗ lực lại càng cô đơn, càng phấn đấu càng trống rỗng. Thật sự đến bây giờ mới hiểu được một người bạn tri kỷ, không phân biệt tuổi tác, triết lý này nọ. Chúng tôi cùng nhau đi tìm cái đẹp, cái tinh lặng, niềm hy vọng và hướng thiện. Hướng thiện chính là tự điều chỉnh mình để tự cân bằng trong một thế giới phẳng, mà ở đó con người như những quân cờ được sắp đặt không lối thoát...III

MÓN QUÀ QUÊ MANG HÌNH HÀI

sỏi đá

Một người bạn tôi từng ví món đặc sản Cu Đor Hà Tĩnh - quê hương yêu dấu của tôi một cách rất hài hước đáng yêu, đến món đặc sản của quê hương cũng mang mô hình sỏi đá, quê chi mà tôi rửa hề?

BÀI VÀ ẢNH NGUYỄN NHÂN AI

*Chè xanh thêm chút gừng cay
Cu đơ Hà Tĩnh làm say lòng người...*

TỪ LÚC SINH RA ĐẾN LÚC BẮT ĐẦU BIẾT ĂN KEO, trẻ nhỏ thời ấy ở quê tôi được nếm vị ngọt đầu đời chính là miếng kẹo Cu Đơ. Ký ức về món quà quê này trong tôi là một điều gì đó xa xi, là những hôm mẹ đi chợ phiên rất xa và rất lâu mới về, lũ trẻ chúng tôi ra tận gốc đa đầu làng ngồi đợi dưới nắng tròn bóng, ngóng chiếc túi cối mẹ treo nơi ghi đông xe đạp, trong đó thường có ít kẹo Cu Đơ và gần chục chiếc kẹo “Cối Ló” (một loại kẹo địa phương, được nấu từ mật không có nhân lạc và vỏ bánh đa như kẹo Cu Đơ) kẹo này mẹ thường chia cho các chị lớn. Nhà vốn đông con nên giấc mơ của tôi ngày đó là trở thành một người nấu kẹo để có thể ăn bao nhiêu tùy thích, lớn hơn chút nữa thì tôi lại mơ ước trở thành chủ một quán kẹo Cu Đơ và đến bây giờ sau khi nghe câu chuyện của người chủ xưởng kẹo Cu Đơ nổi tiếng nhất Hà Tĩnh, Cu Đơ Thư Viện (Cu Đơ bà Thanh) thì giấc mơ của tôi cũng tan theo mây khói. Câu chuyện ấy được chính người trong cuộc nói ra, dù chỉ một câu thôi cũng khiến tôi suy nghĩ mãi, nghĩ về cái tâm của một người hơn 30 năm xây dựng và gìn giữ thương hiệu cho một vùng quê nghèo: “Chị nghĩ mình bị tiểu đường nặng như này là do mấy chục năm thử kẹo, chị đã thử tất cả nhưng mé kẹo, mỗi ngày có ít nhất hai mé kẹo ra lò, việc này mấy chục năm nay chị tự làm và chị không đặt lòng tin vào bất kỳ ai...”.

“Quê tôi nghèo đất cày lên sỏi đá”, mỗi lần đưa miếng kẹo lên miệng tôi lại trào lên một tình thương, thương quê hay thương cho tuổi thơ khốn khó của tôi đôi lúc tôi cũng không thể nào rạch rời nổi. Tôi có một người em, hẳn là người Hà Nội nhưng lại rất mê món

Cu Đơ, mà em ấy mê thật chứ không phải mê xã giao theo cách của người Hà Nội. Tôi quý em bắt đầu có lẽ là cái cách em ăn miếng kẹo một cách chân thực và say mê ấy, trong phút chốc cái kẹo Cu Đơ to như cái đĩa bay vèo vào bụng em. Nhìn cái cách em ăn, tôi lại chợt nghĩ đến kỷ niệm với cô Đoàn Hương - người đã dạy tôi môn ngữ văn thời còn học ở khoa báo chí trường Đại học Tổng Hợp - tôi đi học muộn và bị cô mắng, một kiểu mắng rất “Đoàn Hương” khiến tôi ngượng chín người: Cái xứ gì đặc sản cũng như người, đã thô lại còn ráp, đã đi học muộn lại còn xin phép âm vực cao như nữ anh hùng xung trận, Cu...Đơ đã ăn một lần thì nhớ, gái Nghệ đã yêu một lần thì đổ mà quên”.

Lịch sử xuất xứ và tiếng gọi của sản vật kẹo Cu Đơ đến nay cũng chưa có thể chứng minh rõ nét. Theo những người dân ở đây thì kẹo Cu Đơ xuất phát từ vùng đất làng Thịnh Xá, Hương Sơn, Hà Tĩnh. Mới đầu, người ta chỉ gọi là kẹo lạc cụ Hai, vì cụ là người đầu tiên làm ra loại kẹo này. Cộng đồng dân gian thường giải thích rằng chính người Pháp đã tạo nên tên gọi tiếng kẹo Cu Đơ vì họ đọc từ “cụ” là “cu “, từ “hai” (số 2) đọc là “đơ” (deux).

Cái thứ quà mộc mạc thô ráp mang tên Cu Đơ không chấp nhận bất kỳ sự can thiệp nào của máy móc và công nghệ trong quá trình chế biến. Chị Thanh - người đã làm nên thương hiệu Cu Đơ Thư Viện kể với tôi, chị đã thử rất nhiều phương pháp như thiết kế nồi nấu bằng điện, nồi chuyên dụng và bếp chuyên dụng vì chị muốn có một không gian chế biến hoàn toàn sạch sẽ không bị ám khói nhưng rồi cuộc đời cho ra sản phẩm không thể so sánh được với phương pháp nấu thủ công, vậy là chị lại phải quay về nấu kẹo theo cách mấy chục năm nay vẫn làm. Phân loại lạc bằng tay

và bằng mắt, nấu phải là nồi gang và trên bếp củi, nhân kẹo đổ ra bánh cũng phải tẩn mẩn và nhẵn nạy làm từng chiếc một, sau khi rải lớp kẹo lên bánh, người thợ phải để 10 phút sau thì lật lại chiếc kẹo đã làm để cho kẹo dính đều vào hai mặt bánh trắng. Món quà đơn sơ được chế biến kỹ công và khá tinh tế, mỗi lần về quê tôi thường chạy vào thăm chị - chủ thương hiệu Cu Đơ Thư Viện và tôi tự mình làm chiếc kẹo và ăn nó lúc còn nóng rẫy trên tay, phải vừa ăn vừa thổi và uống bát nước chè xanh lạnh toát chị để sẵn cho mới chịu. Một chút kỷ niệm nhỏ nhoi thôi nhưng nhiều khi nhớ lắm, nhớ vị mật mía, nhớ hạt lạc giòn tan trong miệng, nuốt trôi mất rồi vẫn nguyên vẹn vị bùi. Trước tiên, lạc được trồng ở vùng đồi, đảm bảo độ già khô, chắc đều và đương nhiên không lẫn hạt mốc sẽ mất đi vị thơm ngon. Lạc rang lên đủ độ chín, độ giòn và thơm, rồi bóc bỏ vỏ, lấy nhân có màu trắng ngà. Mật mía nguyên chất được bỏ vào chảo chuyên dụng, sau khi đun sôi chảy, cần thêm một số phụ gia như gừng, bột mạch nha để bánh được mềm hơn sau khi trắng. Nấu mật cũng là cả một nghệ thuật công phu sao cho đạt đến độ sánh vàng (lưu ý chỉ dùng mật mía, không dùng mật ong). Khi mật ngả màu vàng thì cho lạc vào đảo đều, khi hỗn hợp đủ sánh lúc đó là đã vừa độ, người làm kẹo sẽ dùng những miếng bánh trắng cắt sẵn theo hình tròn, đổ hỗn hợp kẹo lên và ốp hai tấm bánh trắng lại với nhau. Các khâu hoán đường, trộn

Người Nghệ xem kẹo Cu Đơ như là linh hồn của quê hương, vừa giản dị, chân phương, lại ngọt ngào tình quê. Nó gọi lại trong tâm hồn những người con xa xứ bao cảm xúc về mảnh đất khô cằn sỏi đá nhưng vô cùng ấm áp và bình dị này.

lạc, đổ ra bánh đa... đều phải tuân thủ nghiêm ngặt về thao tác và thời gian, giữ vệ sinh tuyệt đối để tăng sự tinh túy của món đặc sản. Bánh tráng làm từ bột gạo ngon xay nhuyễn bằng cối đá, mà phải xay thủ công mới giữ được tinh chất của gạo. Kỹ thuật tráng bánh yêu cầu mỏng đều vừa, rắc vừng trắng hạt mẩy lên khắp mặt bánh. Khó nhất vẫn là lúc nướng bánh, làm sao để bánh không bị cháy, vỡ hay phồng rộp lên mà lại chín đều, giòn tan. Non lửa thì bánh không đông, già lửa thì cháy và đắng, không ăn được.

Người Nghệ xem kẹo Cu Đơ như là linh hồn của quê hương, vừa giản dị, chân phương, lại ngọt ngào tình quê. Nó gọi lại trong tâm hồn những người con xa xứ bao cảm xúc về mảnh đất khô cằn sỏi đá nhưng vô cùng ấm áp và bình dị này. Có lẽ vậy, không có giấc mơ nào là có thật trừ việc biến giấc mơ trở thành sự thật, giấc mơ đó chính là món đặc sản mang mô hình sỏi đá, kẹo Cu Đơ Hà Tĩnh từng vinh dự là lễ vật được dâng lên Giỗ tổ Hùng Vương - Lễ hội Đền Hùng năm 2013. Từ đó đến nay món quà quê dung dị quê tôi vẫn luôn là sản vật dâng tế trong các lễ hội của tỉnh hay quốc gia, tham gia hội chợ triển lãm. Cũng năm 2013, Tổ chức Kỷ lục Việt Nam đã công bố Top 50 đặc sản quà tặng Việt Nam, kẹo Cu Đơ Hà Tĩnh vinh dự lọt vào danh sách này. Người làm kẹo Cu Đơ Hà Tĩnh đã biến giấc mơ mang “mô hình sỏi đá”, mang theo cả dư vị điệu ví giặm quê mình “răng mà thương mà nhớ” đến những nơi có Nghệ kiều sinh sống khắp năm châu.

Cu xưa bay đến phố Nài

Bay từ viễn khách bay dài bay xa

Bay từ Cầu Phủ đến Na

Bay sang Bến Thủy bay qua Ngang dèo...

(Bài Cu Xưa của cụ Thư)

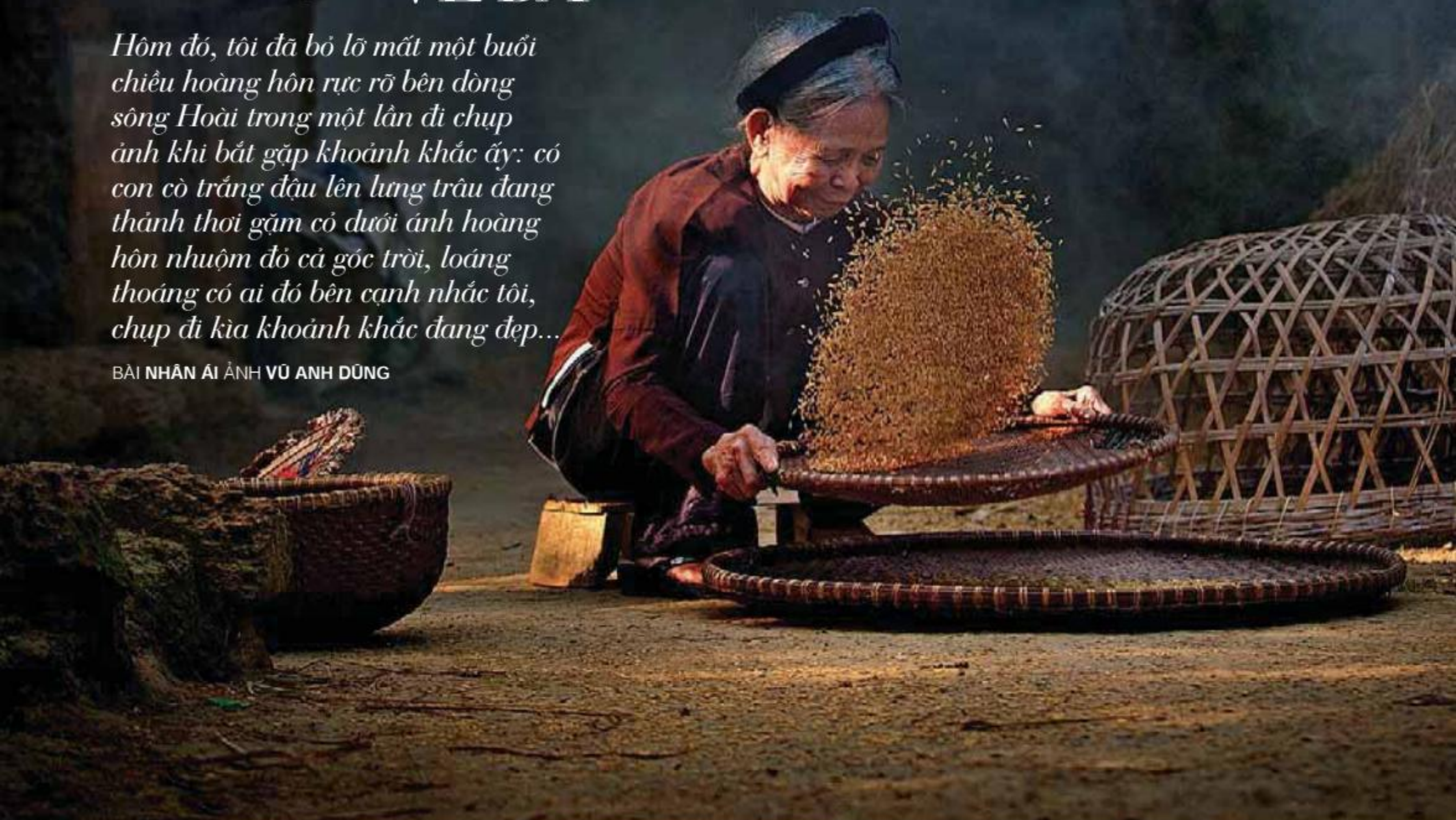
Những vần thơ mộc mạc giản dị và dân dã như chính món quà quê bình dân ấy, được người làm kẹo in lên cửa hàng, lên hộp kẹo tạo ra một sự thi vị không hề nhỏ về miền quê xứ Nghệ, giống như một lời để tựa, một chút lãng mạn của người làm kẹo, ăn một miếng kẹo Cu Đơ ngọt đậm trong miệng, uống ngụm chè xanh chan chất nơi đầu lưỡi và ngậm nga đắm báy câu thơ... Thơ bình dân ai cũng có thể làm, lời ví giặm ai cũng có thể sáng tác, đó cũng chính là đặc sản của xứ Nghệ, nơi mảnh đất đã ban tặng cho chúng tôi, những người con xứ Nghệ một tâm hồn nhiều xúc cảm từ những điều đơn giản như thế, từ điệu ví đến câu hò đều mang hồn xứ Nghệ không thể trộn lẫn với bất kỳ mảnh đất nào. 𐄂

Ký ức VỀ BÀ

Hôm đó, tôi đã bỏ lỡ mất một buổi chiều hoàng hôn rực rỡ bên dòng sông Hoài trong một lần đi chụp ảnh khi bắt gặp khoảnh khắc ấy: có con cò trắng đậu lên lưng trâu đang thành thoi gặm cỏ dưới ánh hoàng hôn nhuộm đỏ cả góc trời, loáng thoáng có ai đó bên cạnh nhắc tôi, chụp đi kìa khoảnh khắc đang đẹp...

BÀI NHÂN ẢI ẢNH VU ANH DŨNG

ĐỂ VƯỢT TRÔI MẤT MỘT THỜI ĐIỂM VÀNG NHƯ THẾ, là điều vô cùng khó hiểu đối với những người cầm máy ảnh đi săn khoảnh khắc như chúng tôi.

Mùi ký ức, vị ký ức và hơi thở ký ức chợt ủa về trong tôi.

Tuổi thơ chăn trâu cắt cỏ của tôi, nhớ mênh mang những chiều nắng xuống đến ngọn tre đầu ngõ, bà mang đám thóc nếp thu hoạch non ra đầu bếp ngồi rang cho chúng tôi, ngày đó trẻ con chúng tôi chẳng có quà vật, những thứ quà vật chia cho mỗi đứa đều được hình thành dưới bàn tay và tình yêu thương bao bọc của bà, tôi thích món cốm bà bắt cậu tôi gặt sớm ở góc ruộng khi hạt gạo vẫn còn mềm để về giã cốm. Chúng tôi quây quần xung quanh bếp chờ bà rang từng mẻ cốm, nắng ở trên ngọn tre vung vãi hắt xuống mái tóc bạc trắng của bà trong khi bà đổ cốm đổ ra cái ra vo gạo lót dưới là tờ giấy kiểm tra của mẹ tôi. (Cha mẹ tôi là giáo viên nên rất sẵn giấy vì thỉnh thoảng mẹ kiểm tra nhưng không trả bài nên chúng tôi khá giàu có về giấy loại để gấp thuyền, gấp tàu bay giấy hoặc làm thành cái hộp đựng cốm rang).

Nếu không vào vụ gặt bà sẽ luộc khoai lang rồi thái mỏng và phơi khô cho chúng tôi món quà vật mang tên khoai gieo. Buổi chiều đi học về, bà lại dúi cho mỗi đứa một nắm khoai gieo ngồi nhai trệu cá miệng. Sau này lớn lên tôi

Trong ký ức của chúng ta mỗi khi nhớ về quê nhà là nhớ hình ảnh con sông, bến nước, bếp nhà và những người bà mái tóc bạc phơ - màu của những vất vả lo toan cho chồng, cho con, cho cháu

nhớ nhà, nhớ món khoai gieo về đòi mẹ làm cho bằng được, đến khi ăn vào miệng thì không còn cái vị ngọt và thơm mà tôi vẫn nhớ da diết nữa, mẹ bảo, vì con bây giờ ăn nhiều thứ ngon hơn nên con không thấy nó ngon nữa. Có lẽ mẹ nói đúng. Nhưng ký ức về mùi vị món khoai gieo của bà vẫn ngon nguyên vẹn nơi tôi không thể trộn lẫn với bất kỳ món cao lương mỹ vị nào tôi đã từng ăn trên khắp năm châu, qua những cuộc hành trình xuyên thế giới sau này.

Tiếng mẹ gọi trong hoàng hôn khói sấm

Cánh đồng xa cò trắng rủ nhau về

Có con ghé trên lưng bùn ướt đầm

Nghe xạc xào gió thổi giữa cau tre...

(Tiếng việt - Lưu Quang Vũ)

Với tôi, có khi những khoảnh khắc chụp bằng mắt sẽ lưu lại lâu hơn trong ký ức, đẹp hơn và đủ đầy hơn khi nhắc máy ảnh lên và bấm, tôi có thể thu vào đáy mắt mình cả không gian bao la khoáng đạt có cả mùi lẫn vị mà không bị hạn chế bởi tốc độ, ánh sáng hay sự hạn hẹp của bất kỳ loại ống kính nào. Trong đôi mắt tôi là cả bầu trời thực tại pha lẫn với bầu trời ký ức ủa về. Ký ức về tuổi thơ yêu dấu nơi quê nhà của tôi, nơi có dòng sông trôi qua đầu làng mà buổi chiều chúng tôi vẫn thường hay tắm cùng mấy con trâu lấm lem bùn đất. Tôi lớn lên hồn nhiên trong trẻo với những trò nghịch ngợm (như lời mẹ tôi là “rạch trời rơi xuống chứ không phải mẹ sinh ra tôi”) trong sự nghiêm khắc của cha mẹ và sự bao che, đùm bọc và giấu giếm tội lỗi vô bờ bến của bà tôi. Và, tôi có một ký ức tuổi thơ giàu có chính nhờ bao sự bao che ấy. Đến tận bây giờ, khi trên đường đời tấp nập, tôi bắt gặp những khoảnh khắc như hôm nay, trái tim tôi nhuộm một nỗi nhớ bà đến khắc khoải... và tôi biết ơn bà đã cho tôi một ký ức giàu có đến như vậy.

Tôi có một tuổi thơ nghịch như giặc cỏ, là mẹ hay mắng tôi vậy chứ ngày đó tôi cũng không biết giặc cỏ là gì, chỉ nghĩ chắc là lũ giặc chuyên đi

cướp có vẻ cho đám trâu bò của chúng nó ăn như chúng tôi vẫn cướp diều, cướp đồ chơi hoặc cướp khoai của nhau. Nhà tôi không có trâu, con trâu là đầu cơ nghiệp nên chỉ có những gia đình nông dân mới có. Bố mẹ tôi là giáo viên, nhà chẳng có ruộng cũng không có trâu nên tôi chỉ cười nhờ của bọn trẻ trong làng và đã không ít lần tôi hỏi cha sao nhà mình không làm nông dân để tôi được cướp trâu tối ngày như bọn trẻ quanh xóm mà không cần phải đèn sách nhiều như mấy chị em tôi.

Tôi là đứa con gái thứ 7 trong một gia đình có tới 8 người con, mẹ hay nói là mụ nặn nhâm, đáng lẽ tôi phải là con trai mới đúng, tôi đen trùi trùi và cả ngày chơi bời đánh lộn với đám con trai cùng xóm. Tôi đi chăn trâu hộ mấy đứa hàng xóm chỉ vì tôi thích được tự do nằm trên con trâu ngắm trời đất bao la, nghe tiếng sáo diều vi vu của chú Sáu bên xóm chín vọng lại. Tôi có thể phân biệt được tiếng sáo của chú với tiếng sáo của những con diều khác, chú sống cô độc lặng lẽ một mình trong căn nhà bên triền đê nhưng tiếng sáo của chú thì luôn vút cao nhiều gió với âm thanh rộn rã vui nhộn...

“Quê nhà tôi ơi trong chiều hoang vắng...” giữa chốn tĩnh lặng của buổi chiều hoàng hôn bên bờ sông Hoài, giai điệu quê hương cứ da diết như bóp nghẹt trái tim vốn nhiều xúc cảm của tôi, nhớ lắm... bà ơi! ❧

Ai bảo chăn trâu là khổ/ Chăn trâu sướng lắm chứ/ Ngồi mình trâu, phất ngọn cỏ lau/ Và miệng hát nghêu ngao... bài hát đã đi vào lòng rất nhiều người Việt Nam - dù không phải ai cũng có lần được ngồi trên mình trâu và được hát nghêu ngao như em bé chăn trâu của nhạc sĩ Phạm Duy

RỜI CHỖN ỒN ÀO PHỔ THI, quãng đường từ trung tâm thành phố Vinh đến đôi chè Thanh Chương khoảng 50km, đi qua Nam Đàn quê hương Bác Hồ, con đường về đôi chè cảnh vật bình yên vô cùng, có những đoạn đường đang vào mùa lúa, cò bay rợp trời khiến bạn có cảm giác mình đang đi lạc vào một bức họa đồng quê... Chợt nhớ đến câu thơ *Đường vô xứ Nghệ quanh quanh/ Non xanh nước biếc như tranh họa đồ.*

Khó có thể tả bằng lời cảm giác bình yên khi ngồi trên con thuyền đi giữa các đôi chè, nước ở trước mũi thuyền trong vắt như một tấm gương họa lại bức tranh bình yên có mây trắng trời xanh, vẽ cả dòng sông, vẽ những đôi chè nghiêng soi xuống mặt nước tĩnh lặng đến hư không.

Điểm dừng chân đầu tiên, chốn thần tiên sơn thủy hữu tình khiến tôi dường như nghệt thớ, là nơi đất trời hòa quyện, trên bến dưới thuyền ở giữa là trùng điệp ngút ngàn mướt một màu xanh tươi non. Đôi mắt ta như được tưới bởi màu xanh bạt ngàn và lấp lánh của những búp chè nõn nà như được tưới tắm bởi ánh mặt trời và ngan ngát sương đêm.

ĐÔI CHÈ THANH CHƯƠNG

Ốc đảo bình yên

“Nếu em muốn cùng anh về Thanh Chương; Mua này quê anh đất khô cần nứt nẻ; Gió Lào bão mòn thổi rạc cả bờ tre...”. Người Nghệ quê tôi, vốn không biết tô vẽ về mảnh đất và con người nơi họ đang sống, mời người yêu về quê mà khiêm nhường quá đôi khiến cho cô gái nào chưa từng đặt chân đến mảnh đất Thanh Chương cũng phải ngại ngùng, hoặc phải có một tình cảm sâu đậm thì mới dám đánh liều về quê hương xứ Nghệ.

BÀI VÀ ẢNH HUY HOÀNG - NHÂN ÁI

Mây trời lỏng lẻo chiều thu nhớ ai?

Từ bến thuyền muốn đi vào đôi chè, bạn phải đi bằng thuyền, có cả thuyền mái chèo tay và thuyền máy. Ngồi trên thuyền ngắm những đôi chè nhấp nhô xanh ngắt, dưới ánh bình minh đang bao phủ lấy những đỉnh đồi mờ sương khiến cho mọi thứ trở nên ngào ngát sức sống, chúng tôi quên mất cả mục tiêu đến đây là để chụp ảnh đôi chè, tất cả đều thần thờ ngắm nhìn khung cảnh thiên nhiên xao động đang trải ra trước mắt. Năng lượng tỏa rộng hơn, ôm lấy những ngọn chè, lên những giọt sương đêm còn đọng lại trên những lộc chè mơn mớn, nghiêng nghiêng trên vành đồi là bóng dáng cong cong của những công nhân đang lom khom hái chè như những con ong chăm chỉ dưới ánh nắng ban mai...

Len lối giữa đôi chè là những dải lau nghiêng mình soi bóng xuống lòng hồ xanh ngắt. Thở thoáng vài ba chú dê gặm cỏ bên bờ giật mình ngỡ ngác, thì tiếng chèo khua khiến ta nghĩ đến câu thơ của Thế Lữ “con nai vàng ngơ ngác, đạp trên lá vàng khô”, sự tĩnh lặng bao trùm lấy không gian và thời gian khiến lòng mình trở nên thanh tịnh như được mặt trời gột rửa sau cơn mưa. Nhìn qua flycam, những đôi chè bậc thang giống như những ngón tay màu xanh, những ngón tay của mẹ thiên nhiên đẹp đến khó tả.

Miền Bắc có khá nhiều đôi chè đang là những điểm đến cho các tour phototrip, là nơi gợi cảm hứng cho giới nghệ sĩ nhiếp ảnh và cả những người không chuyên yêu thích nhiếp ảnh và trong tương lai sẽ là những điểm đến hấp dẫn cho khách du lịch như đôi chè Long Cốc, đôi chè Sapa, đôi chè Mộc Châu... Mỗi địa danh có một sự hấp dẫn riêng chủ yếu được tạo nên bởi khí hậu và sự phân bố địa hình, nhưng thực sự khác biệt đó chính là đôi chè Thanh Chương ở Nghệ An, cách đường mòn Hồ Chí Minh 200 mét, đôi chè rộng 1ha này tựa như một ốc đảo xanh. Bao bọc “ốc đảo” chè chính là hồ nước uốn lượn theo địa hình bậc thang như một dòng sông hiền hòa, có lẽ giữa cái nắng, cái gió cháy khát của miền Trung này đôi chè được ví như một giọt nước màu xanh khổng lồ, có lẽ vì được bao bọc bởi nước và nước nên chè ở nơi đây cũng tươi tốt hơn bất cứ nơi nào trong cả nước.

Ngồi trên đỉnh đôi chè trong chiếc chòi mái lá cùng bạn bè tri kỷ, thưởng thức chén chè hái từ “ốc đảo”, vị ngọt chất đọng lại nơi đầu lưỡi, gió mơn man, phóng tầm mắt ra xa nhìn bức tranh màu xanh xao động bởi những chiếc thuyền con con khoan thai mái chèo... Cảm giác cuộc sống nhẹ như mây trôi, bỗng bình như không có thật? **III**

Có lẽ đôi chè đẹp nhất là lúc sáng sớm khi sương còn đọng trên cành lá. Cùng vào thời điểm này bạn có thể ngắm các công nhân với hai bàn tay thoan thoát hái những búp chè tươi

Có thể ví nơi đây như là cảnh "non xanh nước biếc như tranh họa đồ" với những đồi chè trải dài xanh mướt để du khách đắm mình theo cảnh sắc thiên nhiên đầy thơ mộng

Không gian sinh hoạt, làm việc cần đảm bảo vệ sinh và an toàn tối đa

VẤN ĐỀ AN TOÀN TRONG KHÔNG GIAN NỘI THẤT

Theo tổ chức Y tế Thế giới (WHO - World Health Organization), ô nhiễm không khí trong nhà dẫn đến hơn 4 triệu ca tử vong sớm ở trẻ em và người lớn trong năm 2012. Trong số 4,3 triệu người chết hàng năm do tiếp xúc với các chất ô nhiễm không khí trong gia đình, phần lớn bị chết vì đột quỵ (34%), bệnh tim thiếu máu cục bộ (26%) và bệnh phổi tắc nghẽn mãn tính (22%).

Viêm phổi và ung thư phổi lần lượt chiếm 12% và 6% tử vong. Tuy nhiên, một nghiên cứu của Cơ quan Bảo vệ môi trường cho thấy, một người bình thường dành khoảng 90% thời gian của mình trong không gian nội thất (nhà, văn phòng làm việc,...). Phơi nhiễm công nghiệp trung bình chỉ 40 giờ một tuần, nhưng một trẻ sơ sinh tiếp xúc với các chất ô nhiễm tại nhà trong gần 24 giờ một ngày.

Vậy lý do vì sao ngay trong chính ngôi nhà mà chúng ta chễm chệ lại tiềm ẩn những nguy cơ gây hại cao đến vậy?

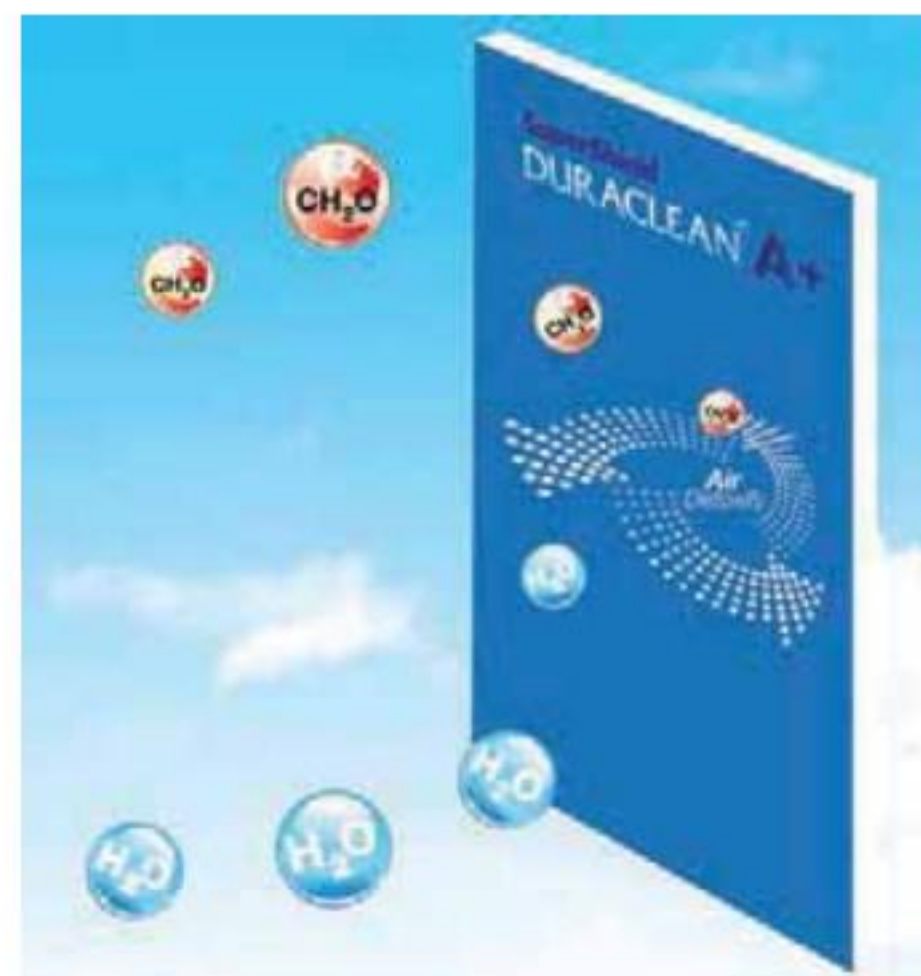
Nguyên nhân chính đến từ các phát thải trong không khí từ những vật dụng và trang thiết bị nội thất như formadehyde (phoóc-môn), hợp chất hữu cơ bay hơi độc hại V.O.C (Volatile organic compounds), chì, thủy ngân, nấm mốc,... Đặc biệt, những chất này tác động đến sức khỏe con người một cách tích lũy và từ từ theo thời gian, vậy nên, chúng ta khó mà phát hiện được ngay để ngăn chặn mà chỉ đến khi sức khỏe có dấu hiệu bất thường thì mới phát giác ra.

Formaldehyde gây những triệu chứng cấp tính như kích thích gây cay niêm mạc mắt, đỏ mắt, viêm thanh quản, viêm đường hô hấp; viêm phổi; viêm da dị ứng; rối loạn tiêu hóa, viêm loét dạ dày, viêm đại tràng... Chất này còn là tác nhân gây ra sai lệch và biến dị các nhiễm sắc thể, phụ nữ có thai bị nhiễm có thể bị ảnh hưởng đến sự phát triển của bào thai. Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) liệt kê formaldehyde vào loại hóa chất độc hại đối với sức khỏe con người: các bệnh về bạch cầu, ung thư đường hô hấp như mũi, họng, phổi,...

phát triển doanh nghiệp

Màng sơn SuperShield DuraClean A+ hấp thụ formadehyde và chuyển hóa thành hơi nước

Làm thế nào để không gian nội thất được an toàn?

Ngoài các tip thường thấy như trồng cây xanh thanh lọc không khí; làm sạch thảm trải và giữ bụi thường xuyên; giữ gìn vệ sinh không gian sống thì ngay từ khi xây nhà, bạn cần đặc biệt chú ý đến những loại vật liệu an toàn; không chứa clo-phenol hoặc nồng độ V.O.C thấp (hợp chất hữu cơ dễ bay hơi).

Góp phần trong việc mang lại không gian sống an toàn cho người tiêu dùng, Sơn TOA Việt Nam luôn nghiên cứu và cung cấp những sản phẩm đáp ứng nhu cầu thị trường và xu hướng phát triển của thế giới. Sản phẩm nội thất được tích hợp công nghệ hiện đại không chỉ an toàn cho người sử dụng mà cả môi trường xung quanh có thể kể đến như sơn nước nội thất siêu cao cấp SuperShield DuraClean A+ với công nghệ Microban kháng khuẩn và công nghệ Air Detoxify giúp thanh lọc không khí.

Air Detoxify là công nghệ giúp màng sơn nội thất có khả năng hấp thụ và chuyển hóa formaldehyde (HCHO) thành hơi nước (H₂O), màng sơn lúc này đóng vai trò thanh lọc & khử độc không khí, mang lại không gian trong nhà được trong lành và an toàn cho sức khỏe con người. SuperShield DuraClean A+ nhận được chứng nhận Sensitive Choice (Hội đồng Hen suyễn quốc gia Úc) là sản phẩm phù hợp để sử dụng cho người bị bệnh hen suyễn hay dị ứng. Đây cũng là sản phẩm được đánh giá ở mức an toàn cao nhất A+ theo chứng nhận French Emission của Pháp.

Mùa hoa anh đào - Nhật Bản

HOA CỦA ĐẤT TRỜI

Tối 29.12.2018 chúng tôi còn ngồi với các anh chị bạn chuyện trò như pháo nổ thì thoát một cái, tờ mờ sáng 30.12.2018 chúng tôi đã khăn gói lên đường làm một cuộc du hành lên xứ sở sương mù Đà Lạt.

BÀI TRẦN VĂN CHÂU – CEO KELLY-MOORE VIETNAM

Qua tất cả các lộ trình từ Dầu Giây, Định Quán, Bảo Lộc, Di Linh chúng tôi tận hưởng những ngày cuối năm thanh thản, bình yên để thưởng thức những bản nhạc của một thời như *Đón xuân, Ly rượu mừng, Xóm đêm*,... của ca, nhạc sĩ tài hoa Phạm Đình Chương.

Nhạc sĩ Phạm Đình Chương sinh năm 1929 và qua đời năm 1991 tại California, Hoa Kỳ. Khi soạn nhạc ông ký tên là Phạm Đình Chương còn lúc đi hát trong ban nhạc Thăng Long ông có tên là Hoài Bắc. Chị ruột ông là ca sĩ Thái Hằng - vợ của nhạc sĩ Phạm Duy, em gái ông là danh ca Thái Thanh và ca sĩ Hoài Trung là anh em cùng cha khác mẹ với ông.

Khi nghe khúc nhạc *Ai lên xứ hoa đào* chúng tôi liên tưởng đến xứ sở hoa anh đào Nhật Bản. Hoa anh đào là biểu tượng của Nhật Bản. Với người Nhật, hoa anh đào tượng trưng cho sắc đẹp, sự mong manh và trong trắng. Hằng năm, vào cuối tháng 3 theo mỗi độ xuân về, hoa anh đào lại nở rộ trên mọi miền đất nước của xứ sở mặt trời mọc này từ công viên, dọc bờ kênh, ven sông cho đến các khu vườn của từng ngôi biệt thự. Toàn thể nước Nhật được bao phủ bởi hoa anh đào với 3 màu trắng, hồng và đỏ. Suốt thời gian hoa anh đào nở, có những khoảnh khắc một làn gió thoảng lay nhẹ vào cành cũng đủ làm cho muôn ngàn cánh hoa rơi lá tả trông như một trận mưa hoa, để cho lòng người xót xa trước vẻ đẹp vừa yêu kiều vừa bi tráng

Hồ Tuyền Lâm - Đà Lạt

như lời bài thơ *Lạc hoa* (Hoa rơi) của Nghiêm Uẩn được Badmonk Tâm Nhiên dịch:

*Xuân ánh lưu ly lẩn khuất rồi?
Người về bên hoa nâng chén mời
Suốt ngày thăm hỏi, hoa chẳng nói
Vì ai hoa nở, vì ai rơi?*

Việc ngắm hoa anh đào nở đã trở thành một phong tục tập quán của người Nhật, biết bao nam thanh nữ tú thường tổ chức cắm trại bên rừng hoa, các cụ già ngồi uống rượu Sake dưới gốc anh đào. Hầu như các đời thủ tướng Nhật đều tổ chức tiệc chiêu đãi các vị quốc khách tại vườn thượng uyển Shinjuku Gyoen để uống rượu, ngắm hoa. Mỗi giao hảo giữa Nhật và Hoa Kỳ đã ghi nhận việc người Nhật tặng cho Hoa Kỳ 3.000 cây anh đào vào năm 1912 và sau này vào năm 1956 lại tặng thêm 3.800 cây nữa. Tất cả các cây anh đào này được trồng tại công viên quốc gia West Potomac ở Washington D.C - thủ đô Hoa Kỳ. Và từ đó cứ vào tháng tư hàng năm, Hiệp chúng quốc Hoa Kỳ lại có thêm lễ hội quốc gia hoa anh đào. Tại Việt Nam, Đà Lạt và Hà Nội cũng có hoa anh đào, tuy rất đẹp nhưng không cùng chủng loại với những cây anh đào như trên đất nước của núi Phú Sĩ.

Khi chiều về là lúc chúng tôi vừa đến resort. Nơi đây thuộc khu hồ Tuyền Lâm. Tối hôm đó, chúng tôi xuống phố Đà Lạt để dạo quanh hồ Xuân Hương rồi đi chợ đêm. Thú vị nhất là được ngồi trên một quán nước rất cao để ngắm hết toàn cảnh của Đà Lạt về đêm. Sáng hôm sau, chúng tôi có chương trình đi bộ. Từ trên cao của những ngọn đồi, chúng tôi thả tầm mắt ra thật xa để có cái nhìn tổng thể về hồ Tuyền Lâm nên tôi cảm tác bốn câu thơ:

*Tuyền Lâm nước biếc thông ngàn
Phụng Hoàng hùng vĩ cánh quan điệp trùng
Sương mây giăng khắp ngõ về
Gió se se lạnh tái tê lòng người*

Khi chuyện trò với nhà tôi về ý nghĩa của Tuyền Lâm: tuyền là đen, lâm là rừng, tôi lại nhớ về câu chuyện của Rừng Đen - Black Forest của tiểu bang Baden-Württemberg thuộc miền tây nam nước Đức. Được biết Dòng Sông Xanh xuất phát từ Rừng Đen này. Nó chảy xuyên qua 10 nước của châu Âu và cuối cùng đổ vào Biển Đen - Black Sea. Năm ngoái, chúng tôi có viết một

Thiền viện Trúc Lâm - Đà Lạt

bài về Dòng Sông Xanh và có chia sẻ chuyện tình làm nên bản nhạc Dòng Sông Xanh bất hủ đó.

Theo văn chương của Đức, khoảng đầu của những năm 1750, những người phụ nữ của các làng, các xã, thị trấn quanh khu vực Rừng Đen bắt đầu mặc trên người những bộ trang phục rất đặc biệt, ấn tượng nhất là đầu đội mũ có những cái bờm bằng lông màu đỏ, màu đen. Ý nghĩa về màu sắc của những cái bờm này được thể hiện rằng: người phụ nữ đội mũ bờm màu đen là đã có chồng, còn màu đỏ thuộc về các cô thôn nữ chưa có chủ. Những phụ nữ lớn tuổi hay góa chồng thì đội mũ không có bờm. Tập tục và trang phục này là đề tài cho biết bao câu chuyện tình hấp dẫn và lý thú được viết thành các vở tuồng và vở kịch xuất sắc và được trình diễn tại Nhà hát lớn của thủ đô Bá Linh (Berlin) trước đây. Sau này những vở kịch hay lại được chuyển thành các bộ phim tình lớn của nước Đức.

Rừng Đen lại nằm giáp ranh nước Pháp và mùa hè vừa qua chúng tôi lại có chuyến du lịch ở miền nam nước Pháp nên được nghe về một câu chuyện hay như sau: Hiện nay tại nhiều làng mạc xa xôi của miền nam nước Pháp người ta vẫn còn lưu giữ một tục lệ rất khá ái, khi ngày đầu xuân đến với đất trời thì từng cô thôn nữ đầu tiên ra sông lấy nước sẽ để lại một chiếc bánh

Trang phục của phụ nữ khu Rừng Đen

Không gian sắc màu - đồng hành cùng Kelly-Moore

do mình làm ra, người thứ hai đến lấy chiếc bánh đỏ và để lại một chiếc bánh khác do chính tay mình chế biến và cứ tiếp tục như thế. Vào ngày đầu xuân không biết bao nhiêu cô thôn nữ đã tặng cho nhau những chiếc bánh thơm ngon như vừa để chúc phúc, chúc mừng, chúc may mắn trong năm mới. Cùng với đó là để khoe tài nội trợ của mình và trong thâm tâm luôn thầm nghĩ về một năm mới đầy may mắn trên đường tình duyên để lên xe hoa về nhà chồng. Có một chút gì đó luyến tiếc nên thoáng hiện trong tôi mấy câu thơ:

*Sóng cỏ xanh tươi gợn tới trời,
Bao cô thôn nữ hát trên đồi
Ngày mai trong đám xuân xanh ấy,
Có kẻ theo chồng, bỏ cuộc chơi...*
(Mùa xuân chín - Hàn Mặc Tử)

Từ châu Âu, chúng ta lang thang qua châu Mỹ để xem có phong tục tập quán gì hấp dẫn trước khi về lại châu Á.

Tại Nam Mỹ, trong đêm giao thừa, người dân ở các vùng biển của xứ Ba Tây (Brazil) lại có tập tục thả sáng hàng ngàn,

Lễ hội dâng hương cho biển cả tại Brazil

Làng quê miền nam nước Pháp

Phong tục té nước ở Thái Lan

hàng vạn ngọn nến dọc theo bờ biển để dâng tế lên nữ thần linh thiêng của biển cả. Trong giờ phút thiêng liêng của năm mới, biết bao thiếu nữ xinh đẹp, tràn đầy sức sống của tuổi xuân trong trắng đẹp như thiên thần khoác lên người những tấm tơ lụa thật mịn cùng với chiếc váy dài trắng tinh và luôn ôm trong tay những bó hoa tươi thắm đủ màu sắc đặt ở bãi biển. Những đợt sóng biển tiến vào bờ rồi cuốn rút về cho biển cả những bó hoa tươi thắm này để dâng tặng cho nữ thần đại dương.

Các nước lân bang của chúng ta như Lào, Campuchia, Thái Lan, lại còn giữ được phong tục té nước trong ba ngày tết, bởi nước mang ý nghĩa của sự trong sạch, của sự sống. Tục té nước vào nhau trong ngày tết với ước nguyện cao đẹp mong cho người thân sống sạch, sống đẹp và ngập tràn hạnh phúc trong năm mới đồng thời cầu cho mưa thuận gió hòa, có cây xanh tốt, cuộc đời ấm no...

Quay trở về Việt Nam, khi thấy hoa mai nở là biết tết đang về trên mọi nẻo đường quê hương. Chúng tôi thấy may mắn và hạnh phúc với cảm giác được đón đến 2 cái tết, dương lịch và nguyên đán nên cũng có một buổi tiệc nhỏ Happy New Year như chúc mừng anh bạn mới từ Mỹ về lại Sài Gòn. 🍷

Kỳ cuối: Vai trò của người đi trước

Để cái tôi không sục sôi

LTS: Câu chuyện “Để cái tôi không sục sôi” bắt đầu từ xử lý quan hệ nhà chuyên môn với khách hàng, sau kỳ thứ hai đi vào quan hệ trong nội bộ các nhà chuyên môn, đã nhận được các ý kiến phản hồi đa chiều. Để khép lại vấn đề này và mở ra những trao đổi chuyên môn, tương tác nghề nghiệp thú vị khác trong năm 2019, bài viết kỳ cuối này có tham khảo thêm ý kiến chuyên môn của ThS. KTS Nguyễn Huy Văn, người có hơn 20 năm kinh nghiệm làm nghề, giảng dạy và đảm trách công tác sinh viên của trường Đại học Kiến Trúc thành phố Hồ Chí Minh.

BÀI KTS HUÂN TỬ ANH TRƯỜNG AN

Kiến trúc là một nghề đòi hỏi người làm nghề phải luôn học hỏi, sáng tạo và có tác phong làm việc chuyên nghiệp

Phải khẳng định rằng cái tôi của người học và làm kiến trúc luôn có mặt tích cực lẫn chưa tích cực. Như mọi ngành nghề có dính líu đến sáng tạo, cái tôi hình thành từ đặc trưng nghề nghiệp sẽ rõ nét dần hay phai nhạt dần theo thời gian phụ thuộc vào nhiều yếu tố khách quan lẫn chủ quan. Khía cạnh khách quan như thời điểm và bối cảnh xã hội (thời chiến khác thời bình, thời bao cấp khác thời thị trường), sự đả ngộ và lợi nhuận gặt hái được (lương bổng, thành tích, tiếng tăm), sự kỳ vọng và trọng trách xã hội trong từng nhóm lao động cụ thể trong nghề (làm chủ trì khác khai triển, ngồi quán lý khác đi thi công...). Còn về chủ quan, theo thời gian và tuổi tác, cái tôi tăng hay giảm tùy độ “hot” của chủ thể và tùy

vào “bầy đàn” chung quanh chủ thể nữa. Nhận dạng đúng chủ thể với cái gốc được đào tạo thế nào, ra làm bắt đầu từ đâu, con đường sự nghiệp ra sao... sẽ xác lập được cách ứng xử tương hợp.

Tìm về nguồn gốc cái tôi của dân Kiến

Ai cũng biết dân Kiến (cách gọi sinh viên kiến trúc và kiến trúc sư) có đầu vào đại học thuộc dạng “hàng hiếm”, vừa khoa học vừa nghệ thuật, vừa phải ôn luyện thi cử với đặc thù riêng (thi vẽ) vất vả đã đành, mà vừa trải qua quá trình học tập lắm gian khó mà cũng đầy các tính từ khác người như “gu, lạ, chất, ngẫu, bay”... và cả “lầy” nữa. Lầy, nói nôm na là sự bê trễ, kéo dài đến giờ chót mọi thứ như để khẳng định mình sáng tạo chưa gặp được hứng, chưa

có thời gian làm cho tới, đã thành một dạng “phong cách” mà các đàn anh vô tình hay cố ý lây nhiễm cho đàn em. Đi học đã đành là sinh viên bị lây do chưa quen, do thiếu phương tiện hoặc do sức ép bài vở, nhưng ra đi làm mà cũng tiếp tục lây thì chỉ khẳng định một điều: thiếu chuyên nghiệp! Từ cái tôi biểu hiện qua phong cách ăn mặc, lối sống nghệ sĩ, đến cái tôi cá tính, phong cách của dân dính líu đến nghệ thuật, sáng tạo như ngồi quán xá lè la, thích nghe và chơi nhạc rock, độ xe và đi phượt... thì có thể thấy dân Kiến thuộc nhóm tạo ấn tượng hàng đầu trong giới trẻ qua mọi thời đại. Lễ hội truyền thống của trường Kiến Trúc luôn đình đám và hấp dẫn, hay những kiến trúc sư “lỡ bước” lẫn sân sang điện ảnh, thời trang, ca sĩ, sản xuất âm nhạc, viết lách... có tên tuổi đã góp phần làm nên thương hiệu dân Kiến có chất nghệ sĩ cỡ nào, và vô tình lại càng đẩy cái tôi của một số người trong nghề đi tới các giới hạn của sự thiếu hợp tác, thiếu kiểm soát bản thân trong ứng xử, quan hệ.

Cũng vì duy mỹ hơn duy lý nên sinh viên kiến trúc và cả các kiến trúc sư trẻ rất dễ nhạy cảm, bức xúc trước các vấn đề của xã hội có động chạm đến cái đẹp (theo góc nhìn chủ quan của các bạn ấy). Thiên về cảm tính hơn lý tính, thích các biểu hiện bề mặt ấn tượng, thiếu thấu cảm với các ngành nghề khác “gu” với mình, dẫn đến dân Kiến có thêm kiểu ứng xử bất cần, kiểu phản ứng thái quá trước những ai góp ý trái chiều với mình, và từ các hạn chế trong giao tiếp chung như vậy dẫn đến không ít trở ngại trong học tập cũng như hành nghề. Khi đi học thì không chịu lắng nghe góp ý của thầy cô (chứ nói gì đến bạn bè), ra đi làm thì khó hợp tác nhóm, thiếu

Với đặc thù nghề nghiệp sáng tạo, những nhân tố đặc sắc, khác biệt luôn được đề cao trong giới hạn cá nhân phải ứng xử chuyên nghiệp và trong khuôn khổ đặc trưng của tập thể

kết nối với khách hàng và các ngành liên quan, dần dà đẩy họ đến thái độ làm việc và sinh hoạt lập dị, bất hợp tác.

Mọi ngành nghề gắn liền với sáng tạo đều cần cái tôi cá tính, nhưng giá trị sáng tạo của kiến trúc lại không đơn thuần là tạo hình hay thể hiện bản vẽ. Sáng tạo không gian cho người khác xây cất, người khác sử dụng, người khác kiểm định quả là gây nhiều khó khăn cho kiến trúc sư nếu không biết dung hòa các mặt đối lập và hóa giải các mâu thuẫn trong suốt quá trình tương tác với đủ thứ “người khác”. Những kiến trúc sư có “cái tôi sục sôi” rất dễ bất hợp tác và thậm chí bỏ nghề, nhưng thực ra mọi chuyện không đến mức bi quan nếu từ môi trường đào tạo đến môi trường hành nghề họ được gặp các ứng xử phù hợp.

Làm và chơi, nói dễ làm khó

Khá nhiều dân Kiến hay tự nhận mình/công ty mình là “Làm ra làm, chơi ra chơi, làm hết sức, chơi hết mình”, nhưng thực tế thì không hoàn toàn vậy. Đặc trưng nghề kiến trúc phụ thuộc vào thị trường bất động sản và xây dựng khiến “dân Kiến” không thể nào “chơi ra chơi” như họ muốn. Còn làm thì đúng là... làm mưa mặt! Chính việc chỉ thuần túy trau dồi chuyên môn, tăng ca triền miên, tiến độ bị hối thúc... đủ để “giết chết” khả năng sáng tạo, cạn nguồn hứng khởi và phá vỡ ý thức gắn kết với nhau trong một nhóm/công ty thiết kế. Thay vì dành được thời gian cho các hoạt động thể chất và xã hội sau giờ làm việc căng thẳng, thì các nhà thiết kế thời 4.0 hôm nay chỉ mãi miết vui

dầu vào những giải trí thụ động: lang thang trên mạng xã hội, những cuộc hẹn hò quen thuộc như mọi công chức khác.

Anh T., giám đốc của công ty thiết kế quy mô cả trăm nhân viên đã từng thẳng thắn chia sẻ: “Tôi chỉ nhận vào công ty những người biết làm ngang với biết chơi, chơi được nhạc cụ, chơi được thể thao, là tôi nhận ngay. Bởi vì sau nhiều năm hoạt động, bao nhiêu thế hệ đến rồi đi, tôi biết cách nhận dạng được những người gắn bó với nghề là người có đủ hoạt động trong và ngoài nghề phong phú, lành mạnh để tái tạo năng lượng, để sáng tạo và gắn kết với công ty. Cứ biết làm, biết chơi, biết tương trợ nhau, có cá tính song hành với tinh thần đồng đội trước đi đã”.

Quan điểm của anh T. nghe qua thì thấy cũng đơn giản, nhưng thực tế lại không dễ. Sự khác biệt vùng miền, lứa tuổi, xuất phát điểm, thu nhập... khiến các thế hệ trước sau trong một công ty thiết kế không dễ gắn gũi với nhau. Thêm vào đó, sức ép của thể loại công việc thiết kế vốn làm đầu trăm họ, áp lực tiến độ lúc nào cũng đè nặng khiến các hoạt động kết nối, giải trí, thể thao của công ty trở nên ít ỏi hoặc chỉ là hình thức. Các nghiên cứu tâm lý cũng chỉ ra, càng thiếu vận động thể chất và chịu áp lực công việc thì cái tôi càng bị tổn thương, càng dễ bộc phát phản kháng, đổ vỡ các mối quan hệ và khó gắn kết với tập thể. Việc khuyến khích thành tích bằng vật chất không phải lúc nào cũng đem lại hiệu quả, nhất là với dân làm nghề sáng tạo. Đa số kiến trúc sư nhảy việc từ 3 công ty trở lên sau 2 năm đầu đều có câu trả lời

chung: em muốn mình khẳng định được một cái gì đó, học hỏi được cái gì đó, chứ không phải tăng ca liên tục, dù có tiền, nhưng thấy vô nghĩa quá. Có thể thấy các bạn trẻ ấy cần nhiều hơn những khuyến khích kiểu như tăng lương/tiền phụ trội.

Kiến trúc sư kỳ cựu Nguyễn Văn Việt từng ví von tỷ lệ kiến trúc sư trẻ ra trường mà còn theo nghề, sống được với nghề (thiết kế) sau 10 năm chỉ như 1 ngón trên bàn tay 5 ngón, 4 ngón còn lại là: bỏ nghề hẳn chuyển sang làm việc khác: làm nghề có dính liú xa gần như bất động sản, kinh doanh nội thất, thi công; đi dạy hoặc nghiên cứu lên cao hơn; làm quản lý hoặc làm... vợ hay chồng của kiến trúc sư khác! Thống kê vui này có thể khó kiểm chứng độ chính xác, nhưng riêng với lớp kiến trúc của người viết bài này thì... chính xác.

Vai trò của người đi trước

Người viết đã tiến hành phỏng vấn ít nhất 4 doanh nghiệp quy mô khác nhau, từ lớn, trung bình đến nhỏ trong giới thiết kế, và liệt kê ra được thứ tự ưu tiên khi các công ty tuyển dụng và tiến hành đào tạo nhân viên phục vụ cho công việc của doanh nghiệp mình, cụ thể là các ưu điểm sau được đánh giá cao:

1. Quên đi nhanh chóng mình từng là ai, điểm số thế nào thời đi học, sẵn sàng bắt đầu làm việc từ các vị trí thấp như họa viên khai triển, nhân viên mô hình, thư ký công trường.

2. Hiểu về lương bổng, luật lệ, chính sách và quy định của công ty, có ý thức về tác dụng và tác hại của truyền thông, biết kính trên nhường dưới, giữ gìn hình ảnh doanh nghiệp.

3. Ham học hỏi, mê tìm kiếm sách báo, tư liệu về văn hóa, xã hội, nghệ thuật nói chung và kiến trúc nói riêng.

4. Biết hài hước, lắng nghe và chia sẻ, sử dụng được ngoại ngữ và nhạc cụ (hoặc thể thao) và có nhu cầu thể hiện các “tài lẻ”.

5. Có niềm tin tâm linh, tôn giáo hoặc hoạt động kết nối cộng đồng ngoài giờ đi làm như thiện nguyện, công tác xã hội hoặc đội nhóm nghệ thuật, có thú chơi lành mạnh.

Có thể thấy ngay, cả 5 tiêu chí trên đều không dính dáng gì đến các thông báo tuyển dụng theo kiểu “cân bằng cấp, trình

độ chuyên môn, kỹ năng sử dụng phần mềm chuyên dụng, khả năng chịu áp lực cao...” như thường đăng tải. Rõ ràng là từ điều kiện cần đến điều kiện đủ khác nhau khá nhiều, và thực tiễn giao tiếp tại các công ty cũng chỉ ra: không chương trình giảng dạy đại học nào có thể đào tạo được cho sinh viên kiến trúc các vấn đề nằm trong 5 ưu tiên kể trên. Có chăng, chúng nằm ở các kỹ năng mềm và quá trình giao tiếp giữa thầy và trò, dạy nghề nghiệp chứ không chỉ kiến thức, dạy ý thức (attitude) chứ không thuần kỹ năng (skill). Và nếu cái tôi cứ mãi sục sôi trong con người kiến trúc sư thì cần được nhìn nhận đa chiều, cần chia sẻ và xử lý trong các doanh nghiệp như là một môi trường học nghề tiếp theo môi trường đào tạo cơ bản. Với một nghề có đặc thù như kiến trúc, có lẽ tâm lý học và đạo đức nghề cũng nên đặt ra là các nhân tố quyết định thành công bên cạnh năng lực chuyên môn.

Một giảng viên lâu năm tại đại học Kiến Trúc đã thẳng thắn chia sẻ quan điểm: các doanh nghiệp và thậm chí khách hàng nữa chính là những người thầy tiếp theo để các sinh viên tốt nghiệp kiến trúc được học hỏi và điều chỉnh thái độ phù hợp trong hành nghề. Rất nhiều các nước tiên tiến hiện nay đều có thời gian thích hợp tùy luật định cụ thể để người có bằng kiến trúc tham gia thực tập hành nghề, thi chứng chỉ hành nghề và thực sự có thể hành nghề được nhờ quá trình cọ xát thực tế, trui rèn tư cách và thử thách năng lực. Dự thảo Luật Kiến trúc thời gian vừa qua nhận được nhiều ý kiến đóng góp cũng chưa có những định hướng rõ ràng về yếu tố đào tạo con người mà chỉ thiên về yếu tố quản lý hồ sơ nhiều hơn. Tuy nhiên, người viết vẫn cho rằng không thể chờ đợi sự thay đổi về con người nếu con người không vận động, thay đổi thái độ. Không thể đòi hỏi một hay nhiều bộ luật nào đó can thiệp,

quản lý cung cách ứng xử khi môi trường đào tạo và làm việc không nhìn nhận bản chất của những cái tôi sục sôi, và có cách thức xử lý phù hợp, khai thác lợi điểm trong “cái tôi” khi sáng tạo, và hạn chế khuyết điểm của “cái tôi” trong ứng xử gây phương hại đến lợi ích chung.

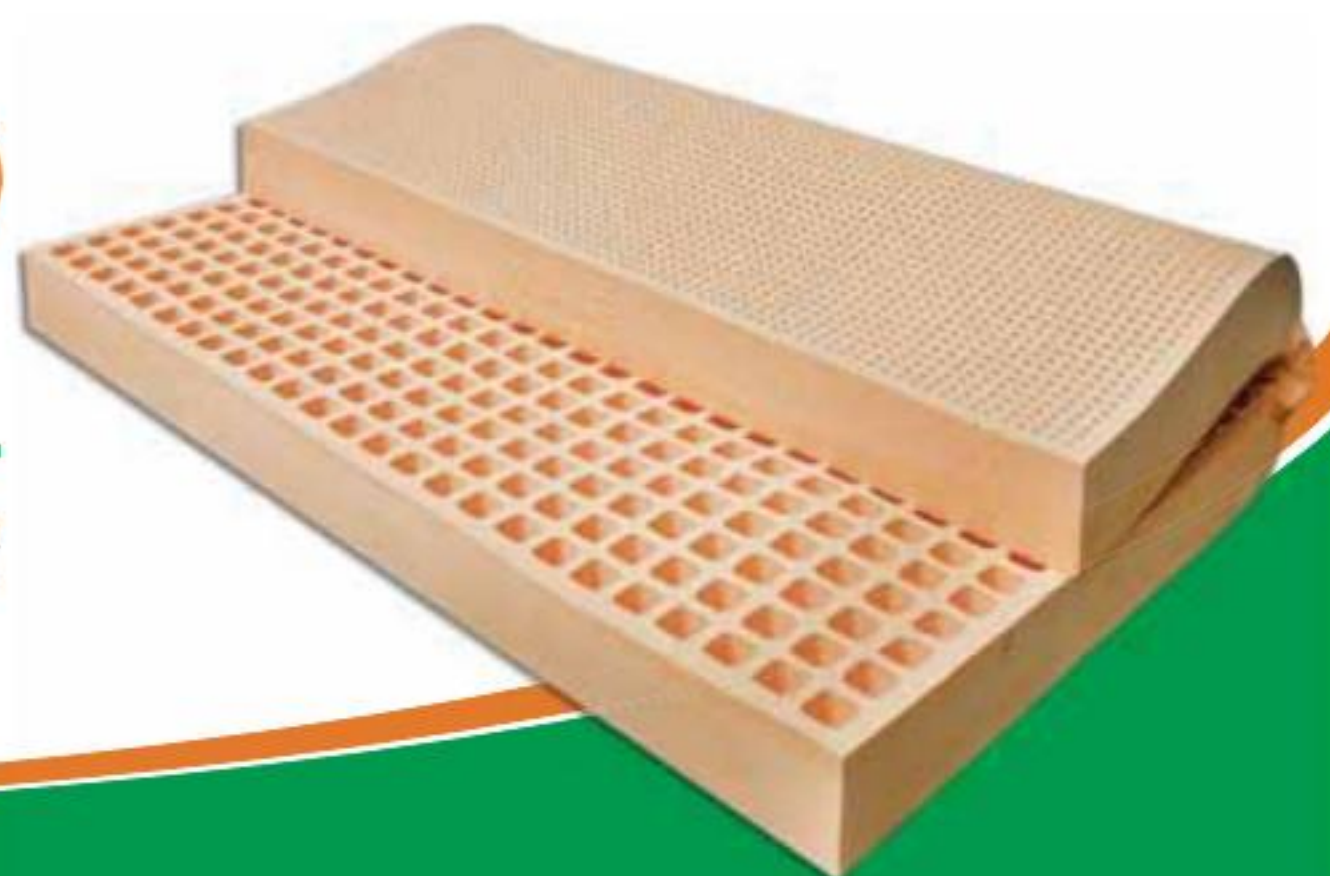
Xin được mượn ý của ThS. KTS Nguyễn Huy Văn để kết thúc chuyên đề này: Rèn luyện cho người học và làm nghề kiến trúc một tác phong chuyên nghiệp trong công việc và ứng xử, để định hình phong cách riêng trong sáng tạo khi xã hội dần chuyển mình trong cuộc cách mạng công nghệ 4.0, đó là trách nhiệm và tình cảm của mỗi người giảng dạy cũng như người đi trước trong nghề kiến trúc. Khi cái tôi sáng tạo được tôn trọng trong giới hạn nghề nghiệp và ứng xử xã hội thì sẽ không ai phải chịu thua thiệt, môi trường hành nghề được lành mạnh và sản phẩm kiến trúc, đóng góp xã hội ngày càng được nâng cao. **III**

quảng cáo

Nệm cao su thiên nhiên

VinaLatex

www.vinalatex.com

Niềm tự hào cao su Việt**CÔNG TY CỔ PHẦN VINA LATEX**

Địa chỉ: A8/22L, Ấp 1, Vĩnh Lộc B, Huyện Bình Chánh, TP.HCM

Điện thoại: (028)66 525 999 - 0886.285.858 * Email: vinalatexcorp@gmail.com * Web: www.vinalatex.com

Ảnh hai trang Bạn nên chú ý tông chủ đạo của ngày xuân là sắc đỏ và vàng vì đây là màu mang đến may mắn theo quan niệm Á Đông

Vườn xuân đón tết

Một mùa tết nữa lại sắp đến kéo theo biết bao niềm hân hoan và tất bật của mỗi người dân đất Việt. Giữa rất nhiều những bận bịu ngày cuối năm, tôi tin rằng bất kỳ ai đã theo dõi và yêu mến chuyên mục *Không gian cảnh quan* của tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống cũng sẽ không quên dành một chỗ nho nhỏ trong quỹ thời gian của mình để bắt tay chăm chút cho mảnh sân, khu vườn nơi tổ ấm được thêm phần rực rỡ đón Tết.

KTS NGUYỄN BẢO TIỀN HOÀNG

Không còn quá cứng nhắc với hình ảnh đóng khung về văn hóa, ngày nay tết là sự sum vầy nơi mảnh đất hình chữ S của rất nhiều con người thuộc những quốc gia và sắc tộc khác nhau, vì vậy phong cách sân vườn mùa xuân cũng trở nên đa dạng, pha trộn và phong phú hơn trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Ta có thể dễ dàng tìm thấy một khu vườn Nhật ngay giữa lòng thành phố hay những khu vườn mang hơi hướng châu Âu sang trọng và tinh tế, nhưng dù thế nào đi nữa sự pha trộn văn hóa sẽ được kế thừa và các yếu tố đậm chất Việt trong dịp tết cổ truyền của dân tộc chắc hẳn sẽ xuất hiện ít nhiều trong mỗi một khu vườn mùa xuân.

Cây trồng cho ngày xuân

Mùa xuân chính là thời điểm tuyệt vời nhất trong năm cho thực vật và con người nên việc tận dụng thêm các loại cây xanh theo mùa cho vườn nhà luôn là điều không thể thiếu của mỗi gia đình ngày tết. Dù là khoảng sân nhỏ nhỏ hay khu vườn rộng lớn thì biểu tượng của mùa xuân - mai và đào luôn phải có chỗ đứng “tỏa sáng” nhất trong vườn. Bạn có thể thích một gốc cây nở rộ thật lớn, bạn cũng có thể thích một chậu kiểng chỉ với vài nụ hoa bé xinh, nhưng bất kể là kích thước nào thì chắc chắn chúng sẽ được bố trí ở nơi dễ thấy và dễ tiếp cận nhất.

Không thể không nhắc đến các loại cây cảnh mang đến may mắn và tài lộc sung túc cho gia chủ theo quan niệm truyền thống như quất, sung, lựu đỏ... hay các giò hoa theo mùa như cúc, hướng dương, mồng gà... luôn được ưu tiên vào dịp tết. Vài chậu đặt trước hiên nhà, vài chậu bố trí ngoài sân vườn hẳn sẽ làm bừng sáng không gian của bạn. Và nếu bạn yêu màu pháo đỏ của tết xưa thì cũng đừng quên chuẩn bị sẵn cho khu vườn một vài bụi chuối pháo, rất đẹp mắt mà lại không quá khó để chăm sóc. Những chậu treo mua sẵn đầy tiện dụng như hồng tỷ muội, dạ yến thảo, dừa cạn... với đủ màu sắc rực rỡ cũng là sự lựa chọn dễ

dàng và đơn giản nhất cho một khu vườn mùa xuân. Chỉ cần bạn thật cẩn thận khi lắp đặt, kiểm tra độ chịu lực và độ bền của giàn pergola hay mái đón nhà bạn trước khi quyết định treo lên bởi qua một năm kết cấu của chúng có thể bị hao mòn ít nhiều.

Chính vì có quá nhiều thực vật với đủ chủng loại và màu sắc khác nhau mà việc bố trí sân vườn sẽ trở nên khó khăn hơn, thêm vào đó đặc tính theo mùa của cây trồng ngày tết sẽ khiến bạn phải thật chú ý và khéo léo khi chăm sóc cắt tỉa để kéo dài tuổi thọ cho chúng. Quy tắc bố trí “trước thấp sau cao” sẽ giúp phô hết vẻ đẹp của cây mà không bị che khuất lẫn nhau quá nhiều, song song đó bạn cũng cần nắm rõ đặc tính chịu sáng để không có cây trồng nào bị thiếu hay dư nắng.

Phối màu cho từng khu vực trong sân vườn cũng bám theo quy tắc “bảy mươi - ba mươi”. Thông thường những tông chủ đạo sẽ luôn là vàng và đỏ - rất đậm chất tết cũng như đây chính là màu sắc mang đến may mắn theo quan niệm Á Đông. Theo đó bạn hãy sử dụng một màu chính chiếm tỷ lệ ít hơn nhưng nổi bật phía trước, như đỏ tươi chẳng hạn và một màu chiếm tỷ lệ nhiều hơn làm nền, như vàng và cam sẽ giúp sân vườn của bạn rực rỡ chào xuân nhưng vẫn không đảm bảo gọn gàng và không rối mắt.

Càng có nhiều cây xanh thì bạn càng phải chú ý nhiều hơn đến bố cục chính phụ trong sân vườn, đôi khi việc chấp nhận một vài loại cây dù đứng riêng rất đẹp mà vẫn phải dùng làm nền để tôn một loại cây khác là điều không thể tránh khỏi. Nhưng chính sự bố trí thông minh và hợp lý đó mới khiến thẩm mỹ tổng thể của khu vườn tăng lên gấp bội, từ đó khu vườn mùa xuân của bạn mới thực sự giá trị và ý nghĩa!

Hoa đăng trong vườn

Khu vườn tết Việt hẳn không thể thiếu những dây đèn hoa đăng lung linh cho những buổi chuyện trò thâu đêm suốt sáng - điều mà chỉ một đợt nghỉ kéo dài như tết mới có. Thật đơn giản

Ảnh trên Vài cành hoa đỏ, điểm xuyết một ít cây lá xanh, cầu đối đỏ, đèn lồng đỏ... thì mùa xuân đã ùa về trong ngôi nhà của bạn

để tìm được nhiều loại đèn ứng ý với các phong cách và chức năng khác nhau, từ truyền thống đến hiện đại đảm bảo cho bạn một không gian huyền ảo nhất có thể. Những chiếc đèn lồng cổ truyền với màu sắc đậm chất Á Đông treo nơi cửa ngõ, chất liệu thủ công và hoa văn ngày xuân hân sẽ là sự lựa chọn giá trị cho những gia đình yêu chuộng nét đẹp truyền thống.

Vài dây đèn treo đủ màu sắc giăng trên pergola hay trang trí khéo léo xung quanh cây xanh thực sự sẽ biến khu vườn của bạn trở thành một thiên đường đúng chất mùa lễ hội, nhưng bạn cần chú ý giăng đèn cao hơn đầu người hoặc thấp hơn hẳn dưới đầu gối, dây đèn “lưng chừng” sẽ khiến khu vườn trông nhỏ hơn và thậm chí gây lóa mắt nếu nguồn sáng quá rực rỡ.

Kết hợp giữa truyền thống và hiện đại, chúng ta lại có những dây đèn treo nhưng với hình dáng đèn lồng cực kỳ đáng yêu và lạ mắt. Với kích thước gọn gàng, màu sắc đa dạng và tiết kiệm điện tối đa, những dây đèn được cách điệu hình dáng sẽ là sự lựa chọn tối ưu cho những ai yêu văn hóa cổ truyền mà vẫn đề cao yếu tố tiện dụng.

Ngoài những loại đèn mang tính trang trí, bạn cũng đừng quên các loại đèn cung cấp nguồn sáng cơ bản cho sân vườn như đèn hắt vào các mảng tường nổi bật, chiếu sáng lối đi, quanh bể bơi hay hồ cá. Mùa xuân chính là dịp để bạn vệ sinh và thay mới các bóng đèn, đặc biệt là thay đổi màu sắc của chúng khiến khu vườn ngày tết của gia đình bạn trở nên nổi bật và mới lạ hơn hẳn.

Vật dụng và đồ ngoại thất

Nếu sân vườn nhà bạn có sử dụng các loại đồ ngoại thất như bàn ghế, kệ, tủ thì hãy vệ sinh chúng thật sạch sẽ, thay đổi màu sắc vật dụng cũng như làm mới luôn bộ vải bọc cho đệm

gối nếu bạn muốn. Sử dụng các màu sắc dịu và nhu nếu cây cối xung quanh và vật trang trí gần đó đã quá rực rỡ, hoặc các tông màu nâu trầm thiên về tự nhiên - tông màu dễ phối trong ngoại thất. Dù và bạt che cũng cần được vệ sinh và kiểm tra kết cấu kỹ lưỡng dù có thể bạn không cần dùng đến, bởi một cơn mưa xuân bất chợt có thể khiến bạn phải căng chúng lên, và hàng đồng lớp lá khô từ bao tháng nay nếu vẫn còn phía trên thì thực sự không đẹp mắt chút nào.

Trong năm mới này vật dụng trang trí ngoại thất sẽ lên ngôi với đủ thể loại hình dáng phù hợp để trưng bày vào dịp tết hoặc thậm chí cả năm. Biểu tượng cá chép hóa rồng hay cánh én chào xuân sẽ là lựa chọn phù hợp với văn hóa Á Đông nhất là vào những ngày tết. Đặc biệt khi bạn không có hồ cá trong sân thì len lỏi ngay giữa bãi cỏ, khóm hoa, những chú cá bằng thủy tinh hay ceramic được chế tác đầy sống động sẽ là điểm nhấn đặc sắc cho cá khu vườn, hình ảnh đàn cá bơi lội tung tăng cũng tượng trưng cho sự may mắn và thịnh vượng trong năm mới cho gia đình bạn.

Một khi khu vườn đã xum xuê cây trái, lộng lẫy cả ngày cũng như đêm thì một bộ cầu đối đỏ bằng vật liệu không thấm nước, vài băng pháo điện tử lấp lánh cùng những đồ trang trí truyền thống sẽ là nét chấm phá hoàn hảo cho sân vườn dịp tết này.

Thật không quá khó để mang không khí mùa xuân đến với từng ngõ ngách trong không gian sống nói chung và không gian sân vườn nói riêng. Với những cách “làm mới” mảng xanh cực kỳ hiệu quả và dễ thực hiện, tôi chúc bạn không chỉ có một khu vườn như ý mà nguồn sinh khí dồi dào từ khu vườn ngày xuân sẽ mang đến cho toàn thể gia đình bạn một năm mới đủ đầy, dồi dào, tài lộc và vượng phát!!!

Bố cục cân đối, tập trung và nổi bật giúp hoa lá đem lại không khí ngày xuân ấm áp, trang trọng

Để sinh khí đến cùng lá hoa

Gia đình tôi có 3 thế hệ hay tụ họp trang trí dịp năm mới rất vui. Tuy nhiên gần đây có một số tranh cãi trái chiều khi con cháu thì thích chung các cây hoa ngoại nhập đắt tiền, lạ mắt, còn thế hệ cha ông thì chủ yếu chọn cây cảnh truyền thống với nhiều lý do, trong đó có vấn đề phong tục đã quen và hợp phong thủy. Xin cho biết ý kiến chuyên môn về vấn đề này và chúng tôi có nên thay đổi cung cách chung hoa truyền thống hay không? Nguyễn Thị Ngọc Dung, thành phố Vĩnh Long

BÀI THS. KTS HÀ ANH TUẤN ẢNH KHÁNH PHƯƠNG

Hoa và cây có sắc xanh - Mộc, đỏ - Hòa và vàng - Thổ khá phù hợp tiết khí đầu năm, ấm áp tươi tắn, kích hoạt sinh khí

Trong những điều không thể thiếu trong ngày tết truyền thống của người Việt, một không gian tươi tắn với hoa trái tươi tắn luôn đứng đầu. Phương Đông là nơi mặt trời mọc, ứng với hành Mộc, tiết Lập Xuân cũng khởi đầu vạn sự từ Mộc sinh Hỏa để soi sáng, sinh sôi và tăng trưởng, nên cây cối hoa lá được văn hóa phương Đông gắn với phúc lộc, với sinh khí cần đón nhận, tiếp nạp trong thời khắc chuyển giao cũ mới hàng năm.

Đã từ lâu mọi người không còn băn khoăn xem tết này chưng cây gì, cắm bông gì, bởi đơn giản mọi thứ đã thành nề nếp thân thuộc. Nếu phương Bắc có cảnh đào ấm nồng thì miền Nam có nhành mai rực rỡ, cúc vàng khoe sắc, trên bàn tươi thắm thủy tiên. Rồi phong lan, đỗ quyên, hướng dương, mẫu đơn... rất nhiều lựa chọn cho mọi nhà có thể đón xuân cùng hoa lá. Vì vậy, những khuyến cáo về mặt phong thủy chỉ nhằm bổ sung thêm các lưu tâm về vị trí, hình thể và cách thức chưng cây, hoa cảnh cho năm mới thêm sinh khí, cát tường.

Từ chọn cây cối, lá hoa...

Hoa tươi ngày tết ở nơi tiếp khách và

sinh hoạt gia đình ngoài các tiêu chuẩn về vẻ đẹp, độ tươi và khả năng nở đúng thời điểm, lâu tàn, dáng đẹp... thì cũng cần để ý thêm các tiêu chí phong thủy liên quan đến vị trí, tính chất, màu sắc.

Ở những vị trí đối ngoại, nơi đón khách vào dịp lễ tết nên chọn đặt các cây có tính trang trọng, cân đối và bề thế. Ví dụ chậu mai thế long thăng chính giữa, hay cặp kim quất dáng tháp hai bên cửa vào, rồi chậu phát tài, kim ngân góc phòng khách... đều là những cây dáng đẹp, tên gọi có ý nghĩa may mắn, phát triển. Những cây có tính chất thuộc bộ ba liên hoàn xanh lá (Mộc), đỏ - cam (Hỏa) và vàng (Thổ) khá phù hợp với tiết khí xuân - hạ ấm áp tươi tắn. Tránh các loại cây gai nhọn, cây dáng mềm rũ hoặc hoa mỏng manh dễ rụng. Các loại kiểng quý, bonsai đẹp và tuổi thọ cao như si, đa, cần thăng... đều phù hợp để trang trí tương hợp với nội thất Đông phương.

Việc chọn cây hoa chưng tết cũng nên xem xét tương quan với không gian nhằm bổ sung, tạo sự tương hòa với màu sắc ngôi nhà, ví dụ cây lá màu sẫm nổi bật bên nhà màu sáng, hay nhà vốn sẫm đậm màu thì nên bổ sung cây hoa màu tươi sáng để cân bằng lại. Tránh đặt vào nội thất các loại cây có

gai nhọn như xương rồng. Khi dùng ở bên ngoài thì xương rồng giúp bảo vệ, giảm hung khí, nhưng dùng trong nội thất có thể gây ra va chạm và thiếu sự nhu thuận mềm mại.

... Đến nơi đón tiếp an hòa

Ngôi nhà hợp phong thủy và tiện dụng cần được xem xét từ ngoài vào trong, trong đó cơ bản là hệ thống cửa dẫn khí (khai môn) mang tính đối ngoại, cho đến không gian lối vào mang tính dẫn dắt (khí khẩu khí đạo) khai thông toàn nhà. Một số gia đình đặt hoa lá và vật trang trí phong thủy tại cửa chính, tiền sảnh... cũng vì ý nghĩa “mở đón” và “trấn giữ” của không gian khai mở đầu tiên, thể hiện tâm lý tăng tốt giảm xấu, cầu tài đón phúc cho gia đạo trong năm mới. Dĩ nhiên, nếu cấu trúc và bố trí nhà cửa được hợp lý phong thủy thì sẽ toàn vẹn hơn là chỉ trông mong vào các vật phẩm phong thủy thuần túy trang trí.

Những cây mang tính nghiêm trang như vạn tuế, thiên tuế, lộc vừng, tùng bách tán... nên đặt chỗ trang trọng như trước sảnh vào, cân đối trục chính của nhà. Cây là phần nối kết âm (mặt đất, địa khí) với dương (ngôi nhà, con người, thiên khí) nên cần bố trí bốn đủ độ rộng tương xứng, có khoảng cách với luồng di chuyển, tránh gây va chạm khi đi lại. Ngoài trừ sảnh rộng đặt cây mang tính điểm nhấn trung tâm, còn lại nên tránh đặt cây to án ngữ trước cửa sẽ gây vướng víu, cản tầm nhìn, tạo thế Trục Xung Chính Môn.

Một kinh nghiệm phong thủy khác có thể tham khảo là chọn hoa lá theo tương quan bổ sung. Cụ thể, nhà có mảng miếng trang trí thẳng vuông thì để cân bằng lại, các cây xanh nên bố cục uốn lượn mềm mại. Ngược lại, khi nhà có nét trang trí “mềm” với đường cong hoặc lượn, vòm tròn... thì cây cối, tiểu cảnh có thể chọn dạng tháp, thẳng và cứng cáp hơn. Về màu sắc, chọn cây hoa cũng nên nhìn tương quan với không gian nhằm bổ sung, tương hòa với màu sắc ngôi nhà, ví dụ cây lá màu sẫm nổi bật trên bối cảnh màu sáng, hay nội thất sẫm màu thì nên bổ sung hoa màu rực rỡ tươi tắn để cân bằng lại. Nguyên tắc này chỉ mang tính tương đối, và không nhất thiết áp dụng lâu dài, đại trà, nhưng có thể sử dụng trong những sự kiện cần tính kích hoạt tươi vui như dịp lễ tết.

Trung bày, trang trí hoa hợp Lý Khí

Dẫu cho hàng ngày sinh hoạt mỗi nhà khác nhau khiến việc chọn cây cảnh hoa lá có thể không quan trọng, nhưng ngày tết thì hầu như mọi người đều ít nhiều phải sắp xếp, trưng bày vật dụng, cây cối sao cho bắt mắt, tươi mới. Các yếu tố cầu may mắn, đón tài lộc, hợp phong thủy được đề cao, nhưng lại ít có những tiêu chí đúng đủ để không sa đà vào trưng bày tràn lan, trang trí rườm rà, sai ý nghĩa văn hóa. Các nghiên cứu dịch lý Đông phương chỉ ra 2 cách để có thể trang trí hoa lá đúng tương quan Ngũ Hành, hợp Lý Khí vào dịp xuân mới như sau:

Cách thứ nhất là căn cứ theo tính chất ngũ hành của hoa lá và vật chứa. Các loại cây cảnh có màu xanh thuần Mộc, đựng trong chậu hay giỏ bằng gỗ, mây tre... thuộc hành Mộc thì nên bố trí tại các góc đông và đông nam của nhà (cùng thuộc Mộc), hoặc tại hướng nam (để Mộc sinh Hỏa). Các dạng hoa lá có màu trắng như lan ý, mai trắng, hoặc đựng trong vật bằng kim loại, thuộc hành Kim sẽ thích hợp ở hướng tây, tây bắc (đều thuộc Kim) và chính bắc (Kim sinh Thủy). Còn hướng nam thuộc Hỏa và các hướng tây nam,

Ngày càng nhiều gia đình có khoảng trống quanh nhà chọn cách bài trí cây hoa ngày tết theo lối tự nhiên, giản dị, nhẹ nhàng

Đôi khi không cần phải cây quý hoa lạ, mà chỉ với những bố trí giản dị mà tinh tế nơi góc phòng, cạnh cầu thang, bên hàng hiên vẫn giúp đem lại sắc xuân tươi vui

đông bắc cùng khu trung tâm của nhà vốn thuộc hành Thổ thì nên sử dụng chậu gốm, đá có hình vuông, với hoa lá màu vàng như mai, quất... là phù hợp.

Cách thứ hai là chọn hoa lá theo tính chất không gian trưng bày. Cụ thể như tiền sảnh, phòng khách mang tính đối ngoại, thuộc Thổ, nên dùng hoa và chậu thuộc nhóm hành Thổ và Kim (màu vàng, trắng, khối vuông, tròn), có thể thêm dạng tam giác (Hỏa sinh Thổ) là tương hòa và tương

sinh. Còn phòng ngủ, phòng ăn mang tính đối nội, tiếp nạp, nuôi dưỡng, thuộc Mộc thì không thích hợp hoa lá quá rực rỡ, vật dụng kim loại (Kim khắc Mộc) mà chỉ nên chọn cây có tính mềm mại, uyển chuyển, màu sắc theo bộ Thủy (xanh dương, đen) và Mộc (gỗ, xanh lá...) để bình hòa hành Mộc, phù hợp hơn. Những không gian tâm linh như phòng thờ, hoặc vị trí bàn Thiên, nơi giao thoa giữa trong ngoài (hàng hiên, ban công), mang tính Hỏa vượng, có thể bố trí cây cảnh đáng và sắc tươi vui, như các hoa màu đỏ, nét nhọn mạnh mẽ (như trạng nguyên, đỗ quyên, thiên điều...).

Cũng nên lưu ý không phải cứ cây cảnh đắt tiền hay lạ mắt là có khả năng tăng cường khí vận hay đem lại may mắn nhiều hơn. Do Việt Nam nằm trong khu vực có sự giao lưu, dung nạp nhiều dòng chảy văn hóa khác nhau nên tồn tại rất nhiều quan niệm trái ngược khi sử dụng vật phẩm trang trí nói chung và cây cảnh hoa lá nói riêng. Quan điểm phong thủy hiện đại là nên giữ gìn yếu tố bản địa riêng biệt nhất là vào dịp tết cổ truyền, thời khắc hiếm hoi có thể kết nối mọi người quay về các giá trị truyền thống, gia đình. Vì vậy quan niệm đúng xưa nay là vùng miền nào phổ biến hoa trái gì thì nên chưng loại đó, đừng chịu ảnh hưởng các chi tiết ngoại lai xa lạ, nhất là khi loại cây hoa hay vật trang trí đó không phù hợp phong tục, tập quán địa phương mình, gia đình mình thì chớ nên miễn cưỡng gò ép sử dụng.

nhà thiết kế

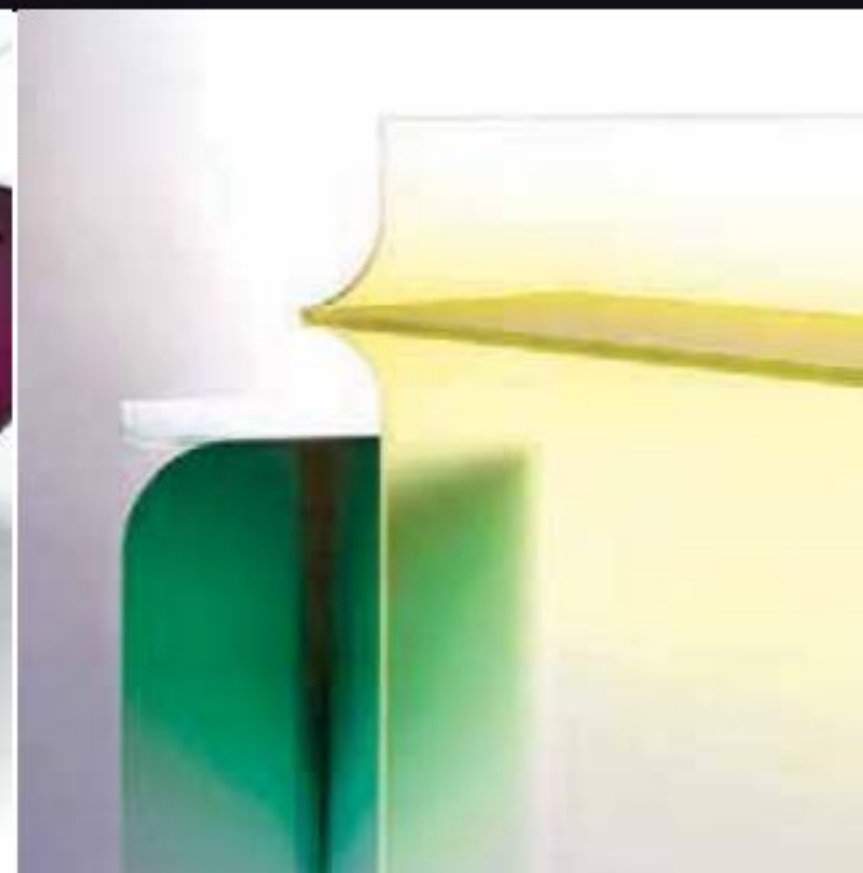
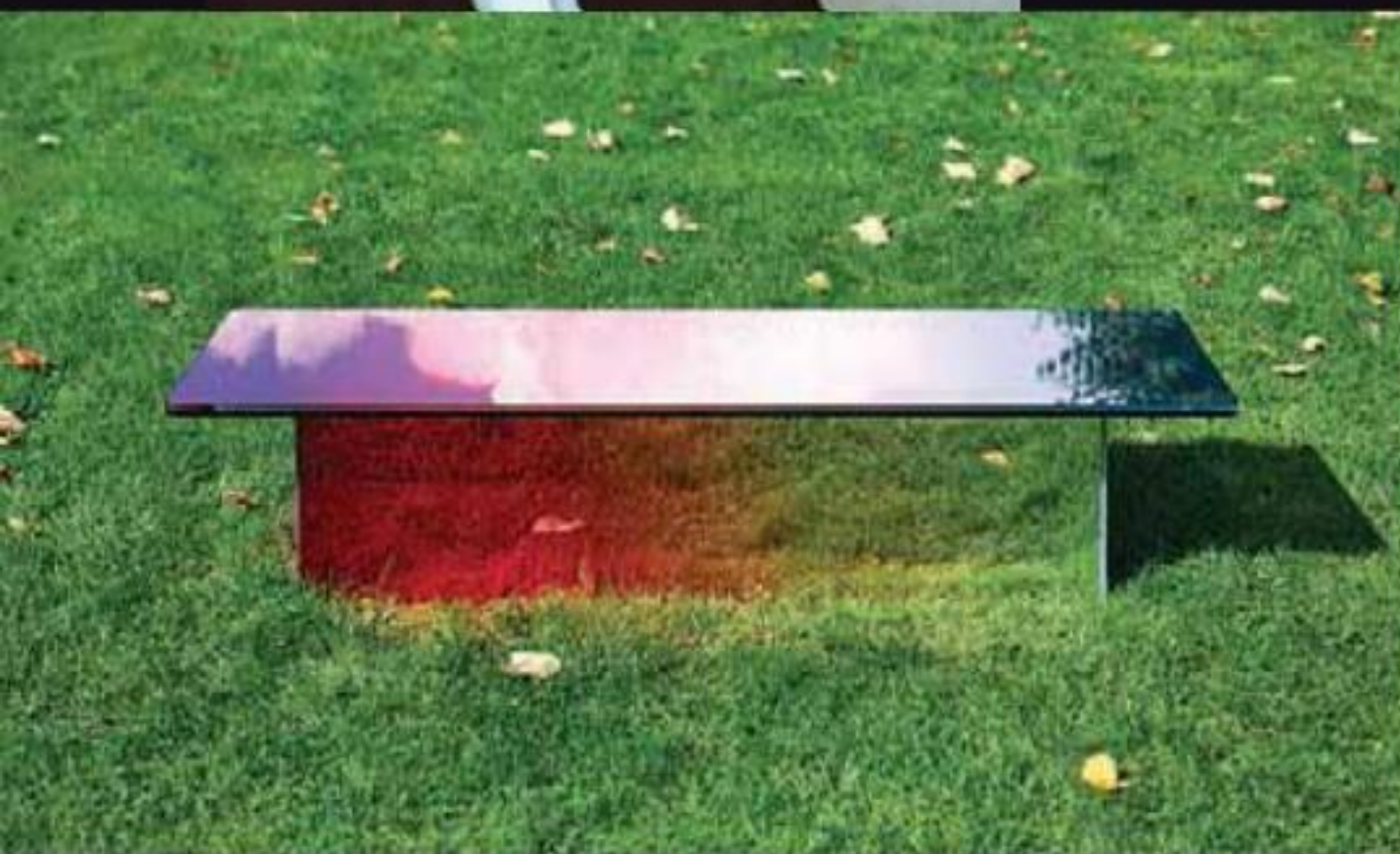
Bộ sưu tập Shaoing Color với độ chuyển màu mờ màng từ đậm ra những khoảng kính trong suốt. Bộ sưu tập này mang đường nét uyển chuyển nhất so với các sản phẩm toàn những mặt phẳng hoàn hảo trước đó của Germans Ermĩcs

GERMANS ERMİCS và thế giới sáng tạo rộn rã sắc màu của kính

Germans Ermĩcs là một nhà thiết kế tài năng với “phép màu” sáng tạo được thể hiện rất điêu luyện trên vật liệu kính. Những sản phẩm của Germans Ermĩcs luôn để lại ấn tượng thị giác dù thân hình chúng mỏng manh xuyên thấu tựa khói và sương.

TỔNG HỢP PHƯƠNG NGUYỄN

Mirror Bench chiếc ghế gương mang tên Presence and Absence mang vẻ đẹp mê hoặc, nửa hiện diện, nửa tan biến

Germans Ermĩcs sinh ra ở vùng Riga của Latvia. Anh chuyển đến Đan Mạch để theo đuổi chuyên ngành thiết kế và rèn dũa tay nghề với dự định ấp ủ trở thành một nhà thiết kế đồ họa. Nhưng những khúc ngoặt cuộc đời đã mở ra một chân trời mới cho Ermĩcs, khi anh dần khám phá được niềm hứng thú của mình với thiết kế sản phẩm gia dụng và nội thất.

Tận dụng vốn kiến thức cũng như độ cảm nhận màu nhạy bén đã rèn dũa được trong những năm tháng theo ngành đồ họa,

Germans Ermics tạo ra những sản phẩm bùng nổ về mặt thị giác với những mảng màu chín đậm, nồng nhiệt và tươi sáng hòa quyện vào nhau thật mượt mà, tinh tế. Anh lựa chọn vật liệu kính để truyền tải trọn vẹn những hình dung sáng tạo của mình nhờ khả năng nửa tan biến, nửa nổi bật giữa một vùng không gian của chúng. Với loạt sản phẩm nội thất từ kính màu ombre này, Ermics đã thu hút được rất nhiều sự chú ý của cả giới chuyên môn lẫn công chúng. Anh thậm chí còn được tạp chí Wallpaper bình chọn là nhà thiết kế trẻ triển vọng nhất năm 2017.

Với Ermics, quy trình sáng tạo phải đi qua nhiều bước và đòi hỏi sự nghiên cứu kỹ lưỡng. Nhà thiết kế tài năng này chưa bao giờ công nhận mình là một người duy mỹ. Bởi anh chia sẻ là không muốn tập trung vào vẻ đẹp hời hợt, mà thực sự hứng thú với bản thân chất liệu hơn. Germans Ermics lựa chọn những dáng hình rất giản đơn, khúc chiết cho các sản phẩm của mình. Đó là những mặt phẳng trơn mịn, những mép ghép thành đăng đối, vuông góc. Ermics luôn tìm cách phát triển bảng màu của mình theo hướng tinh gọn và dễ hiểu nhất. Một đặc điểm tiêu biểu đó là kính của anh khắc họa vẻ đẹp của tự nhiên - những cung bậc chuyển dời của ánh sáng, khi thì kịch tính lúc lại êm đềm như đang dần tan biến. Nhà thiết kế trẻ đặc biệt thấy hứng thú với độ loang màu mềm mại và anh cố gắng tái hiện vẻ đẹp đó lên bề mặt chất liệu. Germans Ermics muốn thay đổi định kiến “trơ, lạnh,

Bộ ghế và gương treo Frosted Mirror với kỹ thuật phun nhám tạo nên bề mặt hoàn thiện như được phủ một lớp khói

Những mảnh kính thí nghiệm cho thấy Germans Ermics đang dần nâng cao kỹ thuật của mình khi áp dụng những mảng màu pha trộn phức tạp hơn

xuyên thấu đầy vẻ công nghiệp” của mọi người về chất liệu kính. Các tác phẩm của anh khiến người xem phải ngạc nhiên trước sự thu hút sống động của chúng.

Ermics sử dụng một công nghệ in nhuộm màu đặc biệt. Trước tiên, màu được in lên giấy bằng việc quét những lớp mực rất mỏng lên bề mặt. Tiếp đến, Ermics sử dụng nhiệt và sức ép để gập lớp màu này sang tấm phim trong. Tấm phim sau đó sẽ được tráng nhựa để kẹp giữa hai lớp kính và nó mỏng đến độ gần như vô hình. Nhờ vậy mà màu sắc được lan tỏa vô cùng chân thực mãn nhãn. Quy trình này kéo dài và rất tốn kém, do vậy các dòng sản phẩm bàn ghế bằng kính ombre của Germans Ermics chỉ có thể được đặt với số lượng có hạn.

Hành trình đi vào thế giới màu sắc của Germans Ermics lý thú và thành công đến vậy, nhưng anh lại không muốn bó hẹp hình ảnh của mình với vai trò “người làm kính”. Bởi lẽ, đó chưa bao giờ là hoài bão cả đời của anh mà chỉ mới là một sự trải nghiệm mở đầu cho những hành trình sáng tạo dài và sôi nổi sắp tới. Germans Ermics hiện đang thử sức với những vật liệu thiên nhiên như đá, đá hoa cương và onyx để khám phá vẻ đẹp nhuận dần theo năm tháng của chúng. Hành trình thể nghiệm đầy tính nghệ thuật của Germans Ermics vẫn sẽ được tiếp nối, chúng ta hãy cùng chờ đón những tác phẩm ấn tượng hơn nữa trong tương lai gần.

Ghế Ombre với nhịp chuyển màu duyên dáng, lấy cảm hứng từ vùng trời hoàng hôn. Đây có lẽ là tác phẩm xuất sắc nhất mà Germans Ermics từng tạo ra

KIẾN TRÚC & ĐỜI SỐNG

Từ tháng 2.2019, quý độc giả đặt tạp chí Kiến Trúc & Đời Sống từ **1 năm** sẽ nhận được các ưu đãi:

Được **giảm 15%** trên giá bìa hoặc được tặng một cuốn **sách phong thủy** “Chọn chốn an lành” giá tương đương **95.000 đồng**

Đồng thời nhận được **voucher** đã được chúng tôi **thanh toán trước 30%** giá khi mua một cặp gối cao su thiên nhiên hiệu Vinalatex

ĐẶT BÁO NHẬN QUÀ

• TẠP CHÍ KIẾN TRÚC & ĐỜI SỐNG

12 kỳ/năm X 29.500 đồng/kỳ = 354.000 đồng
Giảm 15% còn: 300.000 đồng (làm tròn)

• SÁCH PHONG THỦY

Quy cách 20,5 x 20,5cm; dày 132 trang in màu
Tác giả: ThS.KTS Hà Anh Tuấn

• GỐI VINALATEX

loại có giá cao nhất 1.390.000 đồng/cặp
Tham khảo tại <http://vinalatex.com> (Mỗi phiếu đặt báo 1 năm chỉ được hỗ trợ mua tối đa một cặp gối)

Độc giả ở Củ Chi, Bình Chánh, Thủ Đức, Nhà Bè, Hóc Môn, quận 9 và các tỉnh thành khác ngoài TP. Hồ Chí Minh vui lòng thanh toán theo giá bìa là 354.000 đồng/12 số báo. Chúng tôi sẽ hỗ trợ chi phí để giao báo tận nơi bằng bưu điện.

Đặt báo vui lòng gọi:
02838229314 - 0902636588
chúng tôi sẽ phục vụ tận nơi

▶ Liên hệ ban đọc

88/1B Mạc Đĩnh Chi, P. Đa Kao, Q.1, TP.HCM
ĐT: 0903 647 911
Email: bandoc.ktds@gmail.com

▶ Liên hệ quảng cáo

Phòng kinh doanh Công ty TNHH Không Gian Sống Media
88/1B Mạc Đĩnh Chi, P. Đa Kao, Q.1, TP.HCM. ĐT: 0902 636 588
Email: kinhdoanh.ktds@gmail.com

Máy lọc không khí

Không khí không chỉ là khí mà còn chứa nhiều chất gây ô nhiễm thì sự ra đời của máy lọc không khí Daikin sẽ giúp loại bỏ các chất gây hại cho sức khỏe, đảm bảo cho những người thân yêu của bạn đang hít thở một bầu không khí trong lành theo chuẩn của Daikin.

Cùng với thiết kế hiện đại và phong cách, máy lọc không khí Daikin sẽ là một lựa chọn hoàn hảo cho nội thất trong căn nhà bạn.

**HÃY CHỌN NGAY HÔM NAY
MÁY LỌC KHÔNG KHÍ DAIKIN !**

CÔNG TY CỔ PHẦN DAIKIN AIR CONDITIONING (VIETNAM)
www.daikin.com.vn

COLOUR ON DEMAND
Fine forms and strong colours

Discover a bathroom collection with many facets:
[VILLEROYBOCH.COM/SQUAROEDGE12](https://villeroyboch.com/squaroedge12)

*Exclusively distributed in Vietnam by Vietceramics.

VIETCERAMICS®

www.vietceramics.com

HEAD OFFICE: 778k/2 Nguyen Kiem, Phu Nhuan District, (+84) 28 3845 7699 | **HCMC:** 207 To Hien Thanh, District 10, (+84) 28 3868 4783 • 768 Su Van Hanh (Ext.), District 10, (+84) 28 6264 8877 • Shop 11A-15 Star Hill, East 10th, District 7, (+84) 28 5416 1716 • 65 Song Hanh, An Phu Ward, District 02, (+84) 28 2253 8644 | **HANOI:** 15B1 Nguyen Khanh Toan, Cau Glay District, (+84) 24 3963 0222 • 463 Minh Khai, Hai Ba Trung District, (+84) 24 6268 4455 | **DANANG:** 339 - 341 Nguyen Van Linh, Thanh Khe District, (+84) 236 3616 117.